

Väestö 2040

Tulevaisuustarkastelu

28.11.2024

Tulevaisuustarkastelun sisältö

1. Johdanto
2. Väestönkehitys ja seudun väestörakenteen nykytila
3. Muuttuva toimintaympäristö
4. Kerätty asukasymmärrys
5. Mahdollisia väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteita tulevaisuudessa
6. Synteesi tulevaisuuden asukkaista ja hyvinvoinnista
7. Evästyksiä kaupunkiseudulle
8. Lähteet ja ohjeet lisätiedon äärelle

Hankkeen yhteistyökumppani:

ara Asumisen rahoitus-
ja kehittämiskeskus

Lukuohje sisältöihin

1. **Johdanto** –luvussa kuvataan hankkeen taustat, toteutustapa ja keskeistä käsitteistöä.
2. **Väestönkehitys ja seudun väestörakenteen nykytila** –luku pyrkii kuvaamaan väestönkehityksen osatekijöitä eri tasoilla (globaali, Suomi, Tampereen kaupunkiseutu) ja vastaamaan kysymyksiin *missä olemme nyt* ja *mistä olemme tulossa*. Luvussa esitellään kaupunkiseudun nykyinen väestörakenne ja seudun kuntien tapa tehdä väestöennusteita tai –suunnitteita.
3. **Muuttuva toimintaympäristö** –luvussa avataan megatrendejä trendien ja ilmiöiden joukkona, jotka vaikuttavat kehityksen suuriin linjoihin. Megatrenditaulukoihin on koottu hankkeessa tunnistettuja väestönkehitykseen ja elämäntapoihin kytkeytyviä muutostekijöitä. Lisäksi luvussa käsitellään väestönkehityksen osatekijöiden mahdollisia kehityskulkuja tulevaisuudessa ja esitellään kirjallisuuskatsauksen avulla kerättyä ymmärrystä suomalaisten asumispreferensseistä ja niiden muutoksista.
4. **Kerätty asukasymmärrys** –luku esittelee tiiviit tulokset hankkeen aikana toteutetuista asukkaiden tulevaisuuskeskusteluista ja tulevaisuuskyseystä.
5. **Mahdollisia väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteita tulevaisuudessa** –luku avaa näkökulmia siihen, mihin olemme mahdollisesti menossa tulevaisuudessa. Luvussa esitellään kaupunkiseudun tavoitteellinen väestösuunnite 2040, väestönkehityksen perusuraennusteet 2040, MDI:n väestöennusteskennariot 2040, kansalliset alue- ja yhdyskuntarakenteet mahdolliset tulevaisuudet (PERUS-SKENE) ja niiden vaikutukset, sekä pohditaan väestönkehityksen laadullisia tulevaisuuskuvia tulevaisuustaulukoiden avulla.

Lukuohje sisältöihin

- 6. Synteesi tulevaisuuden asukkaista ja hyvinvoinnista** –luku nivoo yhteen kerätyn asukasymmärryksen ja elämäntapoihin liittyvän tulevaisuuspohdinnan. Luvussa pohditaan tulevaisuuden hyvinvointia eri elämänvaiheissa ja esitellään 12 kuvitteellista tulevaisuuden asukasta kaupunkiseudulta. Synteesin kehyksinä toimivat Stiglitzin kahdeksan teemaa sisältävä hyvinvointikehikko ja asukaspersoonakortit vuodelle 2040.
- 7. Evästyksiä kaupunkiseudulle** –luvussa esitellään hankkeen myötä syntyneet johtopäätökset, suositukset ja varautumisnäkökulmia erilaisiin muutosilmiöihin. Kiireellinen lukija voi hypätä suoraan tähän lukuun.
- 8. Lähteet ja ohjeet lisätiedon äärelle** ovat hyödyllisiä lukijoille, jotka haluavat tutustua tarkemmin lähdekirjallisuuteen ja hankkeen aikana syntyneisiin aineistoihin.

Väestö 2040 –hankkeessa on tuotettu useita muita aineistoja tämän tulevaisuustarkastelun lisäksi. Kaikki aineistot löytyvät osoitteesta: www.tampereenseutu.fi/vaesto2040

1 Johdanto

Johdanto: luvun sisältö

- Taustaa hankkeelle
- Hankkeen tavoitetasenta
- Hankkeen toteutustapa
- Taustaa sukupolvitarkastelulle
- Tulevaisuusajattelusta
- Väestötutkimuksen käsitteitä
- Ennakoinnin ja tulevaisuuden tutkimuksen käsitteitä

Taustaa hankkeelle 1/

- **”Kun väestörakenne muuttuu, väki muuttaa ja preferenssit niin asumisessa kuin työn tekemisessä ovat myllerryksessä, on perusteltua kysyä, kenelle me oikein suunnittelemme kaupunkeja?”** Näin todetaan Väestöliiton (2020) Kestävän väestönkehityksen Suomi – raportissa. Sama kysymys on ohjannut Tampereen kaupunkiseudun Väestö2040 –hanketta.
- Kaupunkiseudulla ja seudun kunnissa on tehty vuosien saatossa numeerisia ja tavoitteellisia, kasvuoletuksiin perustuvia väestösuunnitteita tai –ennusteita. Kaupunkiseudun väestösuunnite 480 000 asukasta vuoteen 2040 mennessä ohjaa myös seudullista suunnittelua, mikä on tarkemmin kuvattu Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmassa (voit tutustua Rakennesuunnitelmaan 2040+ [täällä](#)).
- Seudun tavoitteellinen väestösuunnite 480 000 asukasta on kuitenkin vain yksi mahdollinen tulevaisuuskuva vuoden 2040 väestönmäärästä, monien muiden mahdollisuuksien joukossa. Tässä hankkeessa olemme halunneet tutkia muita mahdollisia väestönkehityksen tulevaisuuskuvia. Lisäksi olemme halunneet lisätä tulevaisuusymmärrystä siitä, mitkä väestöön ja asumiseen kytkeytyvät asiat ovat mahdollisesti muuttumassa. Tästä päästään hankkeen keskeiseen tutkimuskysymykseen: **kenelle ja millaisille asukkaille suunnittelemme, kun suunnittelemme tulevaisuuden kaupunkiseutua?** Olemme sitä mieltä, että tällaista laadullista tulevaisuuspohdintaa tarvitaan enemmän yhdyskuntasuunnittelua ohjaavassa väestösuunnite ja –ennustetyössä.

Taustaa hankkeelle 2/

- Väestönkehityksen tulevaisuuskuvien tutkimiseksi ja tunnistamiseksi hankkeessa on kerätty kirjallisuuskatsauksen avulla tietoa väestönkehitykseen vaikuttavista osatekijöistä ja ilmiöistä (esim. väestön ikääntyminen, syntyvyyden muutokset, sukupolvien väliset erot, maahanmuutto ja siirtolaisuus sekä eri tasoilla tapahtuva muuttoliike), sekä hankittu kaupunkiseudun vaihtoehtoisia numeerisia väestöennusteita konsulttiyhtiöltä. Lisäksi, kuten ennakkoinnissa ja tulevaisuuden tutkimuksessa yleisestikin, tärkeää on ollut lisätä ymmärrystä nykyhetkestä (“missä olemme nyt?”) ja siitä, miten tähän on tultu. Näiden kysymysten tukemana pyrimme vastaamaan kysymykseen siitä, minne olemme mahdollisesti menossa.
- Hankkeen edetessä tutustuimme vuonna 2022 valmistuneeseen ansiokkaaseen PERUS-SKENE hankkeeseen, jossa on pohdittu Suomen alue- ja yhdyskuntarakenteen mahdollisia tulevaisuuksia eli skenaarioita. PERUS-SKENE hanke tarjosi Väestö 2040 –hankkeelle uusia oivalluksia siitä, millaisia ulkoisen toimintaympäristön muutostekijöitä kytkeytyy Tampereen kaupunkiseudun väestönkehitykseen, väestörakenteeseen ja tulevaisuuden elämäntapoihin ja miten nämä tekijät voivat vaikuttaa laajemmin alue- ja yhdyskuntarakenteeseen. PERUS-SKENE hankkeen arvona on skenaariotarkastelun lisäksi trendinomaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen kehityksen perusura ja sen sisältämät kvantitatiiviset ennusteet. Olemme Väestö 2040 –hankkeessa arvioineet PERUS-SKENE –hankkeessa esitettyjen tulevaisuuskuvien vaikutuksia kaupunkiseudulle ja pohtineet, miten kaupunkiseutu voi varautua näihin eri skenaarioihin.

Tampereella 27.11.2024

Antti Lippo

Väestö 2040 –hankkeen tavoiteasetanta

- Tampereen kaupunkiseudun mahdollisen väestönkehityksen ennakointi vuoteen 2040.
- Väestönkehitykseen ja –rakenteeseen vaikuttavien keskeisten muutostekijöiden tunnistaminen ja kuvaaminen.
- Erialaisten väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen liittyvien tulevaisuuden kehityskulkujen tunnistaminen ja niiden vaikutusten arviointi kaupunkiseudun rakennettuun ympäristöön ja rakenteeseen.
- Laadulliset kuvaukset esimerkinomaisista ja mahdollisista tulevaisuuden asukaspersoonista, sekä pohdinta tulevaisuuden asukkaiden hyvinvoinnista eri elämänvaiheissa.
- Suositusten tarjoaminen väestösuunnitteiden ja asumisen suunnittelun kehittämiseksi sekä väestönkehityksen ennakoinniseksi, huomioiden esimerkiksi:
  - Vaihtoehtoiset tulevaisuuskuvat väestöennusteiden ja –suunnitteiden yhteydessä.
  - Tulevaisuuden mahdollisten asukkaiden ja elämäntapojen erot nykyisiin ja niistä kumpuavat muutostarpeet.
  - Aktiiviset toimet kaupunkiseudun elinvoimaa tukevan väestönkehityksen saavuttamiseksi.

Hankkeen toteutustapa

- Hanke toteutettiin 8/2023 – 11/2024 välisenä aikana. Hankkeen toteutuksesta on vastannut Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä. Hanketta johti kehittämispäällikkö Antti Lippo. Kuntayhtymän seututietopäällikkö Jussi Välimäki on vastannut erityisesti tilastollisista analyyseistä ja koonneista, sekä väestönkehityksen tilallisten vaikutusten arvioinnista. Lisäksi hankkeessa on työskennellyt projektisuunnittelija Sanni Häkkinen. Hankkeen toteutusta on tukenut myös sparrausryhmä, johon on kuulunut kaupunkiseudun kuntien, MAL-verkoston ja Aalto-yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijoita. Hankkeen yhteistyökumppanina ja osarahoittajana on ollut Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus Ara, jonka edustajat muodostivat myös hankkeen ohjausryhmän.
- Hankkeessa on sovellettu seudullista suunnittelua, tilastotutkimusta, kvalitatiivisia menetelmiä kuten kirjallisuuskatsausta, osallistuvia ja ihmislähtöisen suunnittelun menetelmiä kuten pienryhmäkeskusteluja ja tulevaisuustyöpajoja, sekä monipuolisesti ennakkoinnin ja tulevaisuuden tutkimuksen menetelmiä.
- Hankkeen keskeiset työvaiheet ovat olleet
  - Vuorovaikutus kaupunkiseudun kuntien kanssa väestösuunnitteiden kokoamiseksi ja arvioimiseksi (syksy 2023)
  - Tilastolliset analyysit kaupunkiseudun nykyisestä väestönkehityksestä ja väestörakenteesta (läpi hankkeen toteutuksen).
  - Kansallisten alue- ja yhdyskuntarakenteen mahdollisten skenaarioiden (PERUS-SKENE) tarkastelu ja vaikutusten arviointi kaupunkiseudulle. Vaiheen yhteydessä järjestettiin asiantuntijatyöpaja tammikuussa 2024.
  - Kirjallisuuskatsaus väestökirjallisuuteen, kotimaisiin asumisen kyselytutkimuksiin ja kansalaisten tulevaisuusbarometreihin erilaisten ilmiöiden ja muutostekijöiden tunnistamiseksi (läpi hankkeen toteutuksen).
  - Asukasvuorovaikutus talven ja kevään 2024 aikana: tulevaisuustyöpajat, pienryhmäkeskustelut ja asukkaiden tulevaisuuskysely. Vaiheen keskeinen tavoite oli tuottaa asukasymmärrystä ja tunnistaa asukkaiden ajatuksia tulevaisuudesta.
  - Hanketiimin työpöytä tutkimus ja sisäiset työpajat (läpi hankkeen toteutuksen).
- Hankkeen välituotoksia on esitelty kaupunkiseudun työryhmille ja asiantuntijoille työryhmäkokouksissa ja Teams-webinaareissa.

Asukasvuorovaikutusvaiheen toteutus keväällä 2024

helmi	maalis	huhti	touko
-------	--------	-------	-------

Työpaja seudun nuoriso-
valtuustojen yhteistyöryhmän
kanssa 6.2.2024

Tulevaisuuskeskustelut eri ikäisten asukkaiden kanssa:

- 28 osallistujaa Teams-pienryhmäkeskusteluissa
- 67 osallistujaa paikan päällä pidetyissä keskusteluissa (mm. lukio-, ammattikoulu- ja yliopisto-opiskelijat)

Asukastyöpaja 22.2.2024:
PERUS-SKENE –skenaariot
asukkaiden näkökulmasta.

Verkossa toteutettu **tulevaisuuskyseily**: 1924 vastaajaa.

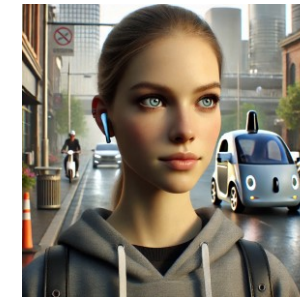
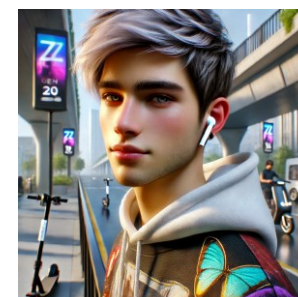
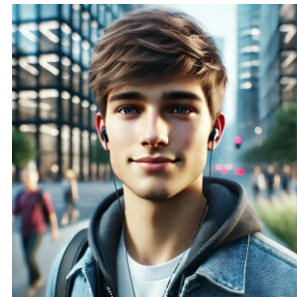
Asukkaita rekrytoitiin osallistumaan vuorovaikutusvaiheeseen [Seutupaneelin](#) ja sosiaalisen median markkinoinnin välityksellä, sekä Tampere International Housen uutiskirjeen ja toisen asteen oppilaitosten kautta.

Taustaa sukupolvitarkastelulle, jota on käytetty hankkeessa 1/

Eri ikäluokkia koskevassa tutkimuksessa on alettu puhua sukupolvista demografisina ilmiöinä, joilla on vaikutuksia yhteiskuntaan. Ensimmäisenä tällaisena ilmiönä pidetään usein toisen maailmansodan jälkeen syntyneitä suuria ikäluokkia (ns. **baby boomerit**), jotka ovat nyt väistymässä tai eläköityneet työelämästä. Heidän jälkeen syntyi **sukupolvi X**. Heitä seuranneet **milleniaalit** ovat suurin nykyisin työelämässä oleva sukupolvi. Milleniaalien perässä syntyneet **zoomerit** ovat parhaillaan astumassa työelämään. Heitä seuraava **alpha-sukupolvi** on ensimmäinen sukupolvi, joka on elänyt syntymästään asti keskellä digitaalista maailmaa ja sosiaalista mediaa.

Sukupolvien välillä voidaan tunnistaa eroja käyttäytymis- ja ajattelutavoissa. Suuret ikäluokat aloittivat työelämänsä ilman tietokonetta ja tykkäivät tehdä ostoksensa fyysisessä kaupassa. Milleniaalit puolestaan muistavat lapsuudestaan modeemit ja kännykät, ja ovat tutkimusten mukaan edeltäviä sukupolvia kiinnostuneempia ympäristöarvoista ja vastuullisuudesta. Zoomerit kasvoivat samaan aikaan, kun sosiaalinen media sai alkunsa. NykYTEknologian ansiosta alpha-sukupolvella on kaikkien aikojen parhaat yhteydet maailmanlaajuisesti. Monella alfa-sukupolven edustajalla tulee olemaan digitaalinen jalanjälki heti kapaloista asti.

Baby boomerit s. 1946–1964	Sukupolvi X s. 1965–81	Milleniaalit s. 1982–94	Zoomerit s. 1995–2010	Alfat s. 2011–
--------------------------------------	----------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------	--------------------------

Kuvat: ChatGPT:n tulkintaa eri sukupolvien edustajista 20-vuotiaina

Taustaa sukupolvitarkastelulle, jota on käytetty hankkeessa 2/

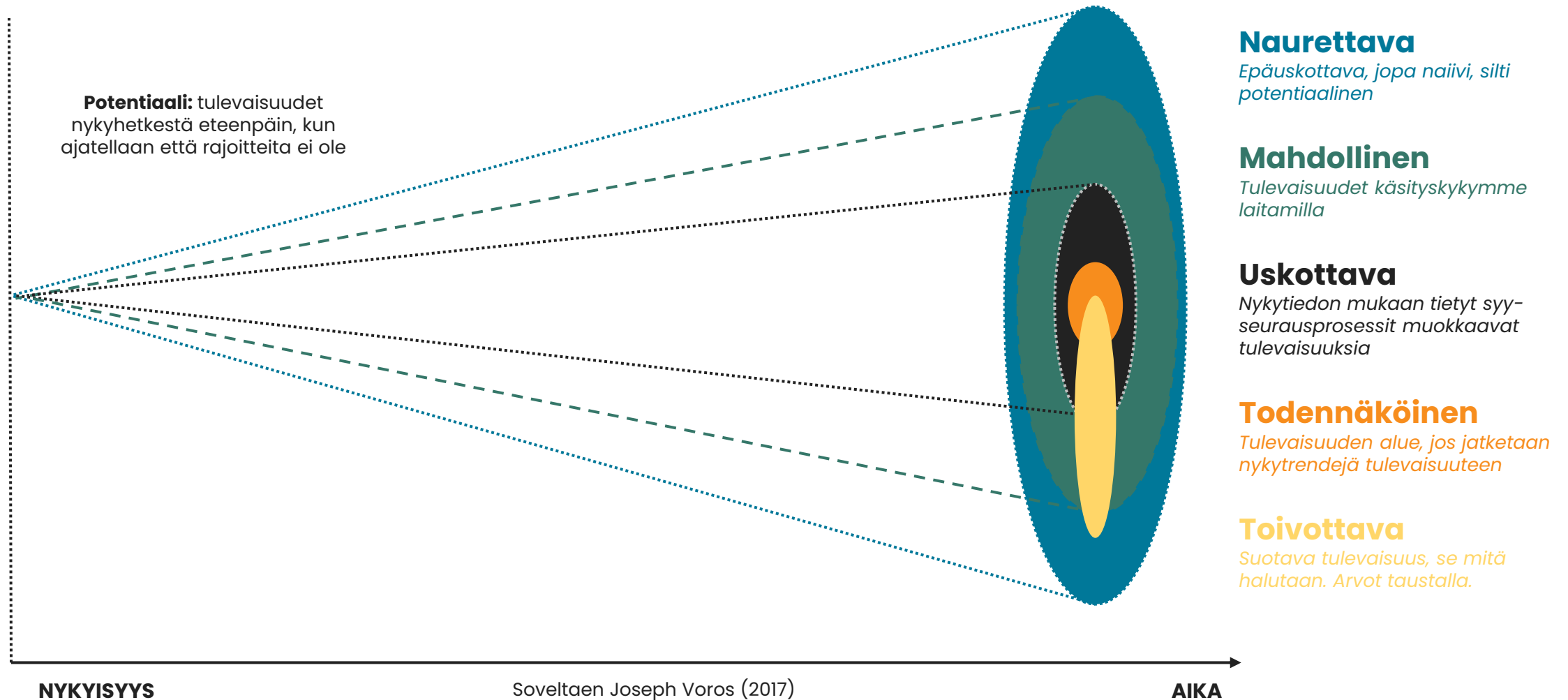
Suuret ikäluokat 1946–1964	Sukupolvi X 1965–81	Milleniaalit 1982–94	Zoomerit 1995–2010
<p>Suuret ikäluokat eli baby boomerit ovat kasvaneet aikakaudella, jolloin kaupunkirakenteet, hyvinvointivaltio ja palveluverkostot kehittyivät nopeasti. Heidän arvomaailmansa ja tottumuksensa ovat syntyneet hyvin erilaisessa yhteiskunnallisessa ympäristössä verrattuna nuorempiin sukupolviin. Tämä sukupolvi on nähnyt esimerkiksi sodanjälkeisen jälleenrakennuksen, teollistumisen, kylmän sodan ja digitalisaation nousun. Lisäksi, sukupolven ensikokemukset televisiosta ovat vaikuttaneet merkittävästi heidän maailmankuvaansa ja asenteisiinsa.</p> <p>Suurilla ikäluokilla on juuret perinteisessä elämäntavassa, jossa turvallisuus ja mukavuus ovat keskeisessä asemassa. Heidän pysyvä asuinpaikka usein heijastelee tätä arvostusta, samalla kun he hyödyntävät helppoa liikkuvuutta.</p> <p>Sukupolven suhteellinen osuus kasvaa väestön ikääntymisen myötä.</p>	<p>Sukupolvi X on kasvanut maailmassa, jossa kaupungit ovat olleet merkittävässä roolissa. He ovat tottuneet urbaaniin elämäntapaan ja arvostavat kaupungin tarjoamia monipuolisia palveluita ja mahdollisuuksia. He ovat myös ensimmäinen sukupolvi, joka on kasvanut ympäristönsuojelun ja kestävän kehityksen keskellä.</p> <p>Vaikka sukupolvi X ei ole syntynyt digitaaliseen maailmaan, he ovat kuitenkin omaksuneet teknologian nopeasti osaksi arkeaan, mutta ovat milleniaaleja vähemmän sidoksissa digitaaliseen teknologiaan. He siirtyivät analogisesta maailmasta digitaaliseen, mikä on muokannut heidän arvojaan.</p> <p>Sukupolvi X:n monet jäsenet ovat tai tulevat olemaan vastuussa ikääntyvien vanhempiensa hoidosta.</p>	<p>Milleniaalit ovat ensimmäinen Internet-sukupolvi. Digitalisaatio on merkinnyt, että sukupolvi on hyvin arkisesti ylittänyt aiemmat paikan rajat ja kasvanut välittömässä kontaktissa toiseen kulttuurilliseen piiriin.</p> <p>Oman talouden ja tulevaisuuden epävarmuudet sekä toisaalta globaalien ilmasto- ja ympäristöhuolten jatkuva läsnäolo värittävätkin milleniaalien sukupolvikokemusta. Tunnistettua on myös se, että milleniaalien piirissä erilaiset jaksamisen ja mielenterveyden haasteet ovat koholla. Joissain teorioissa on arvioitu korostuneen yksilökeskeisyyden ja koulutukseen sekä uraan liittyvän jatkuvan kilpailullisuuden selittävän tätä.</p> <p>Milleniaaleilla on arvioitu olevan 35-vuotiaina keskimäärin 30 prosenttia vähemmän varallisuutta kuin heidän vanhemmillaan oli samanikäisinä.</p>	<p>Internetin käyttöönotto ja leviäminen on zoomereille vain opittua historiaa, sillä netti on ollut olemassa koko heidän elinikänsä. Zoomereita kutsutaankin usein diginatiiveiksi, sillä he ovat kasvaneet keskellä digitaalisuutta, sosiaalista mediaa ja kosketusnäyttöjä.</p> <p>Zoomerit ovat varttuneet aikana, jolloin taloudelliset kriisit ovat vavisuttaneet maailmaa ja lisänneet epävarmuutta. Tästä syystä sukupolven edustajat ovat edeltäjiään pragmaattisempia: vakavaraisuus, pysyvä työ ja säästäminen ovat heille tärkeitä arvoja.</p> <p>Zoomereiden sanotaan etsivän elämässään merkityksellisyyttä, niin työssä kuin vapaa-ajalla. He pitävät yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa äärimmäisen tärkeinä asioina ja odottavat, että ne myös toteutuvat yhteiskunnassa.</p>

Tulevaisuusajattelusta Väestö 2040 -hankkeessa

- Tulevaisuusajattelulla tarkoitetaan kykyä hahmottaa erilaisia tulevaisuuteen liittyviä kehityskulkuja ja ymmärtää niiden keskinäisiä riippuvuussuhteita sekä käyttää eri menetelmiä ja tekniikoita tämän tiedon hyödyntämiseksi nykyhetkessä. Tulevaisuusajattelun ja skenaariotarkastelun tärkein tavoite ei siis oikeastaan ole tulevaisuuden ymmärtäminen, vaan nykyhetken ymmärtäminen uudenlaisesta näkökulmasta. Tavoitteena ei ole ennustaa tai välttämättä edes ennakoita tulevaisuutta, joka on pääosin mahdotonta. Sen sijaan tavoitteena on tuottaa tietoa pitkän aikavälin muutoksista nykyhetken päätöksenteon helpottamiseksi ja tueksi. (Ks. esim. [Tulevaisuudentutkimus tutuksi 2022](#))
- Hankkeessa olemme yhdistelleet erilaista informaatiota ja tietoa kaupunkiseutusunnitteluun uudella tavalla. Sen avulla pyrimme houkuttelemaan lukijoita ajattelemaan toisin, vaihtamaan näkökulmaa ja näkemään ennen näkemättömiä asioita mahdollisten tulevaisuuden kehityskulkujen osalta. Ennakoinnin osalta olemme hyödyntäneet mm. Sitran ja Verohallinnon käyttämiä työkaluja ja malleja, joista kiitos mainituille organisaatioille.
- Hankkeessa olemme pyrkineet laajentamaan tulevaisuusvaltaa tarjoamalla asukkaille mahdollisuuden osallistua tulevaisuudesta käytävään keskusteluun ja vaikuttaa siihen, millaisia tulevaisuusnäkyymiä luodaan. Laajasta asukkaiden ja asiantuntijoiden osallistumisesta hankkeessa käytyyn tulevaisuuskeskusteluun huolimatta on hyvä huomioida hanketiimin ikärakenne (milleniaaleja) ja koulutustausta, jotka vaikuttavat kirjoittajien arvoihin, perususkomuksiin, tulevaisuusajatteluun ja hankkeessa syntyneisiin kirjoituksiin.
- Mahdollisten tulevaisuuksien hahmottamisessa auttaa seuraavalla sivulla esiteltävä Joseph Voroksen tulevaisuustötterö, eli “futures cone,”. Se kuvaa, kuinka nykyhetkestä avautuu useita vaihtoehtoisia tulevaisuuksia, jotka voivat olla uskottavia, todennäköisiä, mahdollisia, toivottavia ja naurettavia. Tulevaisuustötterö auttaa ymmärtämään, että tulevaisuus ei ole ennalta määrätty, vaan siihen voidaan vaikuttaa monin tavoin. Malli rohkaisee kuvittelemaan ja suunnittelemaan erilaisia tulevaisuuskuvia ja skenaarioita, jotta voimme paremmin valmistautua tulevaisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Tulevaisuustötterö: ei ole vain yhtä tulevaisuutta, vaan lukemattomia mahdollisia tulevaisuuksia

Väestötutkimuksen käsitteitä

demografinen komponenttimaali	Väestöennustemenetelmä, jossa väestön tuleva määrä ja rakenne lasketaan ikäryhmittäisten syntyvyys-, kuolevuus- ja muuttokerrointen avulla
kokonaishedelmällisyysluku	Kokonaishedelmällisyysluku kertoo, kuinka monta lasta keskimäärin nainen synnyttäisi, jos syntyvyys pysyisi kyseisen jakson tasolla naisen koko hedelmällisyyksiän ajan.
maahanmuuttaja	Maahanmuuttajalla tarkoitetaan maahan (kuten Suomeen) muuttava henkilöä.
projektio	Projektio tarkoittaa tiettyjen kehityskulkujen "heijastamista" eli jatkamista vielä toteutumattomaan tulevaisuuteen niin, että niiden sisältämät alkuehdot, kehityssuunnat ja eteneminen eivät muutu matkalla. Esimerkiksi Tilastokeskuksen väestöennuste on tällainen nykyiseen ja historialliseen dataan perustuva projektio, jonka tarkoitus on näyttää, miten kehitys etenee, jos toimintaympäristö ei muutu.
ulkomaalais-taustainen	Ulkomaalaistaustaisia ovat ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla.
vieraskielinen	Vieraskielisiksi luetaan henkilöt, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. (Tilastokeskus)
väestöennuste	Väestönkehitykseen vaikuttavien tekijöiden menneeseen kehitykseen perustuva laskelma, joihin ei sisälly ennusteen laatijan suunnittelemaa väestönkehitystä eikä aluepoliittista tahdonilmaisua.
väestöohjelmat	Halutun väestönkehityksen ja alueellisen sijoittumisen toteuttamishjelmia, joissa on määritelty väestön sijoittumista koskevat aluepoliittiset tavoitteet ja ilmaistu keinot tavoitteiden saavuttamiseksi.
väestösuunnite	Väestösuunnitteet ovat päätettyihin tai suunniteltuihin yhteiskuntapoliittisiin toimintalinjoihin perustuvia väestönkehityksen laskelmia, jotka toimivat mitoitusohjeina yksityiskohtaisemmasta suunnittelusta vastaaville viranomaisille.
väestötavoite	Toivotun väestönkehityksen antama tulos. Väestötavoitteet asetetaan usein suunnittelun ja päätöksenteon tueksi.

Ennakoinnin ja tulevaisuuden tutkimuksen käsitteitä

<i>heikko signaali</i>	Ilmiö, jonka toteutumistodennäköisyys on matala, mutta jonka vaikutukset ovat ilmiön toteutuessa voimakkaita – positiivisia tai negatiivisia. Heikko signaali voi olla esimerkiksi tulevan suuren muutoksen yksi ensioire, tai itsenäinen, alkuun merkityksettömän oloinen uusi ilmiö, joka tulevaisuudessa voi kehittyä voimakkaammaksi.
<i>megatrendi</i>	Poikkeuksellisen voimakas ilmiö tai ilmiöiden joukko, jonka on tunnistettu parhaillaan määrittävän tulevaisuutta hallitsevana, kehityksen suureen linjaan vaikuttavana tekijänä. Megatrendin alailmiöt voivat olla keskenään ristiriitaisia, mutta kokonaisuutena megatrendillä on selvä kehityssuunta. Esimerkiksi kaupungistuminen voidaan mieltää megatrendiksi, joka kokonaisuutena etenee väijäämättä, mutta joka käsittää lukuisia vähemmän selviä alailmiöitä eli kaupungistumisen seurannaisvaikutuksia.
<i>Muutosvoima</i>	Merkittäviä tulevaisuusilmiöitä, joiden katsotaan vaikuttavan ratkaisevasti ennakoituun tulevaisuuteen, voidaan kutsua <i>muutosvoimiksi</i> tai <i>-ajureiksi</i> . Myös sellainen tekijä voi olla muutosvoima, jolla ei ole varsinaista tulevaisuusilmiö-luonnetta, kuten esimerkiksi poliittiset päätökset tai ihmisten perususkomukset, joita ei kyseenalaisteta.
<i>skenaario</i>	Skenaariot ovat uskottavia kuvauksia jostakin tulevaisuuden tilanteesta ja siihen johtavista tapahtumien kulusta. Skenaario-sana on kenties yleisimmin arkikielessä väärinkäytetty tulevaisuudentutkimuksen käsite. Usein skenaarioiden ajatellaan virheellisesti olevan ennusteita tulevista tapahtumista, ja niiden "onnistumista" seurataan vertailemalla, mitkä skenaariot ovat osuneet lähimmäksi toteutuneita tapahtumia. Tulevaisuuden ennustaminen on kuitenkin mahdotonta, eikä tulevaisuudentutkimuksen skenaarioilla tarkoiteta ennusteita. Sen sijaan skenaariot pyrkivät kuvaamaan erilaisia tulevaisuuden mahdollisuuksia eli luomaan näkymiä siitä, mitä tulevaisuudessa voi tapahtua. <i>Huom. MDI kutsuu laatimiaan vaihtoehtoisia väestöennusteita skenaarioiksi, joskaan ne eivät ole skenaarioita tulevaisuuden tutkimuksessa tarkoitettun skenaarion määritelmän mukaan.</i>
<i>trendi</i>	Ilmiön pitkäaikainen kehityssuunta, jonka vaikutuksia on suhteellisen helppo ennakoida nykyhetkestä käsin. Trendinä voidaan pitää esimerkiksi väestökehityksen suuntaa, muoti-ilmiötä tai muutosta ihmisten käyttäytymistäipumuksissa.
<i>villi kortti</i>	Ainutkertainen yksittäinen tapahtuma, joka ilmaantuu yllättäen ja joka muuttaa tapahtumien kehityskulun aiempaa epävarmemmaksi. Villi kortti voi olla täysin odottamaton, maailmanpoliittisia vaikutuksia aiheuttava tapahtuma, tai sellainen epävarmuustekijä, jonka mahdollisuus on havaittu, mutta johon ei olla varauduttu tai josta ei olla haluttu puhua tarpeeksi, kuten luonnonkatastrofit tai tartuntataudit. Myös yllättävä läpimurto teknologisessa kehityksessä voi olla villi kortti. Villi kortti voidaan nähdä heikon signaalien alalajina mutta villi kortti eroaa tyyppillisestä heikosta signaalista siinä, että se on sekä äkillinen että täysin odottamaton myös tulevaisuusvaikutustensa suhteen.

2 Väestönkehitys ja väestörakenteen nykytila

Väestönkehitys ja väestörakenteen nykytila: luvun sisältö

- Väestönkehitys ja sen osatekijät
- Tampereen kaupunkiseudun väestörakenne
- Tampereen kaupunkiseudun kuntien väestöennusteet

Lukuun liittyvä laajempi aineisto:

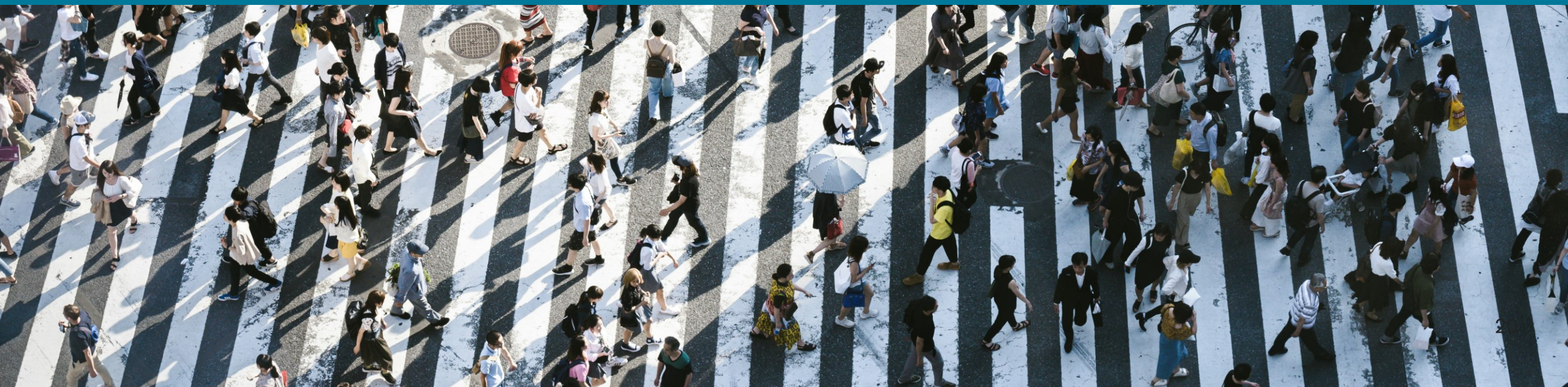
- Tilannekuva seudun nykyisestä väestörakenteesta [PowerBI]
- Tilannekuva seudun vieraskielisestä väestöstä [PowerBI]
- Tampereen kaupunkiseudun Maahanmuuton tilannekuva [MDI 2023]

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Väestönkehitys ja sen osatekijät

Globaali väestö

- 8,1 miljardia** maapallon väkiluku vuonna 2023
- 280 miljoonaa** ihmistä asuu muualla kuin syntymämaassaan
- 86%** maailman aikuisista osaa lukea
- 56%** maailman väestöstä asuu kaupungeissa (Suomessa 73%)
- 29** maailman väestön mediaani-ikä (Suomessa noin 44 vuotta)
- 9%** elää äärimmäisessä köyhyydessä (alle 1,90 US dollarilla päivässä)
- 1,05%** globaali väestönkasvu vuodessa, vauhti on tosin hidastumassa
- Kiina oli maailman väkirikkain maa 1950–2023 aikana, kunnes Intia syrjäytti sen vuonna 2023.
  - Länsimaissa väestön kasvu on hidastunut ja **käytännössä kaikki teollisuusmaat ovat tilanteessa, jossa väestönkasvua ei ole ilman jatkuvaa maahanmuuttoa**. Väestönkasvu on useimmissa maissa hidastumassa selvästi alle väestön uusiutumistason.
  - Työikäisten määrä on kääntymässä laskuun teollisuusmaissa ja Aasiassa. Osaavasta työvoimasta on pulaa monessa länsimaassa. Esimerkiksi USA:ssa työikäisten määrä oli huipussaan 1970-luvulla.
  - Afrikassa lasten ja nuorten ikäluokat ovat edelleen erittäin suuria.
  - Keskiluokka kasvaa nopeasti erityisesti Aasiassa.

Lähde: ChatGPT, Risto Murto (2022)

Syntyvyys globaalisti 1/

- Syntyvyyttä kuvaava kokonaishedelmällisyysluku oli Maailmanpankin mukaan korkein vuonna 2022 Somaliassa (6,0) ja Nigerissa (6,8).
- Syntyvyys on laskenut globaalisti vuosikymmeniä. Alle 1,3 kokonaishedelmällisyystasolla ovat useat Aasian maat. Alhaisin syntyvyys oli vuonna 2022 Etelä-Koreassa, kokonaishedelmällisyysluvun ollessa 0,84.
- Alhaisen kuolleisuuden maissa, kuten teollisuusmaissa, kokonaishedelmällisyysluvun pitäisi olla hieman yli kaksi, jotta väkiluku pysyisi ennallaan. Vuonna 2022 teollisuusmaista yksikään ei ollut tämän tason yläpuolella. Jos väestö kasvaa näissä maissa, se perustuu maahanmuuttoon.
- Suurinta syntyvyyden lasku on ollut erityisesti kehittyneissä maissa, joskin joissakin korkean hyvinvoinnin maissa – kuten Ruotsissa – syntyvyys on viime vuosina ollut nousussa. Myös Ranskassa on korkea syntyvyys, jonka katsotaan johtuvan sen syntyvyyden nousuun tähdänneestä *pronatalismi*-politiikasta. Pitkällä aikavälillä Ranska voi nousta korkean syntyvyyden kautta väestöltään ja taloudeltaan EU:n isoimmaksi valtioksi.
- Kiinan syntyvyys on ollut 1990-luvulta lähtien alle tason, jota vaadittaisiin väestön luontaiseen kasvuun. Työikäisten määrä on Kiinassa kääntynyt jo laskuun.
- Afrikassa syntyvyys on selkeästi korkeampi kuin muualla: alle 14-vuotiaiden osuus väestöstä on 43%, yli 65-vuotiaita on alle 3%. YK:n ennusteiden mukaan Saharan eteläpuolisen Afrikan syntyvyys tulee seuraavina vuosikymmeninä laskemaan selvästi.

Lähde: Risto Murto 2022

Syntyvyys globaalisti 2/

- Afrikkaa lukuun ottamatta lähes kaikilla isoilla talousalueilla nykyisin syntyvät ikäluokat ovat aiempia pienempiä.
- Globaalilla tasolla tarkasteltaessa ei nähtävissä ole erityisiä syitä, miksi syntyvyys lähtisi laajasti nousuun. Ehkäisytabletti tuli maailmalla yleisesti markkinoille 1960-luvulla (Suomessa 1962), eikä yhdessäkään länsimaassa syntyvyys ole palautunut ehkäisytablettiä edeltävälle tasolle.
- Maahanmuutto nostaa väestömäärää niin suoraan maahanmuuttajien kuin myös kohonneen syntyvyyden kautta. Jos maahanmuutto vähenee, väestöä kasvattava vaikutus pienenee kuitenkin varsin nopeasti. Syntyvyys ei todennäköisesti jää pysyvästi korkeammaksi, kun maahanmuuttajien lapset ja lastenlapset omaksuvat kotimaansa yhteiskunnan kulttuurin ja odotukset.
- Siirtolaiset, etenkin pakolaiset, tulevat voittopuolisesti maista, joissa syntyvyys on korkeampi kuin uudessa kotimaassa. Toisen polven siirtolaisilla syntyvyys on yleensä alhaisempi kuin maahanmuuttaneella sukupolvella. Kansainvälisissä tutkimuksissa on tullut usein esille, että toisen polven maahanmuuttajanaisten syntyvyys on itse asiassa alhaisempi kuin kantaväestön. Näin on usealla maahanmuuttajaryhmällä myös Ruotsissa. Jonkinlainen poikkeus on ollut Lähi-Idän arabimaista ja Turkista Ruotsiin tulleet siirtolaiset.

Lähde: Risto Murto 2022

”Tieto syntyvyyden laskun dramaattisista vaikutuksista ei ole näkynyt vielä käytännön politiikkatoimissa.”

Kuntalehti

Syntyvyys Suomessa 1/

- Syntyvyys on Suomessa laskenut vuodesta 2010 lähtien: vuosina 2010–19 syntyvyys laski Suomessa yllättäen neljänneksen. Syntyvyyden lasku 2010-luvulla on jo vähentänyt tulevaa työvoimaa yhteensä yhden ikäluokan verran.
- Suomessa 2010-luvulla kuolleiden määrä ylitti ensimmäistä kertaa syntyneiden määrän, ja nyt kuolleisuus ylittää jo reilusti syntyneiden määrän. Suomen väestö vähenisi jo nyt vauhdilla ilman merkittävää maahanmuuttoa.
- Monessa kunnassa kuolleiden määrä on jo suurempi kuin syntyneiden määrä. Kaupunki-seudun kunnista on syntyneiden määrä ollut kuolleiden määrää suurempi viime vuosina enää Lempäälässä, Pirkkalassa ja Ylöjärvellä.
- Syntyvyys kokonaishedelmällisyysluvulla mitattuna oli vuosina 2020–2023 yli 20 000 asukkaan kunnista matalin Tampereella (1,07 lasta), Joensuussa (1,07), Turussa (1,08) ja Savonlinnassa (1,12). Kokonaishedelmällisyysluku oli kunnista suurin Luodossa (3,61 lasta), Pyhännällä (3,37), Kinnulassa (3,19) ja Merijärvellä (3,04) vuosina 2020–2023, mutta näistäkin vain Luodossa se on viime vuosina noussut.
- Jos syntyvyyden lasku jäisi pysyväksi, meille syntyisi uusi suurien ikäluokkien ilmiö, mutta tällä kertaa sitä kautta, että uudet syntyvät ikäluokat olisivat pieniä suhteessa edellisiin ikäluokkiin.

Lähteet: Kuntalehti, Risto Murto 2022, Tilastokeskus, Valtioneuvosto

Syntyvyys Suomessa 2/

- Vanhemmaksi tulleiden keski-ikä on noussut loivasti jo vuosikymmeniä. Kaikkien biologiseksi äidiksi tulleiden keski-ikä nousi 31,8 vuoteen ja ensimmäistä kertaa biologiseksi äidiksi tulleiden keski-ikä 30,3 vuoteen. Kaikkien biologiseksi isäksi tulleiden keski-ikä nousi taas 34,1 vuoteen ja ensimmäistä kertaa biologiseksi isäksi tulleiden keski-ikä 32,2 vuoteen.
- Suomalainen ominaisuus on ollut lapsettomien miesten ja naisten suuri ja muita Pohjoismaita korkeampi osuus. Suomalainen kulttuuri ei suosi parisuhteita, joissa nainen on korkeakoulutettu ja mies ilman koulutusta.
- Suomalainen erityisongelma on suuri lapsettomien määrä. Lähes kolmannes 40-45 -vuotiaista miehistä on lapsettomia. Kyse on vielä erityisesti kaupunkilaisten ongelmasta, sillä lapsettomuus on yleisempää kaupungeissa kuin maaseudulla.
- Miesten kokonaishedelmällisyysluvut eroavat selvästi koulutustason mukaan. Lapsia saavat koulutetut miehet. Jos Suomen syntyvyys halutaan nousuun, kannattaa Risto Murrin mukaan alkaa ratkoa syrjäytyneiden poikien ja miesten ongelmaa. Vähän koulutettujen miesten lapsettomuuden taustalla on pitkäaikaisten parisuhteiden puute. Suurin potentiaali parantaa Suomen alhaista syntyvyyttä on saada nostettua tämän ryhmän miehet kiinni elämään ja parisuhteisiin ja tätä kautta lasten isiksi.
- Suomessa on 25-34 -vuotiaiden ikäluokassa EU-maiden keskiarvoa vähemmän ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita. Eniten lapsia saavat siis korkeakoulutetut miehet ja naiset, mutta samalla Suomessa on tässä ryhmässä vähemmän väkeä kuin EU-maissa keskimäärin.

Lähde: Risto Murto (2022)

Syntyvyyteen liittyviä lukuja Suomesta ja Tampereen kaupunkiseudulta

- 43 383** Vuonna 2023 syntyneiden lasten määrä Suomessa.
- 3569** Elävänä syntyneiden määrä Tampereen kaupunkiseudulla (2022). Syntyneiden lasten määrä kaupunkiseudulla on tarkastelujaksolla ollut suurimmillaan vuonna 2012, jolloin seudulla syntyi 4576 lasta.
- 50%** Noin puolet Suomessa syntyvistä lapsista syntyy nykyisin avioliitossa.
- 22%** Tampereen kaupunkiseudulla syntyi vuonna 2022 noin 22% vähemmän lapsia kuin tarkastelujakson huippuvuotena 2012.
- 16%** Suomessa syntyneistä lapsista syntyi vieraskielisille äideille vuonna 2023, kun osuus oli 4 % vuonna 2000.
- 10%** Suunnittelee kyselytutkimusten mukaan jäävänsä vapaaehtoisesti lapsettomiksi. Yleisintä tämä on peruskoulun käyneillä miehillä. Samaan aikaan naisten koulutustaso on nousemassa nopeammin kuin miesten.
- 1,26** Suomen kokonaishedelmällisyysluku vuonna 2023. Se on vuodesta 1776 alkavan tilastoinnin matalin syntyvyyden taso. Jotta väestö uusiutuisi ilman muuttoliikettä, kokonaishedelmällisyysluvun pitäisi olla noin 2,1.
- 1,07** Tampereen kokonaishedelmällisyysluku on Suomen matalin yli 20 000 asukkaan kaupungeissa. Syntyvyyden alueellisessa tarkastelussa näkyy kunnan väkiluvun ja kokonaishedelmällisyysluvun kohtalainen negatiivinen yhteys: mitä suurempi kunta, sitä useammin syntyvyys on pientä.
- 236** Kaupunkiseudun luonnollinen väestönlisäys kääntyi ensimmäisen kerran negatiiviseksi vuonna 2022 (2015: +1168, 2020: +316). Luonnollisen väestönlisäyksen pienentyminen johtuu ennen kaikkea syntyneisyyden laskusta. Kun vuonna 2012 seudulla syntyi 12,5 lasta 1000 asukasta kohti, niin vuonna 2020 vastaava luku oli enää 8,9.

Väestön ikääntyminen

- Suomessa väestön ikärakenne on muuttunut jo pitkään vanhemmaksi, koska lasten lukumäärä on vähentynyt ja kuolleisuus on pienentynyt etenkin eläkeikäisillä ihmisillä. Suomessa työikäisen väestön osuus pienenee ja väestön huoltosuhde heikkenee.
- **Väestöllinen huoltosuhde, eli alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64-vuotiaiden määrään, oli Suomessa vielä 1990 alle 50 prosenttia, mutta nousee ennusteen mukaan vuoteen 2040 mennessä yli 66 prosenttiin.** Huoltosuhteella on suora yhteys kansantalouden kehitykseen ja esimerkiksi yhteiskunnan kykyyn turvata hyvinvointipalvelut. Ikääntyminen vaikuttaa yhteiskuntaan myös monin muin tavoin. Tutkimuksessa on saatu laajemmin näyttöä siitä, vanheneva kansakunta muuttuu myös konservatiivisemmaksi.
- Väestö ikääntyy myös monessa muussa EU-maassa. Suomen väestö tosin ikääntyy Japanin tavoin muita maita nopeammin.
- Tilastokeskuksen väestöennusteen (2021) mukaan yli 85-vuotiaiden ryhmä on vuonna 2030 Suomessa noin kolmanneksen suurempi kuin 2022 ja vuonna 2040 noin puolet suurempi. **Kehityskulku on samanlainen myös Tampereen kaupunkiseudulla.**
- Jos nykyiset trendit jatkuvat, vanheneminen jatkuu ja väestön määrä kääntyy Suomessa laskuun. Yhteiskunnalla on tällaisessa tilanteessa kaksi vaihtoehtoa: joko pyrkiä vaikuttamaan väestökehitykseen, tai sopeutua siihen.
- Väestön ikääntymisen pysäyttäminen on ongelmallista, koska ei ole tiedossa politiikkaa, jolla syntyvyyttä saataisiin kasvatettua riittävästi maassa, jossa perhepolitiikka on jo hyvällä pohjoismaisella tasolla. Käytännössä väestökehitykseen vaikuttamisen välineeksi jää silloin maahanmuuton edistäminen.

Lukuja ikääntyvästä väestöstä

- 89 614** eläkeläisten määrä Tampereen kaupunkiseudulla vuonna 2022 (22% väestöstä)
- 76 000** yli 75-vuotiaiden ikäryhmä kasvoi Suomessa 2010-luvun aikana 76 000 henkilöllä
- 84** Suomessa syntyvän tyttövauvan eliniänodote
- 79** Suomessa syntyvän poikavauvan eliniänodote
- 9,1** Kuolleisuus tuhatta asukasta kohden Tampereen kaupunkiseudulla vuonna 2023. Kuolleisuusluku on alempi kuin 1990-luvun alkupuolella, mutta noussut viime vuosina 2000-luvun muusta tasosta.

- Väestön keski-ikä ennusteita vuodelle 2040:
  - Japani 54
  - Kiina 47
  - **Suomi 46**
  - USA 39

Maahanmuutto globaalina ilmiönä

- Ylikansallinen muuttoliike, maahanmuutto, siirtolaisuus ja pakolaisuus ovat keskeisiä tekijöitä globaalissa väestönkehityksessä. Ne vaikuttavat monin tavoin sekä lähtö- että kohdemaiden talouteen, yhteiskuntaan ja politiikkaan.
- Elintasoero on tärkeä muuttamisen ajuri, mutta fyysisesti pitkän matkan muuttaminen vaatii kuitenkin varoja ja osaamista. Tämän vuoksi maahanmuutto keskittyy helposti hyväosaisimpiin ja koulutetuimpiin henkilöihin ja maihin. Maastamuutto on yleisempää niissä maissa, jotka eivät ole köyhimpien joukossa.
- Maahanmuuttajien määrän perusteella maanosista Euroopassa on eniten maahanmuuttajia: YK:n vuoden 2020 raportin mukaan Euroopassa asuu yli 87 miljoonaa kansainvälistä maahanmuuttajaa eli noin 30% maailmanlaajuisesta maahanmuuttajaväestöstä. Näistä työperäisiä maahanmuuttajia on noin 55 miljoonaa.
- Muuttovirrat Yhdysvaltoihin kasvoivat 1960-luvun puolivälistä lähtien ja tämän noin 50 vuotta kestäneen muuttoaallon merkittävimmät lähtömaat olivat Meksiko, Kiina ja Intia. Euroopan maiden painoarvo muuttoliikkeessä on pienentynyt selvästi. Merkittävin eurooppalaisten muuttajien lähtöalue on entisen Neuvostoliiton alue. Viimeisten vuosien aikana maahanmuutto Yhdysvaltoihin on vähentynyt, mutta silti sinne on vuosittain päätynyt enemmän maahanmuuttajia kuin Euroopan Unioniin. Yhdysvalloissa arvioidaan olevan yli 10 miljoonaa laitonta maahanmuuttajaa.
- Lähtökohtaisesti maahanmuutto kasvattaa väestöä ja parantaa huoltosuhdetta, jossa lasketaan työikäisten ja ei-töikäisten suhdetta.

Lähde: Risto Murto (2022)

Maahanmuuttajien kansallisuusryhmistä

- EU:n sisällä suurimmat maansa ulkopuolella asuvat kansallisuusryhmät ovat romanialaiset, puolalaiset ja italialaiset. Suomessa näiden maiden kansalaisten osuus on pieni. Suomi on ollut pitkään sivussa tyypillisistä eurooppalaisista maahanmuuttovirroista vuoden 2015 pakolaisaaltoa lukuun ottamatta. Työperäisessä maahanmuutossa virolaiset ovat korvanneet puolalaiset. Suomi joutuu etsimään työntekijänsä joko noista vakiintuneista eurooppalaisista virroista tai katsomaan kauemmaksi. Ukrainalaiset ovat yksi mahdollinen pitkäaikaisten maahanmuuttajien ryhmä.
- Ruotsissa noin 19% väestöstä on syntynyt Ruotsin ulkopuolella. Euroopassa korkeampi ulkomailla syntyneiden osuus on vain Sveitsissä ja Luxembourgiissa. Ruotsin työikäisistä lähes neljännes on syntynyt ulkomailla.
- Vuonna 2020 Suomessa asui noin 444 000 ulkomaalaistaustaista ihmistä, mikä oli noin 8% koko väestöstä. Suomessa maahanmuuttajien osuus väestöstä on läntisiin EU-maihin verrattuna alhainen.
- Suurimmat maahanmuuttajaryhmät Suomessa ovat venäläiset (noin 94 000), virolaiset, irakilaiset ja somalialaiset. Maahanmuuttajat keskittyvät kasvukeskuksiin ja pääkaupunkiseudulle, jonka väestörakenne muistuttaa taustoiltaan jo nyt enemmän Ruotsia kuin muuta Suomea.
- Tampereen kaupunkiseudulla vieraskielisiä asui vuonna 2021 noin 28 000 ihmistä. Helsingissä oli vuonna 2019 runsaat 100 000 vieraskielistä, kun Oulussa heitä oli noin 8 000. Tämä kuvastaa maahanmuuton pääkaupunkikeskeisyyttä.

Lähde: Risto Murto (2022)

Maahanmuuttajien koulutustaso

Korkeasti koulutetut työperäiset maahanmuuttajat ovat usein lähtökohtaisesti herkkiä muuttamaan jatkossakin.

- Erot eri maahanmuuttajaluokkien koulutuksessa ovat isot. Laajalla aineistolla tehdyn tutkimuksen mukaan Ruotsin työperäisistä maahanmuuttajista 16% oli tutkijakoulutus, pakolaisista tutkijakoulutus oli vain yhdellä prosentilla. Pakolaisten maahanmuutto ja työperäinen maahanmuutto eroavat kuitenkin suuresti siinä, kuinka todennäköisesti muuttaja jää pysyvästi maahan. Käytännössä vain pieni osa työperäisistä muuttajista on jäänyt pysyvästi Ruotsiin, kun taas pakolaisista suurin osa jää asumaan sinne pitkäaikaisesti.
- Vuonna 2014 tehdyn tutkimuksen mukaan noin kolmanneksella Suomeen muuttaneista oli korkeakoulututkinto. EU:sta, Pohjois-Amerikasta ja Venäjältä muuttaneilla oli keskimäärin korkein koulutus, kun taas kriisimaista pakolaisina tulevilla on usein alhainen koulutus jo lähtömaansa ongelmista johtuen.
- Suomessa maahanmuuttajien lasten koulutustaso jää usein alhaiseksi ja ero kantaväestöön on iso. Pääkaupunkiseudulla suomalaistaustaisista lapsista 75% suorittaa 20 ikävuoteen mennessä ylioppilas- tai ammattitutkinnon, mutta maahanmuuttajien lapsista alle 50%. Koulutustasojen erot eri maahanmuuttajaryhmillä ovat kuitenkin suuret. Jos laskelmissa tasoitetaan sosio-ekonomiset lähtökohdat, Baltian maista sekä Vietnamista ja muista Aasian maista Suomeen tulleiden maahanmuuttajien lapset pärjäävät paremmin kuin kantaväestö. (Aasiasta tulleiden maahanmuuttajien lasten menestyminen opinnoissa on tuttu ilmiö Yhdysvalloista.) Keskimäärin huonosti koulu-urallaan menestyvät Somaliasta, Turkista ja Irakista tulleiden maahanmuuttajien lapset.

Lähde: Risto Murto (2022)

Maahanmuuttajat työelämässä 1/

- Kansainvälisen työjärjestö ILO:n arvioiden mukaan maailmassa on noin 170 miljoonaa työperäistä maahanmuuttajaa, eli noin 5% koko maailman työvoimasta. Työperäisen maahanmuuton virrat ovat kuitenkin jakautuneet epätasaisesti, ja länsimaissa osuus on selvästi tätä korkeampi: Länsi-Euroopassa ja Yhdysvalloissa työvoimasta noin 20% on maahanmuuttajia, Kanadassa noin 22%.
- Työperäisen maahanmuuton lähtömaana on useimmiten elintasoltaan keskitason maa – köyhemmissä maissa ihmisillä ei ole inhimillisiä tai taloudellisia resursseja tehdä pitkää matkaa kaukasiin paremman elintason maihin. Intian tai Afrikan maiden köyhimmät eivät muuta työn perässä Eurooppaan – heillä ei ole siihen varaa. Paremman elintason perässä tapahtuva siirtolaisuus kohdentuu useimmiten vauraisiin Euroopan valtioihin tai Yhdysvaltoihin.
- Monissa maissa maahanmuuttajat ovat työllistyneet alhaisen palkkatason palvelusektorille ja manuaalisiin tehtäviin. Isoimmat työllistäjät ovat siivousala sekä hotelli- ja ravintola-ala. Rakennusala on kolmanneksi suurin maahanmuuttajien työllistäjä.
- Eryyisen hyvin maahanmuuttajat työllistyvät Italiassa, Portugalissa ja Yhdysvalloissa, todennäköisesti hieman eri syistä. Näissä maissa maahanmuuttajien työllisyysaste on korkeampi kuin kantaväestöllä.

Lähde: Risto Murto (2022)

Maahanmuuttajat työelämässä 2/

- Kansallistaustaltaan erilaiset ryhmät työllistyvät jossain määrin eri tavoin Suomessa. Esimerkiksi virolaistaustaiset miehet työskentelevät useimmiten rakennusalalla, länsi-eurooppalais-taustaiset mm. informaatio- ja viestintäalalla sekä tieteellisellä ja teknisellä alalla, kun taas aasialaistaustaiset ovat keskittyneet majoitus- ja ravitsemustoiminnan alalle.
- Maahanmuuttajat ovat aliedustettuina esimerkiksi julkisen sektorin hallinnossa. OECD:n mittaristossa Suomi oli jälkipäässä, kun mitattiin korkeasti koulutettujen mahdollisuuksia menestyä uudessa maassa. Suomessa korkeakoulutetuilla maahanmuuttajilla on vaikeuksia saada koulutustasoaan vastaavia töitä. Väestöpolitiikan kannalta huippuasiantuntijoiden rekrytoinnin merkitys on kuitenkin pientä.
- Toisaalta maahanmuuttajia on voinut tulla joissakin maissa erityisesti myös vaativiin asiantuntijatehtäviin. Yhdysvallat ja Kanada ovat esimerkkejä maista, jotka ovat onnistuneet houkuttelemaan koulutettuja erityisasiantuntijoita.

Lähde: Risto Murto (2022)

Pakolaisuus

- Pakolaisuus on keskeinen osa maahanmuuttoa. Sen syynä on useimmiten sotilaallinen, poliittinen tai taloudellinen kriisi. Suurin osa pakolaisuudesta tapahtuu maan sisällä tai kohdistuu lähinaapurivaltioihin. Pakolaisilla ei usein ole taloudellisia tai henkisiä resursseja lähteä etsimään uutta asuinpaikkaa kaukaa. Pakolaisia on eniten keskituloisissa maissa.
- Teollisuusmaat ovat yleisesti kauempana kriisipesäkkeistä eivätkä joudu suurimpien pakolaisaaltojen kohteeksi. YK:n arvion mukaan selvästi yli puolet pakolaisista ja turvapaikanhakijoista tulee tällä hetkellä viidestä maasta: Syyria (josta sotaa paenneita arvioidaan olevan yli 10 miljoonaa), Afganistan, Etelä-Sudan, Myanmar ja Venezuela.
- Pakolaisuus voi olla hyvinkin pitkäaikaista, jos uutta kotimaata ei löydy. Pakistanissa on ollut Afganistanista tulleita pakolaisia noin 40 vuotta eli aina Neuvostoliiton hyökkäyksestä lähtien. Jos katsoo historian esimerkkejä viime vuosikymmenten suurista pakolaiskriiseistä, yksikään niistä ei ratkennut nopeasti.
- Vuosina 2015–16 EU-maista turvapaikkaa haki noin 1,3 miljoonaa tulijaa per vuosi. Yleisimmät lähtömaat olivat Syyria, Irak ja Afganistan. Euroopassa on noin miljoona syyrialaista. Suurimmat vastaanottajamaat ovat Saksa ja Ruotsi.
- Ukrainan sotaa paenneiden määräksi on arvioitu 5,7 miljoonaa, joista 4,2 miljoonaa on EU:n pakolaisjärjestelmien piirissä. Suhde on likimain sama kuin Karjalan evakoiden määrä Suomessa sotien jälkeen.

Lähde: Risto Murto (2022)

Maahanmuutto Suomeen 1/

- Maailmansotien jälkeen oli pitkä aika, jolloin Suomesta muutettiin pois eikä tänne juuri tultu. Lähtösuunta oli käytännössä Ruotsi. Suomen nettomaahanmuutto kääntyi positiiviseksi 1980-luvulla.
- Humanitaarinen maahanmuutto Suomeen on varsin tuore ilmiö. Vuonna 1987 vastaanotettuja kiintiöpakolaisia tai myönnettyjä turvapaikkoja oli yhteensä 300. Humanitaarisen maahanmuuttoon verrattuna työperäinen maahanmuutto on vieläkin tuorempi ilmiö. Poliittisen keskustelun aiheeksi se aktivoitui vasta 2000-luvulla.
- 2010-luvulla nettomaahanmuutto Suomeen oli vuosittain 12 000 – 18 000 henkeä. Koronan jälkeen nettomaahanmuutto on ollut ennätystasolla, noin 35 000 henkeä, joka oli enemmän kuin kertaakaan vuoden 1945 jälkeen. Nettomääräisesti Suomeen tullaan erityisesti EU:n ulkopuolelta. Suomi ei vedä paljon väkeä EU-maista Viroa lukuun ottamatta.
- Suomessa maahanmuuttajien joukossa työikäisten osuus on selvästi korkeampi kuin täällä jo asuvien joukossa. Maahanmuuttajien keski-ikä on alhaisempi verrattuna täällä jo asuviin. Maahanmuuttajien työhön osallistumisen aste on toisaalta alhaisempi kuin täällä jo pidempään asuneiden. Helsingissä ulkomaalaistaustaisista ryhmistä korkein työllisyysaste virolaisilla, joilla se oli vuonna 2020 71 prosenttia (suomalaisilla 78 prosenttia). Eurooppalaiset yhtenä ryhmänä ovat työllistyneet Helsingissä suhteellisen hyvin. Helsingissä somaleiden työllisyysaste oli 42% (somalinaisilla 15%) ja irakilaisten 32%. Kaiken kaikkiaan Suomessa maahanmuuttajat työllistyvät heikommin kuin läntisissä teollisuusmaissa yleensä. Tämä on yhteinen piirre Ruotsille ja Suomelle. Ukrainasta sotaa paenneiden maahanmuuttajien potentiaali integroitua suomalaiseen työelämään muistuttanee jossain määrin virolaisia, kielitaitoa lukuun ottamatta.

Lähde: Risto Murto (2022)

Maahanmuutto Suomeen 2/

- Pidemmän aikavälin väestörakenteen kannalta voi kiinnittää huomiota muuttajien vaihtuvuuteen. Pakolaiset jäävät todennäköisemmin pysyvämmiin maahan asumaan, mutta tie suomalaisilla työmarkkinoille on pitkä. Erityisesti pakolaisnaisten työllisyysasteet ovat jääneet alhaisiksi. Työperäinen maahanmuutto näkyy työllisyydessä positiivisesti, ja vaikutus talouskasvuun on selvä. Väestörakenteen kannalta rajoite kuitenkin on, että vähemmistö työn perässä muuttavista jää Suomeen, jolloin vaikutus pitkän aikavälin kasvuun ja väestörakenteeseen muuttuu tai jää vähäiseksi.

Lähde: Risto Murto (2022), Puheenaihe (2023)

Muuttoliike ja aluerakenne Suomessa

- Kaupungistumiskehitys on kiihtynyt Suomessa 2000-luvulla. Kaupunkialueilla asuvan väestön osuus on kasvanut 64 %:sta 73 %:iin ja työpaikkojen osuus 73 %:sta 80 %:iin.
- Väestönkehitys on polarisoitunut voimakkaasti kasvaviin korkeakoulutusta tarjoaviin kaupunkialueisiin ja näiden ulkopuolelle jääviin supistuviin alueisiin. Maan sisäisen muuttoliikkeen muuttovoitto on suuntautunut 2010-luvulla suuriin yliopistokaupunkeihin. Väestön ja työpaikkojen määrän kasvu on keskittynyt aiempaa harvemmille kaupunkiseuduille.
- Pääosassa keskisuuria ja pieniä kaupunkiseutuja väestön määrä on pysynyt 2010-luvulla joko samalla tasolla tai vähentynyt. Kaupunkien läheisellä maaseudulla asukasmäärä kasvoi vielä 2000-luvun alussa, mutta on sen jälkeen käänntynyt loivaan laskuun. Harvaan asutulla maaseudulla asukasmäärä on vähentynyt jo pitempään noin 1,5 % vuodessa.
- Tulevina vuosikymmeninä kaupungistumiskehitys jatkunee Suomessa, mutta aiempaa hitaampaa vauhtia. Väestön ikääntyminen hidastaa kaupungistumista, sillä vanhemmat ikäluokat muuttavat vähemmän, ja kaupunkeihin usein muuttavien opiskelijoiden ja työelämään astuvien nuorten aikuisten ikäluokkien osuus väestöstä pienenee.

Lähde: PERUS-SKENE, Tampereen kaupunkiseutu

Tampereen kaupunkiseudun väestörakenne

Tampereen kaupunkiseudun väestörakenteesta

- 422 917** asukasta yhteensä (10/2024)
- 7 287** väestönkasvu ennätysvuonna 2023
- 4154** keskimääräinen vuosittainen väestönkasvu 2000-2020
- 6191** keskimääräinen vuosittainen väestönkasvu 2021-2023
- 46%** asukkaista työllisiä (2022)
- 25-29** vuotiaat ovat seudun suurin ikäluokka (2023)
- 10,9 %** työttömien osuus työvoimasta (8/2024)
- 9%** asukkaista päätoimisia opiskelijoita tai koululaisia (2022) (0-14-vuotiaat eivät sisälly lukuun)
- 8%** vieraskielisten osuus väestöstä (2023)

Koko maan lukuihin verrattuna Tampereen kaupunkiseudulla asuu suhteellisesti enemmän opiskelijoita ja työllisiä, sekä vähemmän eläkeläisiä.

Taloudellinen huoltosuhde, eli työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien yhteenlaskettu määrä suhteessa työllisten määrään on seudulla koko maan lukua pienempi.

Lähde: Tilastokeskus 2024

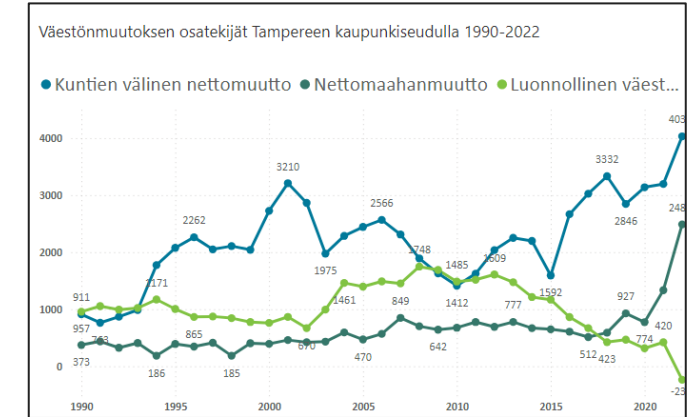
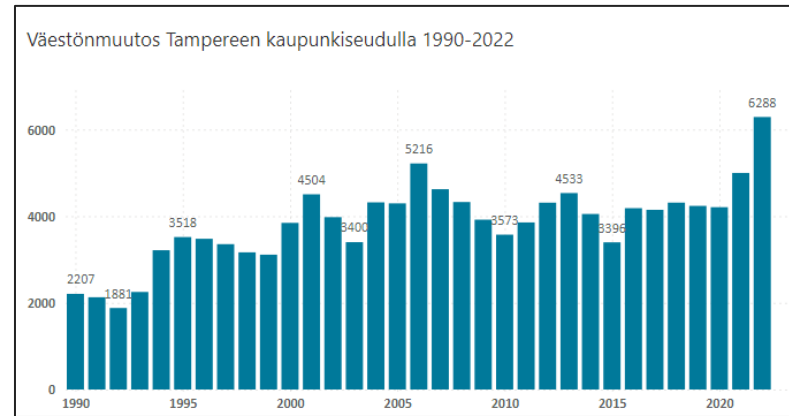
Muuttoliike kaupunkiseudulle

- Tampereen kaupunkiseutu on saanut muuttovoittoa kuntien välisessä muuttoliikkeessä vuosittain koko tarkastelujakson (1990–2023) ajan. Muualta Suomesta tuleva muuttoliike on ollut selvästi tärkein tekijä kaupunkiseudun kasvussa. Korkeimmillaan tulomuutto Tampereen kaupunkiseudulle oli väestönkasvun ennätysvuonna 2023, jolloin seudulle muutti noin 17 500 asukasta muualta Suomesta. Nettomuuttovoittoa kuntien välisestä muuttoliikkeestä tuli tuolloin noin 4 200 asukasta.
- Seutu saa muuttovoittoa erityisesti 15–24 –vuotiaista. Muista ryhmistä tuleva muuttovoitto on vähäisempää. Muuttajien pääasiallista toimintaa tarkasteltaessa muuttovoittoa seutu on saanut perinteisesti erityisesti opiskelijoista. Työllisistä saatava muuttovoitto on kasvanut ja ollut viime vuosina opiskelijoista saatavaa muuttovoittoa edellä. Vuonna 2022 työllisten muuttovoittoa tuli noin 1700 asukasta ja opiskelijoiden muuttovoittoa noin 1640 asukasta.
- Myös lähtömuutto seudulta on kasvanut tasaisesti, mutta pysynyt koko ajanjakson tulomuuttoa vähäisempänä. 2010-luvun alkuvuosina Tampereen kaupunkiseutu kärsi muuttotappiota erityisesti nuorten aikuisten (25–34 v.) ryhmässä, mutta viime vuosina tämä muuttotappio on kääntynyt muuttovoitoksi.
- Kunnat, joista seutu on saanut eniten muuttovoittoa 2000–2023 aikana ovat Jyväskylä (5252), Oulu (3628), Lahti (3359), Kuopio (2996) ja Pori (2824). Eniten muuttotappiota 2000-luvulla seutu on kärsinyt Helsingille (-11692), Espoolle (-1699) ja Akaalle (-1380).

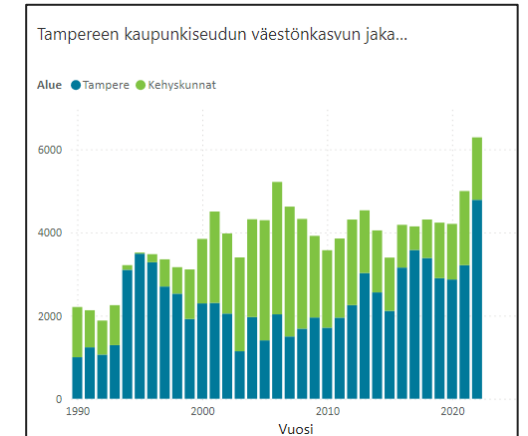
Lähde: Tilastokeskus 2024

Tampereen kaupunkiseudun väestönmuutoksen dynamiikka

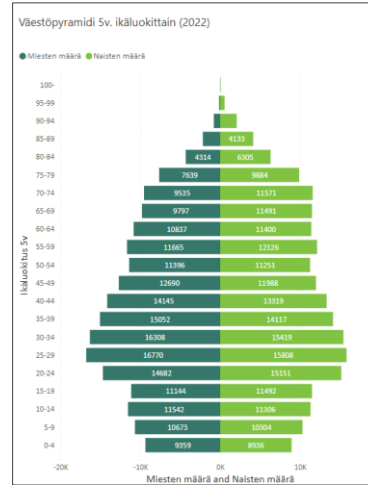
- Kaupunkiseudun väestönkasvu on perustunut pitkän aikavälin tarkastelussa erityisesti muualta Suomesta saatavaan muuttovoittoon. 2000-luvulla koko seudun väestönkasvu pysyi pitkään noin 4100 asukkaan vuosikeskiarvon tuntumassa, mutta viime vuosina kasvu on ollut selvästi suurempaa, johtuen kasvaneesta muuttovoitosta sekä maan sisäisessä että kansainvälisessä muuttoliikkeessä. Luonnollinen väestönlisäys, eli syntyneiden ja kuolleiden määrän välinen erotus on viime vuosina käännytynyt seudulla negatiiviseksi.
- Kaupunkiseudun kasvun painopiste on vaihdellut kehyskuntien ja keskuskaupungin välillä: 1990-luvun puolivälissä kasvu painottui voimakkaasti Tampereelle, 2000-luvun alussa taas kehyskuntaan. 2010-luvun lopusta lähtien Tampere on jälleen saanut suuremman osuuden väestönkasvusta.

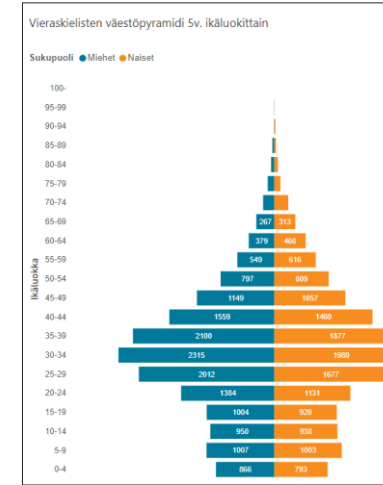
Väestön ikärakenne Tampereen kaupunkiseudulla

Tampereen kaupunkiseutu
koko väestö

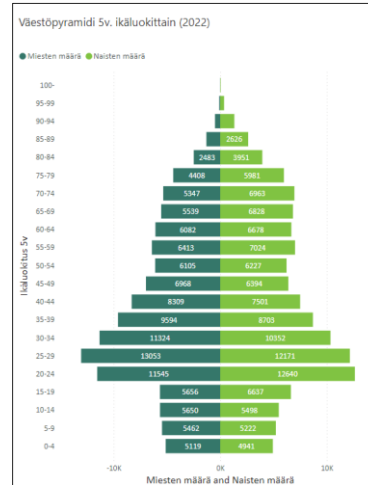

Tampereen kaupunkiseutu
vieraskieliset

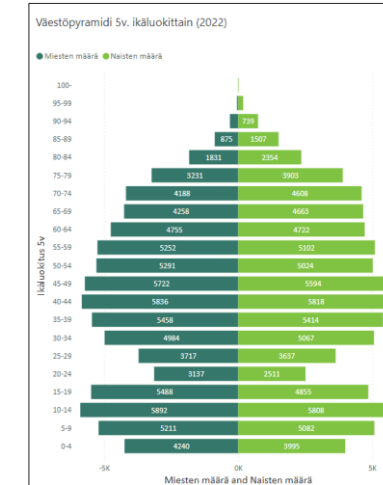

Seudulla asuvien vieraskielisten ikäjakauma poikkeaa kotimaista kieltä puhuvan väestönsosan ikärakenteesta. Vieraskieliset painottuvat seudulla erityisesti 25-29 -vuotiaiden ikäluokkiin ja varsinkin vanhempia ikäluokkia on vähän verrattuna kotimaista kieltä puhuviin.

Tampere
koko väestö

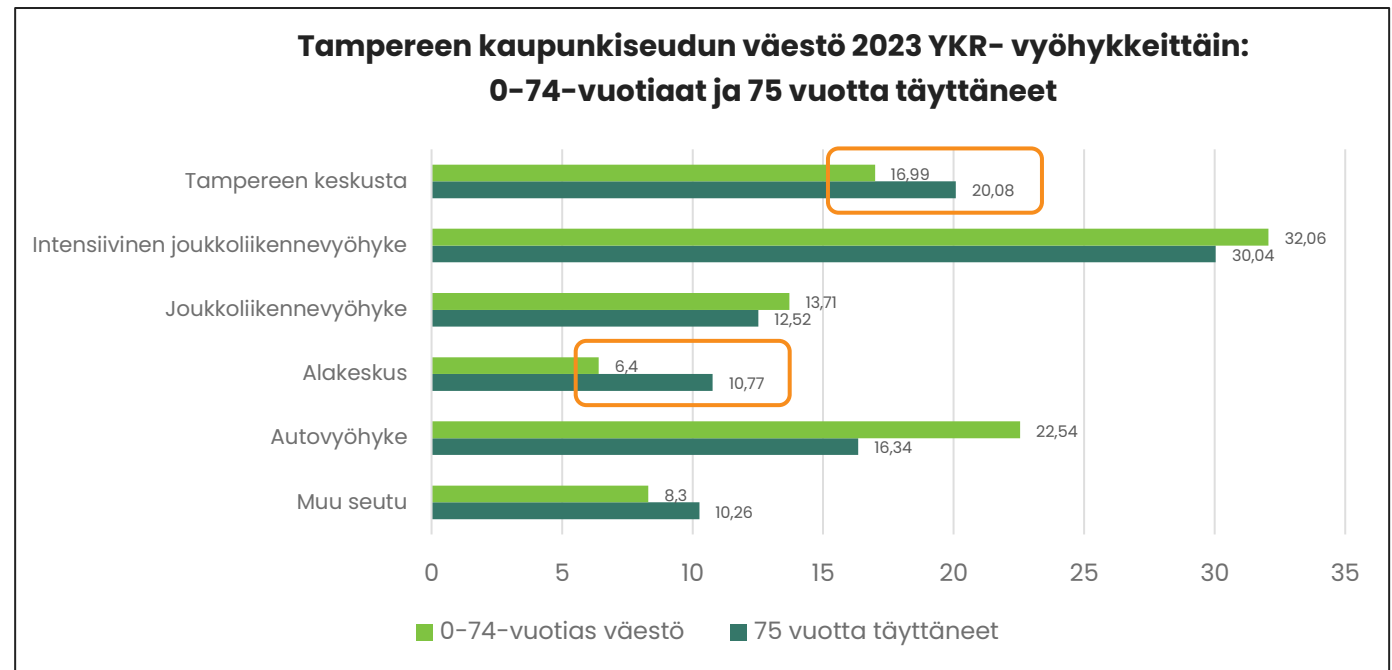
Kehyskunnat
koko väestö

Eri ikäisten sijoittuminen eri yhdyskuntarakenteen vyöhykkeille seudulla

- Tampereen kaupunkiseudun 75 vuotta täyttänyt väestö sijoittuu muuta väestöä useammin keskustoihin (Tampereen keskusta ja seudun alakeskukset)
- Lisätietoa YKR-vyöhykkeistä: [Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet \(ymparisto.fi\)](https://ymparisto.fi/yhdyskuntarakenteen-vyohykkeet)

Lähde: Digi- ja väestötietovirasto, Suomen ympäristökeskus 2024

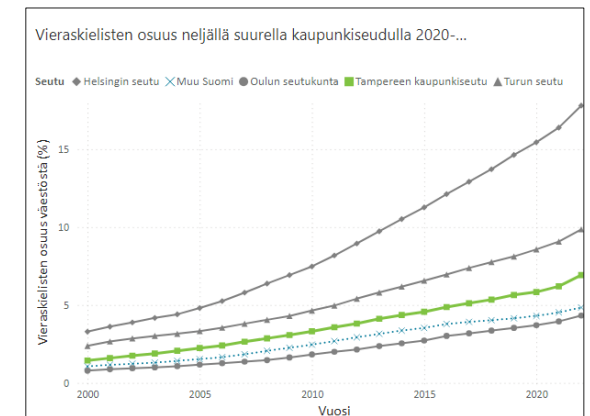
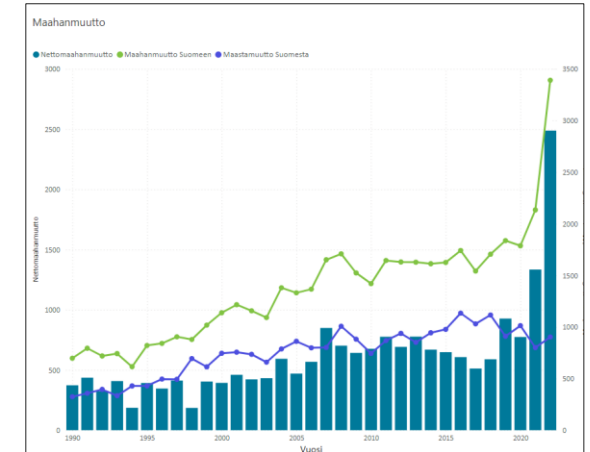

Kuva: Juhon Luomala / Unsplash

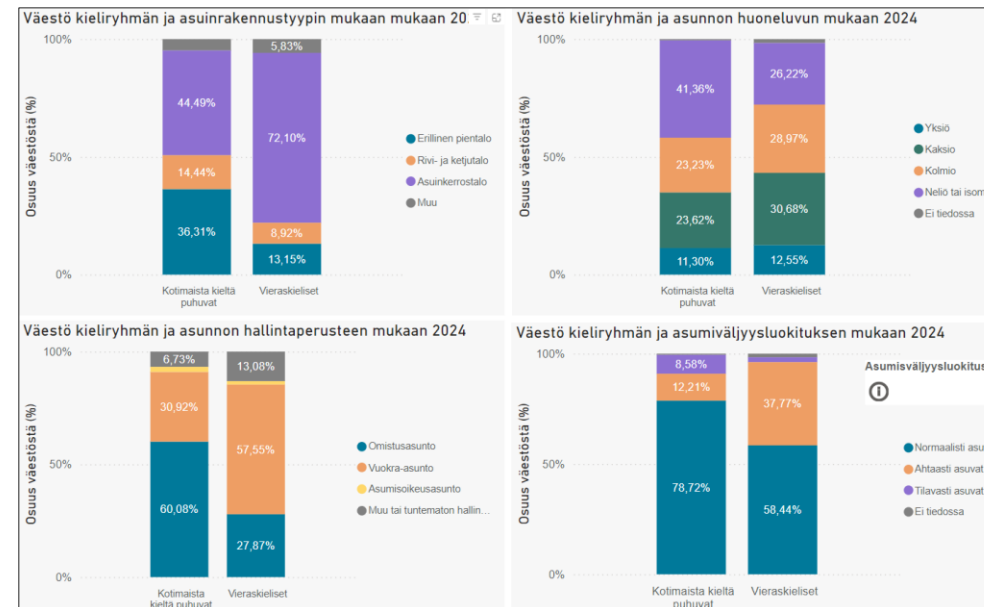
Maahanmuutto Tampereen kaupunkiseudulle

- Vieraskielisten määrä lähes viisinkertaistui seudulla vuosien 2000–2021 aikana. Seudun vieraskielisen väestön osuus (8%) on pienempi kuin Helsingin ja Turun kaupunkiseuduilla, mutta suurempi kuin esimerkiksi Oulun seudulla.
- Maahanmuutosta tuleva väestönkasvu vaihteli vuosina 2000–2020 noin 400 ja 900 asukkaan välillä vuosittain. Vuodet 2022–23 eroavat kuitenkin selvästi edellisistä suurempina maahanmuuton vuosina. Maahanmuuton kautta tuleva kasvu vuonna 2021 oli noin 1400, vuonna 2022 noin 2500 ja vuonna 2023 noin 3400.
- Syntymämaanosittain seutu saa eniten nettomaahanmuuttoa Aasiasta (1427 henkilöä vuonna 2022), Euroopasta (704) ja Afrikasta (309). Vuoden 2022 kasvupyrähdyksessä nettomaahanmuutto kasvoi etenkin Aasiasta ja Euroopasta.
- Seudun vieraskielisten yleisin äidinkieli on venäjä, jota puhuu noin 4700 henkilöä seudulla (noin 15% vieraskielisistä). Seuraavaksi yleisimmät vieraat äidinkielet ovat arabia (2900), farsi (2400), englanti (2200), viro (1600), kiina (1100) ja kurdi (900). Viime vuosina kokoaan kasvattaneita vieraskielisten kieliryhmiä ovat mm. englanti (kasvoi kieliryhmistä eniten 2021–22), venäjä, farsi, ukraina (kasvoi kieliryhmistä eniten 2023), arabia, sinhala ja tagalog.
- Ulkomaalaisten työttömien osuus ulkomaalaisesta työvoimasta oli tammikuussa 2024 24% (vrt. suomalaisten työttömien osuus 11%).

Vieraskielisten asuminen Tampereen kaupunkiseudulla

- Vieraskielisten väestö keskittyy seudulla Tampereelle, jossa asuu noin 83% seudun vieraskielisistä (vrt. 61% koko väestöstä). Maahanmuutto ja viime vuosien voimakas kasvu näyttää olevan ennen kaikkea Tampereen ilmiö, sillä kuntien nettomaahanmuuttovoitossa ei ole tapahtunut samalla tavalla merkittävää kasvua.
- Vuoden 2024 alussa vieraskieliset asuivat kotimaista kieltä äidinkielenään puhuviin asukkaisiin verrattuna enemmän kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa. Vieraskieliset asuivat myös huone-luvultaan pienemmissä asunnoissa, joskin yksioissa asuvien osuus on molemmissa kieli-ryhmissä lähes samalla tasolla. Tilastokeskuksen käyttämän asumisväljyyssuokituksen mukaisesti noin 38% kaupunkiseudulla asuvista vieraskielisistä asui ahtaasti.

Työ- ja koulutusperustainen maahanmuutto kaupunkiseudulla

- Pirkanmaan vieraskielisistä työllisiä oli 12 178 henkilöä (42,5 %), työttömiä 2 428 henkilöä (8,9 %) sekä työvoiman ulkopuolella olevia 14 023 henkilöä (48,6 %) vuonna 2021. Vieraskielisten jakautuminen pääasiallisen toiminnan mukaan eroaa kotimaista kieliä puhuvasta väestöstä: työllisten ja eläkeläisten osuus on alhaisempi, mutta työttömien, lasten ja opiskelijoiden osuus selvästi korkeampi.
- Pirkanmaan työllisistä vieraskielisistä on määrällisesti eniten eli noin 23 prosenttia erityisasiantuntijoita. Seuraavaksi eniten on palvelu- ja myyntialaan kuuluvia työntekijöitä, joita on noin 22 prosenttia. Työperustaisista maahanmuuttajista eniten myönteisiä oleskelulupia on myönnetty rakentamisen- (26 %) sekä maa- ja metsätalouden toimialoille (23 %).
- Pirkanmaan vieraskielisen väestön jakautuminen koulutusasteen mukaan eroaa merkittävästi kotimaista kieltä puhuvasta väestöstä: yli neljällä kymmenestä (46,2 %) vieraskielisestä ei ollut perusasteen jälkeistä tutkintoa. Alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon oli suorittanut yli neljäsosa (27,7 %) aikuisväestöön kuuluva vieraskielinen.
- Ammatillisella toisella asteella olevien vieraskielisten opiskelijoiden määrät lähes nelinkertaisuivat vuosien 2010–2021 aikana. Ulkomaalaisten korkeakouluopiskelijoiden määrät kasvoivat hieman yli 60 prosentilla vuosien samana aikana. Pirkanmaan pitovoima ulkomaalaisista opiskelijoista oli varsin hyvä yliopistoista ja ammattikorkeakoulusta valmistuneille. Tampereen yliopistosta valmistuneista ulkomaalaisista yli puolet (52,8 %) jäi Pirkanmaalle, yli viidennes (21,0 %) hakeutui ulkomaille ja hieman alle viidennes (19,9 %) päätyi Uudellemaalle.

Lähde: Tampereen kaupunkiseudun maahanmuuton tilannekuva (MDI 2023)

Maahanmuuton tunnuslukuja Tampereen kaupunkiseudulla

- 32 138** Vieraskielisten määrä kaupunkiseudulla vuonna 2023.
- 4309** Tampereen kaupunkiseudulle maahan muuttaneiden määrä vuonna 2023
- 2415** Pirkanmaalla opiskeli ulkomaalaista korkeakoulujen tutkinto-opiskelijaa vuonna 2021. Ammatillisella toisella asteella vieraskielisiä opiskelijoita on ollut vuosittain keskimäärin 2130.
- 94** Ulkomaiden kansalaisia oli Tampereen kaupunkiseudulla yhteensä 94 eri valtiosta vuonna 2022.
- 88%** Tampereen kaupunkiseudun ulkomailta tulleista muuttovoitosta yli 88 prosenttia tuli alle 35-vuotiaiden ikäryhmistä vuosina 2015 -2021.
- 45%** Nettomaahanmuuton osuus väestönkasvusta vuonna 2023.
- 20** Tampereen kaupunkiseudulla on yli 250 henkilön ryhmittymiä yhteensä 20 valtiosta ja yli 100 henkilön väestöryhmittymiä yhteensä 35 eri valtiosta.
- 8%** Vieraskielisten osuus asukkaista.

Tampereen kaupunkiseudun nettomaahanmuutto nousi ensimmäisen kerran yli 1 000 henkilöön vuonna 2021 (+1334 hlöä), yli 2 000 henkilöön vuonna 2022 (+2509 hlöä) ja yli 3000 henkilöön vuonna 2023 (+3402 hlöä).

Lähde: Tilastokeskus 2024, Tampereen kaupunkiseudun maahanmuuton tilannekuva (MDI 2023)

Tampereen kaupunkiseudun kuntien väestöennusteet ja väestösunnitteet

Seudun kuntien väestö- ennusteet ja -suunnitteet

- Väestöennusteita ja -suunnitteita käytetään lähes kaikessa kunnan suunnittelussa ja keskeisissä asiakirjoissa. Ennusteiden ja suunnitteiden perusteella tehdään esim. talouden suunnittelua, palveluverkkosuunnittelua, kaavoituksen ja asuntotuotannon suunnittelua, liikennesuunnittelua ja paljon muuta.
- Teeman keskeisyys kunnan toiminnalle on selkeää, sillä sekä kunnan menot (asukkaille tuotetut palvelut) että tulot (kunnallisvero-, kiinteistövero- sekä yhteisöverotulot) ovat sidoksissa kunnan väestönkehitykseen sekä väestörakenteeseen.
- Tampereen kaupunkiseutu on väestönkasvualuetta, jonka kunnat haluavat saada osansa seudun kasvusta. Kasvun ennakoiminen ja sovittaminen yhteen palveluverkon kehityksen ja investointien kanssa on siten jokaisen kunnan intresseissä.
- Seudulliselta tasolta tarkasteluna kuntien välillä on myös tietty kilpailuasema, sillä kuntien tavoitteiden perusteella yhteenlaskettu kaupunkiseudun kasvu ylittää selvästi seudullisesti sovitettuja tavoitteita ja realistisesti seudun tasolla saavutettavissa olevan kasvun (ks. esim. Tampereen kaupunkiseudun Rakennesuunnitelma).

Väestöennusteiden ja –suunnitteiden tekotavoista

- Seudun kuntien tapaa tehdä väestöennusteita ja –suunnitteita selvitettiin osana Väestö 2040-hanketta, vuorovaikutuksessa seudun kuntien asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi teemasta keskusteltiin vuoden 2024 aikana Tampereen kaupunkiseudun tietoyhteistyöverkoston* kokouksissa.
- Kuntien väestöennusteiden ja –suunnitteiden tekotavoissa on selvityksen perusteella kuntakohtaista vaihtelua: osa kunnista teettää ennusteet konsulttityönä, osalla taas on itse rakennettuja malleja ennusteiden ja suunnitteiden tekoon.
- Ennusteiden itse tekemisen tai konsultilla teettämisen ohella eroa ennusteiden tekotavasta löytyy eroja mm. käytössä olevan rakentamisennusteen osalta, aluetason tarkkuuden sekä eri kehityskulkujen (skenaarioiden) määrän osalta.
- Seuraavilla sivulla on kiteytetty kuntien väestöennusteiden ja –suunnitteiden keskeisimpiä eroja. Väestöhankkeessa tehtyä työtä jatketaan tältä osin kaupunkiseudun tietoyhteistyöverkoston työnä myös hankkeen jälkeen.

*Kaupunkiseudun tietoyhteistyöverkoston kuulu eri teemojen tietoasiantuntijoita kunnista ja muista alueellisista organisaatioista

Seudun kuntien väestöennustemallien lähtökohdat 1/

Kunta	Tampere	Ylöjärvi	Nokia	Pirkkala	Kangasala	Lempäälä	Vesilahti	Orivesi
Väestöaineisto ja ennustemenetelmä	Konsultin tuottama väestöennusteaineisto (MDI, Tilastokeskuksen aineistoihin perustuen) Menetelmä: MDI:n käyttämä demografinen komponenttimenetelmä			Kunnan oma väestöennustemenetelmä: Digi- ja väestötietoviraston väestötiedot pienalueittain. Menetelmä: Oma menetelmä pohjautuen väestönkehityksen mallintamiseen uudisrakentamisen määrän pohjalta				Tilastokeskuksen ennuste
Rakentamisennuste	PALM-suunnitelma	Mapstotyökalu	Kunnan aineisto kaavojen sisältämästä kasvupotentiaalista	Uudisrakentamisen tuomaa väestönkasvua arvioidaan tontinluovutusohjelmien ja kaavoitusaineistojen pohjalta, arvioimalla kunkin rakennustyyppin tuomaa väestönkasvua aikaisempaan kehitykseen perustuen. Kunnilla on käytössä erilaisia parametrejä rakentamisen tuoman väestönkasvun arvioimiseen.				Tilastokeskuksen ennuste ei ota huomioon rakentamisen vaikutusta

- Kolme seudun kuntaa (Tampere, Ylöjärvi, Nokia) ovat hankkineet viimeisimmän väestöennusteensa konsulttiyhtiö MDI:ltä. Neljällä muulla (Pirkkala, Kangasala, Lempäälä ja Vesilahti) on puolestaan käytössä oma menetelmä väestöennusteiden laatimiseen. Yksi kunta (Orivesi) puolestaan hyödyntää kansallisesti tuotettua Tilastokeskuksen ennustetta.
- Sekä MDI:n tuottamat kuntakohtaiset ennusteet että Tilastokeskuksen kansallinen ennuste pohjautuvat demografiseen komponenttimallin, jossa väestön tuleva määrä ja rakenne lasketaan ikäryhmittäisten syntyvyys-, kuolevuus- ja muuttokerrointen avulla. (määritelmä: Tilastokeskus)
- Neljä seudun kuntaa (Pirkkala, Lempäälä, Kangasala ja Vesilahti) on rakentanut oman mallinsa väestönkehityksen arviointiin. Kaikissa kunnissa malli perustuu pienaluetasolla tarkasteltavan väestötiedon mallintamiseen sekä uudisrakentamisen tuoman väestönkasvun arviointiin. Malleissa on keskinäisiä eroja, joskin erityisesti Pirkkalan, Vesilahden ja Lempäälään malli on rakennettu samalta pohjalta.

Seudun kuntien väestöennustemallien lähtökohdat 2/

	Kangasala	Lempäälä	Nokia	Orivesi	Pirkkala	Tampere	Vesilahti	Ylöjärvi
Tavoitevuosi	2040	2040	2040	2040	2051	2040	2035	2040
Skenaarioiden/kehityskulkujen määrä ennustemateriaalissa	Kolme skenaariota: 1. Laskeva kasvu 2. Nykyinen kasvu 3. Tavoitteellinen kasvu	Yksi kehityskulku/skenaario	Viisi skenaariota (perustuen olemassa olevan kaavavarannon käyttöönottoon)	Yksi kehityskulku/skenaario	Yksi kehityskulku/skenaario	Kolme skenaariota: 1. kohtalainen kasvu 2. Vahva kasvu 3. Strategian mukainen kasvu	Yksi kehityskulku/skenaario	Kolme skenaariota: 1. Kohtalainen 2. Keskivahva 2. Vahva
Skenaarioiden/kehityskulkujen suhde kunnan väestötavoitteeseen tai viralliseen väestösuunnitukseen	"Tavoitteellinen kasvu" skenaario on virallinen väestösuunnite	Kehityskulussa on eroa kunnan väestönkasvutavoitteeseen (1%/v). Kehityskulku kuvaa enemmän väestönkasvun potentiaalia.	Skenaariot eivät ole kunnan väestötavoitteen mukaisia (Kunnan väestönkasvutavoite on 1%/ vuosi)	Tilastokeskuksen väestöennuste ei huomioi kuntien tavoitteita.	Kehityskulussa on eroa Maapoliittisen ohjelman 1,5% kasvutavoitteeseen. Kehityskulku kuvaa enemmän väestönkasvun potentiaalia.	"Strategian mukainen kasvu" – skenaario on virallinen väestösuunnite	Väestönkasvun tavoite on 1%/v. Skenaarioita ei ole laadittu suoraan tavoitteen mukaiseksi.	"Vahva (kasvu)" skenaario on virallinen väestösuunnite
Aluetaso (tarkin taso), jolla ennustemateriaali on olemassa	Suunnittelualueet	Opetuksen palvelualueet	Pienalueet + koulualueet	Kunta	Pienalue (Tilastokeskus)	Pienalueet	Pienalue (Tilastokeskus)	MAPSTO-alueet

Oppeja seudun kuntien väestöennusteiden nykytilasta

- Kuntien yhteenlasketut ennusteet ylittävät seudun yhteisen väestötavoitteen (Rakennesuunnitelma 2040+). Kunnilta saatujen ennusteiden perusteella erityisesti 2030-luvulle ajoittuu voimakkaamman kasvun odotuksia, jotka liittyvät suurempien aluehankkeiden suunnitelmien mukaiseen valmistumiseen.
- Kuntien ennusteiden ohjaavista tekijöistä sekä väestöennustetyön ja kunnan strategisen johtamisen välisestä suhteesta:
  - Kaikissa kunnissa väestösuunnite/ennuste ei vastaa kunnan strategista kasvutavoitetta. Tällöin suunnite/ennuste edustaa enemmän kasvupotentiaalia kuin tavoiteltua kasvua.
  - Kunnan strategiset tavoitteet voivat asettaa raamit ennusteelle/suunnitteelle. Tällöin luodaan esimerkiksi kolme skenaariota, joista yksi on tavoitteen mukainen ja muut eräänlaisia herkkystarkasteluita. Usein tavoitelluksi skenaarioksi valitaan vahvimman kasvun skenaario, mutta tästä on myös poikkeuksia, kuten Tampereen kohdalla.
  - Väestöennustetyö voi myös olla lähtökohta strategisten tavoitteiden luomiselle.
  - Kasvuodotuksia ohjaavat oma tontti- ja asuntotarjonta lyhyellä aikavälillä sekä kaavoitushankkeet pidemmällä aikavälillä.
- Nykytilanteessa kasvua tuovien väestöryhmien oletetaan pääsääntöisesti pysyvän samana. Erityisesti suoraan maankäytön potentiaalnin (asunto, tontti- ja kaavatarjonta) toteutumisen mallintamiseen pohjaaviin väestöennusteisiin ei välttämättä sisälly tarkastelua väestönkasvun laadullisista muutoksista.
- Tehtyjen haastatteluiden perusteella:
  - Väestöennustemalleissa ja niiden parametreissa on eroavaisuuksia, ja asiantuntijoilla on kiinnostusta jakaa ja edelleen kehittää hyviä käytäntöjä seudun ja kuntien tasolla.
  - Vaikuttaa myös, että kunnissa kaivattaisiin enemmän kvalitatiivista ymmärrystä tulevaisuuden kehityksestä ja väestöryhmistä, mikä voisi rikastaa väestösuunnitetyötä.

3 Muuttuva toimintaympäristö

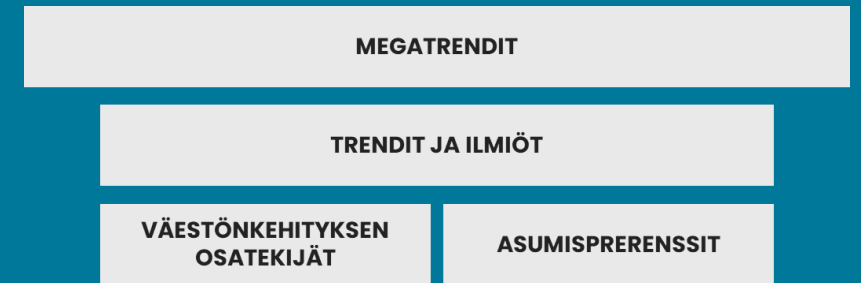

Muuttuva toimintaympäristö: luvun sisältö

- Megatrendit trendien ja ilmiöiden joukkona, jotka vaikuttavat kehityksen suuriin linjoihin
- Väestönkehityksen osatekijät: globaali väestönkehitys, syntyvyys, ikääntyminen, muuttuvat kotitaloudet, maahanmuutto ja ilmastonmuutos
- Suomalaisten asumisprefenssit – kirjallisuuskatsaus valikoituihin aineistoihin

Lukuun liittyvä laajempi aineisto:

- Kirjallisuuskatsaus

Megatrendi: Väestö ikääntyy ja monimuotoistuu

Pääilmiö	Trendit	Heikot signaalit	Villit kortit
kaupungistuminen	<ul style="list-style-type: none"> - maan sisäiset muuttoliikkeet - asumismuotojen moninaistuminen - nomadit - kohtuuhintaisen asumisen tarve - yhteisöllisyys ruohonjuuritasolla - ensiasunnon ostajien ikä nousee 	<ul style="list-style-type: none"> - keskisuurten kaupunkien vahvistuva vetovoima - donitsikaupungit - minitalot - asuminen palveluna 	<ul style="list-style-type: none"> - maaseudun nousu - positiivinen lähiökehitys hajauttaa yhdyskuntarakennetta
väestörakenteen muutos	<ul style="list-style-type: none"> - syntyvyyden lasku - alueellinen eriytymiskehitys - maahanmuutto ja monikulttuurisuus - hedelmällisyyden heikentyminen globaalisti 	<ul style="list-style-type: none"> - maahanmuuttajat maaseudulla - Suomen naisille pakollinen asevelvollisuus 	<ul style="list-style-type: none"> - ennakoimattomat muuttoliikkeet kuten ilmastopakolaisuus - hylätyt pientalot - aivovuoto Suomesta - konservatiivisuuden nousu nuorisossa nostaa syntyvyyttä
monipaikkaisuus	<ul style="list-style-type: none"> - etätyö - mökkeily - paikallisten palveluiden ja tuotannon arvostus 		<ul style="list-style-type: none"> - omistusasuminen suosion romahdus - Ikääntyneiden hyvinvointimatkailu
väestön monimuotoistuminen	<ul style="list-style-type: none"> - heimoutuminen - sukupolvien väliset erot - kestävät elämäntavat - hyvinvointierojen kasvu - väestön polarisaatio - mielenterveysongelmat - liikkumattomuuden ongelmat 	<ul style="list-style-type: none"> - ekosegregaatio - monimuotoisuustyön vastustaminen - lemmikit perheenjäseninä 	<ul style="list-style-type: none"> - jengiytyminen

Megatrendi: Ekologisella jälleenrakentamisella on kiire

Pääilmiö	Trendit	Heikot signaalit	Villit kortit
ilmastonmuutos ja siihen sopeutuminen	<ul style="list-style-type: none"> - hiilineutraalit kaupungit (ja organisaatiot) - vähähiilinen ja kestävä rakentaminen - sään ääri-ilmiöt - viherrakenteen merkitys - aktivismi - ilmastoahdistus 	<ul style="list-style-type: none"> - vilvoittelumatkailu (coolcationing) 	<ul style="list-style-type: none"> - Golf-virran kääntyminen - kansalaisaktiivisuuden hyväksyttävyys
luontokato	<ul style="list-style-type: none"> - kaupunkivihreän lisääminen - nurmikot niityiksi - ekologinen kompensatio 	<ul style="list-style-type: none"> - yhteisölliset puutarhat ja kaupunkiviljely 	<ul style="list-style-type: none"> - ympäristöarvoja korostavat alueet voittajia muuttoliikkeessä - pandemia
energiamurros	<ul style="list-style-type: none"> - uusiutuva energia - energiayhteisöt - energian hinnanmuutokset 	<ul style="list-style-type: none"> - vetytalous 	<ul style="list-style-type: none"> - maaseudun ja kaupungin uusi symbioosi
kestävä liikkuminen	<ul style="list-style-type: none"> - kevyen liikenteen suosio - sähköiset kulkuneuvot - sähköautot - Trans European Network - 15 minuutin kaupunginosat 	<ul style="list-style-type: none"> - alueellinen raideliikenne - lentoliikenteen tulevaisuus ja sähkölentokoneet 	<ul style="list-style-type: none"> - Turun raidehanke luo vahvan kehityskäytävän - liikkumistarpeiden yksilöityessä joukkoliikenteen edellytykset heikentyvät pienissä ja keskisuurissa kaupungeissa

Megatrendi: Verkostomainen valta voimistuu

Pääilmiö	Trendit	Heikot signaalit	Villit kortit
verkottunut hallinto	<ul style="list-style-type: none"> - hierarkkisuuudesta ilmiölähtöisyyteen - edunvalvontaverkostot - hallintorakenteet muutoksessa (esim. Aran alasajo) 		<ul style="list-style-type: none"> - hyvinvointivaltion romahdus
uudet vaikuttamiskeinot	<ul style="list-style-type: none"> - digitaaliset alustat ja some - osallistuva demokratia - osallistuva budjetointi - asiantuntijuuden kritiikki 	<ul style="list-style-type: none"> - poliittisen väkivallan kasvu 	<ul style="list-style-type: none"> - edustuksellisen demokratian ongelmat ja radikalismi
alueiden kansainvälinen asemituminen	<ul style="list-style-type: none"> - kansainväliset verkostot ja kaksoiskaupunkistrategiat - poliittinen eriytyminen länsimaissa - omavaraisuus ja huoltovarmuus 	<ul style="list-style-type: none"> - Jäämeren ja pohjoisen Atlantin uusi strateginen merkitys 	
Turvallisuusympäristön muutos	<ul style="list-style-type: none"> - länsiyhteyksien vahvistuminen (Nato ja Venäjä riippuvuuksista irtautuminen) - geopoliittinen blokkiutuminen - megatrendit kaupunkien turvallisuuskysymyksinä - hybridivaikuttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Ukrainan jälleenrakentaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - 10 vuoden Ukrainan sota - Naton ja Venäjän välinen sota

Megatrendi: Teknologia sulautuu kaikkeen

Pääilmiö	Trendit	Heikot signaalit	Villit kortit
digitalisaatio ja automatisaatio	<ul style="list-style-type: none"> - tekoälyn arkipäiväistyminen - työn digitalisoituminen ja robotisoituminen - paikkariippumaton työ - kyberturvallisuus ja -uhkat - kodin älyteknologia - väestön digitaalinen eriytyminen - lastensuojelu älylaitteilta 	<ul style="list-style-type: none"> - ilmailu kaupungeissa - valosaaste kaupungeissa 	
älykkäät yhdyskunnat ja liikennejärjestelmät	<ul style="list-style-type: none"> - rakennetun ympäristön korjausvelka - metaverse ja digitaaliset kaksoset 	<ul style="list-style-type: none"> - liikkumispalvelut haja-asutusalueilla - robottitaksit USA:ssa 	<ul style="list-style-type: none"> - autonominen liikenne
uudet teknologiat ja toimintatavat	<ul style="list-style-type: none"> - cleantech-teknologiat - sähköautot ja muut sähköiset kulkuvälineet - 3D-tulostus - siruteollisuus Euroopassa 	<ul style="list-style-type: none"> - kelluvat asunnot 	<ul style="list-style-type: none"> - Suomesta nousee uusia Nokioita - sähköpyörille 40 km/h nopeusrajoitus Suomessa

Megatrendi: Talousjärjestelmä etsii suuntaansa

Pääilmiö	Trendit	Heikot signaalit	Villit kortit
kestävään talousjärjestelmään siirtyminen	<ul style="list-style-type: none"> - kapitalismin kritiikki - vihreä siirtymä - kiertotalous - julkisen talouden rahoitushaasteet - vastuullisuutta korostava EU-regulaatio ja kestävyystavoitteet - Inflaatio 	<ul style="list-style-type: none"> - vihreät asuntolainat - asuntolainojen pidentyvät laina-ajat 	<ul style="list-style-type: none"> - Euroopan autoteollisuuden romahdus ja siitä seuraava lama - Afrikan positiivinen kehitys
työn murros	<ul style="list-style-type: none"> - kilpailu kyvykkästä työvoimasta - sitoutumisen heikkeneminen - työssä tarvittava osaaminen muutoksessa - yhteisölliset työtilat - alustatalous - saavutettavuuden muutokset - Etätyön rajoittaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Suomen heikentyvä maabrändi 	<ul style="list-style-type: none"> - teollisuuden suuret investoinnit ja lakkautukset - nelipäiväinen työviikko - kansalaispalkka

Väestönkehityksen osatekijät: globaali väestönkehitys, syntyvyys, ikääntyminen, muuttuvat kotitaloudet, maahanmuutto ja ilmastonmuutos

Globaali väestö – mahdollisia kehityskulkuja tulevaisuudessa

- *The Lancet* –lääketieteellisen aikakauslehden ennusteen mukaan maailman väkiluku kasvaa noin 9,7 miljardiin vuoden 2050 tienoilla. Toisaalta väkiluku alkaa pienentyä jo vuosisadan loppupuolella. Vuonna 2100 ihmisiä on mahdollisesti enää 6 miljardia. Väkiluku ei siis kasva 10 miljardiin niin kuin on arvioitu, koska syntyvyys alkaa pienentyä aikaisemmin kuin ennen oletettiin.
- YK:n ennusteen mukaan Pohjois-Amerikan ja Euroopan yhteenlaskettu väestö pysyisi käytännössä muuttumattomana vuoteen 2050 asti. Samalla lännen osuus maailman väestöstä edelleen supistuisi.
- Valtioiden väliset voimasuhteet muuttuvat vuorottain, esim. USA:n ja Kiinan kohdalla. Kiinan väestö ikääntyy ja sen vanhusväestön määrän odotetaan ylittävän koko USA:n väestömäärän vuoteen 2050 mennessä.
- YK:n ennusteen mukaan Saharan eteläpuolisen Afrikan väestö kasvaa 1,2 miljardista ihmisestä 3,4 miljardiin ja alueesta tulisi näin maailman väkirikkain. Afrikan väkiluku olisi tällöin seitsemän kertaa Euroopan väestöä suurempi.
- YK:n ennusteen mukaan Nigerian nykyinen 200 miljoonan väestö kasvaisi vuoteen 2050 mennessä 375 miljoonaan, eli asukkaita olisi yhtä paljon kuin USA:ssa. Nuoren, melko koulutetun ja englantia puhuvan väestön ansiosta Nigeriasta voi tulla Kiinan veroinen tuotantomaa ja yksi johtavista talousmahdeista. Afrikasta maailman kymmenen väkirikkaimman maan joukossa olisi Nigerian lisäksi Etiopia ja Kongo.
- Sukupolvien välisten erojen arvellaan kärjistyvän.

Lähde: Risto Murto (2022)

Kuva: Marcin Jozwiak / Unsplash

Syntyvyys – mahdollisia kehityskulkuja tulevaisuudessa

- Osa väestötieteilijöistä pitää realistisena skenaariota, jossa keskimääräisen ensisynnytyksen nousu pysähtyy tulevaisuudessa. Jos näin tapahtuisi seuraavien vuosikymmenten aikana, kokonaishedelmällisyysluku nousisi.
- MDI:n vuonna 2023 tekemän väestöennusteen mukaan kouluikäisten määrä vähenee Suomessa vuoteen 2030 mennessä 82 000:lla. Käytännössä tämä merkitsee kunnissa keskimäärin joka viidennen pulpetin tyhjenemistä peruskouluissa. Myöhemmin jyrkkä vähenemä ilmenee nuorissa ja sen jälkeen työikäisissä. Tästä syntyisi vähäisempi tarve päiväkodeille ja kouluille. Toisaalta, joissakin kunnissa voidaan nähdä myös koulutukseen panostamista eli resurssien käyttö per oppilas nousisi joissakin kunnissa.
- Tulevaisuudessa kunnissa nähtäneen ns. älykästä sopeutumista, missä kunta pyritään pitää hyvänä paikkana asua ja elää siellä asuville ja rakennetaan tulevaisuutta tunnistaen, että väestö vähenee ja kunnan toimintaa sopeutetaan suhteessa sen kokoon.
- Pienemmät syntyneet ikäluokat näkyvät myös asevelvollisten määrän laskuna ja puolustusvoimien reservin pienentymisenä. Ilmiö näkyy ajoittain mediassa keskusteluissa naisten mahdollisesta asevelvollisuudesta.

Lähteet: Risto Murto (2022), MDI, Kuntalehti

Ikääntyminen – mahdollisia kehityskulkuja Suomessa

- Tilastokeskuksen (vuoden 2021) ennuste : 45-64v: +19007 (+20,3%), 65-74v: +801 (+1,9%), Yli 75v. +19783 (+48,8%), Seudun asukkaiden keski-ikä nousee 40 > 44v.
- Yksin elävien vanhusten määrä kasvaa, mikä lisää turva- ja hoitopalvelujen tarvetta.
- Kerrostaloasumisen kysyntä kasvaa.
- Huonokuntoisia ja energiasyöppöjä omakotitaloja jää tyhjilleen. Halpoja kakkosasuntoja ja/tai tontteja voi olla aiempaa enemmän tarjolla.
- Liikennesuoritteet kasvavat.
- Esteettömien ja yhteisöllisten seniorihubien kysyntä kasvaa.
- Keskustojen rooli asumisen ja palveluiden paikkoina kasvaa. Seniorialueiden stigmat uhkana.
- Ikääntyneiden painoarvo päätöksenteossa ja keskustelussa vahvistuu.
- SOTE- ja hoiva-alan työpaikkojen tarve kasvaa.
- Hyväkuntoisten ja aktiivisten senioreiden määrä kasvaa. Seniorikuluttajien ja –työntekijöiden määrä kasvaa.

Kotitaloudet muutoksessa – mahdollisia kehityskulkuja

- Perinteiset ydinperheet ovat kehittyneissä talouksissa yhä harvinaisempia, kun taas yhden ja kahden hengen kotitaloudet ovat lisääntyneet.
- Kotitaloudet diversifioituvat eli syntyy monimuotoisempia ”kotitalouksia”: sinkut, naimattomat, yksinhuoltajat, eronneet, kommuunit, sateenkaariperheet ja –yhteisöt, etnisesti ja kulttuurisesti monimuotoiset yhteisöt. Uusista kotitalouksien muodoista voi myös syntyä laajemmin nostetta yhteisölliselle ilmapiirille. Asumis- ja finanssipalvelut saattavat osaltaan edistää erilaisia yhteiselämisen muotoja muun muassa joustavien lainojen avulla.
- Tulevaisuudessa zoomerien sukupolven edustajat perustavat omia perheitään, jotka voivat olla etnisesti ja kulttuurisesti kirjavampia sekä rakenteeltaan uudenlaisia. Kehittyneissä talouksissa esiintyy hyvin monenlaisia vaihtoehtoisia elämäntyyplejä ja perherakenteita, kun taas perinteiset sukupuolinormit voi suurelta osin olla hylätty ja unohdettu.
- Lapsettomien ja yhden hengen kotitalouksien määrä voi lisääntyä suurten kaupunkien muuttuessa vähemmän perheystävällisiksi. Suurkaupungit palvelevat erityisesti nuoria työssäkäyviä ja vauraita ihmisiä, jotka ovat todennäköisimmin lapsettomia. Monet lapsettomat yksilöt tai pariskunnat voivat pitää lemmikkejä lasten korvaajina.
- Kaupunkeihin keskittyvien taloudellisten mahdollisuuksien ja opiskelumahdollisuuksien takia suuret kaupungit houkuttelevat myös jatkossa nuoria osaavia työntekijöitä. Väestöryhmä saattaa priorisoida uransa ja elämäntyyliensä perheen perustamisen edelle, jonka he saattavat tehdä paljon myöhemmin elämässä, jos koskaan. Nuoret sinkut ja lapsettomat pariskunnat voivat keskittyä rahankäytössä täysin itseensä ja maksaa korkeita hintoja elämäntyyliin sopivista palveluista.

Lähde: Futures Platform, Risto Murto (2022)

Maahanmuuton mahdollisia kehityskulkuja tulevaisuudessa

- Tilastokeskuksen (vuoden 2021) väestöennusteessa nettomaahanmuuton määräksi on Suomessa ennakoitu noin 15 000 henkilöä vuodessa. Maahanmuuton kiihtyminen nostaa väestömäärä suuremmissa kaupungeissa sekä sellaisissa pienemmissä kaupungeissa ja maaseutualueilla, jonne sijoittuu paljon maahanmuuttajia. Vuoden 2021 ennuste näyttää vuosien 2022–23 toteutuman valossa olevan alakanttiin. *(Toim. huom. Tilastokeskus julkaisi uuden kansallisen väestöennusteen Väestö 2040 –raportin viimeistelyn aikoihin lokakuussa 2024. Tilastokeskuksen uutta ennustetta käytetään Väestö 2040 –tulevaisuustarkastelun maahanmuuttoskenaariona.)*
- Vuonna 2018 julkaistun ennusteen mukaan Vantaalla vieraskielisten osuus olisi kymmenkertaistumassa vuosien 2000–35 aikana. Helsingissä suurimmiksi kieliryhmiksi nousisivat Lähi-Idän ja Pohjois-Afrikan kielet sekä Aasian kielet. Venäjä väistyisi johtopaikalta. Pääkaupunkiseudun väestö tulee olemaan nuorempi ja taustoiltaan vaihtelevampi kuin muualla Suomessa. Etenkin suurissa suomalaiskaupungeissa ulkomaalaisten oppilaiden määrä kasvaa.
- Jos maahanmuuttoa selittävät elintasoerot ja erot väestönkasvussa, monet odottavat mahdollisen uuden ison maahanmuuttoaallon tulevan Afrikasta Eurooppaan. IMF:n arviona on, että Saharan eteläpuolisesta Afrikasta Eurooppaan kohdistuva muuttopaine olisi seuraavan 30 vuoden aika noin 31 miljoonaa ihmistä. Toteutuessaan tämä olisi erittäin iso lisäys nähtyyn muuttoliikkeeseen.
- Afrikan väestönkasvu keskittyy maanosan köyhimpiin maihin. Risto Murron mukaan (2022) ei ole realistista, että näiden maiden köyhät voisivat tehdä pitkän matkan Eurooppaan. Todennäköisempää Murron mukaan on, että jos he muuttavat, kohde löytyy naapurimaista. Näin on tapahtunut toistaiseksi.

Ilmastomuutoksen mahdollisia vaikutuksia muuttoliikkeeseen

- Osassa maapalloa viljelyn ja elämisen edellytykset muuttuvat sopeutumisen kannalta liian nopeasti: kuumuus, veden puute, epävakaa sää, merenpinnan nousu ja muut ongelmat heikentävät elämän edellytyksiä.
- Arviot ilmastopakolaisten määrästä vuonna 2050 vaihtelevat 25 miljoonan ja 1,5 miljardin välillä. IMF:n skenaariossa, jossa ilmastonmuutos heikentäisi Saharan eteläpuoleisen Afrikan olosuhteita ja siten talouskasvua, siirtolaisuus kasvaisi alueella, mutta mannerten välinen muuttoliike vähenisi suhteessa perusskenaarioon. Suurin ilmastopakolaisten määrä voitaisiin nähdä Saharan eteläpuolisessa Afrikassa, jossa sisäisiä pakolaisia noin 86 miljoonaa eli noin 10% väestöstä. Itä-Aasiassa ja Tyynellä-merellä pakolaisia olisi 49 000 000, Etelä-Aasiassa 40 000 000, Pohjois-Afrikassa 19 000 000, Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa 5 000 000.
- **Eurooppaan kohdistuva muuttopaine on suurin sellaisessa ilmastonmuutos-skenaariossa, jossa sekä väestö että elintaso kasvaisivat lähtöalueella.** Heikko talouskasvu taas sitoisi ihmisiä alueelliseen muuttoliikkeeseen.
- Toinen mahdollinen alue ilmastonmuutoksen voimistaman siirtolaisuuden lähteeksi on Lähi-Itä, mihin ennustetaan erittäin korkean lämpötilan jaksojen yleistymistä, mikä heikentää paikallisen maatalouden edellytyksiä. Myös Välimeren aluetta voi koetella äärimmäinen kuivuus tehden suurista alueista asuinkelvottomia.

Lähde: Risto Murto (2022)

Suomalaisten asumispreferenssit – kirjallisuuskatsaus valikoituihin aineistoihin

Kuva: Patrick Tomasso / Unsplash

Kirjallisuuskatsaukseen valitut aineistot:

- Suomalaisen asumisen ideaalit (Asuntomessut, Leskelä 2020)
- Asumistoiveiden asukaskysely (DeCarbon Home –tutkimuskonsortio, 2022)
- Asukasbarometri (Suomen ympäristökeskus & Ympäristöministeriö, 2022)
- Tampereen kaupunkiseudun asukaskysely (2023)
- Tampereen kaupunkiseudun asukaskysely (2021)
- Tampereen kaupunkiseudun poismuuttajakysely (2021)
- Tampereen kaupunkiseudun yhteenkuuluvuuskysely (2023)
- Suomen tulevaisuudet: Tutkimus nuorista ja tulevaisuudesta -kysely (Limnell ym. 2020)
- Sitran Tulevaisuusbarometri (2023)

2010-luvulle saakka suomalaisten
asumispreferenssejä kuvattiin
yhtenäiskulttuurina.

Kuva: Kirsi / Unsplash

Suomalaisten asumispreferenssit 1/

- Suomalaisten asumistoiveissa korostuvat tutkimuksesta ja ikäryhmästä toiseen samankaltaiset asiat, ja etenkin 2010-luvulle saakka asumispreferenssejä kuvattiin yhtenäiskulttuurina.
- Yhtenäisiä asumistoiveita kuvailevat omakotitaloasuminen, luonnonläheisyys ja rauhallisuus, turvallisuus, kodikkuus, kohtuulliset asumiskustannukset, ajankäytön taloudellisuus ja riittävä tila. Yhtenäinen ihanne muuttuu hitaasti, ja ihanteen alta löytyy myös toisistaan poikkeavia toiveita ja alakulttuureja, jotka kytkeytyvät elämänvaiheeseen ja ikään, arvoihin ja elämäntapoihin.
- Omistusasumisen osuus Suomessa on ollut pohjoismaisittainkin korkealla tasolla, mutta sen vahvuus on alkanut rakoilla viime vuosina. Omistusasumiseen kuitenkin liittyy myös ylisukupolvisuutta: lapsena omistusasunnossa asuvilla oli huomattavasti suurempi todennäköisyys asua 35-vuotiaana omistusasunnossa kuin vuokralla asuneilla. Samalla omistusasumiseen vaikuttivat voimakkaasti myös tulotaso ja perheellisyys, mutta tulotason laskiessa ylisukupolvisuuden vaikutus kasvoi.
- Asumispreferenssien ajallisessa vaihtelussa on jo pitkään tunnistettu laskusuhdanteen yhteys keskustamaisempaan painottumiseen ja noususuhdanteessa suuntautuminen pientalovaltaisille alueille. 2010-luvulla noususuhdanteessa muuttoliikkeen dynamiikka ei kuitenkaan kääntynyt yhtä vahvasti aikaisempaan kehityskulkuun verrattuna, eli myös kaupungit Suomessa vetivät muuttoliikettä puoleensa noususuhdanteessa verrattain hyvin. Samalla pandemian aikana kehyskuntaistuminen oli aiempaa kerrostalovaltaisempaa ja myös uusi pientaloasuminen rakentuu aiempaa lähemmäksi keskuksia ns. hyviin sijainteihin lähelle palveluita.

Suomalaisten asumispreferenssit 2/

- Vuoden 2022 Asukasbarometrissä* ei ensimmäistä kertaa enää haluttu enemmän omakotitaloja nykyisessä elämäntilanteessa, mutta pari- ja rivitaloja toivottiin nykyistä enemmän. Eniten omakotiasumista nykyiseen asumismuotoon verrattuna toivovat 25-34 – vuotiaat, ja omakotitaloon pyritäänkin keskimäärin 50-vuotiaaksi asti (DeCarbon Home 2022).
- Asukasbarometrin keskeisimmät tulokset kuvaavat asumispreferenssien urbanisoitumista pidemmällä aikavälillä ja mm. keskustamaisen kerrostaloasumisen (joskin kerrostaloasunnoista halutaan nykyistä suurempia) sekä rivi- ja paritalojen suosion kasvu.
- Asuinympäristön tärkeimpiä tekijöitä ovat luonnonympäristö, keskeinen sijainti ja rauhallisuus, ja lisäksi turvallisuutta korostetaan aiempaa enemmän viihtyvyystekijänä.
- Epäviihtyvyystekijöissä tyypilliset melu ja ilmansaasteet sekä pysäköintipaikkojen ja palveluiden puute näkyvät vastauksissa, mutta lisäksi sosiaaliset häiriöt, turvattomuus, rauhattomuus ja rakentamisen tiiveys ovat saaneet aiempaa useammin mainintoja.
- Asukastyytyväisyys on keskimäärin melko hyvä, eikä siinä ole merkittäviä eroja alueellisesti tai väestöryhmien välillä. Kuitenkin esimerkiksi tulotaso, etäisyys viheralueisiin sekä ikä 64-vuotiaaksi asti vaikuttavat tyytyväisyyteen.
- Asunnon valintatekijöissä energiatehokkuuden sekä työnteon tilantarpeen merkitys on kasvanut vuosien 2016 ja 2022 välillä. Asumisväljyys Suomessa asukasta kohti on yli kaksinkertaistunut 50 vuodessa – se on nyt 41,5 neliötä tai 1,9 huonetta henkeä kohden.
- Yllä esitetyt asumispreferenssit ja viihtyvyys- sekä epäviihtyvyystekijät tunnistetaan myös Tampereen kaupunkiseudun asukaskyselyistä, joita on 2020-luvulla toteutettu kahden vuoden välein.

*Asukasbarometrin vastaajat asuvat kaikki yli 10 000 asukkaan yhtenäisissä taajamissa.

Suomalaisten asumispreferenssit 3/

- DeCarbon Home -hankekonsortion (mm. Syke) asukaskyselyiden ja -ymmärryksen tulokset tukevat Asukasbarometrien löydöksiä ennen kaikkea kestävyyskysymysten ja asumismieltyymysten valossa. Tulosten mukaan mm. maaseudun asukkaat ovat hieman tyytyväisempiä kuin kaupunkilaiset. (Sama ilmiö näkyy myös Tampereen kaupunkiseudulla.)
- Energiatehokkuus oli tärkeä tekijä asunnon valinnassa, mutta syyt ovat usein taloudellisia enemmän kuin kestävyteen liittyviä – myös ilmastodenialisteista puolet piti kodin energiaterhokkuutta tärkeänä.
- Kaikissa ikäluokissa omistusasuminen on halutuin omistusmuoto, ja omistusasuminen oli monen muun kyselyn tavoin yhteydessä korkeampaan asumistyytyväisyyteen.
- Nykyisen ja toivotun asunnon keskikoko on sama, mutta alle 40 neliön asuntoja toivotaan nykyistä vähemmän, ja toisaalta suuria yli 170 neliön vähemmän. Toivotuin koko kerrostaloasunnoissa (enemmän kuin nykyinen) ja rivitaloasunnoissa (vähemmän kuin nykyinen) on 60–80 neliötä, ja omakotitalossa toivotaan enemmän 80–110 neliön asuntoja.
- Tärkeimpiä asunnon valintatekijöitä olivat muita tutkimuksia tukien toimiva pohjaratkaisu ja edulliset asumiskustannukset, sekä visuaaliset tekijät: runsas luonnonvalo, miellyttävät näkymät ulos sekä asunnon ja asuinrakennuksen miellyttävä ulkonäkö. Kaupungissa korostuivat erityisesti jälleenmyyntiarvo, pohjaratkaisu, ääniympäristö, ylläpito ja sähköauton latauspiste. Toisaalta vastausvaihtoehdot ovat saattaneet myös osiksi ohjata vastauksia näihin.

Lähde: DeCarbon Home, Suomen ympäristökeskuksen ja ympäristöministeriön yhteistyönä toteuttamat Asukasbarometrit

Suomalaisten asumispreferenssit 4/

- Suomen asuntomessujen teettämien Asumisen ideaalit -tutkimusten päälöydökset ovat:
  - Asumisihannetyypit eroavat toisistaan ennen kaikkea erilaisen elämäntyyli perusteella – elämisen rytmi ja yksityisyys ovat muodostaneet tutkimuksessa nelikentän, jolle eri tyypit sijoittuvat.
  - Tiivis kaupunkiasuminen ei ole useimmille ihannetapa asua (poikkeuksena ikääntyneet)
  - Kodin tilantarve on korkeampi prioriteetti kuin ahtaasti asuminen kestävyysyistä
  - (Itse suunnitellun tai uuden) kodin terveellisyys ja valoisuus
  - Kodinmuokkaamisen sukupuoliroolit ovat rakoilemassa
  - Muita havaintoja tutkimuksesta ovat yksilöiden erilaiset suhtautumiset lähiluonnon määrittelyyn, jakamistalouteen ja yhteisöllisyyteen.
- Pellervon tutkimuskeskuksen (2019) tutkimuksessa vehreys oli kaikille vastaajille tärkeä tekijä ryhmästä riippumatta, mikä on linjassa myös muiden tutkimusten kanssa – myös Tampereen kaupunkiseudun omien asukaskyselyiden kanssa.
- Huom. Asumispreferensseistä puhuttaessa on hyvä ymmärtää, että asumistoiveet ovat yksilöiden sisäisten tekijöiden ohjaamia ilmaistuja preferenssejä, ja useimmat kyselytutkimukset sekä muulla tavoin saatu ymmärrys keskittyy näihin toiveisiin. Varsinaisina asumisvalintoina näyttäytyvät ns. paljastetut preferenssit voivat kuitenkin poiketa asumistoiveista erilaisten sijaintiin, taloudellisiin ja sosiaalisiin tekijöihin sekä elämäntilanteeseen liittyvien realiteettien vuoksi.

Lähde: Suomen asuntomessujen teettämän Asumisen ideaalit -tutkimukset (päättökäyttö 2020, taustatietoa esim. Leskelä (2020) ja jatkoseuranta 2021 sekä 2022), PTT 2019

4 Kerättyä asukasymmärrys

Kerätty asukasymmärrys: luvun sisältö

- Asukkaiden tulevaisuuskeskustelujen tuloksia: toimintaympäristön nykyisestä ja tulevasta kehityksestä seudun asukkaiden kertomana
- Asukkaiden tulevaisuuskyselyn tuloksia

Lukuun liittyvä laajempi aineisto:

- Asukkaiden tulevaisuuskysely [PowerBI]

Asukkaiden tulevaisuuskeskustelujen tuloksia: toimintaympäristön nykyisestä ja tulevasta kehityksestä seudun asukkaiden kertomana

Kuva: Sanni Häkkinen

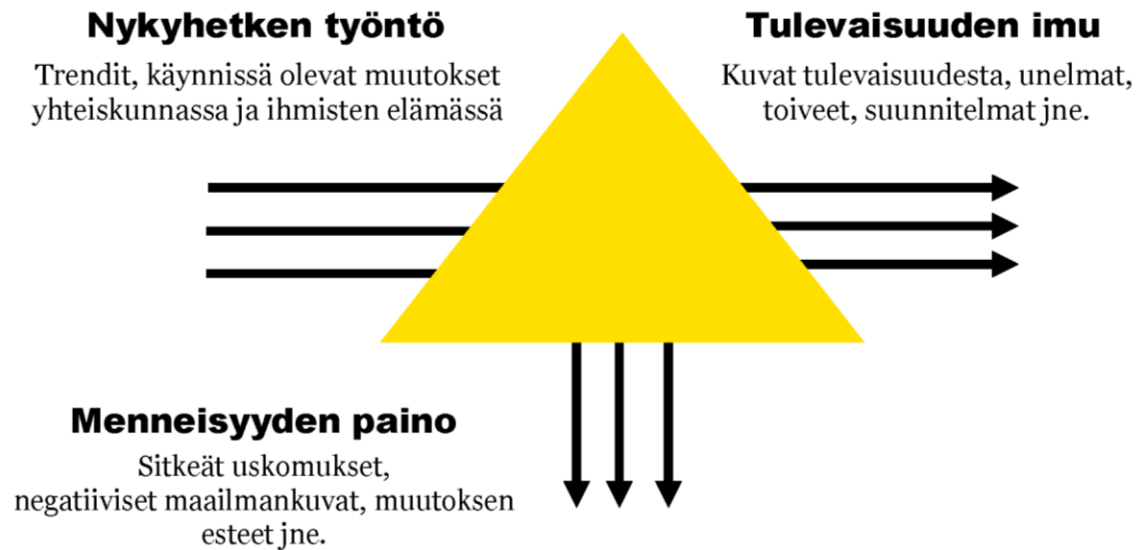
Tässä luvussa käsitellään erilaisia ilmiöitä ja teemoja toimintaympäristöstä, joita nousi esiin asukasvuorovaikutusvaiheessa kevään 2024 aikana.

Asukkaiden tulevaisuustyöpajoihin ja pienryhmissä toteutettuihin tulevaisuuskeskusteluihin osallistui yli 100 asukasta. Tulevaisuuskeskusteluiden pohjana ja niiden analysoinnin työkaluna hyödynnettiin futuristi Sohail Inayatullahin kehittämää tulevaisuuskolmiota.

Hankkeessa toteutettuun asukkaiden tulevaisuuskyseleyn vastasi 1924 asukasta. Kyselyn tuloksia vertailtiin osin myös kaupunkiseudun muihin 2020-luvulla tehtyihin asukaskyselyihin. Asukasvuorovaikutusvaiheessa kerätty asukasymmärrys ja toimintaympäristötieto on ollut tärkeä syöte myös raportin lukuun 6, jossa käsitellään tulevaisuuden mahdollisia asukkaita ja heidän hyvinvointia eri elämänvaiheissa.

Tulevaisuuskeskusteluissa käytetty tulevaisuuskolmio

Futuristi Sohail Inayatullahin kehittämä tulevaisuuskolmio toimii analyysikehikkona, jonka avulla tunnistetaan kolmenlaisia tulevaisuuteen vaikuttavia tekijöitä.

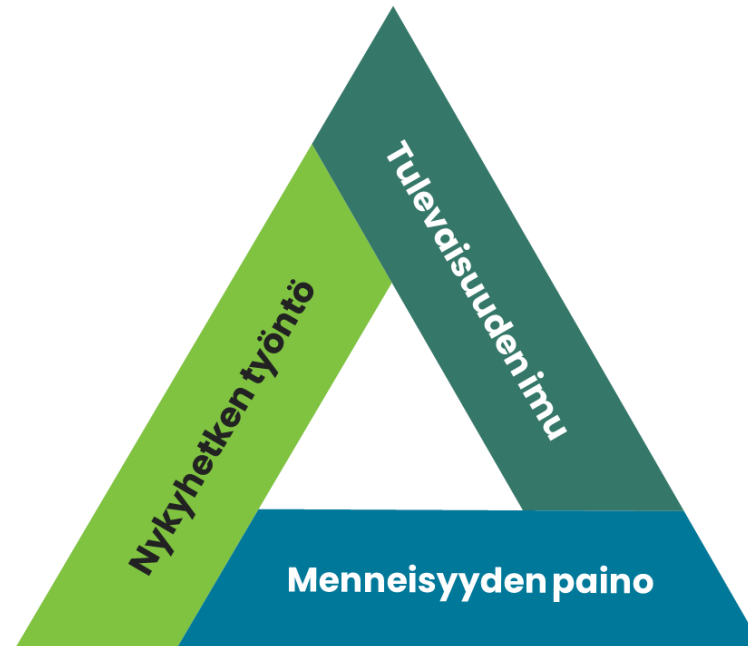
Nykyhetken työntö ja menneisyyden paino perustuvat olemassa olevaan tietoon, kun taas tulevaisuuden imu on näkemyksellistä ja pitää sisällään erilaisia tulevaisuuskuvia ja visioita. (Lähde: Sitra)

Tulevaisuuskeskusteluissa käsiteltiin näitä kolmenlaisia tulevaisuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Seuraavilla sivuilla esitellään tulokset asioista, joita eri ikäryhmien edustajat nostivat keskusteluissa esiin tulevaisuuteen vaikuttavina tekijöinä.

15-19 -vuotiaiden pohdintoja

- Arjen yleinen sekasorto
- Katujengit ja väkivallan normalisoituminen (some ja kulttuuriset taustat)
- Some ulottuu kaikkeen elämässä
- Multipolaarisuus
- Tekoäly muuttaa työmahdollisuuksia
- Työnteko on tehty liian vaikeaksi alaikäisille
- Koulutuksen hinta
- Muuttuvat toiveet ja vaatimukset
- Varallisuuden epätasa-arvo

- Uudet työnteon käsitteet ja nimikkeet
- Uusien asioiden oppimismahdollisuus
- Muuttuvat koulutusmuodot
- Ihmisten oletetaan saavan lapsia
- Monialaisesti kestävämpi kehitys

- Vanhusten näkeminen "rasittavana tekijänä" – tämä puhe harmittaa
- Koronan vaikutukset: talous, mielenterveys, käyttäytyminen
- Eri sukupolvien väliset erot ja vaikutukset vanhempina ja kasvattajina
- Takerrutaan liikaa kaupungin historiaan
- Normit ja odotukset estävät toteuttamasta itseään
- Rasismi

20–29 –vuotiaiden pohdintoja

- Joukkoliikenteen kehittyminen
- Vaikuttamisyrietykset tuntuvat katoavan byrokraatiaan
- Kiire ja "hustle"-kulttuuri
- Yhteisöllisyyden väheneminen
- Välinpitämättömyys yhteisestä omaisuudesta
- Keskittymiskyvyn heikkeneminen
- Kiinnostus työn ja vapaa-ajan tasapainoon

- Teen työtä, josta nautin
- Lyhennetty työviikko
- Asuminen hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella
- Asuminen lähijunapysäkin lähellä, arjen palvelut lähellä
- Merkityksellinen arki
- Hyvät sosiaaliset suhteet ja tukiverkosto
- Yhteisöllisyys, maaseutu ja lapsiperhe

- Työpaikkojen sijainnit
- Muutosvastarinta
- Autottomuus estää asumasta siellä missä haluaisi
- Mukavuudenhaluisuus, yksityisautoilu
- Palveluiden väheneminen harvaanasutuilla seuduilla
- Omistusasuminen oletuksena

30-44 –vuotiaiden pohdintoja

- Mistä saa riittävän tilavan asunnon ja olemaan samalla autoriippumaton?
- Tunnettaanko tämän hetken pitovoimatekijät tarpeeksi hyvin?
- Osallistumisen ja yhteisöllisyyden heikkeneminen
- Joukkoliikenteen saavutettavuus ja kattavuus vaikuttaa arjen valintoihin
- Kaikki on muutoksessa, nykyhetki on "liukas" – ja muutos itsessään ei aina välttämättä ole hyvä asia.
- Medialukutaito, some ja sosiaaliset taidot

- Uusille alueille enemmän kivijalkapalveluita
- Palveluita enemmän kuin pari lähikauppaa
- Lisää yhteisöllisyyttä ja arjen kohtaamisia kasvokkain
- Vertaisvuokraus ja yhteisomistus
- Kaveriporukalla yhteinen rivitalo
- Etätöiden normalisoituminen
- Hyvä ja joustava joukkoliikenne
- Omavaraisuus, pientä omaa kasvattamista

- Kaupunkiseudun omaleimaisen identiteetin katoaminen
- Heikentyvät juuret väestönkasvun myötä
- Mistä erilaisuuden pelko johtuu?
- Pinttyneiden tapojen muutoksen tahmeus
- Fyysisen infran pysyvyys ja muutoksen hitaus
- Koulutusjärjestelmän edestakainen kehitys

45-65 –vuotiaiden pohdintoja

- Autoriippumattomuus
- Digitalisaatio tuo meitä lähemmäs mutta myös etäännyttää
- Kulutustapojen ristiriita: kuinka moni oikeasti suosii kivijalkaliikkeitä?
- Kiireen tuntu ja oman ajan puute, kiire rajoittaa hyviä valintoja
- Yhteisöllisyyden heikkeneminen
- "Yhteisten" asioiden hoitamisesta kinastelukulttuuriin
- Ovatko yhteiskuntaluokat palaamassa?

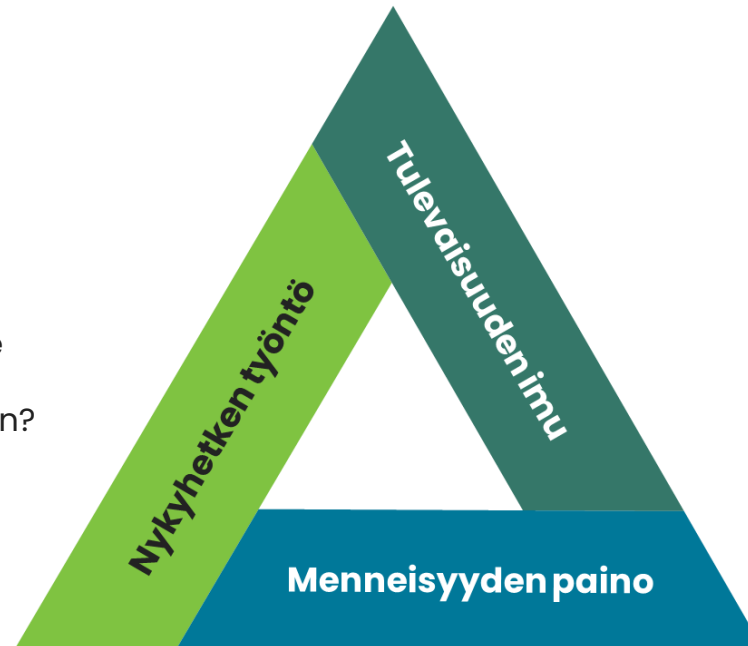

- Muutto Tampereelle eläkepäivät mielessä: keskustamaisuus, palvelut ja autosta luopuminen
- Viihtyisä ja turvallinen keskusta; "ei bilekeskusta"
- Mummokommuunit tulevaisuuden asumismuotona
- Halu tehdä pitkä työura vs. toive vapaa-ajasta
- Kulttuuripalveluiden säilyminen
- Merkityksellinen vapaaehtoistyö
- Paremmat vaikuttamismahdollisuudet, mutta myös iäkkäille?

- Kuntatalouden pitkäkestoiset vaikutukset asukkaille (esim. omakotitonttien vuokrat)
- Nuoruuden haaveet: "80-luvulla piti saada omakotitalo ja hyvä koulutus"
- Vanhemman ikäluokan mielenterveysongelmat yhä piilossa
- Meillä on vieraan pelko
- Yhteiskunnan homogeenisyys
- Yrittäjyyden paino eläkekertymässä

Yli 65-vuotiaiden pohdintoja

- Terveyspalvelut digitalisoituu, pysyykö käyttäjät mukana?
- Huoli itsemääräämisoikeudesta digimaailmassa
- Asuntokanta: nyt nuorille rakennettavat yksiöt eivät sovellu eläkeläisille
- Eläkeläisiä patistetaan töihin, kuka tekee vapaaehtoistyöt?
- Vanheneva väestö ei kelpaa työelämään? Toisaalta halu ja pelko pitkään töiden tekemisestä.
- Joukkoliikennejärjestelmän päälinjojen suunnat eivät tue arkea tai liikkumista kotikunnassa.

- Digipalveluiden tarjonta ja helppokäyttöisyys
- Omakotitalosta kerrostaloon nähdään usein välttämättömänä mutta ei aina toivottuna.
- Rivitalo omalla pihalla ja saunalla ideaalina ja omakotitaloa helpompana vaihtoehtona.
- Pakotetun yhteisöllistä asumista (palvelutalon soluissa)?
- "Asunto loppuun asti" on hankittuna tai toivotaan parasta terveyden suhteen
- Julkisen liikenteen pysäkit lähellä ja saavutettavissa esteettömästi arjen ympäristössä
- Lapissa asuminen osa-aikaisesti
- Lähialueen palvelut ovat tärkeitä, vaikka muuttaisi esimerkiksi Lappiin

- Digitaitojen puute
- Pienten asuntojen negatiiviset hyvinvointivaikutukset pitkällä aikavälillä
- Oman kodin ja pihan huoltovollisuus
- Tieto vaikuttamismahdollisuuksista vaikeasti löydettävissä
- Riittääkö vuosikymmenien työ toimeentuloon eläkkeellä?
- Suomen vetovoima ei riitä ulkomaisen työvoiman houkutteluun

Asukkaiden sitaatteja tulevaisuuskeskusteluista

”Kuntarajat häipyvät nykyistä enemmän ihmisten arjessa. Syntyy aluekeskuksia, seudun sisäinen liikkuminen kasvaa ja siksi seudun pitää tarjota hyvä joukkoliikennejärjestelmä.”

Mies 34v.

”Kun pohdin tulevaisuuden perheeni mahdollista asuinpaikkaa, päällimmäisenä kriteerinä tulee mieleen liikenneturvallisuus – lapsen täytyy pystyä liikkua itsenäisesti. Lähiympäristöllä on väliä.”

Mies 20v.

Asukkaiden sitaatteja tulevaisuuskeskusteluista

”Omassa kolmekymppisten humanistien piirissä Tampereen pitovoima on todella huono. Jo muutaman vuoden on näkynyt tasainen muuttovirta pois Helsinkiin tai ulkomaille töiden perässä.”

Mies 35v.

”Opettajakollegat pohtivat muuttoa lähimaaseudulle asumiskustannusten takia ja yrittävät löytää ilmapiiriltään miellyttävän pikkukunnan tutkimalla puolueiden valtasuhteita.”

Mies 35v.

Asukkaiden sitaatteja tulevaisuuskeskusteluista

*"Miten tuetaan yhteisöllisyyttä, voidaanko
siinä hyödyntää kulttuurihistoriaa?
Jääkiekko ei ole yhdistävä tekijä."*

Mies 37v.

*"Kaikki on muutoksessa... Nykyhetki on liukas
ja työntö saattaa työntää mihin suuntaan.
Tämä seutu on kohtuu pysyvä ja täällä voi
luottaa että asioita pysyy ympärillä."*

Mies 38v.

Asukkaiden sitaatteja tulevaisuuskeskusteluista

”Uusia alueita rakennetaan nukkumalähiöiksi ja ilman palveluita – kuvitellaan että kahdella pienellä lähikaupalla Vuorekseen syntyy kaupunkia ja yhteisöllisyyttä.

Mies 34v.

”Yksiöiden ja kaksioiden rakennusbuumi ei vastaa siihen väljyyteen, mitä koronan jälkeen on toivottu. Ihmisten luontotoiveet eivät näy kaavoituksessa ja rakentamisessa.”

Nainen 65v.

Asukkaiden tulevaisuuskyselyn tuloksia

Asukkaiden tulevaisuuskysely

- Millainen seutu on nyt ja tulevaisuudessa? Miten asuminen ja eläminen on muuttumassa? Miten elämme ja asumme tulevaisuudessa? Verkossa toteutetun tulevaisuuskyselyn avulla keräsimme asukasymmärrystä asumisen ja elämisen nykytilasta ja mahdollisista tulevaisuuksista.
- Kysely jakautui kahteen osaan: asumisen ja elämisen nykytilaan liittyviin kysymyksiin sekä tulevaisuutta luotaaviin kysymyksiin. Osa kysymyksistä oli samoja kuin Tampereen kaupunkiseudun aiemmissa asukaskyselyissä 2021 ja 2023. Siten joidenkin vastausten osalta saatiin näkymää trendinomaisesta kehityksestä.
- Kysely toteutettiin huhti-toukokuussa 2024. Kyselyä markkinoitiin mm. sosiaalisessa mediassa. Kyselyyn pystyi vastaamaan suomeksi, englanniksi, venäjäksi, farsiksi ja arabiaksi.
- Kyselyyn vastasi 1924 ihmistä.
- Seuraavilla sivuilla on keskeisiä nostoja kyselystä. Laaja tulosraportti löytyy sivulta www.tampereenseutu.fi/vaesto2040

Nostoja tulevaisuuskyselystä

Seudun keskeiset vetovoimatekijät	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sopiva kokoluokka 2. Viihtyisä elinympäristö 3. Vaihtoehto pääkaupunkiseudulle
Kunnat, joissa korkein asukastyytyväisyys (NPS)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vesilahti (NPS=58) 2. Kangasala (NPS=50) 3. Pirkkala (NPS=49)
Tulevaisuuteen kaikkein positiivisimmin suhtautuvien osuuksia eri asukas-segmenteissä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Keskimääräistä kotitaloutta paremmin toimeentulevat (38%) 2. Suuret ikäluokat+ (32%) 3. Vieraskieliset (31%) 4. Maaseudulla asuvat (29%)
Tulevaisuuden kaikkein uhkaavimpana kokevien osuuksia eri asukas-segmenteissä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vastaajat, joilla on vaikeuksia tulla toimeen (43%) 2. Vastaajat, joiden koulutustaso on peruskoulu (33%) 3. Kerrostalovaltaisella alueella keskustan ulkopuolella asuvat (24%) 4. Vieraskieliset (23%)
Mihin kaupunkiseudulla tulisi lähitulevaisuudessa keskittyä? (vaihtoehdon valinneiden vastaajien prosenttiosuus)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kestävään kehitykseen panostaminen (56%) 2. Joukkoliikenteen kehittäminen (47%) 3. Asumisen laatuun panostaminen (42%) 4. Monikulttuurisuuden ja maahanmuuttajien huomiointi (34%)

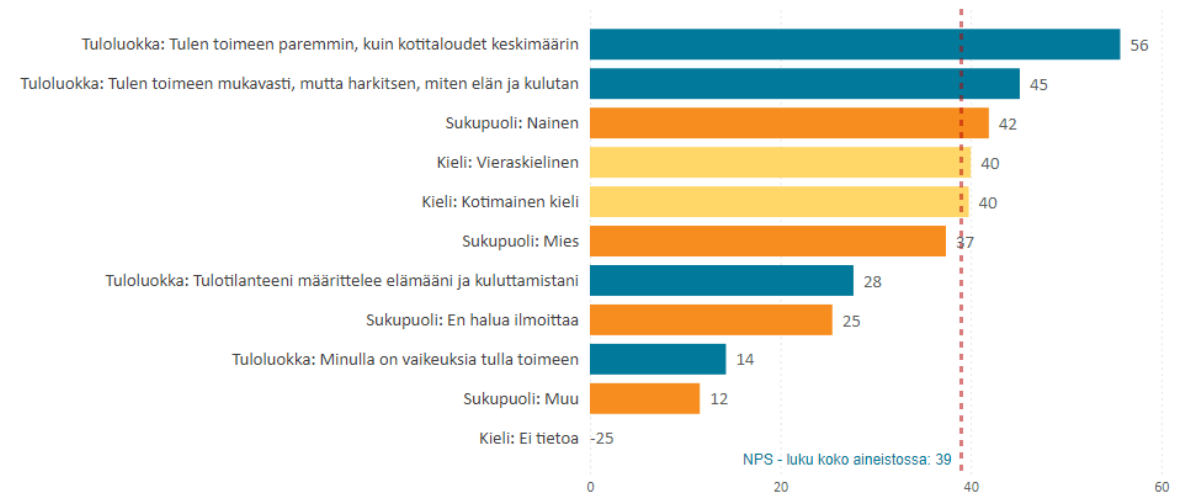
Trendiseuranta

Teema	2021	2023	2024	SUUNTA
Asukastyytyväisyys (NPS)	47	42	39	↓
Muuttaisi seuraavaksi kerrostaloon	38%	39%	37%	↔
Muuttaisi seuraavaksi omakotitaloon	37%	27%	26%	↓
Muuttaisi seuraavaksi pari-, rivi- tai erillistaloon	26%	29%	27%	↔
Ei suunnittele muuttoa pois seudulta (seudun pitovoima)	78%	79%	76%	↓
Positiivista maksukykyä vähintään 10% nykyisiä asumiskuluja enemmän omaavien osuus (%)	30%	22%	16%	↓
Kotitaloudessa sähkö- tai biokaasuauto		9%	12%	↑
Kotitaloudessa sähköpolkupyörä		12%	17%	↑

Asukastyytyväisyys kaupunkiseudulla

- Asukastyytyväisyyttä selvitettiin kysymyksellä ”Kuinka tyytyväinen olet nykyiseen asuinalueeseesi?” Vastaja arvioi tyytyväisyyttä asteikolla 0...10, jossa 0 tarkoittaa erittäin epätodennäköistä suosittelevaa ja 10 erittäin todennäköistä suosittelevaa.
- Tulos esitetään NPS laskukaavan jälkeen asteikolla -100...+100. NPS eli nettosuositelijaindeksi (net promoter score) on erittäin käytetty tyytyväisyyden mittari. Tulos on negatiivinen jos arvostelijoita (antaa arvosanan 0-6) on enemmän kuin suositelijoita.
- Kaikkien vastaajien kesken seudun asukastyytyväisyyttä kuvaava NPS-luku oli 39. Asukastyytyväisyyden trendi on kaupunkiseudulla neljän vuoden seurannassa laskeva, sillä aiempina vuosina seudullinen NPS-luku on ollut hieman korkeampi (NPS=42 vuonna 2023 ja NPS=47 vuonna 2021). Asumismuodoittain tyytyväisyys on laskenut eniten kerrostaloissa asuvilla (NPS= 40 > 34).**
- Vastaajien itse raportoima, **koettu tuloluokka vaikutti merkittävästi tyytyväisyyteen - korkeimman tuloluokan NPS-luku oli 56 ja matalimman tuloluokan 14.**
- Naisten tyytyväisyysluku oli 42 ja miesten hieman keskiarvoa matalampi 37. Kotimaisia kieliä puhuvien ja vieraskielisten (vain 50 vastaajaa) NPS-luvut eivät poikenneet toisistaan.

NPS-luku eri tuloluokissa, kieliryhmissä sekä sukupuolen mukaan

Mikä on hyvä NPS-luku? NPS tulokset vaihtelevat toimialoittain sen verran paljon, että mitään universaalia hyvän tai huonon tuloksen rajaa on hankala vetää. Yleisesti kuitenkin ajatellaan, että NPS > 50 on erinomainen tulos, ja NPS:n ollessa yli 75, on kyseessä maailmanluokan tulos. Esimerkiksi ohjelmistoalalla keskiarvo on 42, lentoyhtiöillä 37, ruokakaupoilla 39 ja kuluttajabrändeillä 48.

Mitkä asiat korostuvat asuinalueiden suosittelijoilla?

- **Asuinympäristön viihtyisyys ja kauneus:** arvostetaan hyvin hoidettuja viheralueita, puistoja ja luonnonläheisyyttä. Asuinalue on rauhallinen ja tarjoaa hyvät mahdollisuudet ulkoiluun ja virkistymiseen. Erityisesti alueet, joilla on paljon vehreyttä ja joissa on mahdollisuus nauttia luonnosta, saavat kiitosta.
- **Palveluiden saatavuus ja laatu:** Suosittelijat ovat tyytyväisiä alueensa monipuolisiin ja laadukkaisiin palveluihin. Läheltä löytyy tarvittavat kaupalliset ja julkiset palvelut. Hyvä palveluvalikoima tekee arjesta sujuvaa ja mukavaa, ja he kokevat, että kaikki tarvittava on helposti saavutettavissa.
- **Turvallisuus ja yhteisöllisyys** ovat tärkeitä tekijöitä suosittelijoiden tyytyväisyydessä ja suosittelijat kokevat, että heidän asuinalueensa on turvallinen ja että siellä vallitsee yhteisöllinen henki. Naapureiden tunteminen ja yhteiset tapahtumat lisäävät viihtyvyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.
- **Hyvät liikenneyhteydet:** Julkinen liikenne toimii hyvin ja alueelta on helppo liikkua sekä kaupungin sisällä että muualle. Hyvät yhteydet lisäävät alueen vetovoimaa ja tekevät päivittäisestä liikkumisesta sujuvaa.

Suosittelijat ovat antaneet asuinalueelleen arvosanan 9 tai 10.

Mitkä asiat korostuvat asuinalueiden kriitikoilla?

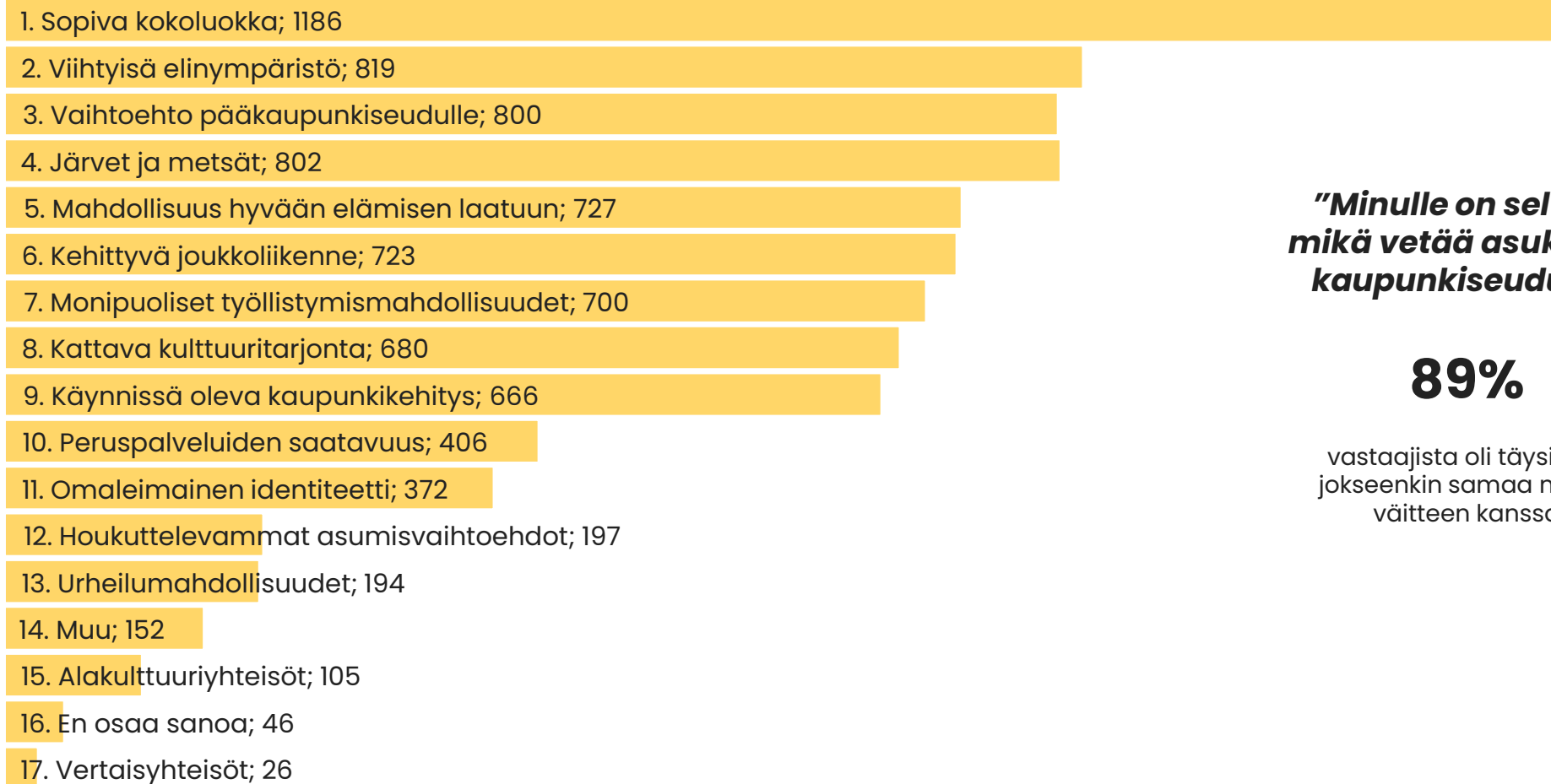
- **Turvattomuus ja viihtyisyyden puute:** Monet kriitikot mainitsevat turvallisuuteen liittyviä huolia, kuten ongelmat puistoissa ja kaduilla, missä he kokevat olonsa turvattomaksi. Tämä voi johtua häiriökäyttäytymisestä tai alueen yleisestä ilmapiiristä.
- **Palveluiden saatavuus ja laatu heikkoa:** asuinalueilla ei ole riittävästi kauppoja, ravintoloita ja terveyspalveluita. Lisäksi julkisten palveluiden, kuten koulujen ja päiväkotien, laatuun ja saatavuuteen liittyy usein kritiikkiä. Monet mainitsevat, että palveluiden saavutettavuus joukkoliikenteellä on heikko, mikä vaikeuttaa arjen sujuvuutta.
- **Liikenne ja infrastruktuuri:** Julkinen liikenne on epäsäännöllistä ja epäluotettavaa, mikä tekee liikkumisesta hankalaa. Lisäksi ongelmat tieverkostossa, kuten ruuhkat ja huonokuntoiset tiet, vaikeuttavat päivittäistä liikkumista.
- **Asuinympäristön puutteellinen laatu:** Kriitikot mainitsevat, että heidän asuinalueensa ovat usein huonosti hoidettuja, likaisia tai muuten epäsiistejä. Tämä saa heidät tuntemaan, että alueesta ei huolehdita riittävästi.
- **Yhteisöllisyyden puute:** asuinalueilla ei ole riittävästi yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. He kaipaavat enemmän yhteisöllisiä tapahtumia ja mahdollisuuksia tavata naapureita ja osallistua yhteisön toimintaan.
- **Viheralueet huonossa kunnossa:** Vaikka monet asukkaat arvostavat luonnon läheisyyttä, kriitikot kokevat, että heidän asuinalueillaan ei ole riittävästi hyvin hoidettuja viheralueita tai että olemassa olevat viheralueet ovat huonossa kunnossa.

Kriitikot ovat antaneet asuinalueelleen arvosanan 0-6.

Mitkä ovat seudun vetovoimatekijöitä? 1/

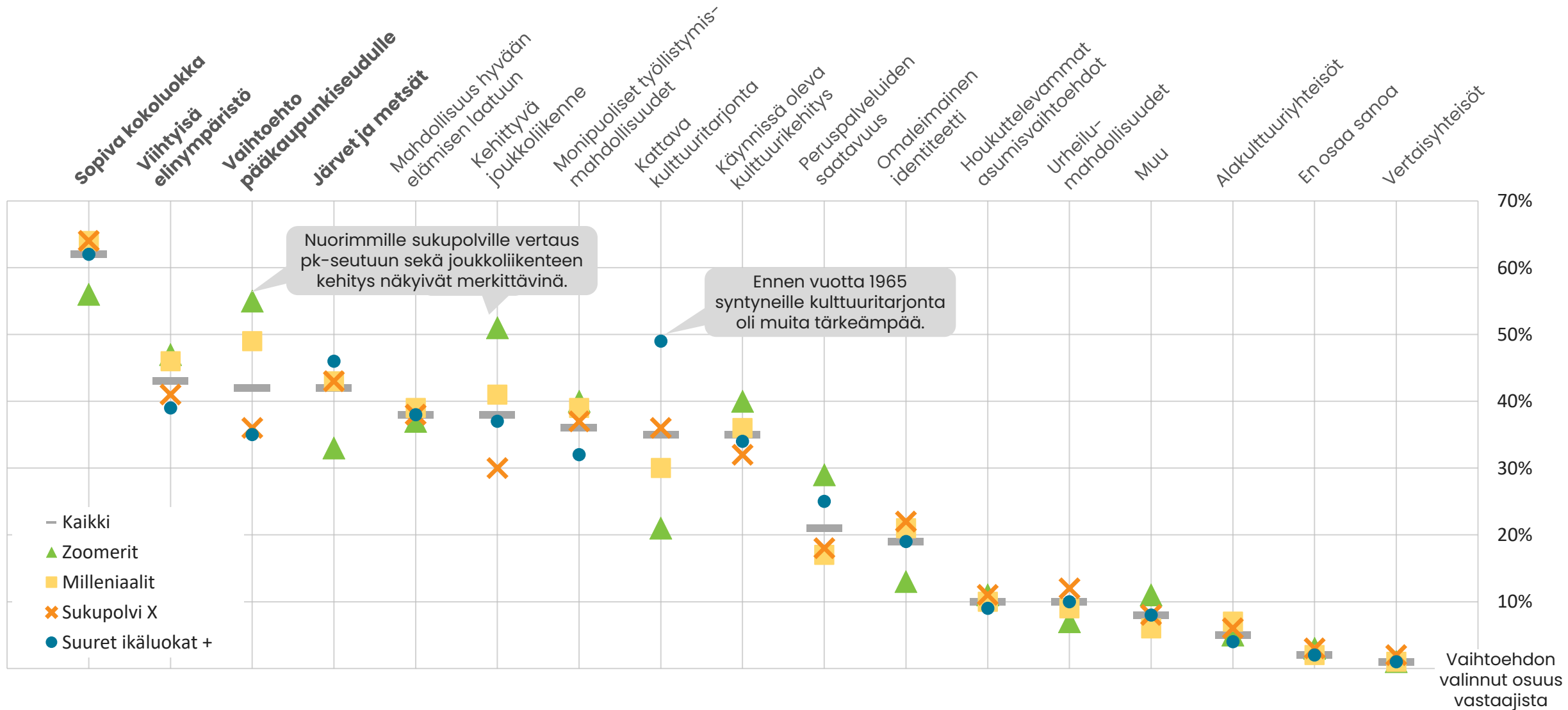

***”Minulle on selvää,
mikä vetää asukkaita
kaupunkiseudulle”***

89%

vastaajista oli täysin tai
jokseenkin samaa mieltä
väitteen kanssa

Mitkä ovat seudun vetovoimatekijöitä? 2/

Mitkä ovat seudun vetovoimatekijöitä? 3/

Vetovoimatekijän valinneiden vastaajien osuudet eri sukupolvissa.

Taulukossa on korostettu muutama kaikkien vastaajien keskiarvosta poikkeava arvo.

Vastaajat saivat valita 1-5 vaihtoehtoa.

	Kaikki	Zoomerit s. 1995–2010	Milleniaalit s. 1982–1994	Sukupolvi X s. 1965–1981	Suuret ikäluokat + s. ennen 1965
	%	%	%	%	%
Sopiva kokoluokka	62 %	56 %	64 %	64 %	62 %
Viihtyisä elinympäristö	43 %	47 %	46 %	41 %	39 %
Vaihtoehto pääkaupunkiseudulle	42 %	55 %	49 %	36 %	35 %
Järvet ja metsät	42 %	33 %	43 %	43 %	46 %
Mahdollisuus hyvää elämisen laatuun	38 %	37 %	39 %	38 %	38 %
Kehittyvä joukkoliikenne	38 %	51 %	41 %	30 %	37 %
Monipuoliset työllistymismahdollisuudet	36 %	40 %	39 %	37 %	32 %
Kattava kulttuuritarjonta	35 %	21 %	30 %	36 %	49 %
Käynnissä oleva kaupunkikehitys	35 %	40 %	36 %	32 %	34 %
Peruspalveluiden saatavuus	21 %	29 %	17 %	18 %	25 %
Omaleimainen identiteetti	19 %	13 %	21 %	22 %	19 %
Houkuttelevammat asumisvaihtoehdot	10 %	11 %	10 %	11 %	9 %
Urheilumahdollisuudet	10 %	7 %	9 %	12 %	10 %
Muu	8 %	11 %	6 %	8 %	8 %
Alakulttuuriyhteisöt	5 %	5 %	7 %	6 %	4 %
En osaa sanoa	2 %	3 %	2 %	3 %	2 %
Vertaisyhteisöt	1 %	1 %	1 %	2 %	1 %

Vetovoimatekijöiden tarkentaminen

naiset	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Luonnonkauneus, hyvin hoidetut viheralueet, ulkoilualueet ja järvet ▪ Monipuoliset palvelut ja rikas kulttuuritarjonta ▪ Turvallisuus ja yhteisöllinen henki
miehet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Infrastrukturi ja liikenneyhteydet: ratikka ja hyvin toimiva joukkoliikenne ▪ Urheilu- ja ulkoilumahdollisuudet: liikuntapaikat, ulkoilureitit ja vesiurheilumahdollisuudet ▪ Työmahdollisuudet ja ammatillinen kehitys sekä panostukset innovaatioihin ja teknologiaan
zoomerit s. 1995–2010	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teknologia ja innovaatiot ▪ Yhteisöllisyys ja monikulttuurisuus ▪ Ympäristö ja kestävä kehitys
milleniaalit s. 1981–1994	<ul style="list-style-type: none"> ▪ urbaani elämänlaatu ▪ Kestävä kehitys ja ympäristötietoisuus ▪ Asuminen ja elinympäristö
sukupolvi x s. 1965–1980	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Palveluiden monipuolisuus ▪ Hyvät liikenneyhteydet ▪ Työmahdollisuudet ja kehitys
suuret ikäluokat+ syntyneet ennen 1965	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Luonnonläheisyys ▪ Kulttuuri ja perinteet ▪ Yhteisöllisyys ja turvallisuus

Koonnissa on hyödynnetty tekoälyä.

Mistä olet kaupunkiseudulla ylpeä?

zoomerit s. 1995–2010	milleniaalit s. 1981–1994	sukupolvi x s. 1965–1980	suuret ikäluokat+ syntyneet ennen 1965
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Modernit palvelut ja mahdollisuudet ▪ Innovaatio- ja teknologia-osaaminen sekä niihin kytkeytyvät yritykset ▪ Kestävä kehitys ja ympäristöystävälliset periaatteet kaupunkisuunnittelussa ▪ Luonnonläheisyys ja ulkoilumahdollisuudet akkujen lataamiseksi ▪ Kulttuuri- ja viihdetarjonta, festivaalit, kansainväliset tapahtumat ▪ Ratikka ja joukkoliikenne ▪ Monikulttuurisuus ja suvaitsevaisuus 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Monipuoliset palvelut ▪ Rikas, dynaaminen ja monipuolinen kaupunkikulttuuri ▪ Luonnonläheisyys ▪ Kestävä kehitys ja ympäristöystävälliset periaatteet kaupunkisuunnittelussa ▪ Kehittyvä ja innovatiivinen ilmapiiri ▪ Teknologiaklusteri ja startupit ▪ Liikkumisen helppous, joukkoliikenne ▪ Yhteisöllisyys, suvaitsevainen ilmapiiri ja monikulttuurisuus ▪ Urbaani elämänlaatu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kehittyvä ja elinvoimainen, vastaa nykypäivän haasteisiin ▪ Moderni infrastruktuuri ▪ Monipuoliset palvelut ▪ Luonnonläheisyys ▪ Ratikka ▪ Teatterit, konsertit, galleriat ▪ Elämänlaatu ▪ Turvallinen ja viihtyisä ympäristö elää ja kasvattaa perhettä ▪ Koulutusjärjestelmä ja laadukkaat terveys-palvelut ▪ Hyvät mahdollisuudet työelämässä menestymiseen ja vapaa-ajasta nauttimiseen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kaunis ja monipuolinen luonto, joka tarjoaa rauhaa ja mahdollisuuksia vapaa-ajan aktiviteetteihin. ▪ Infrastruktuurin kehittyminen (mm. ratikka) osoitus pyrkimyksestä tehdä viihtyisämpi paikka asua. ▪ Rauhallisuus ja turvallisuus ▪ Terveyspalvelut ja muut senioreille suunnatut palvelut ▪ Paikalliset tapahtumat ja perinteet. ▪ Ainutlaatuisuus.

Koonnissa on hyödynnetty tekoälyä.

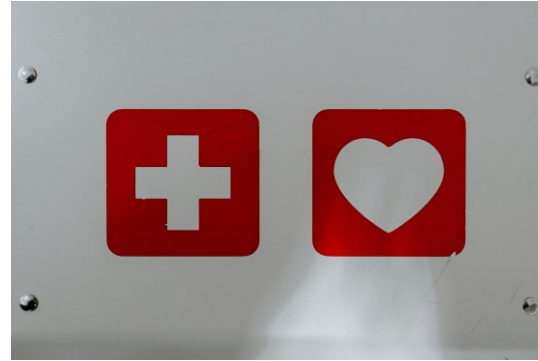

Toivottu tulevaisuus 1/

Kestävä kehitys

Vastaajat korostavat kestävän kehityksen merkitystä: ekologisuus, vähäpäästöisyys ja ympäristöystävälliset ratkaisut.

Turvallisuus

Turvallinen elinympäristö on keskeinen toive. Vastaajat haluavat asua alueella, jossa on turvalliset julkiset tilat.

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyyden lisääminen ja yhteishenki ovat tärkeitä. Vastaajat toivovat aktiivista ja osallistuvaa yhteisöä.

Hyvinvointi ja elämänlaatu

Hyvinvointi ja elämänlaatu nousevat esille. Toivotaan monipuolisia hyvinvointipalveluita ja mahdollisuuksia terveelliseen elämään.

Koonnissa on hyödynnetty tekoälyä.

Toivottu tulevaisuus 2/

Innovaatiot ja teknologia

Innovaatioiden ja teknologian kehittäminen mainitaan useasti. Vastaajat toivovat Tampereen seudun pysyvän edelläkävijänä teknologian saralla.

Koonnissa on hyödynnetty tekoälyä.

Kulttuuri ja vapaa-aika

Kulttuuritarjonta ja vapaa-ajan mahdollisuudet ovat tärkeitä. Teatterit, konsertit ja urheilumahdollisuudet saavat kiitosta.

Sujuva liikenne

Sujuva ja ympäristöystävällinen liikenne mainitaan usein. Vastaajat toivovat kehittyneitä joukko-liikenneyhteyksiä ja parempia pyöräilyreittejä.

5 Mahdollisia väestö, alue- ja yhdyskuntarakenteita tulevaisuudessa

Mahdollisia väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteita tulevaisuudessa: luvun sisältö

- Tampereen kaupunkiseudun tavoiteltu tulevaisuus ja väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteen perusura
- Väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteen perusura-ennusteet
- Kaupunkiseudun tavoiteltu tulevaisuus suhteessa perusuraan
- Vaihtoehtoiset väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteet tulevaisuudessa
  - MDI:n väestöskenaariot Tampereen kaupunkiseudulle
  - Kansainvälistymisen skenaario ja kaupunkiseudun tavoiteltu tulevaisuus
  - PERUS-SKENEN neljä kansallista skenaariota alue- ja yhdyskuntarakenteesta
  - Väestönkehityksen vaihtoehtoiset tulevaisuuskuvat tulevaisuustaulukon avulla

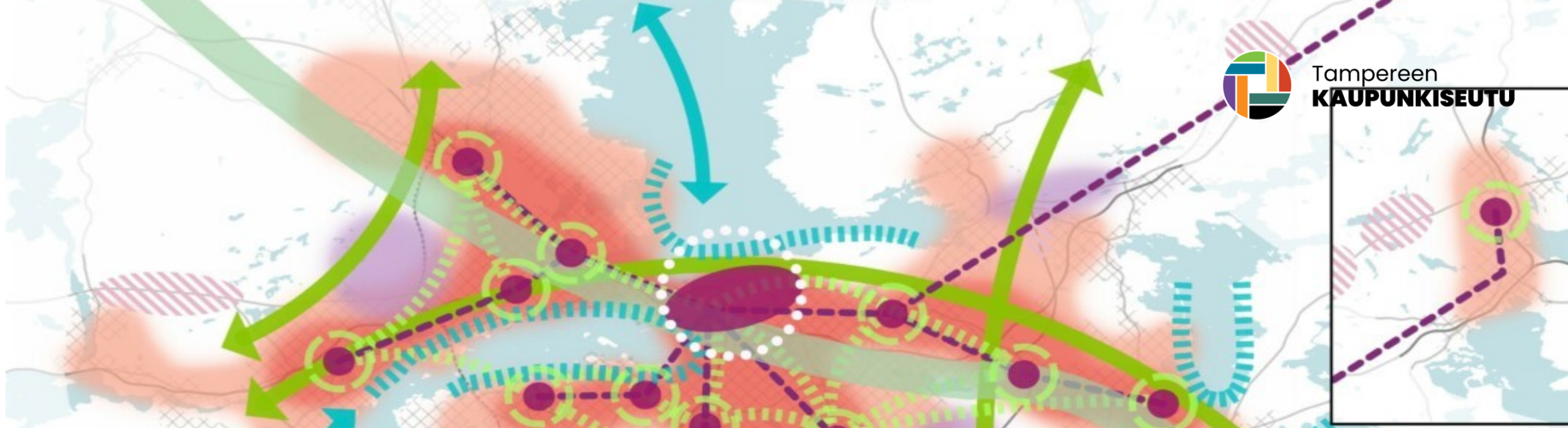
Lukuun liittyvä laajempi aineisto:

- MDI:n väestöskenaariot
- PERUS-SKENE -hanke

Luvussa käsiteltävät väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteen tulevaisuuskuvat

Kaupunkiseudun tavoiteltu tulevaisuus	Perusura-ennusteet	Vaihtoehtoiset väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteet tulevaisuudessa
<p>Tampereen kaupunkiseudun asunto- poliittisen ohjelman väestösuunnitteen (2021) ja Rakennesuunnitelma 2040+ (2023) kuvaama tulevaisuuskuva, jonka mukaan vuonna 2040 Tampereen seudulla asuu 480 000 asukasta. Seudun väestönkasvu jatkuisi siten noin 4000 asukkaan vuosivauhtia. Rakennesuunnitelmassa tavoitellaan väestönkasvun sijoittumista erityisesti (80 % kasvusta) tiiveintä taajama-aluetta kuvaavalle ”Merkittävän kasvun vyöhykkeelle”.</p> <p>Käytetyt materiaalit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tampereen kaupunkiseudun Rakennesuunnitelma 2040 + (2023) ▪ Tampereen kaupunkiseudun asuntopoliittinen ohjelma (2021) 	<p>Perusuralla tarkoitetaan pidemmän aikavälin trendeihin perustuvaa väestönkehityksen sekä alue- ja yhdyskuntarakenteen kehityksen jatkumoa. Väestöennusteen perusuravaihtoehtoina käytetään MDI:n perusuraennustetta vuodelta 2024 sekä Tilastokeskuksen väestöennustetta vuodelta 2021. Alue- ja yhdyskuntarakenteen kehityksen perusurana käytetään PERUS- SKENE -hankkeessa muodostettua perusuran tulevaisuuskuva.</p> <p>Käytetyt materiaalit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ MDI perusura –väestöennuste (2024) ▪ Tilastokeskuksen väestöennuste (2021) ▪ PERUS-SKENE –hankkeen alue- ja yhdyskuntarakenteen tulevaisuuskuvan analyysi (2022) 	<p>Hankkeessa koottuja, muita mahdollisia kehityssuuntia väestö-, alue- ja yhdyskunta- rakenteen tulevaisuuksista sisältäen PERUS-SKENE –hankkeen vaihtoehtoiset tulevaisuusskenaariot alue- ja yhdys- kuntarakenteen kehityksestä, MDI:n vaihtoehtoiset väestöskenaario sekä tulevaisuustaulukoiden avulla laaditut vaihtoiset skenaariot.</p> <p>Käytetyt materiaalit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ MDI väestöennusteskkenaariot (2024) ▪ PERUS-SKENE –hankkeen vaihtoehtoiset alue- ja yhdyskuntarakenteen skenaariot (2022) ▪ Tulevaisuustaulukot (muodostettu osana Väestö 2040 -hanketta)

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Tampereen kaupunkiseudun tavoiteltu tulevaisuus

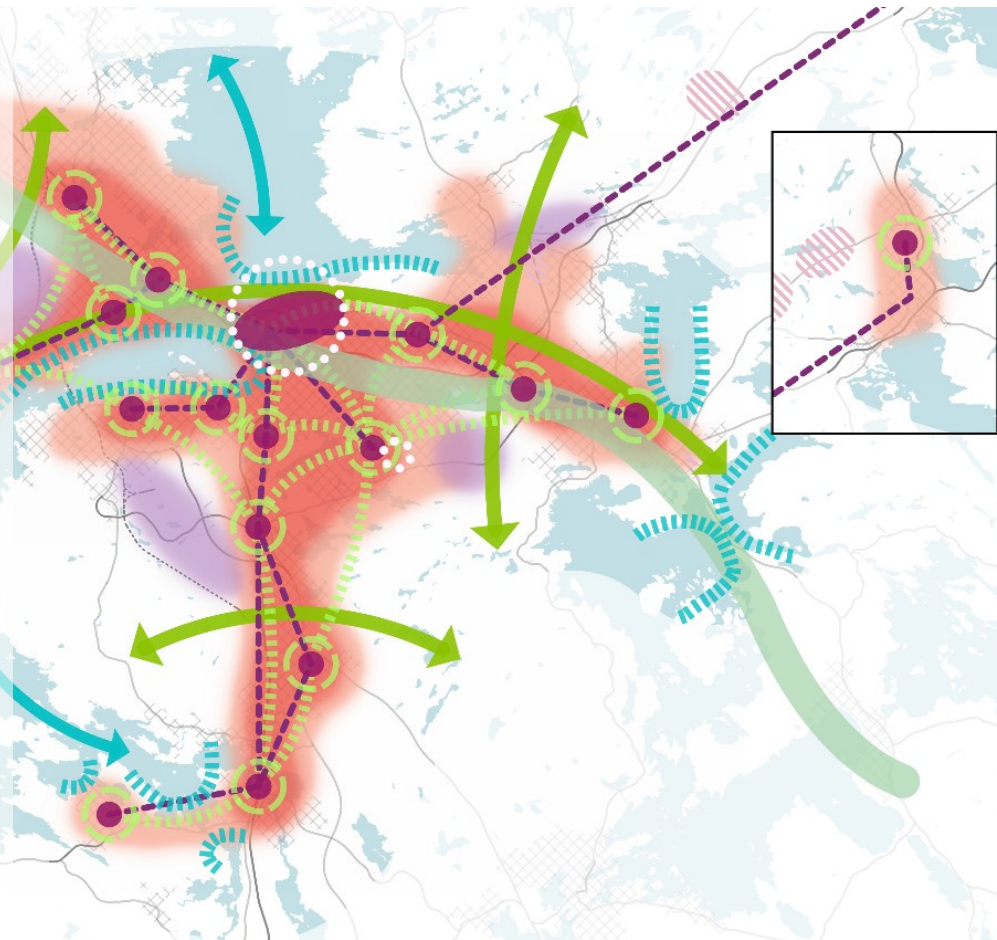
Kaupunkiseudun tavoiteltu tulevaisuus

Tavoitteet Tampereen kaupunkiseudun väestönkasvusta ja sijoittumisesta yhdyskuntarakenteeseen on linjattu vuonna 2023 valmistuneessa kaupunkiseudun **2040+ Rakennesuunnitelmassa**.

Rakennesuunnitelman tavoiteltu väestönkasvu perustuu vuonna 2021 valmistuneessa **Asunto-politiisessa ohjelmassa** muodostettuun väestösuunnitteeseen, jonka mukaan kaupunkiseudun väkiluku on vuonna 2040 noin 480 000 asukasta.

Seuraavassa kuvataan väestösuunnitteen perusteet sekä keskeisimmät kasvun sijoittumista ja yhdyskuntarakenteen kehitystä kuvaavat seudulliset tavoitteet.

Tarkoituksena on muodostaa vertailupohja, johon mahdollisia väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteen tulevaisuuksia verrataan. Vertailulla pyritään lisäämään ymmärrystä siitä, miten kaupunkiseudun tavoiteltu tulevaisuus voisi toteutua ja mitä tekijöitä tulee ottaa huomioon erilaisten mahdollisten väestönkehityksen tulevaisuuskuvioiden huomioimiseksi.

Taajamarakenne

 Toiminnallisesti ja rakennestyyppieitään monimuotoisena kehitettävä merkittävän kasvun vyöhyke. Alueella vaalitaan ja vihvistetään viherverkostoa ja -ympäristöjä. Alueen julkista ympäristöä kehitetään laadukkaana. Alueelle tuleva rakentaminen tukee palveluverkon käyttöä ja kehitystä.

 Taajaman elinvoimaa tukeva vyöhyke

Palvelut

 Seudullisesti merkittävien palveluiden keskus, jota kehitetään myös monipuolisina työpaikkojen alueena.

 Varmistetaan kysyntää vastaava toimistotarjonta

 Kestävän liikunnan seudullinen laatuikäytävä

 Seudullisesti merkittävien työpaikkatoimintojen yhteistyö- ja kehittämisaueet

 Tutkittava teollisuuden ja työpaikkatoimintojen alue

Sini-viherrakenne

 Kehitettävä seudullinen ekologinen, vapaa-ajan ja virkistysverkosto, jossa ekologiset ja virkistysverkostot erottuvat toisistaan. Verkosto sovitetaan yhteen muun maankäytön kanssa.

 Vesistöjen kehittäminen seudulliseen virkistyskäyttöön

 Siniyhteys

 Ekologisesti ja virkistyskäytöllisesti merkittävä harjajakso

 Seudun eri osia yhdistävä ekologinen ja virkistysyhteys

 YKR-taajama, 2019 (SYKE)

 Vesi

Kuva: Tampereen kaupunkiseudun Rakennesuunnitelma 2040+ koostekartta

Kaupunkiseudun tavoiteltu väestönkasvu 1/

Tampereen seudun väkiluku on kasvanut tasaisesti viimeiset vuosikymmenet perustuen erityisesti muualta Suomesta saatavaan vahvaan muuttovoittoon. Pitkän aikavälin vuosittainen keskiarvo väestönkasvussa on seudulla noin 4100 asukasta vuodessa. Esimerkiksi Tilastokeskuksen ennusteissa (2019 ja 2021) seudun väestönkasvun on ennakoitu kuitenkin taittuvan siten, että varsinkin 2030-luvulla kasvu jäisi huomattavasti näistä lukemista.

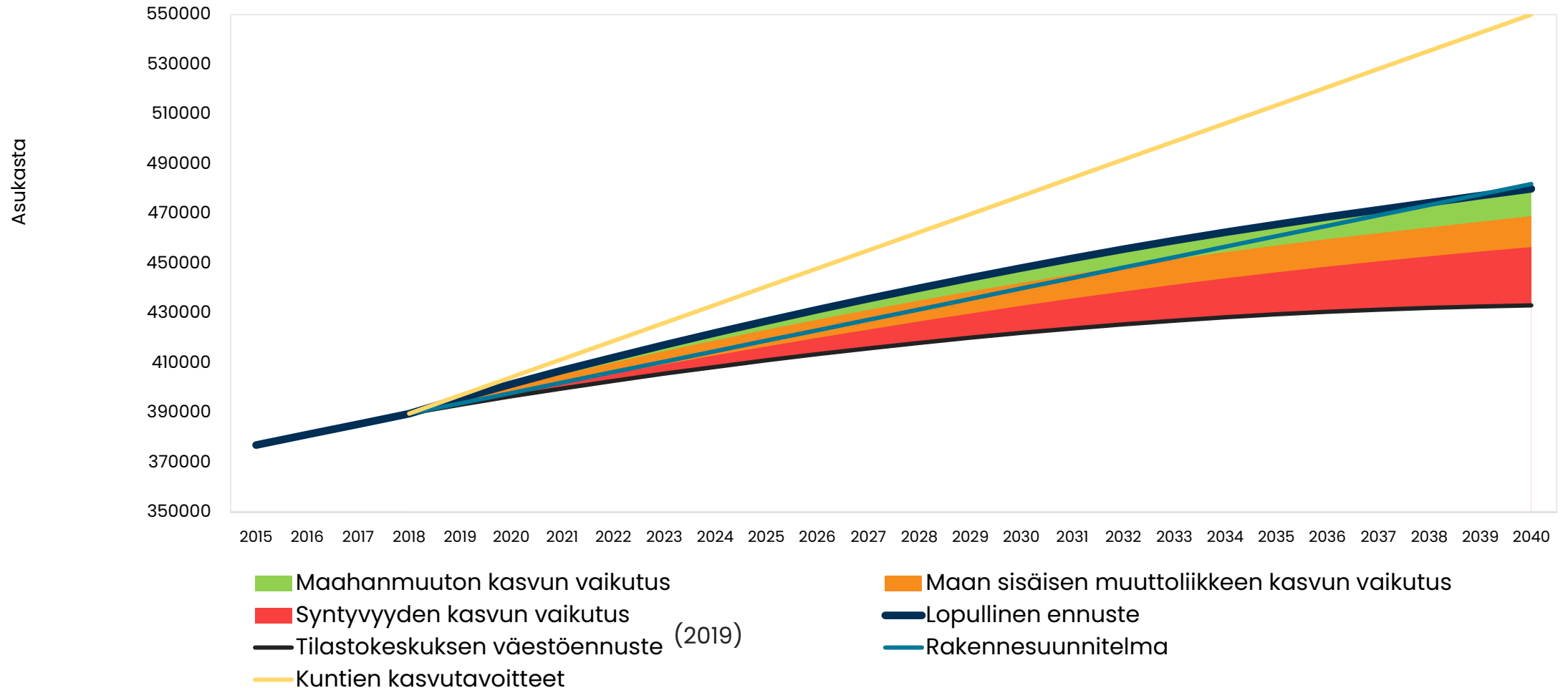
Seudun viimeisin väestösuunnite on laadittu osana seudun Asuntopoliittista ohjelmaa vuonna 2021. Suunnite on tavoitteellinen ja siinä vuosittaisen kasvun on mallinnettu jatkuvan noin 4100 asukkaan vuosivauhtia.

Väestötavoite saavutetaan suunnitteen mukaan seuraavilla keinoilla:

- Nuorten ikäluokkien 15–34 muuttotappio suhteessa Turun ja Helsingin seutuihin nollautuu.
- Maahanmuuton tuoma kasvu nousee väkilukuun suhteutettuna samalle tasolle kuin Turun seudulla.
- Syntyvyys palautuu vuosien 2010–2018 tasolle.

Seuraavan sivun kuvaaja esittää väestönkasvutavoitteita ja –ennusteita ja odotetun väestönkasvun osatekijöitä.

Kaupunkiseudun tavoiteltu väestönkasvu 2/

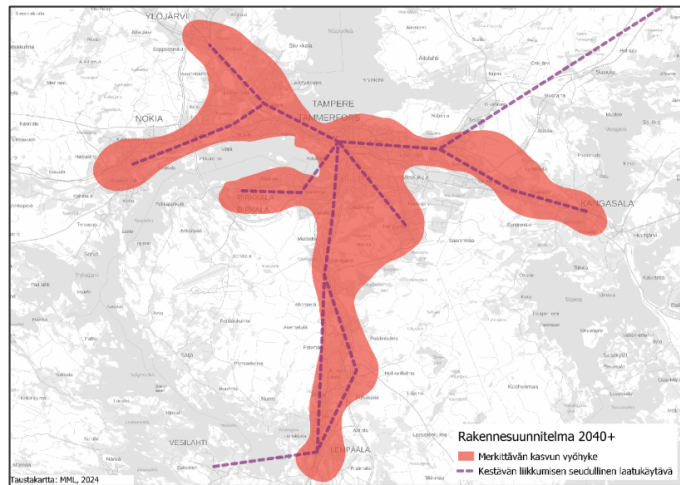

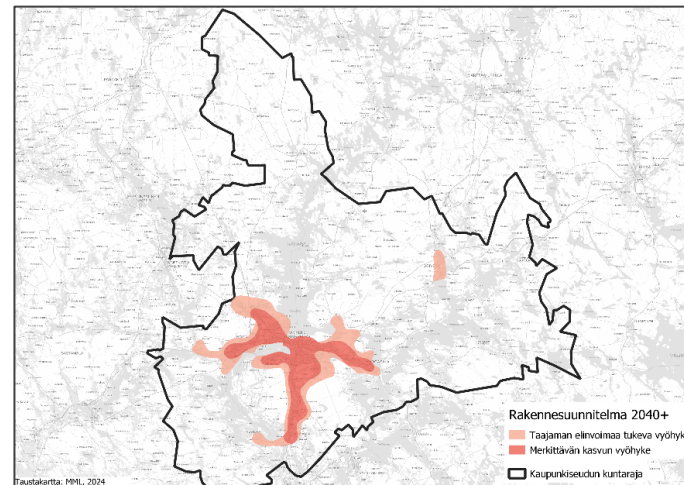
Kaupunkiseudun tavoiteltu tulevaisuus: yhdyskuntarakenne

Kolme näkökulmaa yhdyskuntarakennetta koskevien tavoitteiden tarkasteluun:

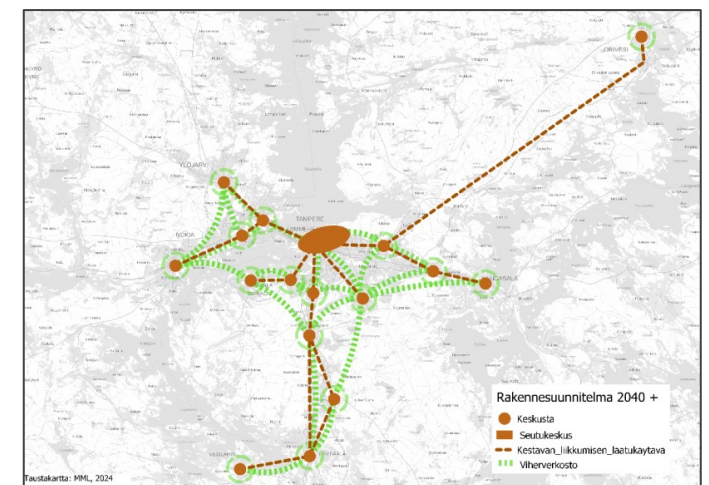
Rakennesuunnitelma 2040+ -suunnitelmassa esitettäviä kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen kehittämistä koskevia tavoitteita tarkastellaan kolmesta näkökulmasta:

1. Merkitävän kasvun vyöhyke

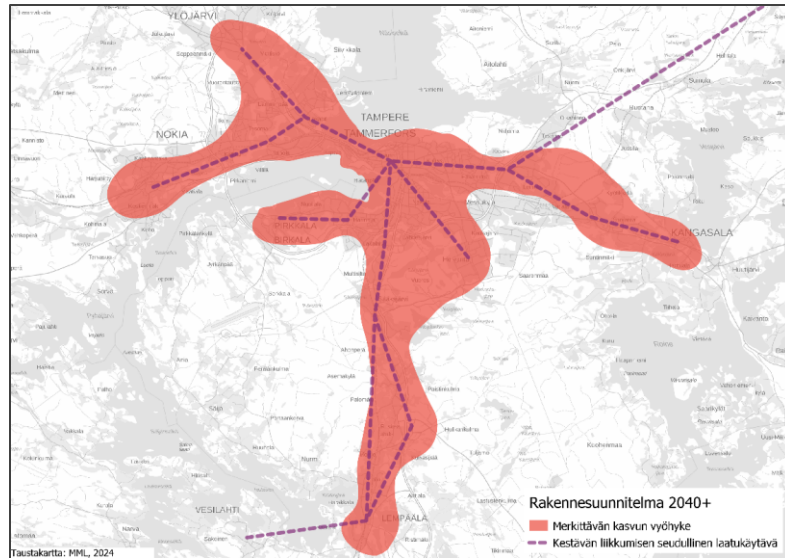

**2. Taajaman elinvoimaa tukeva
vyöhyke +muu seutu**

3. Keskustaverkko

Merkittävän kasvun vyöhyke: tavoitteet

Vyöhyke tällä hetkellä

Vyöhyke käsittää seudun keskeisimmät osat mukailien nykyistä seudun päätaajamaa. Lisäksi vyöhykkeeseen kuuluu myös alueita, joille on suunnitteilla tai rakentumassa uutta asutusta. Vyöhykkeellä asuu tällä hetkellä noin 72 % seudun väestöstä (297 000 asukasta), vaikka se käsittää vain noin 5 % (199 km²) seudun maapinta-alasta.

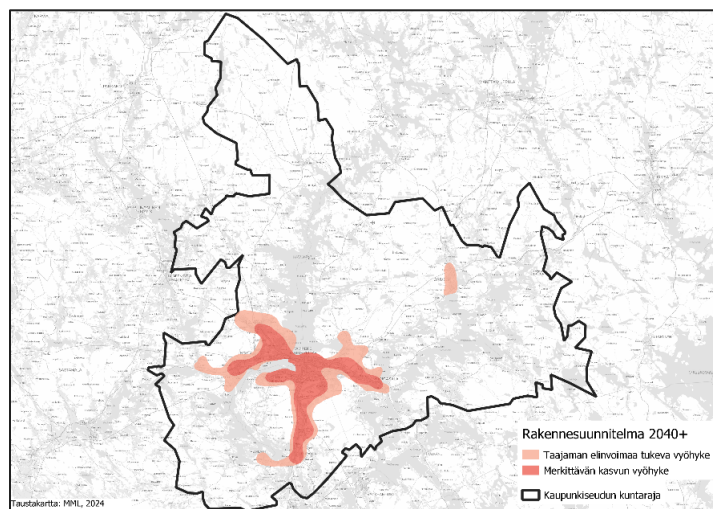
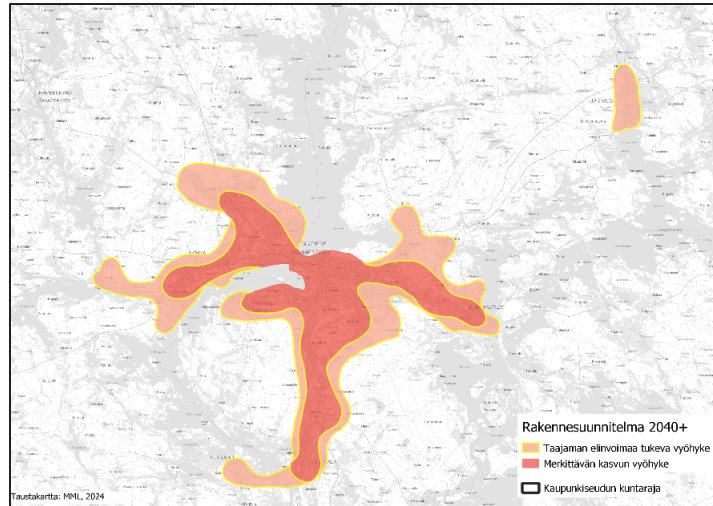
Kasvun painopiste

Tavoitteena on, että 80 % seudun väestönkasvusta vuoteen 2040 mennessä sijoittuu merkittävän kasvun vyöhykkeelle. Tämä tarkoittaa noin 51 000 uutta asukasta vyöhykkeelle vuosina 2023–2040 (koko seutu kasvaa tavoitteen mukaan 480 000 asukkaaseen vuoteen 2040 mennessä). Kasvun ohjaamisella vyöhykkeelle vahvistetaan seudun kestävän liikumisen järjestelmää (Kestävän liikumisen seudullinen laatuikäytävä). Kasvun kohdentaminen mahdollistaa joukkoliikennejärjestelmän kehittämisen luomalla edellytykset järjestelmän kysynnälle.

Toiminnallinen monimuotoisuus

Kasvutavoitteen lisäksi merkittävän kasvun vyöhykettä tulee kehittää toiminnallisesti ja rakennustyypeiltään monimuotoisena alueena, jossa vaalitaan ja vahvistetaan viherverkostoja ja –ympäristöjä sekä laadukasta julkista ympäristöä. Rakennus- ja asuntotyyppien monipuolisuuden tavoittelemisella halutaan ehkäistä pienten asuntojen keskittymien syntymistä.

Taajaman elinvoimaa tukeva vyöhyke + muu seutu: tavoitteet

Vyöhyke tällä hetkellä

Taajaman elinvoimaa tukeva vyöhyke (kuvassa vaaleanpunaisella) kattaa merkittävän kasvun vyöhykkeen reunoille jäävät rakennetut alueet sekä seudun pienimpien kuntien (Oriveden ja Vesilahden) keskustat.

Vyöhykkeellä asuu tällä hetkellä noin 19% seudun väestöstä ja sen maapinta-ala on noin 5% seudun pinta-alasta. Vyöhykkeiden ulkopuolisella alueella asuu noin 9% seudun väestöstä. Vyöhykkeiden ulkopuolelle jää noin 90% seudun maapinta-alasta.

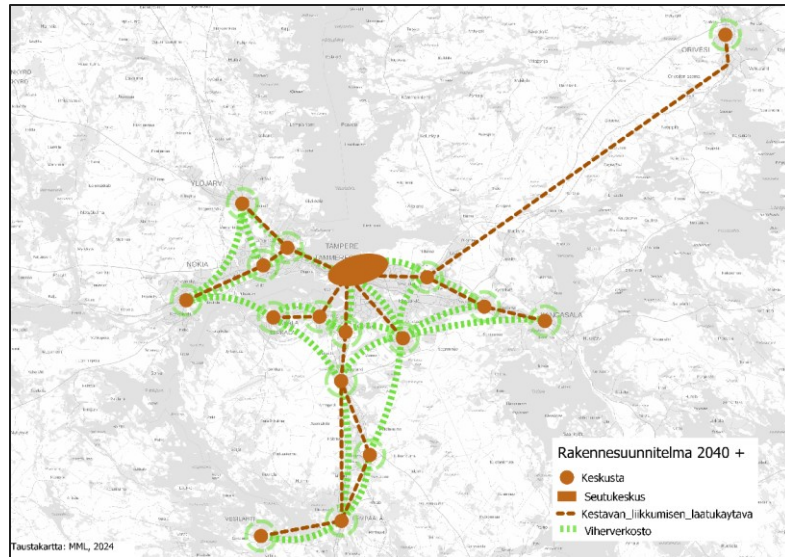
Vyöhykkeen tavoitteet

Rakennesuunnitelman mukaan vyöhykkeelle sekä sitä ympäröivälle maaseutumaisemmalle alueelle ohjataan 20 % seudun kasvusta vuosina 2023–2040. Tämä tarkoittaa noin 13 000 uutta asukasta vyöhykkeelle vuosina 2023–2040 (koko seutu kasvaa tavoitteen mukaan 480 000 asukkaaseen vuoteen 2040 mennessä).

Rakennesuunnitelma ei aseta muita tavoitteita vyöhykkeelle sekä sitä ympäröivälle alueelle seudullisen suunnittelun keskittyessä keskeisimpiin osiin. Vyöhykkeelle sijoittuvien Oriveden ja Vesilahden keskustojen tavoitteita tarkastellaan osana muuta keskustaverkkoa seuraavalla dialla.

Keskustaverkko: tavoitteet

Keskustaverkko tällä hetkellä

Rakennesuunnitelman keskustaverkko sisältää 17 seudullisesti merkittäväksi tunnistettua keskustaa, joista Tampereen keskusta määritellään seutukeskukseksi.

Keskustoissa asuu tällä hetkellä noin 90 000 asukasta*, mikä vastaa noin 22% koko väestöstä. Keskustojen väestöprofiili vaihtelee, mutta keskimäärin keskustoissa asuu seudun iäkkäin väestö (erityisesti kehyskuntien keskustat) sekä suuri osa seudun 18–29 –vuotiaista (erityisesti Tampereen keskusta ja Hervanta).

Keskustoihin liittyvät tavoitteet

Keskustoista tavoitellaan seudullisesti merkittäviä palveluiden keskuksia, joissa on myös monipuolinen työpaikkatarjonta. Tampereen ja Hervannan keskustoita halutaan kehittää erityisesti toimistotarjonnan alueina. Lisäksi keskustoja halutaan kehittää toiminnoiltaan sekoittuneena. Joukkoliikenteen osalta osa keskustoista on määritelty bussikeskustoiksi ja osa raidekeskustoiksi ja tavoite määritetty liikennemuodon mukaan palvelutason kehittämiseksi.

Keskustoissa tavoitellaan myös vehreyttä ja viheralueiden kehittämistä sekä kytkeytymistä toisiinsa kartan osoittamalla tavalla viheryhteyksin.

*Keskustabarometri 2024 aluerajauksia käyttäen

Väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteen perusura-ennusteet:
"Kehitys edellisten vuosien jatkumona"

Tilastokeskuksen (2021) ja MDI:n (2024) perusura- väestöennusteet

- Perusuratarkastelussa käytetty Tilastokeskuksen kansallinen väestöennuste on laadittu vuonna 2021*. Ennusteen menetelmä on demografinen komponenttimalli, jossa väestön tuleva määrä ja rakenne lasketaan ikäryhmittäisten syntyvyys-, kuolevuus- ja muuttokerrointen avulla. Ennuste on trendiennuste, jossa käytetyt kertoimet pohjautuvat edellisten vuosien toteumaan. Tilastokeskuksen käyttämät vuodet kunkin ennusteen osatekijän osalta löytyvät oheisesta taulukosta.
- Myös konsulttiyhtiö MDI laatii ennusteensa demografisella komponenttimenetelmällä, ja on siten ainakin pääpiirteissään samalla menetelmällä laadittu. Tampereen kaupunkiseutu hankki käyttöönsä MDI:n ennusteet seudun kunnista vuodelta 2024 osana Väestö 2040 -hanketta. MDI:n perusuraennusteessa parametreina käytetyt vuodet löytyvät seuraavan sivun taulukosta yhdessä Tilastokeskuksen 2021 ennusteen tietojen kanssa.
- Molemmat väestöennusteet ovat trendilaskelmia, joiden erot muodostuvat parametrien perustana olevista vuosista. Kumpikaan ennuste ei sisällä esim. seudullisia tavoitteita tai rakennusinvestointien vaikutusta, vaan pohjautuvat puhtaasti menneeseen kehitykseen.
- **Tässä raportissa käytetään molempia ennusteita: Tilastokeskuksen ennustetta, koska se on ollut taustalla PERUS-SKENE –hankkeen perusurasta tehdyissä tarkasteluissa ja MDI:n perusuraa, koska se on tuorein saatavilla oleva trendiennuste Tampereen kaupunkiseudulle.**

*Tilastokeskus julkaisi uuden väestöennusteen raportin tekohetkellä lokakuussa 2024.

Tilastokeskuksen (2021) ja MDI:n (2024) perusura- väestöennusteet

	Tilastokeskuksen väestöennuste 2021	MDI:n perusura- ennuste 2024
Syntyvyys	Perustuu vuosiin 2016–2020	Perustuu vuosiin 2017–2023. Oletus syntyvyyden maltillisesta kasvusta. Kieliryhmittäinen.
Kuolleisuus	Perustuu vuosien 2014–2020 kuolleisuuteen	Perustuu vuosien 2010–2019 kuolleisuuteen. Oletus eliniän kasvusta.
Muuttoliike maan sisällä	Perustuu vuosien 2016–2020 muuttoliikkeeseen	Perustuu vuosiin 2015–2022. Kieliryhmittäinen mallinnus
Kansainvälinen muuttoliike	Nettomaahanmuuton oletuksena 20 000 henkilöä vuonna 2021 ja sen jälkeen 15 000 henkilöä vuosittain. Maahanmuutto jaetaan alueille vuosien 2011–2020 sijoittumiseen perustuen	Perustuu vuosiin 2019–2022. Kieliryhmittäinen.

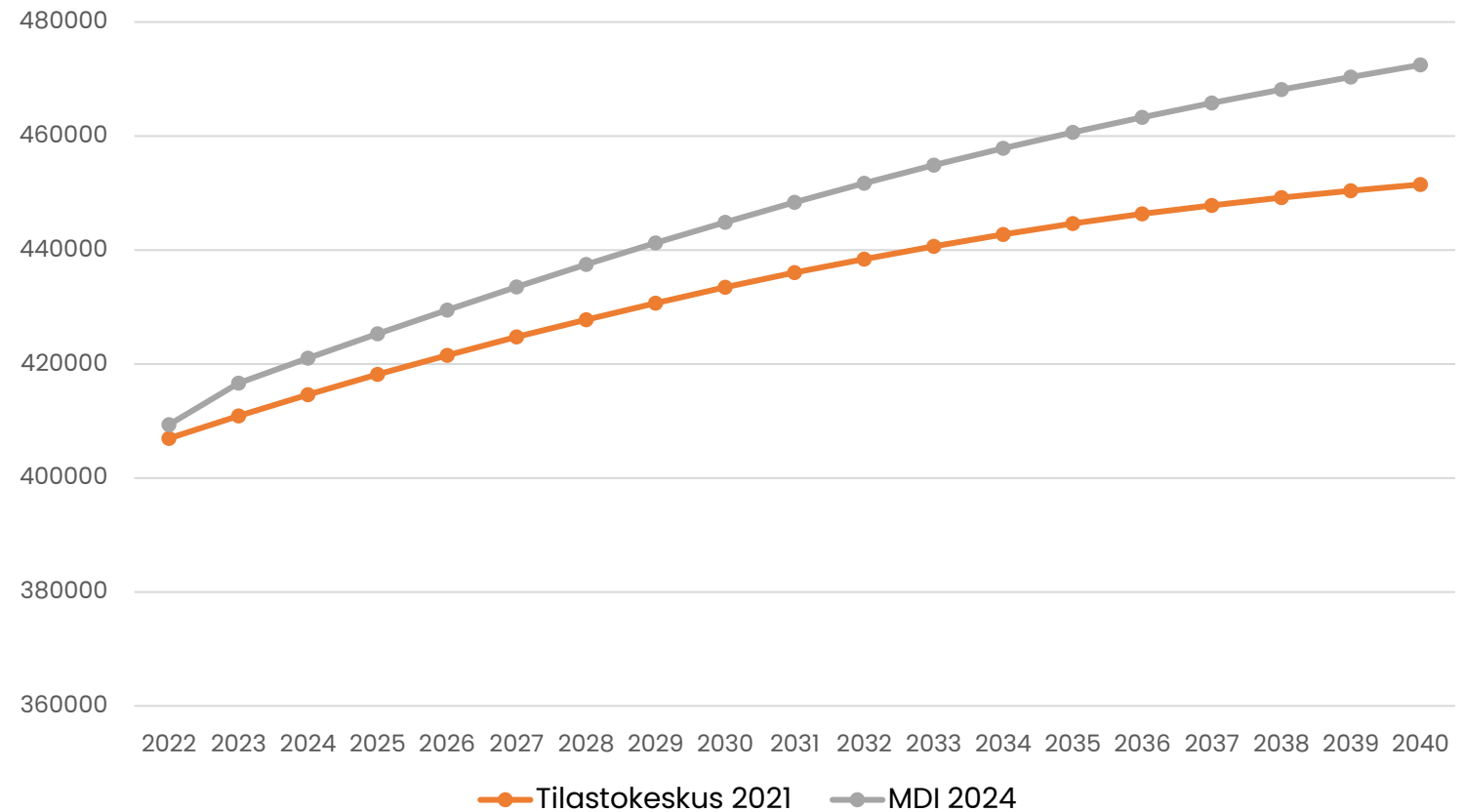
Tilastokeskuksen (2021) ja MDI:n (2024) perusura- väestöennusteet

- Tampereen kaupunkiseudun väestönkasvu on ollut voimakasta viimeiset vuodet, erityisesti vuodesta 2021 alkaen. Tämä näkyy myös vertailtaessa seuraavalla sivulla MDI:n ja Tilastokeskuksen ennusteita seudun väestönkehityksestä vuoteen 2040 mennessä: Tuoreempaan väestönkehitykseen pohjautuva MDI:n ennuste näyttää Tilastokeskuksen ennustetta korkeampaa väestönkasvua siten, että vuonna 2030 MDI:n ennuste on noin 11 400 asukasta Tilastokeskuksen ennustetta edellä ja vuonna 2040 noin 21 000 asukasta edellä.
- Ero ennusteiden välillä muodostuu erityisesti muuttoliikkeestä. **Sekä maan sisäisen muuttoliikkeen että maahanmuuton osalta MDI:n ennuste perustuu vuosiin, jolloin muuttoliike Tampereen kaupunkiseudulle on ollut voimakkaampaa kuin Tilastokeskuksen vastaavissa vuosissa. MDI:n ennusteessa oletetaan syntyvyyden kasvavan erityisesti 2030-luvulla, mikä vaikuttaa myös lopputulokseen erityisesti ennusteen loppupäässä.**

Huom. Ennusteiden erot eri ikäluokissa on esitetty sivun 121 taulukossa.

Tilastokeskuksen (2021) ja MDI:n (2024) perusuraväestöennusteet

**Tampereen kaupunkiseudun väestönkehitys 2022–2024:
Tilastokeskuksen ennuste 2021 ja MDI:n perusura 2024**

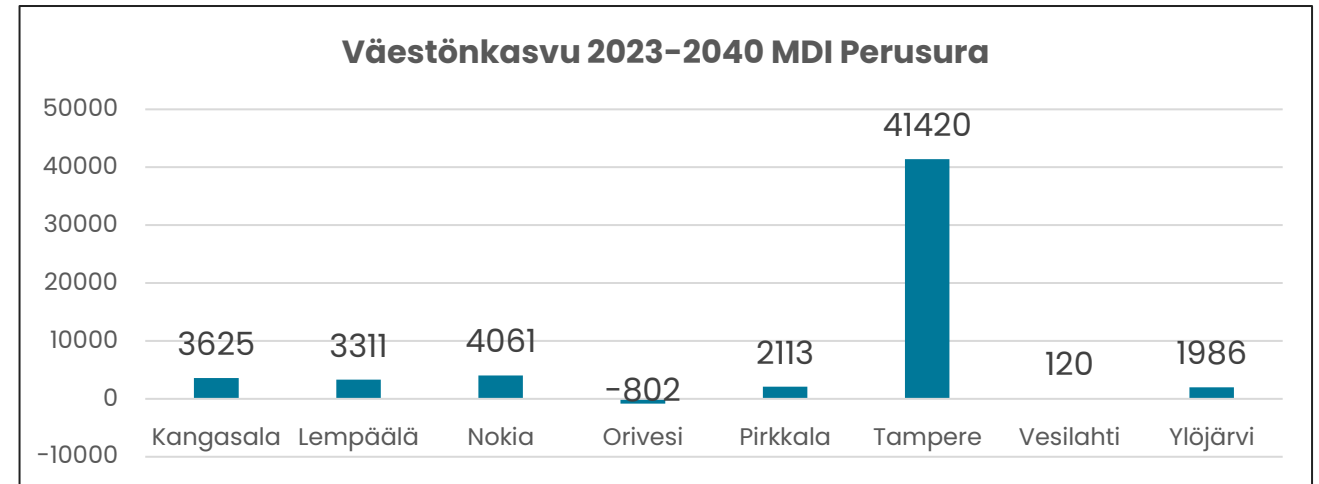
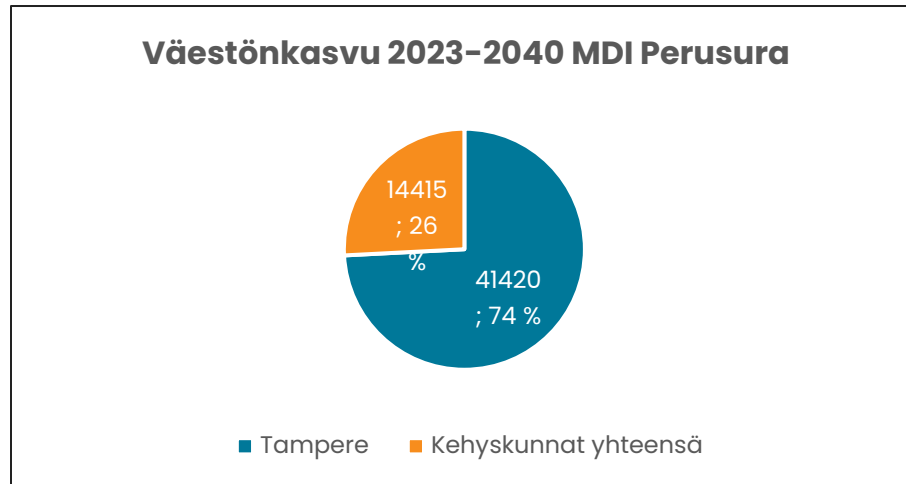

Perusura-ennusteet: ikäluokkakohdaiset muutokset 2022–2040

Ikäluokka	MDI 2024			Tilastokeskus 2021			Tulkintaa ennusteista
	Muutos 2022–2040	Muutos % 2022–2040	Ikäluokan koko 2040	Muutos 2022–2040	Muutos % 2022–2040	Ikäluokan koko 2040	
0–9	6442	16,4	45714	929	2,3	40626	MDI:n ennuste olettaa syntyvyyden maltillista kasvua ja päättyy selkeään kasvuun 0–9-vuotiaiden ikäryhmässä. Lisäksi vaikutuksensa on kasvaneella hedelmällisessä iässä olevan väestön määrällä.
10–17	-891	-2,5	35337	-3206	-8,9	32793	Matala syntyvyys, erityisesti 2020-luvun alussa näkyy pienempinä ikäluokkina 10–17-vuotiaiden sekä 18–23-vuotiaiden määrässä.
18–23	-2578	-7,8	30304	-2648	-8,2	29486	
24–29	1462	3,8	40247	880	2,3	38603	Nuorten aikuisten määrässä on loivaa kasvua..
30–44	10982	12,4	99342	6711	7,7	94000	30–44-vuotiaiden määrä kasvaa
45–64	24798	26,6	118151	19820	21,3	112842	45–64-vuotiaiden määrä kasvaa merkittävästi.
65–74	1112	2,6	43506	253	0,6	42809	
75>	21794	57,3	59862	21815	56,6	60337	Ikäluokan koko kasvaa merkittävästi. Suurin muutos väestörakenteessa.

Perusura-ennusteet: kasvun jakautuminen seudun kuntiin

Kaupunkiseudun väestönkasvu on painottunut viime vuosina erityisesti keskustaupunkiin ja tämä näkyy perusura-ennusteiden tuloksissa. MDI:n perusuraennusteessa 74 % seudun väestönkasvusta sijoittuisi 2023–2040 välillä Tampereelle. Kehyskunnista kasvu olisi voimakkainta Nokialla, Kangasalla ja Lempäälässä. Oriveden väkiluku jatkaisi ennusteiden mukaan pienenemistään.

Trendiennusteet ja seudullinen dynamiikka

Perusuran kaltaisten trendiennusteiden haasteena on se, että ne eivät ota huomioon seudullisen asuntomarkkinan dynamiikkaa ja asuntorakentamisen vaikutusta. Varsinkin Tampereen kantakaupungin rajalla sijaitsevien kehyskuntien (Kangasala, Lempäälä, Nokia, Pirkkala, Ylöjärvi) kasvuun vaikuttaa se, millaista uutta asuntokantaa niihin rakentuu. Muuttajan näkökulmasta seudun kunnat voivat näyttäytyä yhä enemmän yhtenä potentiaalisena asuinalueena. Seudun kuntien välinen kasvun jako on todennäköisesti siten erilainen mitä menneeseen kehitykseen perustuva trendiennuste olettaa.

Lähteet: Tilastokeskus väestöennuste 2021; MDI 2024

Perusura-ennusteet: alue- ja yhdyskuntarakenteen kehitys

- Alue- ja yhdyskuntarakenteen muutosta perusuran tulevaisuuskuvasa on arvioitu kansallisessa PERUS-SKENE –hankkeessa (2021-2022).
- Hankkeessa luotiin käsitys alue- ja yhdyskuntarakenteen osatekijöistä ja näihin vaikuttavista muutosilmiöistä sekä -dynamiikasta. Hankkeessa tuotettiin yhtenäinen ja ajantasainen kuva alue- ja yhdyskuntarakenteen kehityksen trendinomaisesta perusurasta. Perusuraan sisältyy myös Tilastokeskuksen trendinomainen väestöennuste (2021) vuoteen 2040. Perusuran lisäksi hankkeessa luotiin skenaariotyöskentelyä hyödyntäen kuva alue- ja yhdyskuntarakenteen mahdollisista kehityspoluista sekä niihin liittyvistä epävarmuustekijöistä suhteessa trendikehitykseen.
- Seuraavilla sivuilla esitetään perusuran mukaiset alue- ja yhdyskuntarakenteen kehityskulut seuraavalla jaottelulla:

Alue- rakenne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aluerakenteen kehitys perusurassa
Yhdyskunta- rakenne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yhdyskuntarakenteen yleinen kehitys perusuran mukaan ▪ Asumisen ja rakentamisen kehitys perusuran mukaan ▪ Liikenteen ja liikennejärjestelmän kehitys perusuran mukaan ▪ Palveluiden ja elinkeinojen kehitys perusuran mukaan ▪ Luontoon ja ympäristöön liittyvät kehityskulut perusurassa ▪ Muut yhdyskuntarakenteen kehitykseen liittyvät teemat

Lähde: PERUS-SKENE

Aluerakenteen kehitys perusurassa tiivistettynä

- **Kaupungistuminen jatkuu**, mutta väestön ikääntyminen ja maaseudun tyhjeneminen hidastavat kasvua. Toisaalta **maahanmuutto lisääntyy**, millä on todennäköisimmin kaupungistumista vahvistava vaikutus.
- **Maaseudun väestö vähenee**, mutta hidastuen.
- **Monipaikkaisuuden** ja etätyön vaikutukset?
- Suurimpien seutujen välinen liikkumistarve lisääntyy.
- Kehittämisen painopiste on rataverkon parantamisessa ja junayhteyksien nopeuttamisessa. Kaupunkiseutujen välisten lentoyhteyksien kehittäminen vähenee.
- Isot kaupungit verkottuvat keskenään.
- **Suomen eri alueiden väliset kehityserot kasvavat.** Suurin osa Suomen kunnista menettää väestöään.

Yhdyskuntarakenteen kehityksestä perusurassa

Yhdyskuntarakenteen kehityksen keskeiset kehityskulut esitetään ohessa kuuden eri teeman kautta:

- 1. Yhdyskuntarakenteen kehitys kaupunkiseuduilla**
- 2. Asuntorakentaminen ja asuminen**
- 3. Liikenne ja liikennejärjestelmä**
- 4. Palvelut ja elinkeinot**
- 5. Luonto ja ympäristö**
- 6. Muut teemat**

Lähde: PERUS-SKENE

Yhdyskuntarakenteen kehitys suurimmilla kaupunkiseuduilla

Yhdyskuntarakenteen yleinen kehitys perusuran mukaan:

- Yhdyskuntarakenne tiivistyy. Väestön määrä jalankulkuvyöhykkeillä (keskustat) ja intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeillä kasvaa. Erityisesti raiteiden varteen sijoittuvat alueet kehittyvät hyvin.
- Toisaalta kasvavilla kaupunkiseuduilla myös taajama-alueen kasvu jatku, koska asutus lisääntyy, eikä kaikkea kasvua ole mahdollista toteuttaa olemassa olevan taajama-alueen sisällä.
- Kaupunkien läheiset taajamien vetovoima kasvaa, etenkin vesistöjen lähellä.
- Kaupunkiseutujen alakeskusten rooli kasvaa.
- Keskusta-alueet menettävät asemaansa työpaikkojen sijaintipaikkana, mutta vahvistuvat asumisen paikkoina.
- Tiivistävä kasvu kohdistaa paineita viherverkostoon.
- Haja-asutusalueiden ja maaseudun väestömäärä laskee.

Lähde: PERUS-SKENE

Asuntorakentamisen ja asumisen kehitys perusuran mukaan

- Kerrostalorakentamisen kysyntä vahvistuu mm. ikääntymisen johdosta.
- Täydennysrakentaminen jo rakennetuilla alueilla vahvistuu.
- Myös erillispientalossa asuvien määrä voi kasvaa kaupungistumiskehityksen jatkuessa.
- Asumisen kustannukset kaupungeissa nousevat kaupungistumiskehityksen myötä.
- Yksilöiden ja perheiden asuinpaikkaan liittyvät valinnan mahdollisuudet vähenevät kaupungistumiskehityksen myötä.
- Taantuvilla alueilla rakennuksia (pientalokantaa) jää tyhjilleen ja niitä puretaan.
- Asumisen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät energiantuotannon puhdistuessa ja energiatehokkuuden parantuessa uudisrakentamisessa.

Liikenteen ja liikennejärjestelmän kehitys perusurassa

- Liikennejärjestelmän kehittämisen painopiste on joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen väylien kehittämisessä.
- Jalankulku ja pyöräily lisääntyvät kaupunkikeskustoissa.
- Raideliikennehankkeet tukevat kaupunkialueiden muutosta kohti kestäviä liikkumismuotoja.
- Henkilöauton valtakausi jatkuu, mutta ei yhtä voimakkaana kaikkialla. Autovyöhykkeen osuus säilyy merkittävänä kehyskunnissa, mutta pienenee keskuskaupungeissa. Kaupungistumiskehitys ja yhdyskuntarakenteen tiivistyminen pienentävät henkilöautosuoritteita.
- Sähköinen liikkuminen lisääntyy.
- Kaupungin sisäinen logistiikka kasvattaa merkitystään.
- Pendelöinti ja etätö lisääntyvät. Työasiointi ja työmatkat vähenevät.
- Vapaa-ajan matkat lisääntyvät.
- Suurimpien seutujen välinen liikkumistarve lisääntyy (esim. Tre-Hki).
- Saavutettavuuden merkitys korostuu etenkin aluetasolla.
- Tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähentyvät käyttövoimien puhdistuessa, vaikka tieliikenteen ajosuoritteiden arvioidaan pysyvään ennallaan.
- Haja-asutusalueen kulkuyhteyksien kehittämisen painotus vähenee.

Lähde: PERUS-SKENE

Palveluiden ja elinkeinojen kehitys perusurassa

- Hyvin saavutettavien keskusta-alueiden merkitys kasvaa tapaamisten, tapahtumien ja elämysten paikkana.
- Uudenlaiset työnteon paikat, kuten etätyötilat, yleistyvät ydinkeskustoissa.
- Julkiset palvelut keskittyvät entistä suurempiin yksiköihin.
- Vähittäiskaupan alueet kasvavat. Kaupan alalla verkkokauppa korvaa fyysisiä myymälöitä.
- Ajanviettoon liittyvien palvelujen merkitys kasvaa.
- Tietointensiiviset ja SOTE kasvavat toimialoina.
- Luonnonvarat määrittävät tiettyjen elinkeinojen sijaintia.
- Työpaikka-alueet laajentuvat ja maankäytössä nousee uusia tarpeita mm. logistiikan, biotalouden, energiantuotannon ja vihreän siirtymän aloilla.
- Palveluiden tasapuolinen saatavuus eri ihmisille heikentyy ja erityisesti ikääntyneiden palveluiden vastaamisessa on eroja Suomen eri alueilla.
- Tarpeet perinteiselle toimistolle vähenevät.
- Työpaikat keskittyvät suurille kaupunkiseuduille.
- Etätyön tulevaisuus?

Lähde: PERUS-SKENE

Luontoon ja ympäristöön liittyvät kehityskulut perusurassa

- Kaupunkien tiivistyessä yhdyskuntarakentamiseen tarvitaan aiempaa vähemmän uutta maa-alaa eli uuden maa-alan käytön kasvu hidastuu.
- Kaupungistumiskehitys lisää rakentamista ja siten luonnonvarojen kulutusta sekä kasvihuonekaasupäästöjä.
- Viherrakenteen säilyttämisessä ja kehittämisessä on yhteensovittamisen haasteita laajenevan taajaman ja elinkeinoelämän tarpeiden kanssa. Luonnon monimuotoisuutta huomioidaan enemmän suunnittelussa. Viherverkoston merkitys kasvaa
- Kaupungistumisen ja tiivistymisen myötä panostetaan lähivirkistysalueiden kehittämiseen.

Lähde: PERUS-SKENE

Muita yhdyskuntarakenteen kehitykseen liittyviä kehityskulkuja perusurassa

- Laadullisten vetovoimatekijöiden merkitys kasvaa kaupungeissa.
- Digitaalinen saavutettavuus korostuu.
- Monipaikkaisuus ja teknologinen kehitys vaikuttavat maaseutuun.
- Asuinalueiden turvallisuus heikentyy eriytymiskehityksen jatkuessa.
- Kuntatalouden tila heikentyy kaupungistumiskehityksen vaatimien investointitarpeiden ja väestön huoltosuhteen heikentyessä.
- Kaupunginosien välinen eriytyminen jatkuu.

Lähde: PERUS-SKENE

Kaupunkiseudun tavoiteltu tulevaisuus suhteessa perusuraan

Perusuran väestönkehitys vs. väestönkehitys kaupunki- seudun tavoitteissa 1/

Kaupunkiseudun tavoite:

Tampereen kaupunkiseudulla seudulla asuu vuonna 2040 noin 480 000 asukasta. Kasvu olisi voimakkaampaa suunnitteen ensimmäisinä vuosina, mutta vähenisi 2030-luvulle tultaessa.

Kasvu perustuisi seuraaviin tekijöihin:

- Nuorten ikäluokkien 15-34 muuttotappio suhteessa Turun ja Helsingin seutuihin nollautuu.
- Maahanmuuton tuoma kasvu nousee väkilukuun suhteutettuna samalle tasolle kuin Turun seudulla.
- Syntyvyys palautuu vuosien 2010-2018 tasolle.

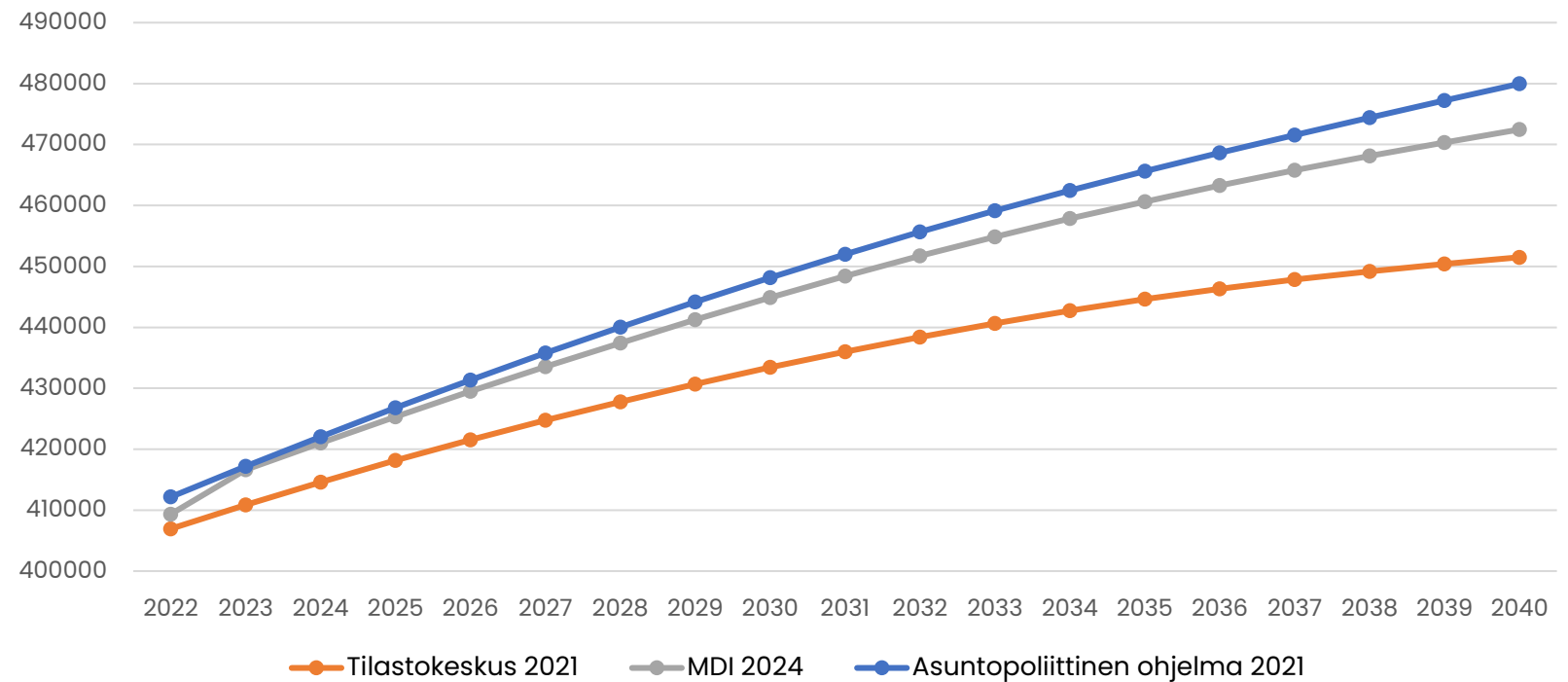
Perusuran mukainen tulevaisuuskuva:

MDI:n perusuran kokonaiskasvu on vuoteen 2040 asti on noin 56 000 asukasta, kun taas Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelman väestötavoite päättyy noin 63 000 asukkaan kasvuun vuosien 2024-2040 aikana. Noin 7000 asukkaan ero syntyy erityisesti 2030-luvulla, jolloin seudun suunnitteessa korkeana pysyvä syntyvyys pitää lasten ja nuorten määrän korkeammalla tasolla kuin MDI:n perusuran ennusteessa. Myös maahanmuutto ja maan sisäisen muuttotaseen parantuminen vaikuttavat seudun suunnitteen mallintamaan kasvuun, mutta syntyvyyden nousun rooli on merkittävin.

Tilastokeskuksen vuoden 2021 ennuste eroaa selkeästi seudun väestötavoitteesta, jopa 29 000 asukkaalla vuoteen 2040 mennessä.

Perusuran väestönkehitys vs. väestönkehitys kaupunki- seudun tavoitteissa 2/

**Tampereen kaupunkiseudun väestönkehitys 2022-2040:
Tilastokeskuksen ennuste 2021, MDI:n perusura 2024
ja Asuntopoliittinen ohjelma 2021**

Perusuran väestönkehitys vs. väestönkehitys kaupunkiseudun tavoitteissa 3/

Perusuran mukainen tulevaisuuskuva (jatkoa):

- MDI:n perusuran erilaiset osatekijät suhteessa seudun suunnitteeseen johtava erilaisiin ikäluokkakohtaisiin muutoksiin vuoteen 2040 mennessä. Eroa syntyy erityisesti lasten ja nuorten ikäluokissa: Perusuran ennusteessa matala syntyvyys johtaa 10-23-vuotiaiden ikäluokkien pienemiseen, kun taas seudun suunnite (jossa syntyvyys pysyy vuosien 2010-2018 keskitasolla) osoittaa ikäluokkiin maltillista kasvua.
- Perusurassa ja seudun suunnitteessa on kuitenkin myös paljon samankaltaisuuksia ikäluokkien osalta. Molemmissa ennusteissa 45-64-vuotiaiden sekä erityisesti yli 75-vuotiaiden ikäluokat kasvavat merkittävästi. *Katso taulukko seuraavalla sivulla.*

Muuttuja	Määritelmä
Syntyvyys	Koko ennustejakson vuosien 2010-2018 keskitasolla
Kuolleisuus	Sama kuin Tilastokeskus 2019 ennusteessa
Maan sisäinen tulo- ja lähtömuutto	Vuosien 2014-2018 muuttoalttiudet seuraavilla muutoksilla: 15-24-vuotiaiden muuttoalttiuksia muokataan siten, että Tampereen kaupunkiseudun muuttoliikkeen tase on ajanjakson aikana nolla suhteessa Turun ja Helsingin seutuun, ja 25-34-vuotiaiden muuttoalttiuksia muokataan siten, että muuttoliikkeen tase on nolla suhteessa Helsingin seutuun
Maahanmuutto	Vuosien 2010-2018 maahanmuuton keskitaso siten, että Tampereen kaupunkiseudun maahanmuuton taso kasvaa ennustejakson aikana vastaamaan Turun seudun asukaslukuun suhteutettua maahanmuuton tasoa
Maastamuutto	Sama kuin Tilastokeskuksen 2019 ennusteessa (2010-2018 vuosien keskitaso)

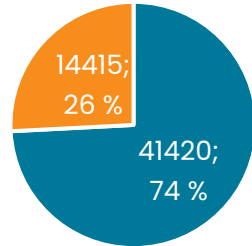

Perusuran väestönkehitys vs. väestönkehitys kaupunki- seudun tavoitteissa 4/

Ikä- luokka	MDI 2024			Kaupunkiseudun tavoitteellinen suunnite 2021		
	Muutos 2022- 2040	Muutos % 2022-2040	Ikäluokan koko 2040	Muutos 2022- 2040	Muutos % 2022-2040	Ikäluokan koko 2040
0-9	6442	+ 16,4	45714	6414	+ 15,6	47537
10-17	-891	-2,5	35337	1351	+3,9	36245
18-23	-2578	-7,8	30304	2021	+6,0	35857
24-29	1462	+3,8	40247	4821	+12,7	42659
30-44	10982	+12,4	99342	9383	+11,0	94548
45-64	24798	+ 26,6	118151	19045	+20,6	111696
65-74	1112	+2,6	43506	2923	+6,8	45828
75>	21794	+ 57,3	59862	23064	+60,5	61171

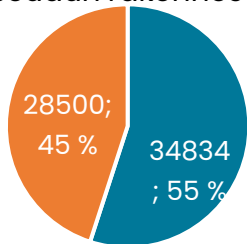
Perusuran väestönkehitys vs. väestönkehitys kaupunkiseudun tavoitteissa 5/

Väestönkasvu 2023-2040 MDI Perusura

■ Tampere ■ Kehyskunnat yhteensä

Väestönkasvu 2023-2040 Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma

■ Tampere ■ Kehyskunnat yhteensä

Perusuran mukainen tulevaisuuskuva (jatkoa):

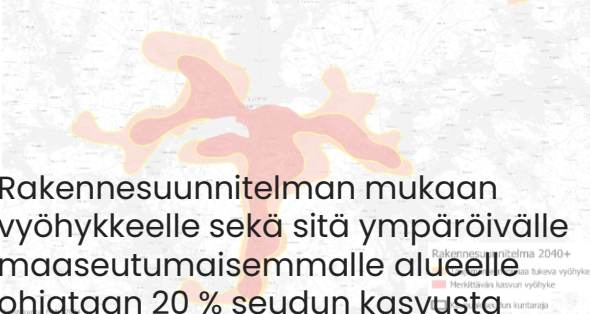
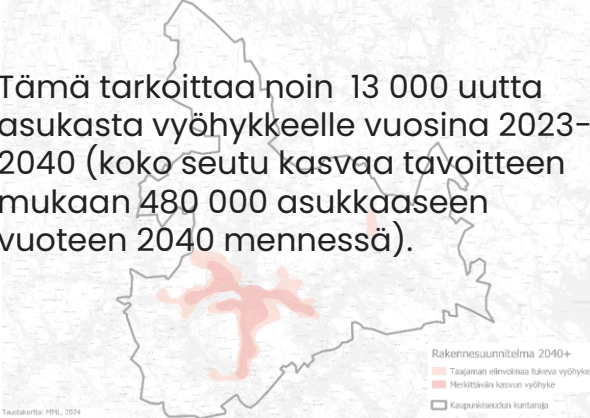
- MDI:n perusuran mukainen väestöennuste osoittaa Tampereen saavan noin 74 % väestönkasvusta vuosien 2023-2040 aikana. Tämä on merkittävästi enemmän kuin kaupunkiseudun rakennesuunnitelmassa linjattu 55 % kokonaiskasvusta.
- MDI:n perusura perustuu viime vuosien väestönkehitykseen, jolloin seudun kasvu on keskittynyt erityisesti keskuskaupunkiin. Rakennesuunnitelman linjaus taas on tavoitteellinen ja suunnitelmassa käytetään siitä termiä "minimikasvu".
- On huomattava, että perusuran kuvaama kasvun jakautuminen keskuskaupungin ja kehyskuntien välillä voi todellisuudessa poiketa suurestikin esimerkiksi asuntorakentamisen kohdistumisen vuoksi: Mikäli seudun merkittävimmät asuntorakentamisen kohdealueet sijoittuvat kehyskuntiin, voi jakauma olla erilainen. Oleellista tämän jakauman muutoksen kannalta on tällöin se, missä määrin uudet rakentamisen kohdealueet kehyskunnissa ovat muuttajien näkökulmasta yhtä vetovoimaisia kuin Tampereen alueet.

Perusura vs. merkittävän kasvun vyöhyke

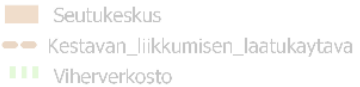
Rakennesuunnitelman tavoite	Perusuran mukainen tulevaisuuskuva
<p>80 % seudun väestönkasvusta vuoteen 2040 mennessä sijoittuu merkittävän kasvun vyöhykkeelle. Tämä tarkoittaa noin 51 000 uutta asukasta.</p>	<p>MDI:n Perusuran kokonaiskasvu on noin 56 000 asukasta vuosina 2023–2040, jolloin noin 91 % tästä kasvusta tulisi sijoittua merkittävän kasvun vyöhykkeelle tavoitteen toteutumiseksi. Perusuran mukaisen yhdyskuntarakenteen tiivistymiskehityksen jatkuessa vyöhykkeelle kohdistetun kasvatavoitteen toteutuminen on todennäköistä.</p>
<p>Kasvun suuntaamisella vyöhykkeelle vahvistetaan seudun kestävä liikumisen järjestelmää (Kestävä liikuminen seudullinen laatukäytävä). Kasvun kohdentaminen mahdollistaa joukko-liikennejärjestelmän kehittämisen luomalla edellytykset järjestelmän kysynnälle.</p>	<p>Kestävä liikennejärjestelmän kehittämisen näkökulmasta kasvun sijoittumisella vyöhykkeen sisällä on myös merkitystä. Ennusteiden mukaan noin 74 % kasvusta sijoittuu Tampereelle, jolloin kehyskunnille jäljelle jäävät noin 15 000 asukasta tulisi kysynnän muodostamiseksi sijoittua joukkoliikenteen kysyntää vahvistaen. Tämä tarkoittaa erityisesti keskustoihin, asemanseuduille ja joukkoliikennevyöhykkeelle painottuvaa asumista. Mikäli kasvu on ennusteiden mukaan Tampereelle painottuvaa, voi kestävä liikumisen järjestelmän seudullisuuden kehittyminen olla toivottua hitaampaa.</p>
<p>Vyöhykettä tulee kehittää toiminnallisesti ja rakennustyypeiltään monimuotoisena alueena, jossa vaalitaan ja vahvistetaan viherverkostoja ja – ympäristöjä sekä laadukasta julkista ympäristöä. Rakennus- ja asuntotyyppien monipuolisuuden tavoittelemisella halutaan ehkäistä pienten asuntojen keskittymien syntymistä.</p>	<p>Ennusteessa ikääntyneen väestön osuus kasvaa voimakkaasti, mikä lisää kerrostalorakentamisen kysyntää. Tämä voi haastaa monipuolisuustavoitetta ennestään kerrostalovaltaisilla alueilla. Ikääntyneiden lisäksi myös keski-ikäisen väestön (45–64 -vuotiaat) osuus väestöstä kasvaa. Asuntokannan monimuotoisuuden kehittyminen Merkittävän kasvun vyöhykkeen sisällä on tärkeää alueen houkuttelevuudelle tämän ikäryhmän osalta. Nykyiset 45–64 -vuotiaat asuvat muuta aikuisväestöä yleisemmin vyöhykkeen ulkopuolella (noin 32 % ikäryhmästä). Viherverkostojen ja – ympäristöjen vahvistaminen ja vaaliminen on olennainen haaste entisestään tiivistyvällä ja täydennysrakentuvalla vyöhykkeellä. Tavoite laadukkaasta julkisesta ympäristöstä on olennainen väestönkasvun houkuttelemiseksi vyöhykkeelle ja siten sidoksissa myös kasvatavoitteen toteutumiseen.</p>

Perusura vs. taajaman elinvoimaa tukeva vyöhyke + muu seutu

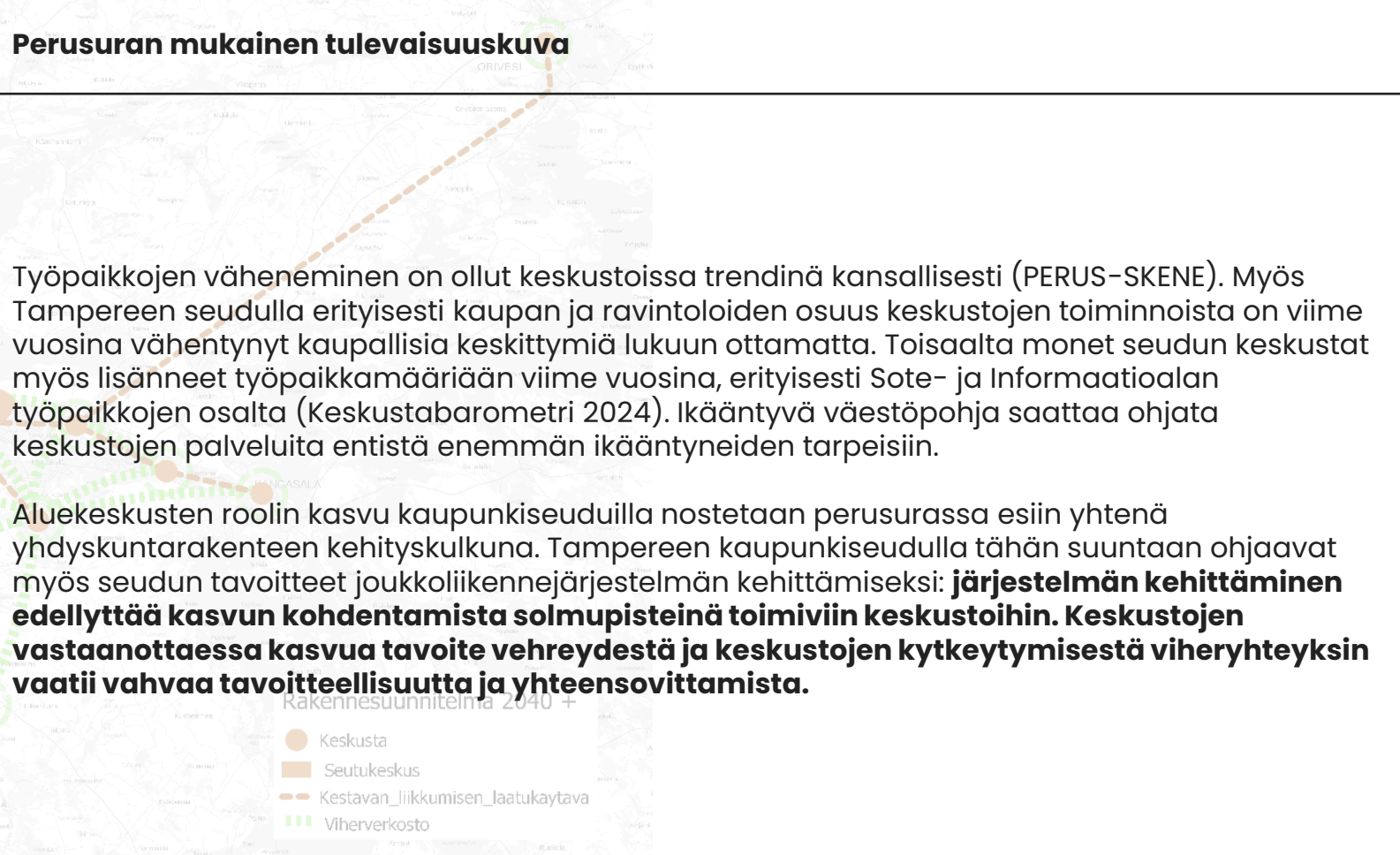
Rakennesuunnitelman tavoite	Perusuran mukainen tulevaisuuskuva
 <p>Rakennesuunnitelman mukaan vyöhykkeelle sekä sitä ympäröivälle maaseutumaisemmalle alueelle ohjataan 20 % seudun kasvusta vuosina 2023–2040.</p> <p>Tämä tarkoittaa noin 13 000 uutta asukasta vyöhykkeelle vuosina 2023–2040 (koko seutu kasvaa tavoitteen mukaan 480 000 asukkaaseen vuoteen 2040 mennessä).</p>	<p>Perusuran väestöennuste ja siihen kytkeytyvä yhdyskuntarakenteen tiivistyminen perustelevat arviota siitä, että suuri osa seudun väestönkasvusta tapahtuu rakennesuunnitelman Merkittävän kasvun vyöhykkeellä. Perusuran tulevaisuuskuvasa taajaman elinvoimaa tukevalle vyöhykkeelle sekä muulle seudun kuntien alueelle ei välttämättä sijoitu väestönkasvua, vaan usean alueen osalta päinvastoin väestötappiota.</p> <p>Mikäli Merkittävän kasvun vyöhykkeelle sijoittuu edellä kuvatun mukaisesti tavoitteen mukainen 51 000 asukasta, jää MDI:n perusura-ennusteessa muun alueen kasvuksi noin 5000 asukasta vuoteen 2040 mennessä. Näin ollen 20 % tavoitekasvusta, eli 13 000 asukasta vuoteen 2040 mennessä, ei tässä vaihtoehdossa tulisi toteutumaan.</p> <p>Asuntokannan osalta on riskinä reuna-alueiden tyhjeneminen ja esimerkiksi pientalokannan jääminen tyhjilleen. Tätä kehitystä vauhdittaa väestön ikääntyminen alueella: Alueella asuvat seniori-ikäiset hakeutuvat kerrostaloasuntoihin lähelle palveluita. Muita tunnistettuja riskejä ovat palveluiden heikkeneminen sekä haja-asutusalueiden kulkuyhteyksien heikkeneminen investointien suuntautuessa tiiviisti rakennetulle alueelle.</p>

Perusura vs. keskustaverkko 1/

Rakennesuunnitelman tavoite	Perusuran mukainen tulevaisuuskuva
<p>Keskustoista tavoitellaan seudullisesti merkittäviä palveluiden keskuksia, joissa on myös monipuolinen työpaikkatarjonta. Keskustoja halutaan kehittää toiminnoiltaan sekoittuneena. Keskustoissa tavoitellaan myös vehreyttä ja viheralueiden kehittämistä sekä kytkeytymistä toisiinsa kartan osoittamalla tavalla viheryhteyksin. Joukkoliikenteen osalta osa keskustoista on määritelty bussikeskustoiksi ja osa raidekeskustoiksi ja tavoite määrittyy liikenne- ja palvelutason kehittämiseksi.</p>	<p>Perusuran tulevaisuuskuva keskustojen kehittyminen työpaikkakeskittymien sijaan enemmän asumisen sijainteina jatkuu. Keskustoissa korostuu erityisesti ikääntyneiden asuminen. Perusura-ennusteessa väestö ikääntyy voimakkaasti erityisesti vanhimmissa ikäluokissa (yli 75-vuotiaat), joten on todennäköistä että ikääntyneiden osuus keskustoissa kasvaa entisestään. Ikääntyneiden asumistarpeet vievät keskustoja entistä kerrostalovaltaisempaan suuntaan.</p> <p>Keskustat (erityisesti Tampereen keskusta ja Hervanta) ovat tällä hetkellä myös nuorten keskeisiä asuinpaikkoja. Tampereen kaupunkiseudulla 18-29 - vuotiaat ovat merkittävä väestöryhmä nyt ja myös jatkossa, mutta matalan syntyvyyden vuoksi 2040-luvulle tultaessa heidän määränsä on erityisesti nuorempien ikäluokkien (18-23-vuotiaat) ennusteiden mukaan aiempaa pienempi (noin -8 %). Nuorten määrän väheneminen saattaa johtaa myös pienempien asuntojen kysynnän vähenemiseen. Nuorten määrän väheneminen korostaa entisestään ikääntyneen väestön osuutta keskustoissa.</p> <p>Mikäli keskustojen maankäyttö keskittyy entistä voimakkaammin asumiseen, näyttäyty tavoite keskustoista monipuolisena työpaikka-alueina perusuran kuvaamassa tulevaisuudessa haasteellisenä. Työpaikkojen sovittaminen yhteen asumisen kanssa vaatii esimerkiksi kivijalkaliiketilöiden mahdollistamista.</p>

Taustakartta: MML, 2024

Perusura vs. keskustaverkko 2/

Rakennesuunnitelman tavoite	Perusuran mukainen tulevaisuuskuva
<p>Keskustoista tavoitellaan seudullisesti merkittäviä palveluiden keskuksia, joissa on myös monipuolinen työpaikkatarjonta. Keskustoja halutaan kehittää toiminnoiltaan sekoittuneena. Keskustoissa tavoitellaan myös vehreyttä ja viheralueiden kehittämistä sekä kytkeytymistä toisiinsa kartan osoittamalla tavalla viheryhteyksin. Joukkoliikenteen osalta osa keskustoista on määritelty bussikeskustoiksi ja osa raidekeskustoiksi ja tavoite määrittyy liikenne- ja vihermuodon mukaan palvelutason kehittämiseksi.</p> <p>Taustakartta: MML, 2024</p>	<p>Työpaikkojen väheneminen on ollut keskustoissa trendinä kansallisesti (PERUS-SKENE). Myös Tampereen seudulla erityisesti kaupan ja ravintoloiden osuus keskustojen toiminnoista on viime vuosina vähentynyt kaupallisia keskittymiä lukuun ottamatta. Toisaalta monet seudun keskustat myös lisänneet työpaikkamääriään viime vuosina, erityisesti Sote- ja Informaatioalan työpaikkojen osalta (Keskustabarometri 2024). Ikääntyvä väestöpohja saattaa ohjata keskustojen palveluita entistä enemmän ikääntyneiden tarpeisiin.</p> <p>Aluekeskusten roolin kasvu kaupunkiseuduilla nostetaan perusurassa esiin yhtenä yhdyskuntarakenteen kehityskulkuna. Tampereen kaupunkiseudulla tähän suuntaan ohjaavat myös seudun tavoitteet joukkoliikennejärjestelmän kehittämiseksi: järjestelmän kehittäminen edellyttää kasvun kohdentamista solmupisteinä toimiviin keskustoihin. Keskustojen vastaanottaessa kasvua tavoite vehreydestä ja keskustojen kytkeytymisestä viheryhteyksin vaatii vahvaa tavoitteellisuutta ja yhteensovittamista.</p>

Seudun asukkaiden ajatuksia perusuran tulevaisuuskuvasta

Kohde-ryhmä	Positiivista	Negatiivista	Muut huomiot
Lapset	n/a	<ul style="list-style-type: none"> Millainen on maaseudun lasten käsitys arjesta kun maaseutu on tyhjentynyt	n/a
Nuoret	n/a	<ul style="list-style-type: none"> Julkiset ja yksityiset ajanvietto-palvelut kohdistuvat ikääntyneille, erityisesti kehyskunnissa	n/a
Aikuiset ja lapsiperheet	<ul style="list-style-type: none"> Pientalokantaa tyhjenee ja hinta laskee, jolloin lapsiperheiden on helpompi ostaa omakotitaloja. Viheralueiden kehittäminen tukee asukkaiden hyvinvointia iästä riippumatta. Uusia ideoita viheralueiden valtaamiseksi: pihoihin viljelyalaa, puutarhapuita, vesiaiheita Oma ympäristö kehittyy ratikan myötä, toivottavasti vehreys säilytetään.	<ul style="list-style-type: none"> Lapsiperheiden ja työikäisten palveluiden taso on uhattu, koska ikääntyminen kuormittaa julkista järjestelmää Työmatkat syrjäseuduille vaikeita. Työvoiman saatavuus esim. hoivassa vaikeutuu Aina vain tiiviimpi kerrostalorakentaminen tuo ongelmia asukkaille: liian pieniä asuntoja, vähän luontoa, kuumuutta ulkona pihapiirissä. Myös ikkunasta avautuva maisema vaikuttaa mielenterveyteen.	<ul style="list-style-type: none"> Milloin on oma vuoro vaikuttaa? Omassa nuoruudessa vaikuttavassa olivat 50-60 – vuotiaat, kun olen vuonna 2040 keski-ikäinen, ovatko vaikuttajat silloin 70-90 –vuotiaita? Työterveyshuolto ja mahdolliset vakuutukset oleellisia. Omien ikääntyvien vanhempien hoito – miten he haluavat asua?
Ikään-tyneet	<ul style="list-style-type: none"> Asuntokanta monipuolistunut: ikäihmisten mahdollista valita ryhmäkoti yksinasumisen sijaan. Ystävät suhteellisen lähellä kaupunkiympäristössä. Palveluita kehitetään ikääntyvän väestön tarpeisiin: terve ja aktiivinen vanhuus aiempaa mahdollisempaa Toivon pääseväni liikkumaan luonnossa ja osallistumaan ikäihmisten harrastusryhmiin. Ajelen ratikalla kaupunkiin ja teen kevennetysti töitä.	<ul style="list-style-type: none"> Asioiden hoito voi tulla haasteelliseksi tekoälyn vallatessa arjessa liian laajasti.	n/a

Seudun asiantuntijatyöpajasta koottuja ajatuksia perusuran tulevaisuuskuvasta

Riskejä kaupunkiseudulle	Mahdollisuuksia	Kaupunkiseudun rooli
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rakennuskantaa jää tyhjilleen reuna-alueilla. ▪ Yksiöiden kysyntä vähenee nuorten määrän vähentyessä. ▪ Keskusten (väestöllinen) ikääntyminen ja taantuminen. ▪ Väestönkasvu ei riitä suunniteltuihin investointeihin. ▪ Maaseudun lasten epätasa-arvoiset mahdollisuudet monipuoliseen arkeen. ▪ Julkiset ja yksityiset ajanviettopalvelut kohdistuvat ikääntyneille, erityisesti kehyskunnissa. ▪ Työmatkat kehysalueille ja syrjäseuduille vaikeita. ▪ Tiivistyvä rakenne ja kerrostalorakentaminen lisäävät asumisen haasteita: liian pieniä asuntoja, vähän luontoa, kuumuutta ulkona pihapiirissä. Myös ikkunasta avautuva ("tylsä") maisema vaikuttaa mielenterveyteen. ▪ Digitalisaatio ja tekoälyn yleistyessä nopeasti arjesta voi tulla haasteellista digitaalisesti syrjäytyneille. ▪ Lapsiperheiden ja työikäisten palveluiden taso on uhattu, koska ikääntyminen kuormittaa julkista järjestelmää ▪ Päätöksenteko edustaa yhä vahvemmin vanhempia ikäluokkia ja nuorten kokemus vaikuttamismahdollisuuksista karkaa yhä kauemmas ikääntymisen tulevaisuuteen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Joukkoliikenteen edellytykset paranevat tiiviillä alueilla. ▪ Etätyö voi houkutella muuttajia, vaikka työ pysyi muualla. Tyhjentyvä pientalokanta voi toimia vetovoimatekijänä. ▪ Monipuolistuva asuntokanta mahdollistaa ikäihmisille yhteisöasumista ja ryhmäkoteja yksin-asumisen sijaan. ▪ Palveluita kehitetään ikääntyvän väestön tarpeisiin: terve ja aktiivinen vanhuus aiempaa mahdollisempaa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ylikunnallinen yhteistyö investointien suunnittelussa. ▪ Nuorempien ikäluokkien painoarvon turvaaminen päätöksenteossa ikääntyneiden määrän kasvaessa. ▪ Yhteistyö HVA:n kanssa tärkeää palveluverkon suunnittelussa ja esimerkiksi hoiva-kiinteistöjen kysynnän kasvun osalta ▪ Alakeskusten elinvoiman turvaaminen. ▪ Eriytymiskehityksen ehkäisy. ▪ Resilienssi, laatu ja kohtuuhintaisuus asumisen suunnittelussa. ▪ Toimenpiteet reuna-alueiden kehittämiseksi. ▪ 24/7 joukkoliikenteen kehittäminen hoiva-vuorotyön lisääntyessä. ▪ Nopeiden raideyhteyksien kehittäminen. ▪ Esteettömien ja yhteisöllisten ratkaisujen tuottaminen vanhenevalle väestölle. ▪ Lähiluonnon turvaaminen ja kaupunkivihreän lisääminen sekä kaupunkiluonnon yhteiskehittäminen, tässä hyötyjinä ovat kaikki ikäluokat. ▪ Vähähiilinen kiertotalous rakentamisessa.

Yhteenveto perusuran tulevaisuuskuvasta Tampereen kaupunkiseudulla

- Tampereen kaupunkiseudun väestönkasvun tavoitteet koko seudun tasolla ovat perusuran mukaisessa tulevaisuuskuvassa lähes saavutettavissa
  - 480 000 asukkaasta jäädään ennusteen mukaan noin 7000 asukasta
  - Yhdyskuntarakenteen tiivistymistrendi tukee kasvun sijoittumisen tavoitetta (80 % merkittävän kasvun vyöhykkeelle)
- Kasvun rakenne ja kuntakohtainen sijoittuminen ovat perusuran tulevaisuudessa erilaisia kuin tavoitteissa
  - Suurin osa kasvusta tulee muuttoliikkeen kautta (sekä maan sisäinen että maahanmuutto)
  - Kasvu keskittyy tavoitteita enemmän keskuskaupunkiin
- Tiivistyvässä keskustaajamassa kasvu sijoittuu keskustoihin ja kerrostalovaltaisiin keskittyymiin, mikä tukee seudullisen joukkoliikennejärjestelmän kehitystä, mutta voi johtaa asuntotyypeiltään yksipuolisiin alueisiin. Mm. väestön ikääntyminen ja hakeutuminen kerrostaloihin palveluiden lähelle vaikuttaa tähän.
- Tiiviin taajaman ja keskustojen monipuolisuustavoitteet sekä viherympäristön säilyttäminen ja kehittäminen ovat tärkeässä asemassa seudun houkuttelevan asuinympäristön luomiselle ja sitä kautta seudun tavoitteiden toteutumiselle.
- Pienten asuntojen tarve saattaa vähentyä nuorten ikäluokkien pienentyessä. Keski-ikäisten 45-64-vuotiaiden määrä kasvaa yli 75-vuotiaiden ohella eniten, joten asuntokannan myös keskustoissa ja tiiviillä alueella tulee vastata myös näiden väestöryhmien tarpeisiin.

Vaihtoehtoiset väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteet tulevaisuudessa

MDI:n väestöskenaariot Tampereen kaupunki- seudulle	Kansainvälistyminen ja maahanmuutto- skenaariot	PERUS-SKENEN neljä kansallista skenaariota	Vaihtoehtoiset väestö-, alue- ja yhdyskunta- rakenteet tulevaisuus- taulukon avulla
---	---	--	--

Kuva: Mel Poola / Unsplash

Vaihtoehtoiset väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteet tulevaisuudessa

- Perusuran tarjoama tulevaisuuskuva on vain yksi mahdollinen, ei välttämättä edes todennäköisin kuva tulevaisuuden väestö, alue- ja yhdyskuntarakenteesta.
- Seuraavassa tarkastellaan vaihtoehtoisia väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteita sekä kansallisesta että Tampereen kaupunkiseudun näkökulmasta.

Aineistona käytetään:

- I. MDI:n väestöskenaariot Tampereen kaupunkiseudulle
- II. Kansainvälistyminen ja maahanmuuttoskenaariot ja niiden vaikutus Tampereen kaupunkiseudun tavoitteisiin
- III. PERUS-SKENEN neljä kansallista skenaariota
- IV. Vaihtoehtoiset väestö-, alue- ja yhdyskuntarakenteet tulevaisuustaulukon* avulla

*Tulevaisuustaulukko-menetelmä selitetään sivulla 175.

MDI:n väestökenaariot Tampereen kaupunkiseudulle

Laajempi raportti MDI:n väestöennusteesta löytyy sivulta www.tampereenseutu.fi/vaesto2040

MDI:n neljä skenaariota tulevasta väestönkehityksestä

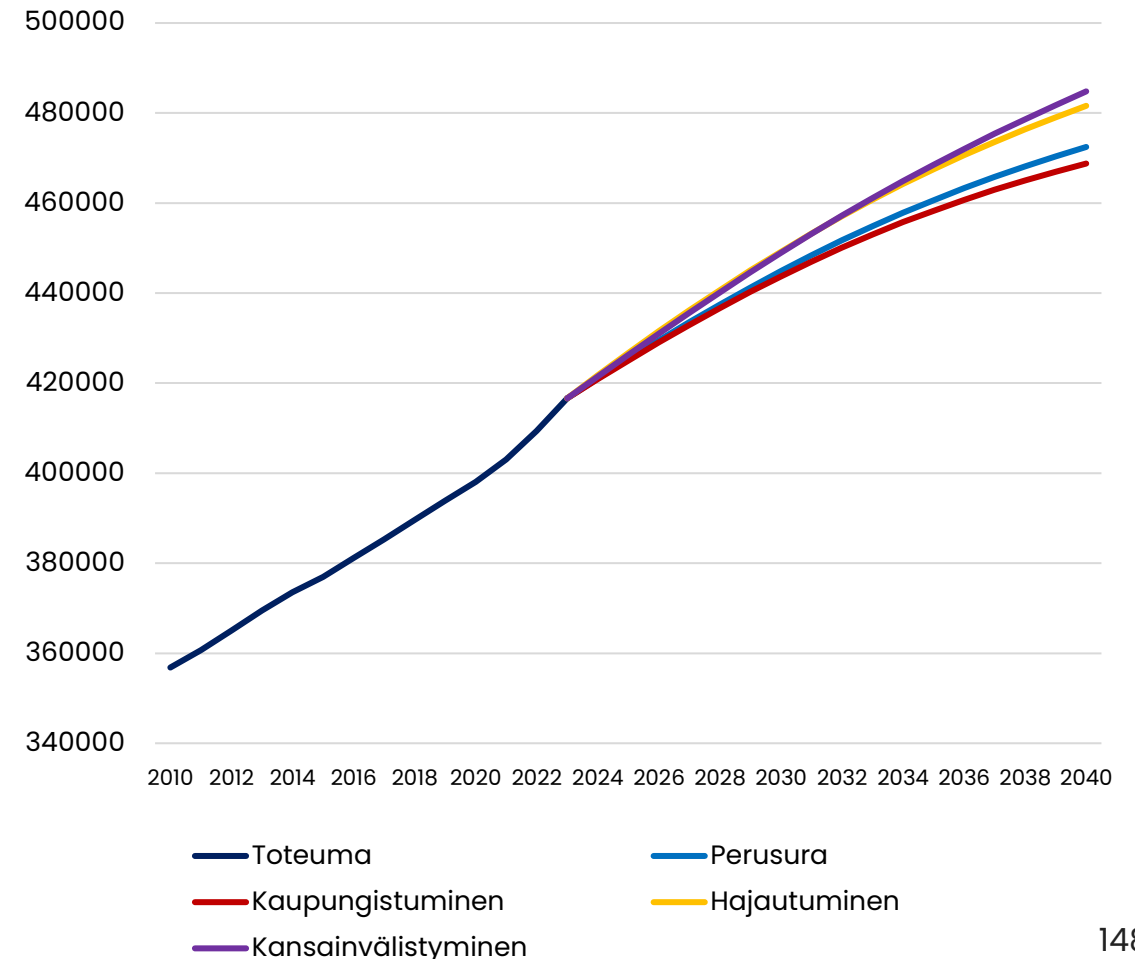
MDI on tuottanut neljä skenaariota Tampereen kaupunkiseudun ennakkoidusta kehityksestä vuoteen 2040 asti. Skenaariot ovat kansallisia, eikä niissä ole otettu huomioon Tampereen kaupunkiseudun tavoitteita tai esimerkiksi asuntorakentamisen vaikutuksia.

MDI:n Perusura-skenaariota tarkasteltiin edellä suhteessa Tampereen kaupunkiseudun tavoitteisiin.

- **Perusura –ennusteessa** maan sisäisen muuttoliikkeen mallinnus nojaa pidempään ajanjaksoon (2015–2022) ja maahanmuuton odotetaan jäävän hillityksi. **Vuosien 2023–2040 aikana seutu kasvaisi perusura –ennusteessa 56 000 henkilöllä eli 13,4 prosentilla.**
- **Kaupungistumisen skenaariossa** maan sisäisen muuttoliikkeen oletetaan vastaavan vuosia 2015–2019. **Tässä skenaariossa väestö kasvaisi 52 000 henkilöllä** vuoteen 2040 mennessä.
- **Hajautumisen skenaariossa** maan sisäinen muuttoliike nojaa vuosiin 2020–2023. **2020-luvun maan sisäisellä muuttoliikkeellä seudun väestö kasvaisi 65 000 asukkaalla** vuoteen 2040 mennessä.
- **Kansainvälistymisen skenaariossa** maahanmuuton on oletettu jäävän korkealle tasolle (muut olettamat vastaavat perusuraa). **Kansainvälistymisen skenaariossa kaupunkiseudun väestö kasvaisi 68 000 henkilöllä eli 16,4 prosentilla.**

→ Kaikissa skenaariossa kuolleiden enemmisyys alkaa painamaan väestönkehitystä negatiiviseksi, mutta etenkin maahanmuuton merkityksen kasvu ylläpitää väestönkasvua.

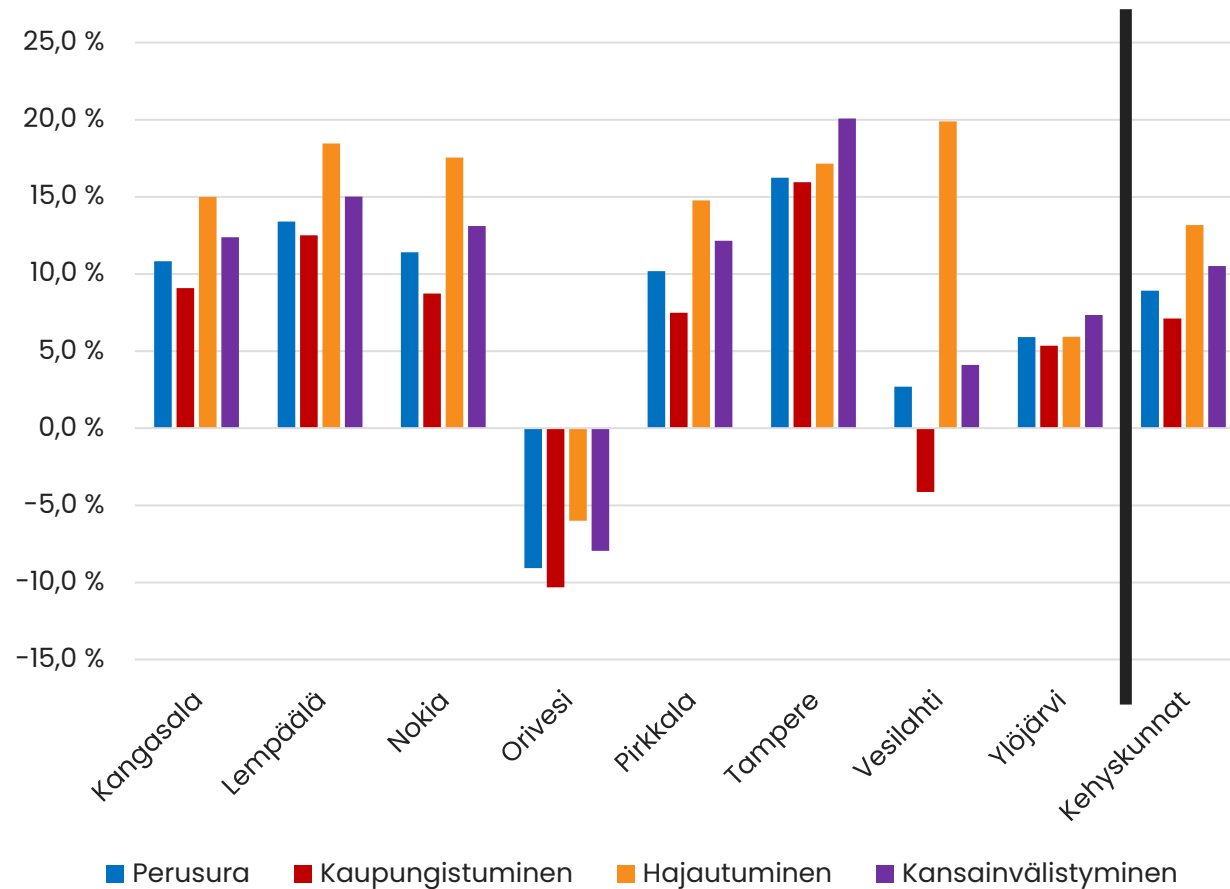
Tampereen kaupunkiseudun väestönkehitys, neljä skenaariota 2010–2040

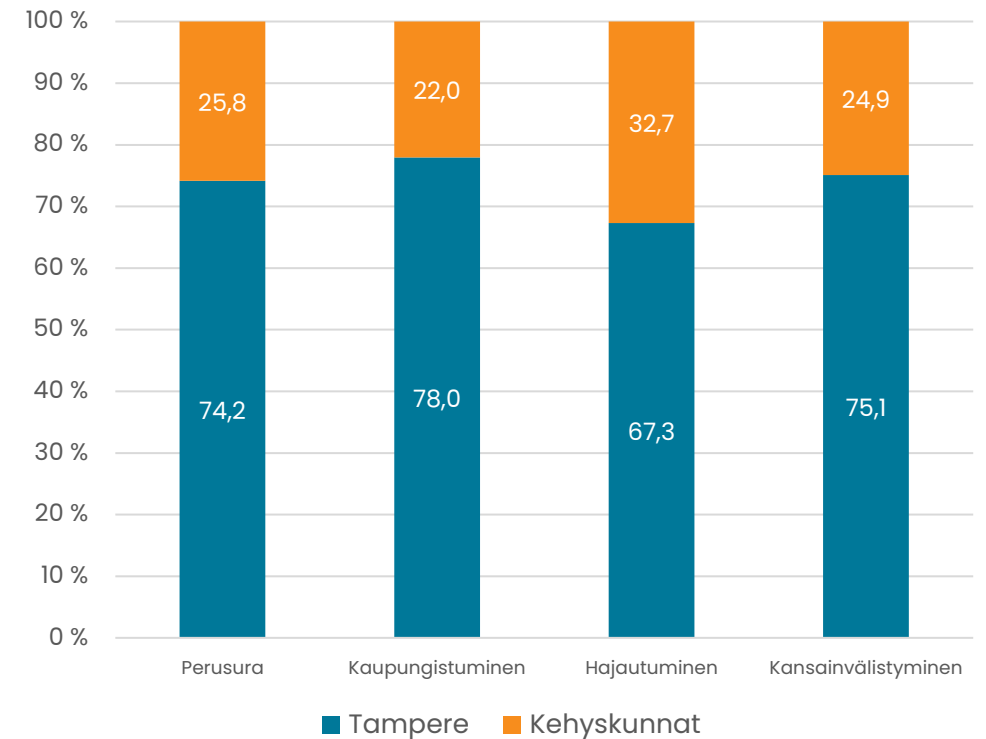
MDI:n väestöskenaarioiden ydinolettamat

	PERUSURA	KAUPUNGISTUMINEN	HAJAUTUMINEN	KANSAINVÄLISTYVÄ SUOMI
Ydin- olettama	Maan sisäisen muuttoliike seuraa tulevaisuudessa pidemmän ajanjakson logiikkaa. Korona-pandemia muutti osin kaupungistumisen volyyymia, mutta koronavuodet olivat myös osin poikkeusaikaa.	Korona-ajan muuttoliike oli täysin poikkeuksellista aikaa. Muuttoliike palautuu koronaa edeltävälle, keskittävälle uralle tulevaisuudessa, jossa pääkaupunkiseudun vetovoima on vahva.	Korona-ajan muuttoliike (huomioiden myös vuosi 2022) on uusi normaali. Muuttoliike jakaantuu aiempaa tasaisemmin maan sisällä.	Maan sisäisen muuttoliikkeen olettamat vastaavat perusuraa. Maahanmuutto tulee tulevaisuudessa olemaan aiempaa suurempaa.
Syntyvyys	Perustuu vuosiin 2017–2023. Oletus syntyvyyden maltillisesta kasvusta. Kieliryhmittäinen.	Sama kuin edellä	Sama kuin edellä	Sama kuin edellä
Kuolleisuus	Perustuu vuosien 2010– 2019 kuolleisuuteen. Oletus eliniän kasvusta.	Sama kuin edellä	Sama kuin edellä	Sama kuin edellä
Muuttoliike maan sisällä	Perustuu vuosiin 2015–2022. Kieliryhmittäinen mallinnus	Perustuu vuosiin 2015–2019. Kieliryhmittäinen mallinnus	Perustuu vuosiin 2020–2022. Kieliryhmittäinen mallinnus	Perustuu vuosiin 2015–2022. Kieliryhmittäinen mallinnus (sama kuin perusura)
Kansainvälinen muuttoliike	Perustuu vuosiin 2019–2022. Kieliryhmittäinen	Sama kuin edellä	Sama kuin edellä	Maanhanmuuton määrä nousee ja perustuu vuoteen 2022. (Ukrainalaisten pakolaisten vaikutus poistettu)

Väestönmuutos 2023–2040 kunnittain MDI:n skenaarioissa(%)

Kasvun jakautuminen Tampereelle ja kehyskuntiin MDI:n skenaarioissa

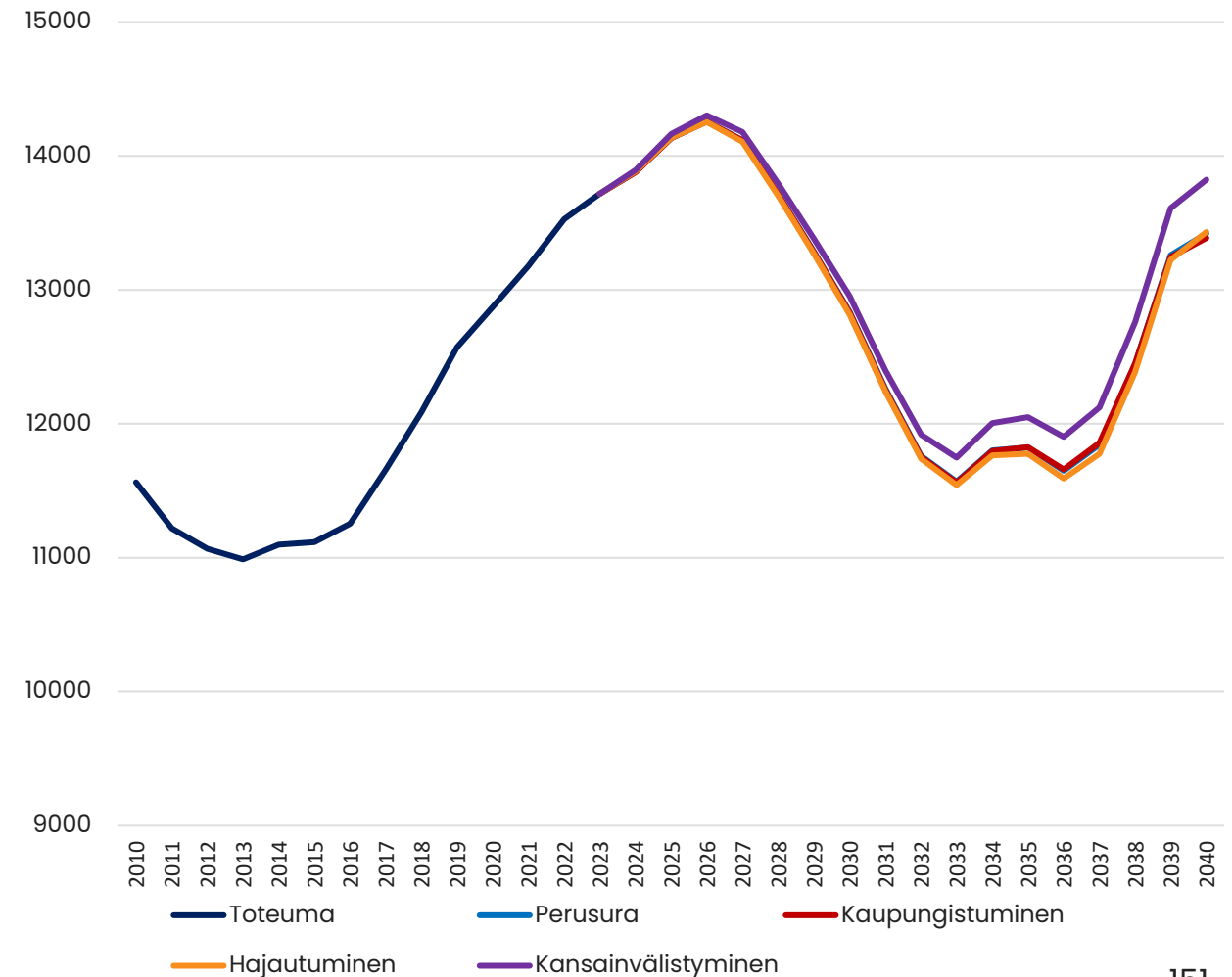

MDI:n skenaariot: Ala- ja yläkouluikäisten muutos 2010–2040

Kuviossa on tarkasteltu ala- ja yläkouluikäisten kehitystä vuosien 2010–2040 aikana eri skenaarioissa. Seuraavalla dialla on kuvattu kunnittaista ala- ja yläkouluikäisten kehitystä vuosien 2023–2040 aikana.

- **Alakouluikäisten** määrä kasvoi seudulla 2010-luvulla nopeasti väestönkasvun siivittämänä, mutta kasvu päättyi 2020-luvulla. **Laskeneen syntyvyyden seurauksena 2020-luvulla alakouluun siirtyi aiempaa pienempiä ikäkohortteja**, vuonna 2030 viimeinen jo syntynyt ikäkohortti siirtyi alakouluun.
- **Vuosien 2023–2030 aikana alakouluikäisten määrä vähenee 4 000 – 4 200 henkilöllä**, skenaariosta riippuen. 2030-luvulla kehitys riippuu syntyvyydestä, mutta todennäköisesti ikäryhmä alkaa elpyä.
- **Yläkouluikäisten** määrä alkaa supistumaan 2020-luvulla ja supistuminen jatkuu 2030-luvun puoliväliin asti. **Vuosien 2023–2036 aikana ikäryhmä pienentyy 1 800 – 2 000 henkilöllä.**
- **Kuntatasolla kehityksen erot ovat huomattavan suuria!**

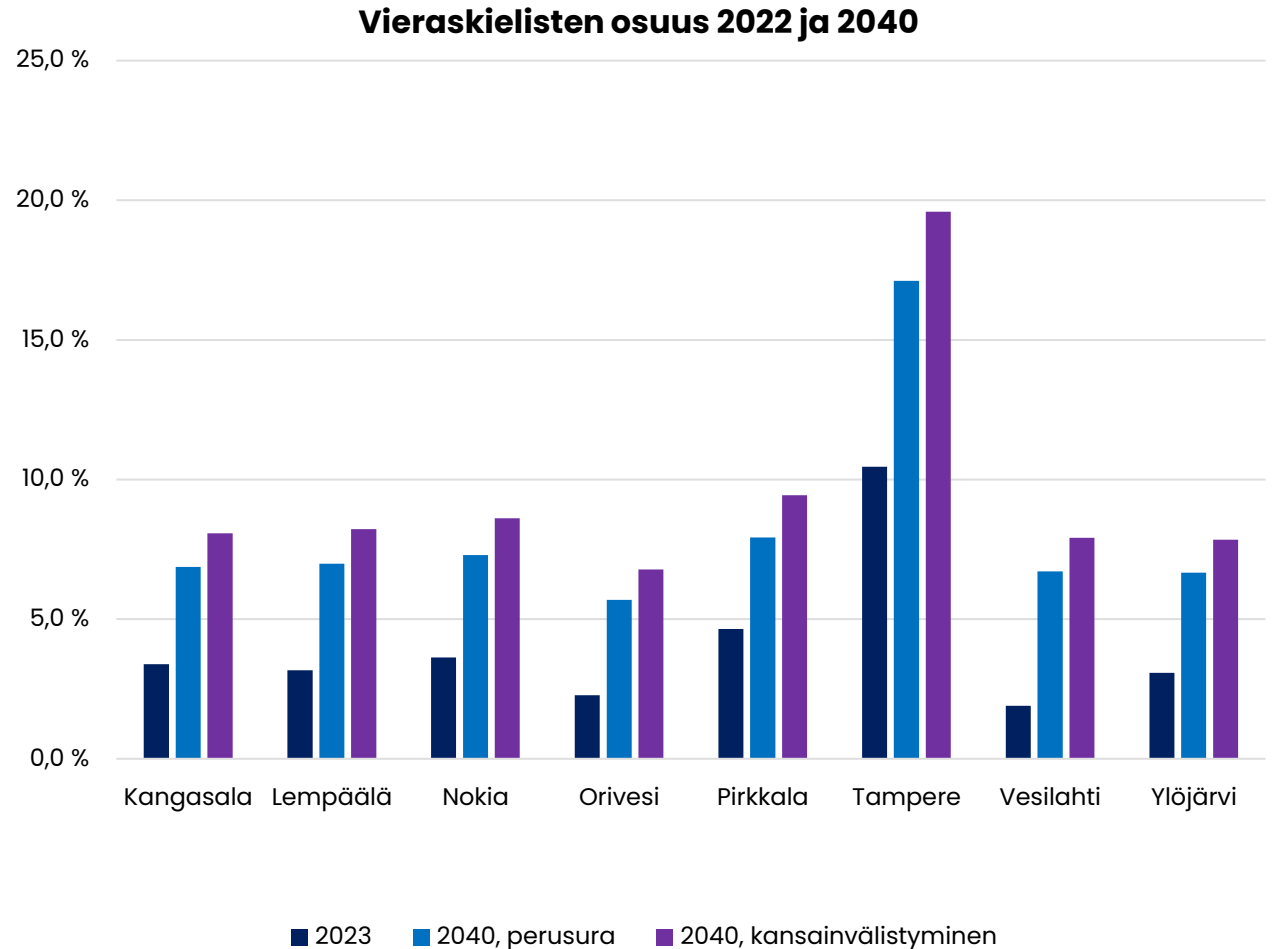
MDI:n skenaariot: Ala- ja yläkouluikäisten muutos 2010–2040

7-12- vuotiaat				Muutos	Muutos	Muutos	13-15- vuotiaat				Muutos	Muutos	Muutos
	2023	2030	2040	2023- 2030	2030- 2040	2023- 2040		2023	2030	2040	2023- 2030	2030- 2040	2023- 2040
Kangasala	2624	2204	2578	-16,0 %	17,0 %	-1,8 %	Kangasala	1373	1265	1265	-7,9 %	0,0 %	-7,8 %
Lempäälä	2258	1860	2139	-17,6 %	15,0 %	-5,3 %	Lempäälä	1217	1001	1055	-17,7 %	5,4 %	-13,3 %
Nokia	2690	2224	2539	-17,3 %	14,2 %	-5,6 %	Nokia	1492	1242	1262	-16,8 %	1,6 %	-15,4 %
Orivesi	546	395	397	-27,7 %	0,5 %	-27,3 %	Orivesi	304	233	200	-23,4 %	-14,2 %	-34,3 %
Pirkkala	1792	1387	1656	-22,6 %	19,4 %	-7,6 %	Pirkkala	885	833	816	-5,8 %	-2,0 %	-7,7 %
Tampere	13506	11894	14967	-11,9 %	25,8 %	10,8 %	Tampere	6681	6746	7395	1,0 %	9,6 %	10,7 %
Vesilahti	390	283	300	-27,5 %	6,2 %	-23,0 %	Vesilahti	218	176	151	-19,1 %	-14,6 %	-30,9 %
Ylöjärvi	2989	2385	2596	-20,2 %	8,8 %	-13,2 %	Ylöjärvi	1548	1339	1277	-13,5 %	-4,7 %	-17,5 %

MDI:n skenaarit: kieliryhmittäinen kehitys

Oheisessa kuviossa on tarkasteltu vieraskielisten osuuden kehitystä vuosien 2010–2040 aikana kahdessa skenaariossa.

- **Suurin osa Tampereen kaupunkiseudun tulevasta kasvusta perustuu vieraskieliseen väestöön.** Vuosien 2023–2040 aikana vieraskielisten määrä kasvaa 31 000 – 42 600 henkilöllä (perusura ja kansainvälistyminen). Toisaalta suurimmasta osasta maata poiketen myös kotimaiset kieliryhmät kasvavat ennustejakson aikana Tampereen kaupunkiseudulla.
- Vieraskielisten nopeaa kasvua selittävät maahanmuuton lisäksi ryhmän nuori ikärakenne (paljon syntyneitä, vähän kuolleita). Lisäksi seudun vahvistunut pitovoima vieraskielisten ryhmässä ylläpitää kasvua. Kotimaisissa kieliryhmissä taas ikärakenne painaa kehitystä heikommaksi.
- **Vieraskielisten osuus kasvaa merkittävästi kaikissa seudun kunnissa.** Vieraskielisten osuus säilynee kuitenkin matalana suurimmalla osalla seutua. Tampereella vieraskielisten osuus kohoaa sen sijaan suhteellisen korkeaksi ennustejakson aikana.

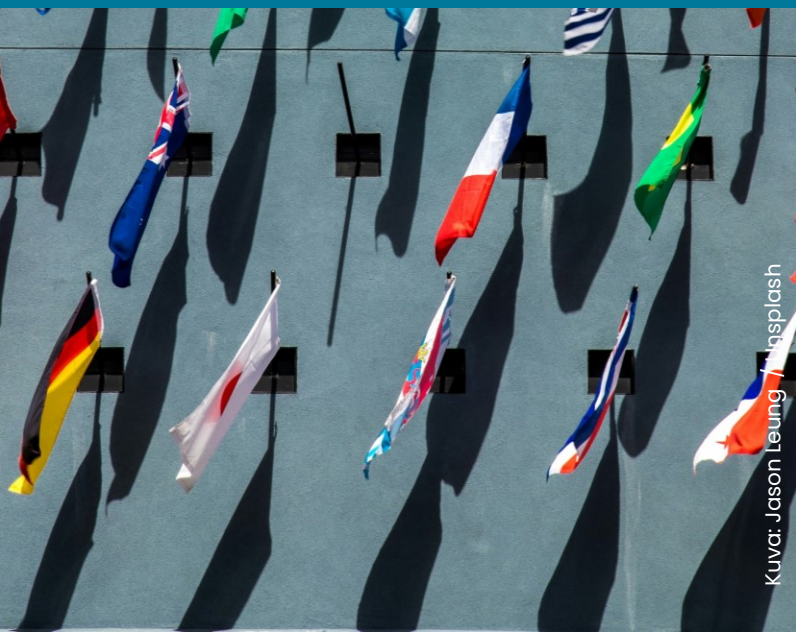

Yhteenveto MDI:n skenaarioista

- Skenaarioista kansainvälistyminen ja hajautuminen yltyvät väestönkasvun osalta kaupunkiseudun väestönkasvutavoitteeseen (480 000 vuoteen 2040 mennessä).
- Hajautumisen skenaario kohdistaa kasvua kehyskuntiin muita skenaarioita vahvemmin, mutta sisältää nimestään huolimatta vahvaa kasvua myös Tampereelle. Skenaario perustuu koronavuosien muuttoliikkeeseen, jolloin väestönkasvu kohdistui edeltäviä vuosia laajemmalle joukolle kuntia. Tampereen kaupunkiseudulla keskuskaupungin vahvaan kasvuun korona-aikana vaikutti Helsingin seudulle kohdistuvan muuttoliikkeen kääntyminen Tampereen kaupunkiseudulle ja erityisesti keskuskaupungille positiivisemmaksi.
- Vastaavasti kaupungistumisen skenaario on väestönkasvun osalta kaupunkiseudulle heikoin. Skenaariossa muuttoliike painottuu pääkaupunkiseudulle, mikä näkyy Tampereen kaupunkiseudun muuttotaseessa.
- Kansainvälistymisen skenaario tuo kaupunkiseudulle eniten uusia asukkaita. 62% kasvusta tulee tässä skenaariossa vieraskielisistä. Tämä nostaa vieraskielisten osuuden Tampereella hieman alle 20 prosenttiin. Kehyskunnissa vieraskielisten osuus nousee nykyisestä alle viidestä prosentista 5 ja 10 prosentin väliin.
- Kaikissa skenaarioissa lasten ja nuorten määrä tulee vähenemään, erityisesti nyt syntyvien pienten ikäluokkien.
- Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa merkittävästi.

Kansainvälistymisen skenaario ja kaupunkiseudun tavoiteltu tulevaisuus

Kuva: Jason Leung / iStockphoto

Kansainvälistymisen skenaario ja Tampereen kaupunkiseudun tavoiteltu tulevaisuus 1/

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Seuraavassa tarkastellaan MDI:n kansainvälistymisen skenaariota suhteessa Tampereen kaupunkiseudun tavoiteltuun tulevaisuuskuvaan. Tarkastelua voi pitää eräänlaisena herkkyystarkasteluna edellä tehdyille perusuran vastaavalle analyysille

Kansainvälistymisskenaarion mukainen tulevaisuuskuva:

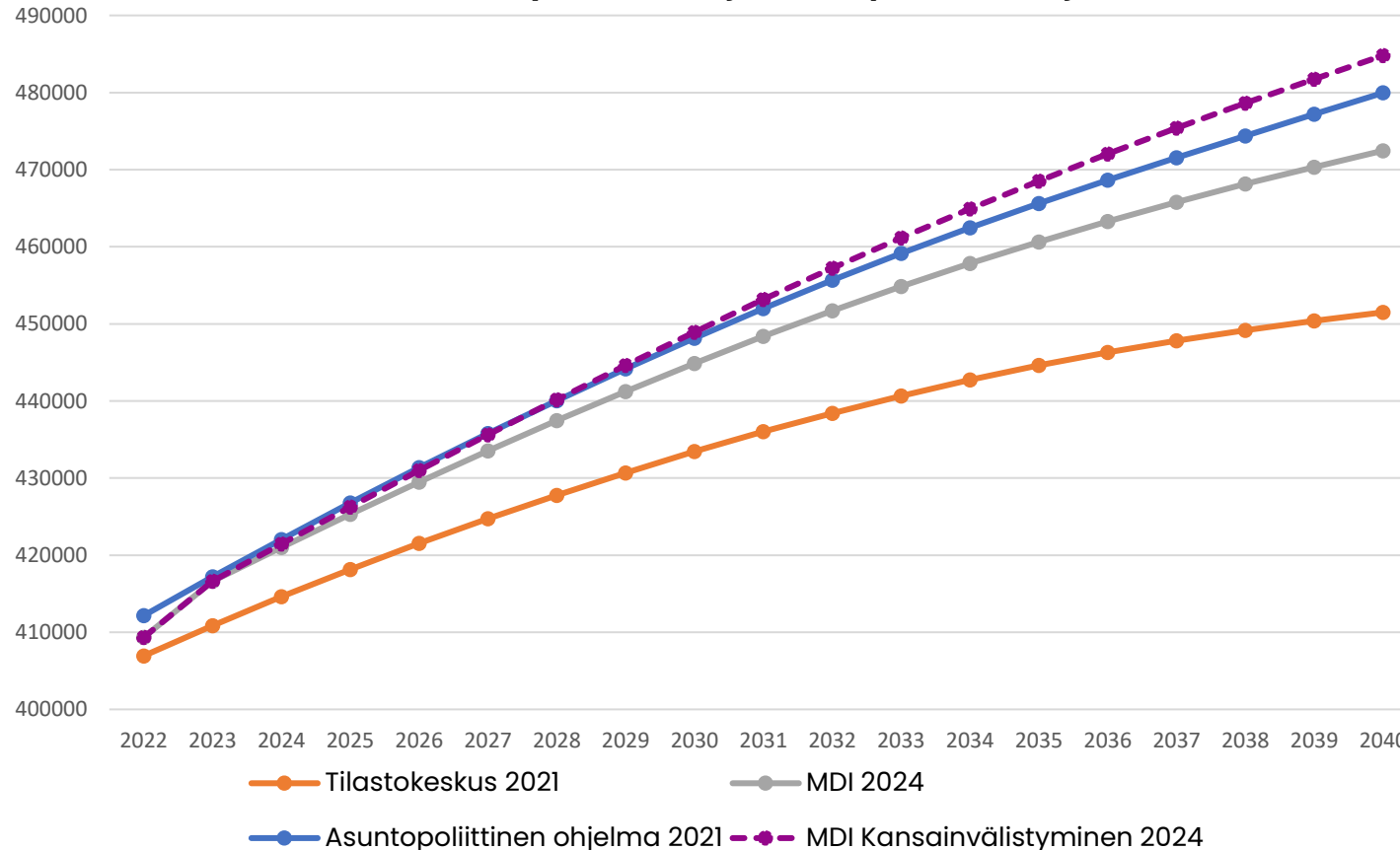
MDI:n kansainvälistymisskenaario perustuu oletukseen, että maahanmuuton määrä tulee pysymään vuoden 2022 tasolla (ukrainalaisten pakolaisten vaikutus poistettu).

Tampereen kaupunkiseutu sai tällöin nettomuuttovoittoa maahanmuutosta 2488 asukasta, mikä on merkittävästi enemmän kuin edeltävinä vuosina. Tämän toistuminen vuosittain nostaisi kaupunkiseudun väestönkasvua siten, että vuonna 2040 kaupunkiseudun väkiluku ylittäisi noin 485 000 asukkaaseen. Määrä ylittäisi siten myös seudun asuntopoliittisen ohjelman (2021) kokonaismäärän noin viidellä tuhannella asukkaalla.

Kansainvälistymisen skenaario ja Tampereen kaupunkiseudun tavoiteltu tulevaisuus 2/

**Tampereen kaupunkiseudun väestönkehitys 2022–2024:
Tilastokeskuksen ennuste 2021, MDI:n perusura 2024,
MDI Kansainvälistyminen 2024 ja Asuntopoliittinen ohjelma 2021**

MDI 2024: KANSAINVÄLISTYMINEN	
YDIN-OLETTAMA	Maan sisäisen muuttoliikkeen oletamat vastaavat perusuraa. Maahanmuutto tulee tulevaisuudessa olemaan aiempaa suurempaa.
Syntyvyys	Perustuu vuosiin 2017–2023. Oletus syntyvyyden maltillisesta kasvusta. Kieliryhmittäinen.
Kuolleisuus	Perustuu vuosien 2010–2019 kuolleisuuteen. Oletus eliniän kasvusta.
Muuttoliike maan sisällä	Perustuu vuosiin 2015–2022. Kieliryhmittäinen mallinnus (sama kuin perusura)
Kansainvälinen muuttoliike	Maahanmuuton määrä nousee ja perustuu vuoteen 2022. (Ukrainalaisten vaikutus poistettu)

Vaihtoehtoiset skenaarit 1: Kansainvälistyminen/ Maahanmuuton kasvu

Kansainvälistymisskenaarion mukainen tulevaisuuskuva:

MDI:n kansainvälistymisskenaarion ikäluokka-kohtaiset erot suhteessa MDI:n perusuraan ja kaupunkiseudun asuntopoliittisen ohjelman väestösunnitteeseen sijoittuvat erityisesti työikäisten ikäluokkiin.

Lisääntyvä maahanmuutto vaikuttaa työikäisten määrään siten, että 24-64 -vuotiaiden ikäluokissa kansainvälistymisskenaario ylittää kaikissa perusuran kasvulukemat. Suhteessa kaupunkiseudun suunnitteeseen lukemat ovat suurempia 30-64-vuotiaiden ikäluokissa.

Työikäisten määrän kasvu on samalla myös hedelmällisessä iässä olevan väestön määrän kasvua, mikä näkyy lisääntyneenä syntyneiden määränä nuorimmissa ikäluokissa. 18-23-vuotiaiden ikäluokan määrän kehitys jää kuitenkin tässäkin tulevaisuuskuvasa negatiiviseksi.

Ikä- luokka	MDI Perusura 2024			Kaupunkiseudun suunnite 2021			MDI Kansain- välistyminen 2024		
	Muutos 2022-2040	Muutos % 2022-2040	Ikäluoka n koko 2040	Muutos 2022-2040	Muutos % 2022- 2040	Ikäluokan koko 2040	Muutos 2022-2040	Muutos % 2022-2040	Ikäluokan koko 2040
0-9	6442	+ 16,4	45714	6414	+ 15,6	47537	8643	+ 22,01	47915
10-17	-891	-2,5	35337	1351	+3,9	36245	246	+ 0,68	36474
18-23	-2578	-7,8	30304	2021	+6,0	35857	-1486	-4,52	31396
24-29	1462	+3,8	40247	4821	+12,7	42659	3278	+ 8,45	42063
30-44	10982	+12,4	99342	9383	+11,0	94548	15649	+ 17,71	104009
45-64	24798	+ 26,6	118151	19045	+20,6	111696	26119	+ 27,98	119472
65-74	1112	+2,6	43506	2923	+6,8	45828	1206	+ 2,85	43600
75>	21794	+ 57,3	59862	23064	+60,5	61171	21815	+ 57,30	59883

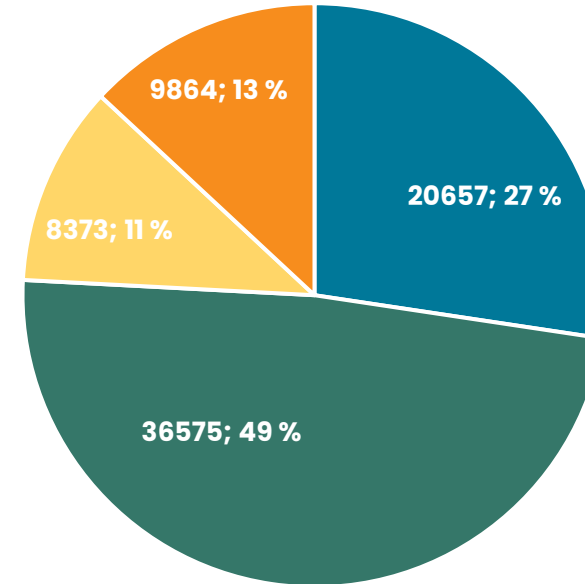
Vaihtoehtoiset skenaariot 1: Kansainvälistyminen/Maahanmuuton kasvu

Kansainvälistymisskenaarion mukainen tulevaisuuskuva:

MDI:n kansainvälistymisskenaarion vaikutukset kuntakohtaiseen jakoon vuoteen 2040 mennessä ovat suhteellisen vähäiset: Tampereen osuus seudun väestönkasvusta nousee noin kahdella prosenttiyksiköllä 74 prosentista noin 76 prosenttiin.

Kansainvälistymisskenaariossa suurin osa kasvusta, varsinkin ennusteen loppupuolella tulee vieraskielisten määrän kasvusta. Lähes puolet (49 %) koko seudun kasvusta tulee Tampereelle sijoittuvien vieraskielisten määrän kasvusta. Myös kehyskunnissa vieraskielisten määrä kasvaa enemmän kuin kotimaista kieltä puhuvien määrä.

Tampereen kaupunkiseudun väestönkasvu 2022–2040
MDI:n kansainvälistyvä Suomi skenaario

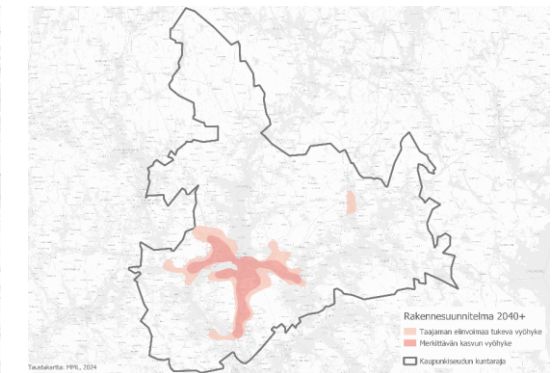
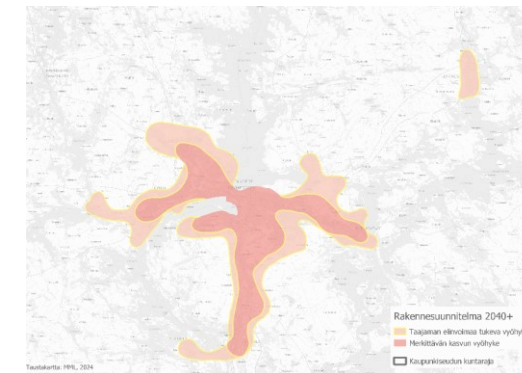
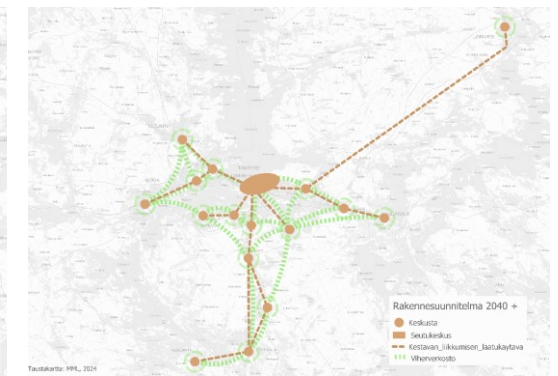
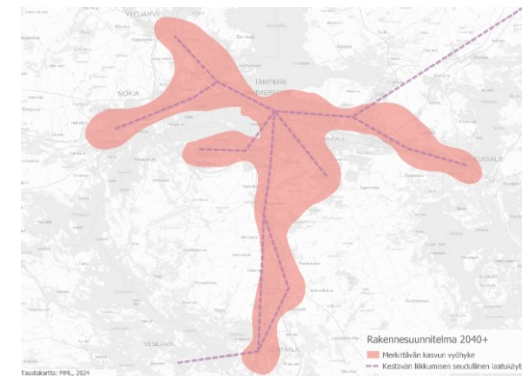
- Tampere: kotimaista kieltä puhuvat
- Tampere: vieraskieliset
- Kehyskunnat: kotimaista kieltä puhuvat
- Kehyskunnat: vieraskieliset

Vaihtoehtoiset skenaariot 1: Kansainvälistyminen/Maahanmuuton kasvu

Kansainvälistymisskenaarion vaikutuksia yhdyskuntarakenteen kehitykseen ja seudun tavoitteisiin

- Kansainvälistymisskenaarion väestönkasvu ylittää Rakennesuunnitelman tavoitteen noin 5000 asukkaalla. Suurin osa kasvusta tulee vieraskielisestä väestöstä.
- Tavoite kasvun sijoittumisesta vähintään 80 prosenttisesti Merkittävän kasvun vyöhykkeelle on tässä skenaariossa todennäköisesti toteutuva, koska maahanmuuttajaväestö asuu tällä hetkellä muuta väestöä yleisimmin keskustoissa, joukkoliikennevyöhykkeellä ja kerrostaloissa. Onkin todennäköistä, että kasvu voi keskittyä seudun tiiviiseen yhdyskuntarakenteeseen tässä skenaariossa selvästi tavoiteltua enemmän.
- Merkittävän kasvun vyöhykkeen sisällä kasvu saattaa ohjautua enemmän sijainneille, joissa on edullisempaa vuokratilokantaa, kuten esimerkiksi seudun alakeskuksiin.
- Maahanmuuttajataustaisen väestön kasvun lisäksi ikääntyvän väestön määrä kasvaa perusuran tapaan merkittävästi myös tässä skenaariossa. Mikäli maahanmuuttajaväestö preferoi ikääntyneiden tapaan alakeskuksia ja kerrostaloasumista, voi näiden alueiden ja asuntojen kysyntä nousta tässä skenaariossa korkealla.
- Maahanmuuttajien asumispreferenssejä pohdittaessa on muistettava väestösegmentin heterogeenisuus: toiveet asuinalueeseen ja asuntoon liittyen ovat moninaisia.

PERUS-SKENEN neljä kansallista skenaariota alue- ja yhdyskuntarakenteesta

Tutustu tutkimukseen [täällä](#)

PERUS-SKENE hankkeen vaihtoehtoiset skenaariot alue- ja yhdyskuntarakenteesta

- PERUS-SKENE hankkeessa luotiin käsitys alue- ja yhdyskuntarakenteen osatekijöistä ja näihin vaikuttavista muutosilmiöistä sekä -dynamiikasta. Hankkeessa myös tuotettiin yhtenäinen ja ajantasainen kuva alue- ja yhdyskuntarakenteen kehityksen trendinomaisesta perusurasta. Perusuran tulevaisuuskuva käsiteltiin tämän luvun ensimmäisessä osiossa
- **Perusuran lisäksi hankkeessa luotiin skenaariotyöskentelyä hyödyntäen kuva alue- ja yhdyskuntarakenteen mahdollisista kehityspoluista sekä niihin liittyvistä epävarmuustekijöistä suhteessa trendikehitykseen.**
- **Väestö 2040 –hankkeessa arvioitiin näiden skenaarioiden vaikutuksia Tampereen kaupunkiseudulle ja tuotettiin niiden pohjalta varautumissuunnitelmia sekä suosituksia. PERUS-SKENEn skenaarioihin kytkeytyviä työpajoja järjestettiin kaksi: yksi seudun asiantuntijoille ja yksi seudun asukkaille.**
- Vaihtoehtoiset skenaariot (Metropoli-Suomi, Kupliva-Suomi, Kotiseutu Suomi sekä Glokaali Suomi) sekä niistä tuotettu keskeinen materiaali esitetään ohessa. Näiden skenaarioiden *skenaariotarinat* löytyvät raportin liitteistä

PERUS-SKENE: ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENTEEN VAIHTOEHTOISET TULEVAISUUDET (ks. skenaariotarinat liitteistä)

PERUSURA	METROPOLI-SUOMI	KOTISEUTU-SUOMI	KUPLIVA-SUOMI	GLOKAALI-SUOMI
<ul style="list-style-type: none"> • Väestönkasvun keskittyminen seitsemälle suurelle kaupunkiseudulle • Syntyvyys ei nouse • Yli 75v määrä TKS +49% • Keskustat ja merkittävimmät alakeskukset • Julkisten palveluiden keskittyminen • Kerrostalorakentaminen (ikäntyneet) • Maankäytön muutoksia viheralueille • Raide- ja tieliikenneyhteydet 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajuri: Aluerakenne keskittyy Helsinki-Tampere-Turku-Lahti-Tallinna metropoli-alueelle • Avainskaala: ylimaakunnallinen, valtion rajat ylittävä • 2050 Kaupungistumisaste 83%. Perusura + 4 %-yks • Ilmastonmuutokseen on pystytty vastaamaan tehokkaasti • Työperäinen maahanmuutto • Joukkoliikennevyöhyke • Raideliikenne ja asemanseudut • Keskustat ja yliopistokeskustat • Voimakas ja tiivis keskusvetoinen rakentaminen • Kilpailukyky, innovaatiot ja vihreä siirtymä 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajuri: Ikääntyvä väestö ja talouden kestävyysvaje • Avainskaala: paikallinen • 2050 Kaupungistumisaste 77%, perusura - 2 %-yks • Onnistunut EU-vetoinen ilmastopolitiikka • Maahanmuutossa pientä kasvua, aivovuotoa ulkomaille • Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hidas kehitys ja vähäiset investoinnit • Maaseudun aluekeskukset • Monipaikkaisuus ja kakkosasunnot • Hajautunut keskustarakenne ja energiantuotanto • Palveluteknologia ja 4. sektorin ratkaisut 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajuri: Kuplautuminen ja eriytyminen eri mittakaavatasoilla • Avainskaala: (kaupunki)seudullinen • 2050 Kaupungistumisaste 81%, perusura + 2 %-yks • Globaali epäonnistuminen ilmastonmuutoksen torjunnassa • Laajamittaista maahanmuuttoa ja ilmasto-pakolaisuutta • Sopeutuminen, esim. tulvariskialueet • Jalankulkukaupunki • Raideliikenne ja pää ratojen kehityskäytävät • Segregaatiokehitys, lähiöalueet 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajuri: Teknologiset ratkaisut ja innovaatiot nopean muutoksen ajurina • Avainskaala: glokaali • 2050 Kaupungistumisaste 79% , kuten perusura • Ilmastonmuutokseen reagoiminen vasta toistuvien ympäristökatastrofien herättämänä • Työperäinen ja humanitaarinen maahanmuutto lisääntyvät • Vihreän siirtymän investoinnit • Virkistys- ja viheralueet • Lentoasema ja tieliikenneyhteydet • Paikalliskeskukset ja viihtyvyystekijät • Maa- ja metsätalous ja monipuolistuvat toimialarakenteet

Metropoli-Suomi: skenaarion arviointi

Riskejä kaupunkiseudulle	Mahdollisuuksia	Kaupunkiseudun rooli
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Saattaa syntyä voittava sisäkehä ja häviävä (taantuva) ulkokehä. ▪ Luonnon ja alueiden viihtyisyystekijät ovat uhattuna kasvun takia. ▪ Teollisen tuotannon laajentaminen voi olla vaikeaa tai mahdotonta. ▪ Maaseudun lasten- ja nuorten koulutus ja harrastusmahdollisuudet vähenevät. ▪ Maaseudulla työllistyminen voi olla vaikeaa, työmatkat ovat pitkiä ja vaikeuttavat arkea. ▪ Moni asukas voi olla taloudellisesti tiukilla, asuminen on metropolissa kallista. ▪ Kaupungistuminen hyödyttää nuorta väestöä, mutta edellyttää mm. kohtuuhintaisen asumisen turvaamista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kasvusta syntyy positiivinen vaikutuskehä, esim. joukko-liikenteen ja palveluverkon edellytykset paranevat, syntyy kasautumisetuja (ja –haittoja, kuten turvallisuusriskit). ▪ Markkinatalouden edellytykset ovat hyvät. ▪ Yliopiston asema kansainvälisesti voi parantua. ▪ Maaseudulle syntyy uusia mahdollisuuksia biotaloudessa ja ekologisten ratkaisujen toteuttamisessa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ylikunnallinen yhteistyö investointien suunnittelussa. ▪ Nykyistä rohkeampi ja vahvempi edunvalvonta, jotta lainsäädäntö voi tukea metropolikehitystä. ▪ Lähialueen uusien osallistumisen, vaikuttamisen ja päätöksenteon mallien kehittäminen. ▪ Vieraskielisten äänten esiintuominen. ▪ ”15 min kaupunki” ja liikkumisen sujuvoittaminen matka-aikojen pidentyessä, palvelukeskittymät liikennenoodeissa. ▪ Alueellisen eriytymisen ehkäisy ja sekoittava asuntotuotanto. ▪ Lisääntyvään etätööhön reagoiminen ja sen tukeminen. ▪ Seudun tulee kilpailla kansainvälisesti laadulla: ”sää on meillä huono, ja siksi meillä pitää olla muut asiat kunnossa.” ▪ Kansainvälisten yhteyksien kehittäminen. ▪ Englanninkieliset oppipolut ▪ Tuki yhteisöllisyydelle ja jakamistaloudelle tiivistyväällä metropolilla: seniorihubit, syötävät puutarhat. ▪ Tiiviiseen metropoliin muuttaneilla saattaa olla vanhaan kotikuntaa ja sen luontoon vahva tunneside – kesäisin asutaan moni-paikkaisesti. ▪ Urbaanin vihreän turvaaminen. ▪ Vähähiilinen kiertotalous rakentamisessa

Metropoli-Suomi: seudun asukkaiden ajatuksia skenaarista

Kohde-ryhmä	Positiivista	Negatiivista	Muut huomiot
Lapset	n/a	<ul style="list-style-type: none"> Maaseudun lasten- ja nuorten koulutus ja harrastusmahdollisuudet vähenee	n/a
Nuoret	<ul style="list-style-type: none"> Monipuoliset työmahdollisuudet	n/a	n/a
Aikuiset ja lapsiperheet	<ul style="list-style-type: none"> Monipuoliset työmahdollisuudet Suvaitsevaisuus Yhteisöllisyys lisää turvallisuutta kaupungeissa Maaseudun mahdollisuudet biotaloudessa ja ekologisten ratkaisujen toteuttamisessa. Maanviljelijöiden tietotaito. Ajasta ja paikasta riippumaton työ, kaupunki-maaseutu suhde Kaupungistuminen hyödyttää nuorta väestöä, mutta edellyttää mm. kohtuuhintaisen asumisen turvaamista.	<ul style="list-style-type: none"> Maaseudulla työllistyminen lähialueelle vaikeaa, työmatkat pitkiä ja vaikeuttavat arkea	<ul style="list-style-type: none"> (Teknologia)Turvallisuus infran kannalta tärkeää Metropolialueiden talouskehitys mahdollistaa muiden alueiden ylläpidön
Ikääntyneet	n/a	<ul style="list-style-type: none"> Maaseudun yksinäiset vanhukset	n/a

Kotiseutu-Suomi: skenaarion arviointi

Riskejä kaupunkiseudulle	Mahdollisuuksia kaupunkiseudulle	Kaupunkiseudun rooli ja keskeisiä toimenpiteitä
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Väestökehitys taantuu tai kääntyy negatiiviseksi. ▪ Tampereen kansallinen merkitys heikentyy. ▪ Työvoiman saatavuus heikentyy entisestään. ▪ Hajautuneessa rakenteessa kunnat kilpailevat keskenään muuttajista laadukkaan tonttitarjonnan ja paikallisidentiteetin voimin, ja samalla keskustat ovat häviäjiä suhteessa nykytilanteeseen. ▪ Huoltosuhteen vakava tilanne asettaa etenkin ikääntyneet heikkoon asemaan. ▪ Verotulot kuntataloudessa heikentyvät lisää myös omavaraistalouden myötä ▪ Korkeasti koulutettujen heikko pitovoima. ▪ Joukkoliikennejärjestelmällä erittäin heikot toimintamahdollisuudet. ▪ (Nuorten) yksinäisyys hajautuneiden koulu- ja harrastusmahdollisuuksien vuoksi, myös koulusegregaatio. ▪ Yhteisöllisyys, paikallispäätöksenteko ja kansalaisyhteiskunnan aktiivisuus toimivat voimavarana mutta myös eriyttävänä tekijänä. Niihin nojaaminen heikentää mm. heikossa asemassa olevien, passiivisten kaupunkilaisten ja maahanmuuttajien osallisuutta ja perustarpeiden toteutumista ▪ Asuinalueiden (sosiaalinen, ekologinen jne.) eriytyminen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Maaseutu elpyy ja viihtyvyys paranee. ▪ Yhteisöllisyys, omakotitaloasuminen ja vanhaan kotikuntaan kiinnittyminen houkuttelevat kehyskuntiin ja kakkosasuntojen pitämiseen. Asukasyhteisöillä suuremmat vaikutusmahdollisuudet ja lähidemokratiassa voi olla innovaatioita. ▪ Paikallinen uusiutuvan energiantuotanto. ▪ Yrittäjyys mahdollisuutena ja mahdollistaa oman työn joustavuutta ja työllistymismahdollisuuksia. ▪ Perusarki mieluisassa ympäristössä ja yhteisössä voi olla mielekästä. ▪ Maankäyttöintensiivisten investointien puuttuessa viherympäristö voimavarana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ylikunnallinen yhteistyö investointien suunnittelussa. ▪ Digitaalisten palveluiden, automaation ja robotiikan hyödyntäminen vakavasti heikossa huoltosuhteessa. ▪ Seutuyhteistyöhön panostaminen alueellisen kehityksen turvaamiseksi, vaikkakin yhteistyötä joudutaankin rajata ja kohdentaa kriittisiin teemoihin. ▪ Yhteistyö kolmannen ja neljännen sektorin kanssa hyvinvoinnin edistämiseksi, palvelutuotannossa ja työpaikkojen luomisessa. ▪ Mikrorytityyden tukeminen. ▪ Viihtyisä luonnonympäristö hyvinvoinnin lähteenä. ▪ Skenaarion näkyvien merkkien tunnistaminen taantuvista pikkukunnista ja proaktiivinen ote varautumiseen. ▪ Vähähiilinen kiertotalous rakentamisessa.

Kotiseutu-Suomi: seudun asukkaiden ajatuksia skenaarista

Kohde-ryhmä	Positiivista	Negatiivista	Muut huomiot
Lapset	n/a	n/a	n/a
Nuoret	n/a	n/a	n/a
Aikuiset ja lapsiperheet	<ul style="list-style-type: none"> Maaseutu elpynyt ja viihtyvyys parantunut Aktiiviset toimijat voivat saada aikaan enemmän ihmisten näköisiä kotikuntia. Yrittäjyys mahdollistaa oman työn joustavuutta ja työllistymismahdollisuuksia Arki hidastuu ja tarve saavuttaa palvelut autolla muutamassa minuutissa on vähentynyt Sosiaalinen tuki paranee Monimuotoinen asuminen helpompaa Teknologian tuomat mahdollisuudet työhön ja arjen sujuvuuteen, koulutukseen ja sosiaaliin suhteisiin. Asukas yhteisöillä suuremmat vaikutus- mahdollisuudet ja lähidemokratiassa voi olla innovaatioita.	<ul style="list-style-type: none"> Työvoiman puute syvenee Liikenteen lisääntyminen paikkakuntien välillä Monipaikkaisuuden lisääntyminen lisää energiankulutusta Yrittäjyys ainoa sopiva vaihtoehto Maaseutu elpynyt mutta autottomien liikkuminen vaikeampaa. Kaukaisten ystävien tapaaminen harventuu	<ul style="list-style-type: none"> Porvareiden ekoyhteisöt Vanhoiden rataverkkojen hyödyntäminen lähiliikenteessä
Ikään-tyneet	n/a	<ul style="list-style-type: none"> Väestö ikääntynyt ja lähipalvelut korvattu digitaalisilla ratkaisuilla	n/a

Kupliva-Suomi: skenaarion arviointi

Riskejä kaupunkiseudulle	Mahdollisuuksia kaupunkiseudulle	Kaupunkiseudun rooli ja keskeisiä toimenpiteitä
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voimakas alueellinen ja paikallinen eriytyminen väestönkasvun ja ilmastopakolaisuuden myötä, laajat vaikutukset palveluihin, väestörakenteeseen, asuntotuotantoon ja eriarvoistumiseen ▪ Kaupunkitulvat, sään ääri-ilmiöt, tuhoisat vieraslajit, muut ilmastomuutoksen vaikutukset. ▪ Laaja ilmastopakolaisuus. ▪ Vain varakkaat voivat aidosti valita asuinalueensa. Syntyy aidattuja yhteisöjä. Koulujen vahva eriytyminen ja eriarvoistuminen. ▪ Hyvinvointiyhteiskunnan pirstoutuminen. ▪ Nuorten liikkuminen vaikeutuu, jos edulliseen julkiseen liikenteeseen ei panosteta. Ihmisten ikääntyessä ja ajokortista luopumisen takia maalla asuvien ikäihmisten itsenäinen liikkuminen hankaloituu. ▪ Voimakas väestönkasvu voi viedä työpaikkoja iäkkäämmiltä, jos työelämässä korostuu työn tehokkuus ja digitaaliset taidot. ▪ Arjen turvattomuuteen liittyvät ongelmat tiiviissä osissa rakennetta, vanhojen kortteleiden ja lähiöiden "slummiutuminen". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ilmastopakolaisuuden myötä Suomeen tulee paljon työvoimapotentiaalia, toivottavasti sitä osataan ja voidaan hyödyntää työvoimapolussa esim. hoivassa. ▪ Ilmastomuutoksen vaikutukset lievempiä kuin Keski- ja Etelä-Euroopassa. Suomi voi olla vetovoimainen paikka asua. ▪ Seutu ja etenkin sen keskusalueet voivat olla kansallisia kasvukeskuksia. ▪ Matkailun keskittyminen kotimaahan. ▪ Huoltovarmuustekijät korostuvat yhteiskunnassa ja maaseutu voi olla elinvoimainen esim. lähiruoan takia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ylikunnallinen yhteistyö investointien suunnittelussa. ▪ Resilienssin vahvistaminen laaja-alaisesti. ▪ Ennakoiva varautuminen ja sopeutuminen muuttuvaan ilmastoon. ▪ (Elämys- ja)Vapaa-ajan palveluiden turvaaminen, kun kulutuksen painopiste siirtyy pois tavaroista. ▪ Tyhjentyneiden haja-asutusalueiden kehittäminen. ▪ Eriytymiskehityksen ehkäisy. ▪ Kohtuuhintainen asuminen. ▪ Asukosasallisuuden monimuotoisuuden huomioinen, demokratian varmistaminen kaikille. ▪ Kaupunkiseudun yhteistyö suunnittelussa (sis. poliittisen päätöksenteon) ▪ Diversiteetin ja monimuotoisten tarpeiden huomiointi asuinympäristöjen suunnittelussa ▪ Omavaraisuuden ja huoltovarmuuden edistäminen. ▪ Vähähiilinen kiertotalous rakentamisessa.

Kupliva-Suomi: seudun asukkaiden ajatuksia skenaarista

Kohde-ryhmä	Positiivista	Negatiivista
Lapset	n/a	<ul style="list-style-type: none"> Eri varallisuusryhmien perheiden lapset käyvät eri kouluja. Eriytyminen tulee vaikuttamaan näiden lasten koko elämään myös tulevaisuudessa.
Nuoret		<ul style="list-style-type: none"> Nuorten liikkuminen vaikeutuu, jos edulliseen julkiseen liikenteeseen ei panosteta. Yksilöllisyyttä korostava ajattelu johtaa nuorten syrjäytymiseen. Nuoret eivät koe kuuluvansa yhteiskuntaan ja eivät halua vaikuttaa omaan elämäänsä.
Aikuiset ja lapsiperheet	<ul style="list-style-type: none"> Huoltovarmuus korostuu ja maaseutu voi olla elinvoimainen esim. lähiruoaan takia. Toivoisin olevani jonkun itselle tärkeän yhteisön jäsen. Kohtuullinen ja kestävä elämäntapa. Talkoolaisuutta. Teknologiaa hyödynnetään ja puhtaaseen teknologiaan panostetaan. Suomi voi olla vetovoimainen valtio kansainvälisille työntekijöille: lisää verotuloja ja syntyvyyttä sekä lisää vetovoimaa osaajien suuntaan. Ilmastopakolaisuuden myötä Suomeen tulee paljon työvoimapotentiaalia, toivottavasti sitä osataan ja voidaan hyödyntää työvoimapulassa esim. hoivassa. Liikun kaupunkipyörällä ja julkisella liikenteellä. Auton voi vuokrata alustapalvelusta. Kompakteja käveltäviä alakeskuksia, missä luonto ympäröi ja raiteilla pääsee kaupunkiin.	<ul style="list-style-type: none"> Maahanmuuttajien integroituminen on entistä vaikeampaa ilmastopakolaisuuden myötä. Miten lainsäädäntö ja kaupunkipolitiikka pystyvät siihen vastaamaan? Väestönkasvu voi viedä työpaikkoja iäkkäämmiltä, jos pyritään vain työn tehokkuuteen ja digitalisaation hyödyntämiseen.
Ikään-tyneet	n/a	<ul style="list-style-type: none"> Varsinkin maaseudun palveluiden vähentyessä, ihmisten ikääntyessä ja ajokortista luopumisen takia maalla asuvien ikäihmisten itsenäinen liikkuminen hankaloituu. Kauempana asuvien ystävien tapaaminen vaikeutuu, jos joukkoliikennepalvelut huononevat eikä ole autoa. Huoli siitä, saako vanhempana helposti kaikkia arjessa tarvittavia palveluita läheltä.

Glokaali-Suomi: skenaarion arviointi

Riskejä kaupunkiseudulle	Mahdollisuuksia kaupunkiseudulle	Kaupunkiseudun rooli ja keskeisiä toimenpiteitä
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liikenneinvestointien ja erityisesti tieliikenneinfrastruktuurin korkeat kustannukset lyhyellä aikavälillä ▪ Maaseutu-kaupunki –kuilu kasvaa. ▪ Väestön eriarvoistuminen näkyy monitasoisena koulutuksen, iän ja varallisuuden sanelemana, segregaatiouhka kiihtyy. Alueiden ja ihmisten välinen eriarvoisuus seudun sisällä. Asuinalueiden kulttuurillinen eriytyminen ja eristäytyminen. ▪ Töitä riittää niille, jotka sopivat uuden seudun muottiin. ▪ Syrjäytymisvaara vähemmän kyvykkäillä. ▪ Historiallinen identiteetti horjuu muutoksen ja uudistumisen keskellä. ▪ Skenaarion elämäntavat ovat eriytyneitä ja toteutuminen nojaa individualismiin. ▪ Huoltovarmuus ja omavaraisuus eivät pysy mukana. ▪ Luonnonvarojen paikallinen häviäminen, kun alueita otetaan kasvun käyttöön. ▪ Muun Suomen olosuhteet ja vaikutus seutuun? 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kilpailukykyinen seutu koostuu suuremmista keskuksista ja pienemmistä aluekeskittymistä ja on sekä kansallisesti että kansainvälisesti saavutettavissa (seutu solmukohtana ja ohikulkupaikkana) ▪ Kansallinen kilpailukyky vahva mm. teknologiaosaamisen ja saavutettavuuden osalta. ▪ Julkisen liikenteen ja kävelyn ja pyöräilyn lisääntyminen vähentää kasvavan kaupungin ruuhkia ja vähentää tarvetta tieinvestoinneille. ▪ Kiertotalous luo elinkeinoja ja työpaikkoja Suomeen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ylikunnallinen yhteistyö investointien suunnittelussa. ▪ Edunvalvonta ja liikennejärjestelmäinvestointien turvaaminen. ▪ Alueellisen erikoistumisen hallinta on olennaista. Seudun erikoistuminen kansallisessa ja kansainvälisessä kestävydessä tulee määrittää alueellinen, sosiaalinen ja ekologinen tasapaino huomioiden. ▪ Joustavuus kuntaliitoksien tapahtuessa. ▪ Elinkeinorakenteen monipuolistaminen, aktiivinen toiminta pääkonttoreiden ja hallinnon työpaikkojen eteen. ▪ Jatkuvan oppimisen ja uudelleen kouluttautumisen tukeminen. ▪ Maaseudun strategisen roolin tunnistaminen. ▪ Eriytymiskehityksen ehkäisy. ▪ Yhteenkuuluvuuden tunteen edistäminen. ▪ Joustava ja asteittainen kehitys, joka huomioi toimintaympäristön dynaamiset tekijät. ▪ Vieraskielisten integraatio ja koulutus. ▪ Vähähiilinen kiertotalous rakentamisessa.

Glokaali-Suomi: seudun asukkaiden ajatuksia skenaarista

Kohderyhmä	Positiivista	Negatiivista
Lapset	n/a	n/a
Nuoret	n/a	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nuorten miesten syrjäytyminen omiin oloihin ▪ Miten ratkotaan maahanmuuttajien kielikysymys ▪ Miten käy reuna-alueiden lukiolaisten halukkuudelle jatko-opintoihin kauempana?
Aikuiset ja lapsiperheet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tiiviissä rakenteessa on paremmat edellytykset yhteisöllisyyteen ja oman toiminnan toteuttamiseen. ▪ Vuokra- ja yhteiskäyttöautot yhteisöissä ▪ Julkisen liikenteen ja kävelyn ja pyöräilyn lisääntyminen vähentää kasvavan kaupungin ruuhkia ja vähentää tarvetta tieinvestoinneille. ▪ Kiertotalous luo elinkeinoja ja työpaikkoja Suomeen ▪ Vieraskielisten kotouttaminen helpottuu yhteisöissä	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Työpaikkojen yhteisöllisyys katoaa aloilla joissa työt voi tehdä etänä. ▪ Asuinalueiden eriytyminen ja kulttuurillinen eristäytyminen, aluerakenne voi olla eriytynyt. ▪ Muun Suomen olosuhteet ja sen vaikutus seutuun?
Ikääntyneet	n/a	n/a

PERUS-SKENE skenaarioiden kestävyysarviointi

Ohessa on PERUS-SKENE – hankkeessa tehty yhteenveto eri kehityskulkujen kestävyys- arvioinnista. Arviointi perustuu perusuran tai skenaarion yleis- kehityksen laadulliseen arviointiin suhteessa vuoden 2020 tilaan.

Vaikutuksissa on luonnollisesti myös alueellisia eroja riippuen skenaarioista. Kaikissa skenaarioritarinoissa ei ole nostettu kattavasti eri näkökulmia, joten arviointia voi monilta osin pitää suuntaa antavana.

Taulukossa negatiivinen kuvaa kestävyysarvion heikkenemistä ja positiivinen paranemista.

Lähde: PERUS-SKENE

Sosiaaliset, ekologiset ja taloudelliset vaikutukset	PU	ME	KO	KU	GL
Alueiden väliset kehityserot	-1	-3	+1	-3	+2
Palveluiden tasapuolinen saatavuus	-1	-1	-2	-2	+1
Liikkumismahdollisuudet	+1	+2	-1	+1	-2
Alueelliset erot ikääntyneiden palvelutarpeisiin vastaamisessa	-1	+1	-3	-1	+1
Asumisen kustannukset	-2	-2	+1	-1	+2
Yksilöiden ja perheiden arkeen liittyvät valinnan mahdollisuudet	+1	+2	-1	+1	+3
Yksilöiden ja perheiden asuinpaikkaan liittyvät valinnan mahdollisuudet	-1	-1	+2	-2	+3
Lähiympäristön laatu ja viihtyisyys	0	+1	+1	-3	+2
Alue- ja yhdyskuntarakenteen vaikutus yhteisöllisyyteen	0	-1	+2	-1	+2
Kaupunginosien eriytyminen	-1	+1	0	-3	0
Asuinalueiden turvallisuus	-1	+1	+1	-2	+2
Asuinalueiden terveellisyys	0	+1	+1	-1	+2
Asumisen energiankulutus	+2	+1	+3	+2	+2
Asumisen khk-päästöt	+1	+1	+3	+2	+2
Rakentamisen luonnonvarojen käyttö	-1	-3	-1	-3	-2
Rakentamisen khkpäästöt	-1	-3	-1	-3	-2
Tieliikenteen ajosuorite	0	-1	+1	-2	-1
Tieliikenteen khk-päästöt	+3	+2	+3	+1	+2
Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot	+2	+3	+1	+3	+2
Kuntatalouden tila	-2	-1	-3	-1	-1

Väestönkehityksen vaihtoehtoiset tulevaisuuskuvat tulevaisuustaulukon avulla

Tulevaisuustaulukko menetelmänä

- Tulevaisuustaulukko on yksi tulevaisuudentutkimuksen menetelmistä, jota käytetään erilaisten tulevaisuuden skenaarioiden hahmottamiseen ja analysointiin. Se auttaa järjestelmällisesti tarkastelemaan ja vertailemaan erilaisia mahdollisia tulevaisuuksia. Tulevaisuustaulukossa tarkastellaan erilaisia muuttujia ja tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa tulevaisuuden kehitykseen. Taulukko auttaa luomaan erilaisia skenaarioita, jotka kuvaavat, miten tulevaisuus voisi kehittyä eri olosuhteissa. Skenaariot voivat olla esimerkiksi optimistisia, pessimistisiä tai realistisia. Tulevaisuustaulukon avulla voidaan vertailla eri skenaarioiden vaikutuksia ja todennäköisyyksiä. Tämä auttaa päätöksentekijöitä ymmärtämään, mitkä tekijät ovat kriittisiä ja miten niihin voidaan vaikuttaa. Tulevaisuustaulukko on hyödyllinen työkalu erityisesti strategisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa, koska se auttaa hahmottamaan monimutkaisia ja epävarmoja tulevaisuudenkuvia systemaattisella tavalla. [utu.fi]
- Tulevaisuustaulukon avulla piiryy tulevaisuuskuvia erilaisista tulevaisuuden tiloista ja siihen johtavista tapahtumien kulusta. Tulevaisuuskuvien suurin arvo piilee niiden kyvyssä auttaa meitä kuvittelemaan erilaisia tulevaisuuksia ja niihin johtaneita tapahtumakulkuja (skenaariot), mikä tuottaa meille tulevaisuuslähtöistä tietoa nykyhetken päätöksentekoa ja toimintaa varten.
- Tulevaisuustaulukoiden avulla muodostettujen tulevaisuuskuvien tavoitteena on ymmärtää, millaisessa toimintaympäristössä seutua koskevat erilaiset väestöennusteet voisivat toteutua. Lisäksi tavoitteena on ollut tuottaa aiempaa monipuolisempia näkemyksiä tulevaisuuden väestönkehityksestä tarkastelemalla myös esimerkiksi joidenkin villien korttien eli yllättävästi ilmaantuvien muutoksien vaikutuksia väestönkehitykseen. Tällainen villi kortti voi olla vaikka vihreän siirtymän vyöry Suomeen. Vastaavaa tulevaisuuslähtöistä tarkastelua väestönkehityksestä ei tehdä esimerkiksi kuntien (menneeseen kehitykseen perustuvissa) tai väestöennustelaskelmissa.
- Tulevaisuustaulukon sisältämien vaihtoehtoisten väestönkehityksien näkökulmana ja fokuksena on Tampereen kaupunkiseutu vuonna 2040, mihin vaikuttaa kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön dynamiikat.
- **Tulevaisuustaulukoiden tarkoituksena tässä raportissa on demonstroida tulevaisuustaulukon käyttöä ja saada lukija pohtimaan esiteltujen väestöennusteskenaarioiden rinnalle myös muunlaisia tulevaisuuskuvia (vrt. raportin alussa esitetty tulevaisuustötterö).**

Väestönkehityksen tulevaisuustaulukko

Muuttuja ja sen saama arvo →	Vaihtoehtoinen arvo 1	Vaihtoehtoinen arvo 2	Vaihtoehtoinen arvo 3	Vaihtoehtoinen arvo 4	Vaihtoehtoinen arvo 5
Syntyvyys	Syntyvyys on pysynyt alhaisella tasolla (KHL 1,28)	Syntyvyys on laskenut entisestään	Syntyvyys on palautunut 2010-luvun tasolle (KHL 1,7)	Syntyvyys on noussut väestön uusiutumistasolle (KHL 2,1)	
Seudun ja muun Suomen välinen muuttoliike	Seutu saa muuttovoittoa maakunnista mutta menettää väestöä pk-seudulle (BAU)	muuttovoittoa koko Suomesta	seutu saa vain marginaalista muuttovoittoa	seutu kärsii pientä muuttotappiota	seutu kärsii suurta muuttotappiota
Suomen aluerakenteen kehitys	eteläisen Suomen työmarkkina-alue	kehitys jakautuu 10-15 kaupunkiseudulle	aluerakenne hajautunut	pääkaupunkiseutu yksinäinen johtotähti	2-3 suurta kaupunkiseutua
Maahanmuutto	valtavasti maahanmuuttoa ja pakolaisuutta	odotuksia suurempaa (post-pandemia)	2010-luvun keskitasolla	niukkaa	
Maastamuutto	maastamuuttoa on rajoitettu	paljon	maltillinen		
Seudun elinvoima ja kilpailukyky	vahva ja kansainvälisesti tunnettu ykkösryhmäläinen	taantunut 2020-luvun tilanteesta	perinteinen vahva kakkoskaupungin asema		
Suomen talouden tila	Suomen talous kriisiytynyt	taantumaa ja kipuilua	Vahva nousukausi	Maltillinen nousukausi	

Tulevaisuustaulukko kokoaa tunnistetut väestönkehitykseen vaikuttavat muutostekijät (muuttajat) yhteen taulukkoon, kuvaten väestönkehityksen kannalta keskeisiä ja mielenkiintoisimpia epävarmuuksia ja niiden kehitysvaihtoehtoja (muuttajien saamat arvot).

Tulevaisuustaulukko: Rakennesuunnitelma 2040+

Muuttuja ja sen saama arvo →	Vaihtoehtoinen arvo 1	Vaihtoehtoinen arvo 2	Vaihtoehtoinen arvo 3	Vaihtoehtoinen arvo 4	Vaihtoehtoinen arvo 5
Syntyvyys	Syntyvyys on pysynyt alhaisella tasolla (KHL 1,28)	Syntyvyys on laskenut entisestään	Syntyvyys on palautunut 2010-luvun tasolle (KHL 1,7)	Syntyvyys on noussut väestön uusiutumistasolle (KHL 2,1)	
Seudun ja muun Suomen välinen muuttoliike	Seutu saa muuttovoittoa maakunnista mutta menettää väestöä pk-seudulle (BAU)	muuttovoittoa koko Suomesta	seutu saa vain marginaalista muuttovoittoa	seutu kärsii pientä muuttotappiota	seutu kärsii suurta muuttotappiota
Suomen aluerakenteen kehitys	eteläisen Suomen työmarkkina-alue	kehitys jakautuu 10-15 kaupunkiseudulle	aluerakenne hajautunut	pääkaupunkiseutu yksinäinen johtotähti	2-3 suurta kaupunkiseutua
Maahanmuutto	valtavasti maahanmuuttoa ja pakolaisuutta	odotuksia suurempaa (post-pandemia)	2010-luvun keskitasolla	niukkaa	
Maastamuutto	maastamuuttoa on rajoitettu	paljon	maltillinen		
Seudun elinvoima ja kilpailukyky	vahva ja kansainvälisesti tunnettu ykkösryhmäläinen	taantunut 2020-luvun tilanteesta	perinteinen vahva kakkoskaupungin asema		
Suomen talouden tila	Suomen talous kriisiytynyt	taantumaa ja kipuilua	Vahva nousukausi	Maltillinen nousukausi	

Voisiko Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040+ mukainen tulevaisuuskuva kehittyä korostettujen tapahtumakulkujen kautta? Rakennesuunnitelman taustalla olevan väestötavoitteen saavuttamisessa on suunnitteen mukaan keskeistä mm. syntyvyyden palautuminen vuosien 2010-18 tasolle.

Tulevaisuustaulukko: Nykytilan jatkumo

Muuttuja ja sen saama arvo →	Vaihtoehtoinen arvo 1	Vaihtoehtoinen arvo 2	Vaihtoehtoinen arvo 3	Vaihtoehtoinen arvo 4	Vaihtoehtoinen arvo 5
Syntyvyys	Syntyvyys on pysynyt alhaisella tasolla (KHL 1,28)	Syntyvyys on laskenut entisestään	R Syntyvyys on palautunut 2010-luvun tasolle (KHL 1,7)	Syntyvyys on noussut väestön uusiutumistasolle (KHL 2,1)	
Seudun ja muun Suomen välinen muuttoliike	Seutu saa muuttovoittoa maakunnista mutta menettää väestöä pk-seudulle (BAU)	R muuttovoittoa koko Suomesta	seutu saa vain marginaalista muuttovoittoa	seutu kärsii pientä muuttotappiota	seutu kärsii suurta muuttotappiota
Suomen aluerakenteen kehitys	eteläisen Suomen työmarkkina-alue	kehitys jakautuu 10-15 kaupunkiseudulle	aluerakenne hajautunut	pääkaupunkiseutu yksinäinen johtotähti	R 2-3 suurta kaupunkiseutua
Maahanmuutto	valtavasti maahanmuuttoa ja pakolaisuutta	odotuksia suurempaa (post-pandemia)	R 2010-luvun keskitasolla	niukkaa	
Maastamuutto	maastamuuttoa on rajoitettu	paljon	R maltillinen		
Seudun elinvoima ja kilpailukyky	vahva ja kansainvälisesti tunnettu ykkösryhmäläinen	taantunut 2020-luvun tilanteesta	R perinteinen vahva rakkoskaupungin asema		
Suomen talouden tila	Suomen talous kriisiytynyt	taantumaa ja kipuilua	Vahva nousukausi	R Maltillinen nousukausi	

Tulevaisuustaulukko kuvaa tulkintaamme nykyisen kaltaisen tilanteen jatkumista tulevaisuudessa. Lisäksi taulukossa näkyy erot Rakennesuunnitelma 2040+ (R) mukaiseen tulevaisuuskuvaan: keskeisinä eroina ovat nykyinen alhainen syntyvyys ja nykyinen odotuksia suurempi maahanmuutto. Seutu saa nykytilanteessa muuttovoittoa lähes koko Suomesta; muuttotase pääkaupunkiseudulle oli vuonna 2023 vain hieman alle 100 henkilöä.

Tulevaisuustaulukko: MDI perusura

Muuttuja ja sen saama arvo →	Vaihtoehtoinen arvo 1	Vaihtoehtoinen arvo 2	Vaihtoehtoinen arvo 3	Vaihtoehtoinen arvo 4	Vaihtoehtoinen arvo 5
Syntyvyys	Syntyvyys on pysynyt alhaisella tasolla (KHL 1,28)	Syntyvyys on laskenut entisestään	Syntyvyys on palautunut 2010-luvun tasolle (KHL 1,7)	Syntyvyys on noussut väestön uusiutumistasolle (KHL 2,1)	
Seudun ja muun Suomen välinen muuttoliike	Seutu saa muuttovoittoa maakunnista mutta menettää väestöä pk-seudulle (BAU)	muuttovoittoa koko Suomesta	seutu saa vain marginaalista muuttovoittoa	seutu kärsii pientä muuttotappiota	seutu kärsii suurta muuttotappiota
Suomen aluerakenteen kehitys	eteläisen Suomen työmarkkina-alue	kehitys jakautuu 10-15 kaupunkiseudulle	aluerakenne hajautunut	pääkaupunkiseutu yksinäinen johtotähti	2-3 suurta kaupunkiseutua
Maahanmuutto	valtavasti maahanmuuttoa ja pakolaisuutta	odotuksia suurempaa (post-pandemia)	2010-luvun keskitasolla	niukkaa	
Maastamuutto	maastamuuttoa on rajoitettu	paljon	maltillinen		
Seudun elinvoima ja kilpailukyky	vahva ja kansainvälisesti tunnettu ykkösryhmäläinen	taantunut 2020-luvun tilanteesta	perinteinen vahva kakkoskaupungin asema		
Suomen talouden tila	Suomen talous kriisiytynyt	taantumaa ja kipuilua	Vahva nousukausi	Maltillinen nousukausi	

Tulevaisuuskuvan kehitys noudattaa 2010-luvun loppupuolen linjaa, jossa kasvu painottuu suurimmille kaupunkiseuduille. Tampereen kaupunkiseutu säilyttää kakkoskaupunkiasemansa, mutta menettää asemansa vahvimpana kasvuseutuna Helsingin seudulle. Maltillisen maahanmuuton taustalla voisi olla vain maltilliseksi jäänyt Suomen talouden nousukausi, joka ei tuo merkittävästi lisää työvoimaa tai kohenna maabrändiä ennätyskasvuluville.

Tulevaisuustaulukko: MDI kaupungistuminen

Muuttuja ja sen saama arvo →	Vaihtoehtoinen arvo 1	Vaihtoehtoinen arvo 2	Vaihtoehtoinen arvo 3	Vaihtoehtoinen arvo 4	Vaihtoehtoinen arvo 5
Syntyvyys	Syntyvyys on pysynyt alhaisella tasolla (KHL 1,28)	Syntyvyys on laskenut entisestään	Syntyvyys on palautunut 2010-luvun tasolle (KHL 1,7)	Syntyvyys on noussut väestön uusiutumistasolle (KHL 2,1)	
Seudun ja muun Suomen välinen muuttoliike	Seutu saa muuttovoittoa maakunnista mutta menettää väestöä pk-seudulle (BAU)	muuttovoittoa koko Suomesta	seutu saa vain marginaalista muuttovoittoa	seutu kärsii pientä muuttotappiota	seutu kärsii suurta muuttotappiota
Suomen aluerakenteen kehitys	eteläisen Suomen työmarkkina-alue	kehitys jakautuu 10-15 kaupunkiseudulle	aluerakenne hajautunut	pääkaupunkiseutu yksinäinen johtotähti	2-3 suurta kaupunkiseutua
Maahanmuutto	valtavasti maahanmuuttoa ja pakolaisuutta	odotuksia suurempaa (post-pandemia)	2010-luvun keskitasolla	niukkaa	
Maastamuutto	maastamuuttoa on rajoitettu	paljon	maltillinen		
Seudun elinvoima ja kilpailukyky	vahva ja kansainvälisesti tunnettu ykkösryhmäläinen	taantunut 2020-luvun tilanteesta	perinteinen vahva kakkoskaupungin asema		
Suomen talouden tila	Suomen talous kriisiytynyt	taantumaa ja kipuilua	Vahva nousukausi	Maltillinen nousukausi	

Kaupungistumisen tulevaisuuskuva maan sisäinen muuttovoitto on painottunut hyvin vahvasti pääkaupunkiseudulle. Maahanmuuton pysyessä alhaisena kasvua riittää niukemmin muille seuduille. Tampereen kaupunkiseutu kasvaa, mutta kasvua riittää vain keskuskaupungin keskusta ja sen lähialueille, ja muualla seudulla on vaikeuksia saada asuntorakennushankkeita liikkeelle.

Tulevaisuustaulukko: MDI hajautuminen

Muuttuja ja sen saama arvo →	Vaihtoehtoinen arvo 1	Vaihtoehtoinen arvo 2	Vaihtoehtoinen arvo 3	Vaihtoehtoinen arvo 4	Vaihtoehtoinen arvo 5
Syntyvyys	Syntyvyys on pysynyt alhaisella tasolla (KHL 1,28)	Syntyvyys on laskenut entisestään	Syntyvyys on palautunut 2010-luvun tasolle (KHL 1,7)	Syntyvyys on noussut väestön uusiutumistasolle (KHL 2,1)	
Seudun ja muun Suomen välinen muuttoliike	Seutu saa muuttovoittoa maakunnista mutta menettää väestöä pk-seudulle (BAU)	muuttovoittoa koko Suomesta	seutu saa vain marginaalista muuttovoittoa	seutu kärsii pientä muuttotappiota	seutu kärsii suurta muuttotappiota
Suomen aluerakenteen kehitys	eteläisen Suomen työmarkkina-alue	kehitys jakautuu 10-15 kaupunkiseudulle	aluerakenne hajautunut	pääkaupunkiseutu yksinäinen johtotähti	2-3 suurta kaupunkiseutua
Maahanmuutto	valtavasti maahanmuuttoa ja pakolaisuutta	odotuksia suurempaa (post-pandemia)	2010-luvun keskitasolla	niukkaa	
Maastamuutto	maastamuuttoa on rajoitettu	paljon	maltillinen		
Seudun elinvoima ja kilpailukyky	vahva ja kansainvälisesti tunnettu ykkösryhmäläinen	taantunut 2020-luvun tilanteesta	perinteinen vahva kakkoskaupungin asema		
Suomen talouden tila	Suomen talous kriisiytynyt	taantumaa ja kipuilua	Vahva nousukausi	Maltillinen nousukausi	

Tampereen kaupunkiseudun asema vahvana muuttovoittoseutuna jatkuu. Tämän mahdollistaa kaupunkiseudun ja Helsingin seudun välisen muuttotaseen pysyminen positiivisena Tampereen seudun kannalta. Myös muiden suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen väestönkehitys pysyy positiivisena. Vahva veto- ja pitovoima nostaa seudun tunnettuutta samalla kun osaajien muuttovoitto parantaa seudun kilpailukykyä. Maahanmuutto pysyy tässä tulevaisuuskuvassa maltillisena.

Tulevaisuustaulukko: MDI kansainvälistyvä Suomi

Muuttuja ja sen saama arvo →	Vaihtoehtoinen arvo 1	Vaihtoehtoinen arvo 2	Vaihtoehtoinen arvo 3	Vaihtoehtoinen arvo 4	Vaihtoehtoinen arvo 5
Syntyvyys	Syntyvyys on pysynyt alhaisella tasolla (KHL 1,28)	Syntyvyys on laskenut entisestään	Syntyvyys on palautunut 2010-luvun tasolle (KHL 1,7)	Syntyvyys on noussut väestön uusiutumistasolle (KHL 2,1)	
Seudun ja muun Suomen välinen muuttoliike	Seutu saa muuttovoittoa maakunnista mutta menettää väestöä pk-seudulle (BAU)	muuttovoittoa koko Suomesta	seutu saa vain marginaalista muuttovoittoa	seutu kärsii pientä muuttotappiota	seutu kärsii suurta muuttotappiota
Suomen aluerakenteen kehitys	eteläisen Suomen työmarkkina-alue	kehitys jakautuu 10-15 kaupunkiseudulle	aluerakenne hajautunut	pääkaupunkiseutu yksinäinen johtotähti	2-3 suurta kaupunkiseutua
Maahanmuutto	valtavasti maahanmuuttoa ja pakolaisuutta	odotuksia suurempaa (post-pandemia)	2010-luvun keskitasolla	niukkaa	
Maastamuutto	maastamuuttoa on rajoitettu	paljon	maltillinen		
Seudun elinvoima ja kilpailukyky	vahva ja kansainvälisesti tunnettu ykkösryhmäläinen	taantunut 2020-luvun tilanteesta	perinteinen vahva kakkoskaupungin asema		
Suomen talouden tila	Suomen talous kriisiytynyt	taantumaa ja kipuilua	Vahva nousukausi	Maltillinen nousukausi	

Tulevaisuuskuvasa maahanmuutto pysyy vuosien 2022–2023 tasolla, mikä nostaa erityisesti suurimpien kaupunkiseutujen väestönkasvulujuja. Maahanmuuttoa saadaan edellisten vuosien tapaan erityisesti nuoresta työikäisestä väestöstä, mikä luo kysyntää kerrostalorakentamiselle alakeskuksiin ja joukkoliikenneväylyhykkeelle. Seudun väestö kansainvälistyy voimakkaasti.

Tulevaisuustaulukko: Entä jos... vihreä siirtymä vyöryy Suomeen

Muuttuja ja sen saama arvo →	Vaihtoehtoinen arvo 1	Vaihtoehtoinen arvo 2	Vaihtoehtoinen arvo 3	Vaihtoehtoinen arvo 4	Vaihtoehtoinen arvo 5
Syntyvyys	Syntyvyys on pysynyt alhaisella tasolla (KHL 1,28)	Syntyvyys on laskenut entisestään	Syntyvyys on palautunut 2010-luvun tasolle (KHL 1,7)	Syntyvyys on noussut väestön uusiutumistasolle (KHL 2,1)	
Seudun ja muun Suomen välinen muuttoliike	Seutu saa muuttovoittoa maakunnista mutta menettää väestöä pk-seudulle (BAU)	muuttovoittoa koko Suomesta	seutu saa vain marginaalista muuttovoittoa	seutu kärsii pientä muuttotappiota	seutu kärsii suurta muuttotappiota
Suomen aluerakenteen kehitys	eteläisen Suomen työmarkkina-alue	kehitys jakautuu 10-15 kaupunkiseudulle	aluerakenne hajautunut	pääkaupunkiseutu yksinäinen johtotähti	2-3 suurta kaupunkiseutua
Maahanmuutto	valtavasti maahanmuuttoa ja pakolaisuutta	odotuksia suurempaa (post-pandemia)	2010-luvun keskitasolla	niukkaa	
Maastamuutto	maastamuuttoa on rajoitettu	paljon	maltillinen		
Seudun elinvoima ja kilpailukyky	vahva ja kansainvälisesti tunnettu ykkösryhmäläinen	taantunut 2020-luvun tilanteesta	perinteinen vahva kakkoskaupungin asema		
Suomen talouden tila	Suomen talous kriisiytynyt	taantumaa ja kipuilua	Vahva nousukausi	Maltillinen nousukausi	

Mikäli Suomi houkuttelisi valtavasti investointeja vihreän siirtymän ympärille, voisiko kehitys olla silloin tämän tulevaisuuskuvan mukaista? Talouden vahva nousukausi nostaisi syntyvyyttä ja toisi paljon työperäistä maahanmuuttoa Suomeen. Vihreän siirtymän investointisuunnitelmat ovat kuitenkin toistaiseksi painottuneet vahvasti Suomen länsirannikolle, mikä toteutuessaan voisi heikentää Tampereen kaupunkiseudun asemaa suhteessa Turkuun ja muihin satamakaupunkeihin. Suomen aluerakenteen kehitys hajautuisi ja tätä saattaisi tukea sähköisen lentoliikenteen kehittyminen. Tällaisessa tulevaisuuskuvassa seutu saattaisi saada vain marginaalista muuttovoittoa, lähinnä opiskelijoista.

Tulevaisuustaulukko: Entä jos... ilmastonmuutos kiihtyy

Muuttuja ja sen saama arvo →	Vaihtoehtoinen arvo 1	Vaihtoehtoinen arvo 2	Vaihtoehtoinen arvo 3	Vaihtoehtoinen arvo 4	Vaihtoehtoinen arvo 5
Syntyvyys	Syntyvyys on pysynyt alhaisella tasolla (KHL 1,28)	Syntyvyys on laskenut entisestään	Syntyvyys on palautunut 2010-luvun tasolle (KHL 1,7)	Syntyvyys on noussut väestön uusiutumistasolle (KHL 2,1)	
Seudun ja muun Suomen välinen muuttoliike	Seutu saa muuttovoittoa maakunnista mutta menettää väestöä pk-seudulle (BAU)	muuttovoittoa koko Suomesta	seutu saa vain marginaalista muuttovoittoa	seutu kärsii pientä muuttotappiota	seutu kärsii suurta muuttotappiota
Suomen aluerakenteen kehitys	eteläisen Suomen työmarkkina-alue	kehitys jakautuu 10-15 kaupunkiseudulle	aluerakenne hajautunut	pääkaupunkiseutu yksinäinen johtotähti	2-3 suurta kaupunkiseutua
Maahanmuutto	valtavasti maahanmuuttoa ja pakolaisuutta	odotuksia suurempaa (post-pandemia)	2010-luvun keskitasolla	niukkaa	
Maastamuutto	maastamuuttoa on rajoitettu	paljon	maltillinen		
Seudun elinvoima ja kilpailukyky	vahva ja kansainvälisesti tunnettu ykkösryhmäläinen	taantunut 2020-luvun tilanteesta	perinteinen vahva kakkoskaupungin asema		
Suomen talouden tila	Suomen talous kriisiytynyt	taantumaa ja kipuilua	Vahva nousukausi	Maltillinen nousukausi	

Muuttujien arvot valittiin arpomalla, jotta mukaan saatiin satunnaistettu tulevaisuuskuva. Voisiko tämä tulevaisuus toteutua näin:

Ilmastonmuutos kiihdyttää globaalisti sään ääri-ilmiöitä ja vaikeuttaa monin paikoin olosuhteita, aiheuttaen kansainvälistä siirtolaisuutta. Suomessa väestö pakenee rannikolta sisämaan kaupunkiseuduille. Kaupunkien keskusta-alueet ovat kuitenkin haavoittuvia sään ääri-ilmiöille ja seurauksena keskusta-alueet menettävät merkitystään. Seutujen kehysalueilla on kysyntää sekä edulliselle että kalliimmalle omakotitaloasumiselle. Suomen talous on taantunut ja jopa kriisiytynyt, mutta olosuhteet ja taloustilanne eivät ole juuri missään parempi.

6

Synteesi tulevaisuuden asukkaista ja heidän hyvinvoinnista

Synteesi tulevaisuuden asukkaista ja heidän hyvinvoinnista: luvun sisältö

- Stiglitzin komitean hyvinvointikäsite
- Pohdintoja tulevaisuuden hyvinvoinnista eri elämänvaiheissa
- Pohdintoja: Tampereen kaupunkiseudun asukaspersoonia 2040

Stiglitzin komitean hyvinvointikäsite

- Professori Joseph Stiglitzin johdolla työskennellyt komitea laati vuonna 2009 raportin, jossa pohdittiin muun muassa yksilöiden kokeman hyvinvoinnin tuomista tilastojärjestelmiin. Ranskan presidentti Nicholas Sarkozyn käynnistämän toimeksiannon lähtökohdana oli tyytymättömyys niihin tilastollisiin tietolähteisiin, joilla oli keskeinen rooli talouden ja yhteiskunnallisen kehityksen mittaamisessa ja ohjaamisessa. Raportin johtopäätöksissä todetaan, että hyvinvointi (well-being) on moniulotteinen käsite, jonka kahdeksan perusulottuvuutta olisi kaikki otettava huomioon kestävää hyvinvointia rakennettaessa. Hyvinvointikehikko korostaa, että perinteiset taloudelliset mittarit, kuten bruttokansantuote (BKT), eivät riitä hyvinvoinnin arvioimiseen, vaan tarvitaan monipuolisempaa ja inhimillisempää lähestymistapaa. Sittemmin tämä Stiglitzin hyvinvointikehikko on otettu osaksi myös joidenkin suomalais kuntien hyvinvointijohtamista.
- Kaupunkisuunnittelussa on tärkeää tarkastella, miten eri toimet ja päätökset vaikuttavat näihin hyvinvoinnin ulottuvuuksiin ja pyrkiä parantamaan asukkaiden elämänlaatua monipuolisesti. Kehikko toimii ohjenuorana, jonka avulla voidaan huomioida taloudellisten tavoitteiden ohella myös inhimillisiä ja yhteisöllisiä näkökohtia.
- Väestö2040 –hankkeessa on Stiglitzin kehikkoa sovellettu tulevaisuuden hyvinvoinnin tarkastelemiseen eri elämänvaiheissa.

Stiglitzin komitean tunnistamat hyvinvoinnin perusulottuvuudet

Terveys

Fyysinen ja henkinen hyvinvointi, joka kattaa yksilöiden terveyden ja heidän mahdollisuutensa elää terveellistä elämää.

Koulutus

Tämä ulottuvuus käsittää elinikäisen oppimisen mahdollisuudet, koulutuksen saavutettavuuden ja laadun, sekä sen roolin yksilöiden henkilökohtaisessa ja ammatillisessa kehityksessä.

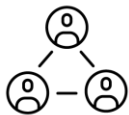
Henkilökohtainen toiminta ja työ

Yksilöiden mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä, tehdä itsenäisiä valintoja ja osallistua yhteiskuntaan. Työn saatavuus, laatu ja tasapaino työn ja vapaa-ajan välillä, jotka vaikuttavat ihmisten elämänlaatuun ja sosiaaliseen turvallisuuteen.

Ääni kuuluville yhteiskunnassa

Yhteiskunnallisen vaikuttamisen ja osallisuuden merkitys eli yksilöiden vaikutusmahdollisuudet demokratiassa ja muussa aktivismissa. Hyvinvointi muodostuu luottamuksesta esimerkiksi siihen, että omaan elinympäristöön voi vaikuttaa.

Sosiaaliset yhteydet ja suhteet

Sosiaalisen pääoman merkitys, eli yksilöiden suhteet ja vuorovaikutus yhteisössään, mitkä edistävät sosiaalista koheesiota ja yksilön hyvinvointia.

Aineellinen elintaso

Perinteiset taloudelliset mittarit, kuten tulo- ja varallisuustaso, jotka vaikuttavat suoraan ihmisten kykyyn hankkia välttämättömiä hyödykkeitä ja palveluita.

Ympäristö

Elinympäristön nykyinen ja tuleva tila, sisältäen esimerkiksi ilmanlaatu, viheralueet ja ekologinen kestävyys, mitkä vaikuttavat ihmisten elämänlaatuun ja terveyteen.

Turvallisuuden tunne

Fyysinen ja sosiaalinen turvallisuus, joka kattaa sekä rikollisuuden että turvallisuuden tunteen, mutta myös taloudellisen turvallisuuden ja tulevaisuuden ennustettavuuden.

Pohdintoja tulevaisuuden hyvinvoinnista eri elämänvaiheissa
– tarkastelun kehikkona Stiglitzin hyvinvointiulottuvuudet

Kuva: Billy Pasco / Unsplash

LAPSUUS

Kuva: Senjuti Kundu / Unsplash

Terveys	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teknologian kehittyessä ja digitaalisten laitteiden käytön lisääntyessä on mahdollista, että lasten fyysinen aktiivisuus vähenee. Tämä voi johtaa terveysongelmiin, kuten heikentyneeseen fyysiseen kuntoon ja lisääntyneeseen lihavuuteen. Toisaalta teknologisen kehityksen ansiosta lapsilla voi olla mahdollisuus hyötyä entistä tarkemmasta ja henkilökohtaisemmasta terveydenhoidosta. ▪ Jos tuloerot ja sosioekonomiset erot kasvavat, tämä voi johtaa myös terveyserojen lisääntymiseen lasten keskuudessa. Pienituloisilla perheillä voi olla vähemmän resursseja panostaa lasten terveyteen, mikä voi heijastua esimerkiksi ravitsemuksessa, liikunnassa ja mahdollisuudessa saada terveystalveluja.
Koulutus	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oppiminen voi siirtyä entistä enemmän digitaalisiin ympäristöihin, ja virtuaalitodellisuuden (VR) ja laajennetun todellisuuden (AR) kaltaiset teknologiat voivat tuoda uusia mahdollisuuksia interaktiiviseen ja käytännönläheiseen oppimiseen. ▪ Tekoälyn avulla voidaan luoda yksilöllisiä oppimispolkuja, jotka mukautuvat oppilaan tarpeisiin ja oppimisen edistymiseen. Tämä voi auttaa oppilaita oppimaan tehokkaammin ja motivoituneemmin.
Henkilökohtainen toiminta ja työ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teknologian kehitys mahdollistaa lapsille entistä enemmän tapoja ilmaista itseään ja harjoittaa luovaa toimintaa. Tekoälypohjaiset ja muut digitaaliset työkalut voivat tukea lasten henkilökohtaista kehittymistä tarjoamalla räätälöityjä oppimiskokemuksia, jotka mukautuvat lapsen kiinnostuksen kohteisiin ja taitotasoon. ▪ Vaikka teknologia tarjoaa uusia mahdollisuuksia henkilökohtaiseen toimintaan, digitaalinen kuilu voi estää joidenkin lasten pääsyn näihin mahdollisuuksiin. Tämä voi johtaa eriarvoisuuteen henkilökohtaisen toiminnan mahdollisuuksissa.
Ääni kuuluville yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lapsilla ja nuorilla on todennäköisesti entistä parempi pääsy erilaisiin digitaalisiin verkostoihin, joissa he voivat ilmaista mielipiteitään ja osallistua keskusteluun. Tämä voi myös mahdollistaa suoran yhteydenpidon päättäjien kanssa. ▪ Monikulttuurisen ja moninaisuuden huomioivan yhteiskunnan kehitys voi tuoda esiin lasten ja nuorten erilaisia ääniä entistä paremmin. Tämä voi auttaa marginalisoitujen ryhmien lasten ja nuorten äänten kuulumista yhteiskunnassa.

LAPSUUS

Kuva: Senjuti Kundu / Unsplash

Sosiaaliset suhteet ja yhteydet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Syntyvyyden laskun myötä myös kouluikäisiä on vähemmän. Lapsilla saattaa olla vähemmän ystäviä ja myös pidempi matka ystävien luo. ▪ Suomen väestön ikääntymisestä johtuen ajanviettopaikat ja –palvelut kohdistunevat lasten sijaan enemmän ikääntyneille, erityisesti kehyskunnissa.
Aineellinen elintaso	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jos asumiskustannukset nousevat huomattavasti kaupungistumisen jatkuessa ja asumisen keskittyessä, perheiden käytettävissä olevat tulot voivat pienentyä, mikä voi vaikuttaa lasten aineelliseen elintason ja lasten hyvinvointiin. ▪ Syntyvyyden laskun myötä kunnilla on vähäisempi tarve päiväkodeille ja kouluille. Tämä voi luoda mahdollisuuden koulutukseen panostamiseen eli resurssien käyttö per oppilas voi joissakin kunnissa myös nousta.
Ympäristö	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lasten asuin ympäristöt voivat olla entistä kaupunkimaisia, mikäli urbaanit toiveet ja valinnat vahvistuvat entisestään aikuisten asumispreferensseissä. ▪ Kasvavilla kaupunkiseuduilla lisääntyvä liikenne voi heikentää lasten itsenäistä ja turvallista liikkumista lähiympäristössä.
Turvallisuuden tunne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ilmastonmuutoksen mukanaan tuomat sään ääri-ilmiöt, kuten myrskyt ja rankkasateet voivat aiheuttaa lisääntyntä epävarmuutta ja huolta tulevaisuudesta, mikä voi heikentää lasten turvallisuuden tunnetta.

NUORUUS

Kuva: Alex McCarthy / Unsplash

Terveys	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teknologian kehittyessä ja digitaalisten laitteiden käytön lisääntyessä on mahdollista, että nuorten fyysinen aktiivisuus vähenee. Tämä voi johtaa terveysongelmiin, kuten heikentyneeseen fyysiseen kuntoon ja lisääntyneeseen lihavuuteen. ▪ Mielenterveysongelmat, kuten ahdistus ja masennus, ovat jo nykyisin kasvava huolenaihe lasten ja nuorten keskuudessa, ja tämä trendi saattaa jatkua. Paineet menestyä koulussa, sosiaalinen media ja digitaalinen elämä voivat lisätä mielenterveysongelmia, ellei niiden käsittelyyn kiinnitetä enemmän huomiota. ▪ Sosiaali- ja terveystalvaiden saatavuuden osalta nuoret ovat haavoittuva ryhmä, koska väestön ikääntyminen sitoo resursseja ikääntyneiden palveluihin. ▪ Koulujen rooli nuorten henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin tukijana korostuu tulevaisuudessa.
Koulutus	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Digitaalisten oppimisympäristöjen merkitys kasvaa entisestään. ▪ Yksilölliset ja joustavat oppimispolut korostunevat yhä vahvemmin. ▪ Kestävän kehityksen teemat ja globaalit kysymykset, kuten ilmastonmuutos, saattavat olla entistä tärkeämpiä opetuksessa. ▪ Perinteiset oppiaineiden rajat voivat hämärtyä, ja monitieteinen oppiminen voi korostua. ▪ Yrittäjyyskasvatus voi myös tulla entistä keskeisemmäksi, kun nuoria rohkaistaan luomaan omia projektejaan ja innovoimaan.
Henkilökohtainen toiminta ja työ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vuoden 2023 tulevaisuusraportin mukaan innostus työelämään oli laskenut 5 vuoden aikana 30%. Laskeeko nuorten innostus työelämään edelleen? Nuorilla on ollut pelkoja työelämää ja omaa jaksamista kohtaan. Nuorilla voi olla tulevaisuudessa kasvanut tarve ammatilliseen ohjaukseen ja työssä pärjäämiseen. Tarpeet voivat korostua maahanmuuttajataustaisilla nuorilla, jotka kesätyökokemuksia kartoittaneiden tutkimusten mukaan ovat suomalaistaustaisia vastaajia useammin kokeneet, etteivät he ole saaneet riittävästi kannustusta ja opastusta tai tunteet oloaan täysin tervetulleeksi. ▪ Yhä useammalla robotit ovat työkavereina ensimmäisistä työpaikoista lähtien. Toisaalta robotisaatio ja tekoäly voivat myös uhata ikäluokan työllistymistä. ▪ Sähköisen ja autonomisen liikenteen kehitys voi edelleen vähentää nuorten kiinnostusta ajokortin hankkimiseen.
Ääni kuuluville yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Päätöksenteko edustaa väestön ikääntymisestä johtuen yhä vahvemmin vanhempia ikäluokkia ja nuorten kokemus vaikuttamismahdollisuuksista voi heikentyä entisestään. ▪ Missä teemoissa tulevaisuuden nuoret haluavat äänensä kuuluviin? Nuorten tulevaisuusajatuksia selvittäneessä tutkimuksessa (2022) 42% vastaajista nimesi ilmastonmuutoksen tai ympäristöongelmat maailman suurimmaksi ratkaistavaksi ongelmaksi, ja moni halusi osaltaan vaikuttaa elämäntavoillaan niiden ratkaisuun. Suomi elämisen paikkana nähtiin enimmäkseen hyvänä vuonna 2050 (72% vastaajista).

NUORUUS

Kuva: Alex McCarthy / Unsplash

Sosiaaliset suhteet ja yhteydet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Globalisaation myötä kansainväliset kokemukset ja kielitaito korostunevat yhä enemmän tulevaisuudessa. Nuoret saattavat osallistua virtuaalisiin vaihto-ohjelmiin, kansainvälisiin projekteihin ja saada kokemuksia eri kulttuureista jo kouluaikana. ▪ Tulevaisuuden nuorilla on vieraskielistä taustaa omaavia ystäviä aiempien sukupolvien nuoria enemmän. ▪ Suomalaiset ovat muuttaneet pois kotoa keskimäärin 18–19-vuotiaana, mikä on kansainvälisesti matala ikä, eikä todennäköisesti enää merkittävästi aikaistu – ottaen huomioon myös pidentyvän oppivelvollisuuden ja erilaisten tukirakenteiden kehityksen näkymät. Suurimpien kaupunkiseutujen ennustettu kasvu tulevaisuudessa kasvattaa myös yliopisto-kaupungeissa jo valmiiksi asuvien perheiden osuutta, jolloin muutto toiselle paikkakunnalle opiskelun takia ei ole enää yhtä usein välttämätöntä. Tällöin kehityskulkuna voi olla myös kotoa poismuuton siirtyminen entistä vanhempaan.
Aineellinen elintaso	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jos tuloerot yhteiskunnassa kasvavat, tämä voi vaikuttaa perheiden välisiin elintasoeroihin, mikä näkyy myös nuorten elintasossa.
Ympäristö	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nuoret ovat olleet keskiarvoa tyytymättömämpiä asuinalueensa harrastusmahdollisuuksiin ja puisto- ja ulkoilualueisiin ja tyytymättömyys voi kasvaa, kun ikääntyvä väestö sitoo yhteiskunnan resursseja. ▪ Nuorten asumistoiveet ovat urbanisoituneet 2010-luvulla entisestään, ja ylisukupolvisuus aiheuttaa polkuriippuvuutta – kaupungistuneemmat sukupolvet hakeutuvat kaupunkimaisempiin ympäristöihin ja talotyyppeihin, jotka muistuttavat myös lapsuuden asuinympäristöistä. (Asukasbarometri 2022).
Turvallisuuden tunne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sosiaalisen median käyttö voi olla kaksiteräinen miekka. Toisaalta se tarjoaa yhteydenpitoa ja vertaistukea, mutta toisaalta se voi myös lisätä paineita ja ahdistusta, erityisesti jos nuoret altistuvat kiusaamiselle tai vääristetyille kauneus- ja menestysihanteille. Tämä voi heikentää nuorten emotionaalista turvallisuutta.

AIKUISUUS

Kuva: Ben Tofan / Unsplash

Terveys	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Työelämän muutos kohti automaatiota ja digitalisaatiota saattaa vähentää fyysisesti raskasta työtä ja lisätä istumatyötä, mikä voi lisätä tuki- ja liikuntaelinsairauksia. ▪ Etätöiden yleistäminen voi tuoda joustavuutta työelämään, mutta se voi myös lisätä eristäytymisen tunnetta ja vaikeuttaa työ- ja vapaa-ajan erottamista, mikä voi vaikuttaa henkiseen hyvinvointiin. Toisaalta, joustava työaika ja mahdollisuus työskennellä kotoa käsin voivat parantaa työ- ja perhe-elämän tasapainoa, mikä voi tukea kokonaisvaltaista hyvinvointia. ▪ Tutkimusten mukaan ikäluokassa työhyvinvoinnilla on enemmän merkitystä yksilön yleiseen hyvinvointiin, kuin vanhemmissa sukupolvissa ja suurissa ikäluokissa. Työikäisten aikuisten mielenterveysongelmat voivat lisääntyä työelämän paineiden, epävarmuuden ja yhteiskunnallisten muutosten myötä. ▪ Pienissä asunnoissa ilman asuntojen jäähdytysmahdollisuuksia asuvat (eri-ikäiset) ovat haavoittuvia kesien kuumuudelle ilmastonmuutoksen edetessä. ▪ Vaikka teknologia voi parantaa terveystalvuiden saatavuutta, on olemassa riski, että terveyserot kasvavat, jos kaikki eivät pysty hyödyntämään näitä palveluita samalla tavalla.
Koulutus	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Työikäisten on jatkuvasti päivitettävä osaamistaan pysyäkseen mukana työelämän vaatimuksissa. Elinikäinen oppiminen, kuten lyhytkurssit, verkkokurssit ja ammatillinen täydennyskoulutus, tulevat entistä tärkeämmiksi. Työikäisillä onkin tulevaisuudessa siten yhä enemmän mahdollisuuksia päivittää osaamistaan joustavien ja modulaaristen koulutusohjelmien kautta. ▪ Työmarkkinoiden muuttuessa on todennäköistä, että monet työikäiset joutuvat vaihtamaan ammattia tai alaa. Tämä lisää tarvetta uudelleen koulutukselle ja reskilling-ohjelmille, joiden avulla työikäiset voivat siirtyä uusille urille. ▪ Vaikka verkko- ja etäopetus tarjoaa uusia mahdollisuuksia, on olemassa riski, että kaikki työikäiset eivät pysty hyödyntämään näitä mahdollisuuksia samalla tavalla. Digitaalinen kuilu, kuten osaamisen, saavutettavuuden ja infrastruktuurin erot, voi kasvattaa eriarvoisuutta koulutuksessa.
Henkilökohtainen toiminta ja työ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Perinteisten alojen rinnalle nousee uusia ammatteja ja osaamisalueita, kuten tekoälyarkkitehtejä ja eettisen tekoälyn asiantuntijoita. Robotit ja tekoäly ovat myös työkavereita tulevaisuudessa. ▪ Kaupunkeihin keskittyvien taloudellisten mahdollisuuksien ja opiskelumahdollisuuksien takia suuret kaupungit houkuttelevat nuoria osaavia työntekijöitä. Väestöryhmä saattaa priorisoida uransa ja elämäntyyliensä perheen perustamisen edelle, jonka he saattavat tehdä paljon myöhemmin elämässä, jos koskaan. ▪ Paikkariippumaton etätö voi olla entistä yleisempää kuin vuonna 2022, jolloin 55% suomalaisista ei tehnyt lainkaan etätöitä. Etätöiden lisääntyminen voi edelleen kasvattaa suomalaisten työmatkan pituutta, joka on kasvanut koko kyselyhistorian (1998–2022) ajan ja erityisesti vuodesta 2016, minkä voi osiksi nähdä johtuvan myös pandemian kiihdyttämästä työpaikan ja kodin välisen suhteen riippumattomuudesta etätöntekijöillä. Etätöiden lisääntyminen voi kääntää 2010-luvulla alkaneen pyörän ja joukkoliikenteen käytön kasvun työmatkoilla ja lisätä uudestaan auton käyttöä työmatkustamiseen. ▪ Yhä useampi saattaa työskennellä yrittäjänä. ▪ Työn kiinnostavuudessa työnantajan arvomaailmalla aiempia sukupolvia isompi merkitys. ▪ Nouseeko naisten koulutustaso edelleen nopeammin kuin miesten?

AIKUISUUS

Kuva: Ben Tofan / Unsplash

Ääni kuuluville yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suomalaisten ikääntymisestä johtuen päätöksenteko edustaa yhä vahvemmin vanhempia ikäluokkia ja nuorempien sukupolvien kokemus vaikuttamismahdollisuuksista heikentyy entisestään. Ikääntynyt Suomi voi näyttäytyä yhä konservatiivisemmalta. ▪ Digitaalisten alustojen avulla yksilöt ja ryhmät voivat helposti organisoitua, kampanjoida ja osallistua julkiseen keskusteluun. Teknologian kehitys voi myös tukea demokraattisia prosesseja, kuten kansalaisaloitteita ja osallistuvaa budjetointia, jotka voivat tuoda työikäisten näkemyksiä paremmin esille päätöksenteossa. Digitaalinen kuilu ja eriarvoisuuden kasvu voi myös estää työikäisiä hyödyntämästä näitä mahdollisuuksia tasapuolisesti. ▪ Globaalit ja paikalliset kriisit voivat joko vahvistaa yhteiskunnallista solidaarisuutta ja osallisuutta tai lisätä eristäytymistä ja epäluottamusta.
Sosiaaliset suhteet ja yhteydet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Etätöiden yleistymisen voi muuttaa työpaikkayhteisöjen dynamiikkaa ja heikentää työpaikan sosiaalista yhteisöllisyyttä. Paikallisyhteisöt ja naapurustoihin perustuvat verkostot voivat nousta entistä tärkeämpään rooliin, erityisesti kun ihmiset viettävät enemmän aikaa kotona ja omilla asuinalueillaan. Paikallisten yhteisöjen vahvistuminen voi tarjota työikäisille mahdollisuuden tiiviimpiin ja merkityksellisempiin sosiaalisiin suhteisiin. ▪ Kotitalouksien diversiteetti lisääntyy tulevaisuudessa: sinkut, naimattomat, yksinhuoltajat, eronneet, kommuunit, sateenkaariperheet ja -yhteisöt, etnisesti ja kulttuurisesti monimuotoiset yhteisöt ovat yhä yleisempiä. Uusista kotitalouksien muodoista voi syntyä laajemmin nostetta yhteisölliselle ilmapiirille. Monet lapsettomat yksilöt tai pariskunnat voivat pitää lemmikkejä lasten korvaajina. Asumis- ja finanssipalvelut saattavat osaltaan edistää erilaisia yhteiselämisen muotoja muun muassa joustavien lainojen avulla. ▪ Aikuisilla on yhä enemmän kansainvälisiä verkostoja eri maanosiin.
Aineellinen elintaso	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asumiskustannusten kehitys erityisesti suurissa kaupungeissa, voi merkittävästi heikentää työikäisten aineellista elintaso. ▪ Palkkaerojen kasvu ja työsuhteiden epävarmuus voivat luoda eriarvoisuutta. ▪ Paikkariippumaton etätö voi vähentää asumisen osuutta menoista. ▪ Kestävän kehityksen trendit ja ympäristöpolitiikan muutokset voivat vaikuttaa työikäisten elintasaan esimerkiksi energia- ja elintarvikehintojen kautta. ▪ Nuoret sinkut ja lapsettomat pariskunnat voivat keskittyä rahankäytössä täysin itseensä ja maksaa korkeita hintoja elämäntyyliin sopivista palveluista.
Ympäristö	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tiiviiden ja toiminnoiltaan sekoittuneiden alakeskusten ja reuna-alueiden rooli saattaa korostua nuorilla aikuisilla, mikäli kaupunkien keskustojen hintatason kehitys nuorten aikuisten ulottumattomiin ja ensiasunnon keskimääräisen ostamisiän nousu jatkuvat 2000-luvun alkuvuosikymmenten kaltaisina. Myös tyhjentyvä pientalokanta voi tarjota houkuttelevia kohtuuhintaisia asumisen mahdollisuuksia.
Turvallisuuden tunne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Työikäisten henkinen turvallisuuden tunne on yhä tärkeämpi tekijä, erityisesti stressin, työuupumuksen ja mielenterveysongelmien lisääntyessä. ▪ Teknologian käyttö voi tuoda mukanaan lisääntyneitä valvontaa, joka saattaa herättää huolta yksityisyydestä ja henkilökohtaisista vapauksista. Myös kyberrikollisuuden lisääntyminen voi luoda uudenlaisia uhkia.

LAPSIPERHEET

Kuva: Kelly Sikkema / Unsplash

Terveys	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suomalaisten lapsiperheiden fyysinen terveys tulee olemaan pitkälti riippuvainen terveellisistä ruokailutottumuksista ja liikunnan määrästä. Tulevaisuudessa terveystietoisuuden odotetaan kasvavan, mikä voi parantaa perheiden ruokailutottumuksia. Myös, ympäristötietoisuuden kasvu voi johtaa terveellisempiin elintapoihin ja ympäristönsuojelutoimiin, jotka parantavat lapsiperheiden ja muiden ikäryhmien terveyttä. ▪ Syrjäseuduille perheiden terveystietoisuuden saanti voi olla heikompaa, mikä voi johtaa eriarvoisuuteen terveyden tasossa. ▪ Zoomereiden sukupolvessa työhyvinvoinnilla on tutkimusten mukaan enemmän merkitystä yksilön yleiseen hyvinvointiin, kuin heitä edeltäneillä sukupolvilla.
Koulutus	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tulevaisuudessa vanhempien osallistumista lasten koulutukseen voidaan tukea paremmin esimerkiksi koulutuksella, joka auttaa heitä ymmärtämään digitaalisen oppimisen vaatimuksia ja mahdollisuuksia. Tämä voi parantaa lasten oppimistuloksia ja vahvistaa perheiden koulutuksellista hyvinvointia. ▪ 1970-luvun lopulla syntyneet ovat jäämässä Suomen koulutetuimmaksi ikäryhmäksi. 2030-luvulla suomalaisten lapsiperheiden vanhemmat näyttävät nykykehityksen valossa olevan EU-maiden keskiarvoa vähemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita. ▪ Koulutuserot suomalaistaustaisten vanhempien ja maahanmuuttajataustaisten vanhempien välillä näkyvät yhä selvemmin yhteiskunnassa.
Henkilökohtainen toiminta ja työ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lapsiperheiden henkilökohtaista toimintaa ja työntekoa tukee entistä enemmän joustavat työskentelymahdollisuudet, kuten etätyö, joustavat työajat ja osa-aikatyö. Nämä mahdollisuudet voivat helpottaa perheiden arkea, jolloin vanhemmat voivat paremmin yhdistää työ- ja perhe-elämän velvollisuudet ja ylläpitää korkeaa elämänlaatua. ▪ Tulevaisuudessa perhemallit voivat olla yhä monimuotoisempia, ja erilaiset perherakenteet voivat vaatia erilaisia tukimuotoja ja toimintatapoja. Samalla kuitenkin lapsiperheiden julkisiin palveluihin voi kohdistua paineita, koska ikääntyminen kuormittaa julkista järjestelmää. ▪ Ympäristötietoisuuden ja kestävä kehityksen korostuminen voivat johtaa siihen, että lapsiperheet osallistuvat aktiivisesti erilaisiin ekologisiin projekteihin.
Ääni kuuluville yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ikääntyvässä Suomessa päätöksenteko edustaa yhä vahvemmin vanhempia ikäluokkia ja nuorempien kokemus vaikuttamismahdollisuuksista heikentyy entisestään. Ikääntynyt Suomi voi näyttäytyä yhä konservatiivisemmalta. ▪ Verkkoyhteisöjen kautta vanhemmat voivat mobilisoida ja nostaa esiin perheille tärkeitä kysymyksiä, mikä voi vahvistaa heidän ääntään päätöksenteossa. ▪ Digitaalinen kuilu voi rajoittaa joidenkin perheiden osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia ▪ On tärkeää, että erilaiset ja marginaaliset perhemallit sekä maahanmuuttajataustaiset perheet huomioidaan päätöksenteossa. Tämä voi vaatia erityisiä ja innovatiivisia osallistumismekanismeja ja tukitoimia.

LAPSIPERHEET

Kuva: Kelly Sikkema / Unsplash

Sosiaaliset suhteet ja yhteydet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2010-luvulla dramaattisesti laskeneesta syntyvyydestä johtuen suomalaisten lapsiperheiden absoluuttinen lukumäärä on aiempaa pienempi. ▪ Digitaalisten alustojen avulla lapsiperheet voivat ylläpitää laajempaa sosiaalista verkostoa. Lapsiperheiden asuminen voi myös keskittyä yhä vahvemmin sellaisille asuinalueille, joissa on myös muita lapsiperheitä. ▪ Yhä useampi lapsiperhe on monikielinen tai puhuu äidinkielenä muuta kuin kotimaisia kieliä..
Aineellinen elintaso	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Palkkaerot eri sektoreiden ja osaamisalueiden välillä voivat kasvaa, mikä voi vaikuttaa lapsiperheiden taloudelliseen tilanteeseen. Erityisesti korkean teknologian alalla työskentelevät perheet voivat hyötyä suuremmista tuloista, kun taas matalapalkkaiset alat voivat jäädä jälkeen. ▪ Varallisuuden kerryttäminen voi olla haastavampaa, jos asuntomarkkinat ovat epävakaat tai sijoitusmahdollisuudet heikentyvät. Tämä voi olla erona aikaisempiin sukupolviin, jotka saattoivat hyötyä pitkään jatkuneesta talouskasvusta ja vakaasta asuntomarkkinoista. ▪ Ilmastonmuutoksen ja globaalien markkinahäiriöiden vaikutuksesta energian ja ruoan hinnat voivat nousta, mikä lisää lapsiperheiden elinkustannuksia. Tämä voi heikentää perheiden ostovoimaa verrattuna aikaisempiin sukupolviin, jotka saattoivat kohdata vähemmän inflaatiopaineita näillä osa-alueilla. ▪ Asuminen voi entisestään kallistua erityisesti suurimmissa kaupungeissa ja voi heikentää lapsiperheiden asemaa, koska yhä suurempi osa tuloista kuluu asumiseen. Toisaalta ikääntyneiden poismuuttaminen vanhemmasta pientalokannasta voi tarjota kohtuuhintaisia asumisen mahdollisuuksia. ▪ Lapsiperheiden velkaantuminen voi lisääntyä, jos elinkustannukset ja asumisen hinta nousevat merkittävästi. Tämä voi johtaa taloudelliseen epävarmuuteen ja heikentää perheiden kykyä varautua taloudellisiin kriiseihin, toisin kuin aiemmillä sukupolvilla, joilla saattoi olla vähemmän velkaa suhteessa tuloihin. ▪ Tulevaisuuden lapsiperheet ovat tottuneita ja vakiintuneita verkkopalveluiden käyttäjiä ja ostavat palveluita ja tuotteita verkkokaupasta vanhempia sukupolvia enemmän. ▪ Kulutustottumukset voivat muuttua merkittävästi, jos kulutuspreferenssit siirtyvät kohti kestävämpää ja ympäristöystävällisempää elämäntapaa. Tämä voi tarkoittaa, että perheet käyttävät enemmän varoja esimerkiksi uusiutuvaan energiaan, luomuruokaan ja kestäviin kulutustavaroihin. Lapsiperheet saattavat myös panostaa enemmän vapaa-aikaan ja kokemuksiin kuin aiemmat sukupolvet, jotka ehkä painottivat enemmän säästämistä ja varallisuuden kartuttamista.

LAPSIPERHEET

Kuva: Kelly Sikkema / Unsplash

Ympäristö	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aiemmat sukupolvet eivät kohdanneet samassa määrin ilmastonmuutoksen konkreettisia vaikutuksia, kuten lapsiperheet todennäköisesti tulevat kohtaamaan tulevina vuosikymmeninä. Sään ääri-ilmiöt, tulvat, myrskyt ja lämpötilan nousu, voivat olla yhä yleisempiä. Tämä voi vaikuttaa perheiden arkeen esimerkiksi lisääntyneiden kotivaurioiden riskien, terveysongelmien (kuten hengitystiesairauksien) ja energian kulutuksen nousun kautta. ▪ On odotettavissa, että ilmastonmuutoksesta ja luontokadosta johtuen viheralueiden merkitys korostuu kaupunkisuunnittelussa, mikä tukee lapsiperheiden fyysistä ja henkistä hyvinvointia. Kaupunkivihreän ja viheralueiden lisääminen sekä puistojen kehittäminen voivat tarjota lapsiperheille turvallisen ja terveellisen ympäristön leikkiin ja liikuntaan. ▪ Teknologian kehitys ja tiukentuvat ympäristömääräykset voivat johtaa siihen, että lapsiperheillä on paremmat mahdollisuudet asua ekologisesti kestävässä taloissa, mikä voi parantaa elämänlaatua ja vähentää perheiden ympäristövaikutuksia ja hiilijalanjälkeä ja samalla parantaa asumismukavuutta. ▪ Aiemmat sukupolvet olivat riippuvaisempia yksityisautoilusta, mikä lisäsi liikenteen päästöjä ja ympäristökuormitusta. Tulevaisuudessa lapsiperheiden käytössä on ympäristöystävällisempiä liikkumisvaihtoehtoja, mitä tukevat myös nuorempien sukupolvien suurempi kiinnostus kestäviin kulkutapoihin, kuten pyöräilyyn. ▪ Aiemmat sukupolvet saattoivat elää ympäristöissä, joissa teollisuus- ja liikennepäästöt olivat korkeampia, mikä heikensi ilmanlaatua. Jos päästövähennykset ja ilmanlaadun parannustoimet onnistuvat, lapsiperheet voivat elää terveellisemmässä ympäristössä verrattuna aiempiin sukupolviin.
Turvallisuuden tunne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aikaisemmat sukupolvet saattoivat kokea suurempaa taloudellista turvallisuutta, johtuen vakaammista työmarkkinoista ja alhaisemmista asumiskustannuksista. Tulevaisuudessa työmarkkinoiden epävarmuus, joka johtuu esimerkiksi automaatiosta ja digitalisaatiosta, voi heikentää lapsiperheiden taloudellista turvallisuutta ja lapsiperheet voivat olla riippuvaisempia sosiaaliturvasta, koulutuksesta ja kyvystä sopeutua muuttuvaan talousympäristöön. ▪ Aiemmat sukupolvet saattoivat kokea konkreettisia fyysisiä uhkia, kuten rikollisuutta, mutta heiltä puuttui digitaaliset uhkatekijät. Näin ollen tulevaisuuden lapsiperheet kohtaavat monimuotoisempia turvallisuusriskejä, jotka yhdistävät sekä perinteisiä että moderneja uhkia. Kyberrikollisuus ja digitaalinen häirintä ovat esimerkkejä riskeistä, joihin lapsiperheet joutuvat sopeutumaan. ▪ Vanhemmat sukupolvet eivät kokeneet yhtä voimakasta huolta ilmastonmuutoksesta ja sen seurauksista. Tulevaisuuden lapsiperheiden on todennäköisesti käsiteltävä näitä ympäristöriskejä entistä enemmän. Huoli ympäristön tilasta ja tulevaisuuden elinolosuhteista voi lisätä turvattomuuden tunnetta.

IKÄÄNTYNEET

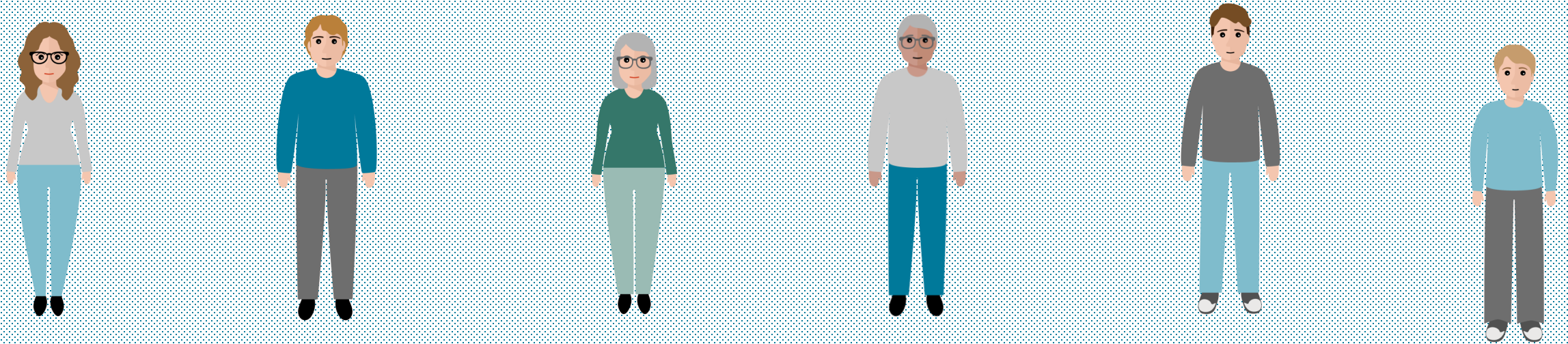

Kuva: Andrey K / Unsplash

Terveys	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tulevat ikääntyneet voivat elää pidempään ja terveempinä, mutta samalla kroonisten sairauksien, kuten sydän- ja verisuonitautien, diabeteksen ja nivelrikon, odotetaan lisääntyvän. Tulevilla vanhuksilla sairastuvuus voi olla suurempi johtuen elintapasairauksien yleisyydestä. <i>Sukupolvi X:n</i> edustajilla on tutkimusten mukaan huonommat elintavat ja korkeampi riski sairastua syöpään kuin heitä vanhemmilla <i>suurilla ikäluokilla</i>. Kehittyvä terveydenhuolto ja teknologia voi toisaalta myös parantaa ikääntyneiden elämänlaatua ja toimintakykyä verrattuna aiempiin sukupolviin. ▪ Verrattuna heitä vanhempiin sukupolviin, tulevaisuudessa ikääntyneet saattavat hyötyä laajemmasta mielenterveyspalvelujen tarjonnasta ja paremmasta tietoisuudesta mielenterveyden merkityksestä. ▪ Ikääntyneet ovat erityisen haavoittuvainen ryhmä ilmaston muuttuessa. Kuumuus, liukkaus, sään ääri-ilmiöt ja muut ilmastomuutoksen vaikutukset heikentävät itsenäistä liikkumista ja lisäävät haasteita arjessa. Liukastumisonnettomuudet voivat olla uusi kansantauti. Vanhemmilla sukupolvilla muita yleisempi hiihtoharrastus voi myös vaikeutua leutojen talvien myötä.
Koulutus	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ikääntyneiden määrän absoluuttinen kasvu sekä aiempaa terveemmät ja aktiivisemmat seniorit voivat lisätä vanhuskoulutuksesta kiinnostuneiden määrää. Ikääntyneille voi olla saatavilla monipuolisempia koulutusmahdollisuuksia, kuten koulutusohjelmia, jotka keskittyvät kognitiivisten kykyjen ylläpitämiseen tai voivat auttaa vähentämään dementian ja muiden ikääntymiseen liittyvien kognitiivisten sairauksien riskiä. Koulutukset voivat myös keskittyä henkisen hyvinvoinnin ja sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen. ▪ Koulutus voi tarjota vanhuksille mahdollisuuksia osallistua yhteisölliseen toimintaan, mikä auttaa ehkäisemään yksinäisyyttä ja eristäytymistä.
Henkilökohtainen toiminta ja työ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ikääntyneillä voi olla enemmän mahdollisuuksia jatkaa työelämässä joustavasti, esimerkiksi osa-aikatyön tai etätyön kautta. Aiemmat sukupolvet saattoivat kokea, että eläkkeelle jääminen merkitsi aktiivisen toiminnan loppua, mutta tulevaisuuden vanhuksat voivat nähdä eläkkeelle jäämisen mahdollisuutena uusien harrastusten ja taitojen kehittämiseksi. ▪ Aiemmat sukupolvet saattoivat olla riippuvaisempia perheensä tai yhteiskunnan tuesta eläkkeelle jäämisen jälkeen. Tulevaisuuden ikääntyneet voivat olla taloudellisesti itsenäisempiä, mikä voi antaa heille enemmän vapautta ja valinnanmahdollisuuksia elämässään. Toisaalta, taloudellisen eriarvoisuuden kasvu voi asettaa haasteita, jotka voivat vaikuttaa yksilöiden mahdollisuuksiin ylläpitää täyttä autonomiaa. ▪ Tulevat ikääntyneet ovat eniten elämässään työmatkoja autolla kulkenut sukupolvi verrattuna heitä vanhempiin tai nuorempiin – monelle julkisen liikenteen päivittäinen käyttö on uuden taidon opettelua. Nykypäivän yli 65-vuotiaissa on ikäryhmistä eniten niitä, jotka eivät käytä lainkaan joukkoliikennepalveluita. ▪ Digitalisaation edetessä ja tekoälyn yleistyessä nopeasti arjesta voi tulla haasteellista digitaalisesti syrjäytyneille.
Ääni kuuluville yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ikääntyneiden painoarvo päätöksenteossa ja keskustelussa vahvistuu: Ikääntyneiden ikäluokat ovat suurin äänestäjäryhmä. Tutkimusten mukaan vanheneva kansakunta muuttuu konservatiivisemmaksi (Risto Murto 2022).

IKÄÄNTYNEET

Sosiaaliset suhteet ja yhteydet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yksin elävien vanhusten määrä kasvaa. Ikääntyneiden ikäluokassa on perinteisesti ollut eniten naapuriapua ja vuorovaikutusta naapurien kanssa ja sen merkitys kasvaa yksin elävien määrän kasvaessa. Aiemmat sukupolvet saattoivat elää lähempänä perhettään ja nauttia tiiviimmistä yhteisöistä, mikä vähensi yksinäisyyden riskiä. Tulevaisuudessa vanhuksat voivat joutua käsittelemään suurempaa eristäytymisen riskiä, mutta samalla teknologia ja yhteiskunnan palvelut voivat tarjota uusia keinoja sosiaalisen yhteydenpidon ylläpitämiseen. ▪ Ikääntyneiden (asumis- ja palvelu)keskittymät voivat luoda uudenlaisia yhteisöjä. ▪ Kuinka toimii vuorovaikutus vieraskielisten palvelutyöntekijöiden kanssa? ▪ Lapsettomia ikääntyneitä erityisesti suurissa kaupungeissa.
Aineellinen elintaso	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Seniorikuluttajien ja -työntekijöiden määrä kasvaa. Verkkokauppaan tottumattomien ikääntyneiden osuus päivittäistavara- ja kivijalkakaupoissa asioivista voi kasvaa merkittävästi, samalla kun heitä nuoremmat ikäluokat tekevät yhä enemmän ostoksistaan verkkokaupoissa.
Ympäristö	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Monipuolistuva asuntokanta mahdollistaa ikäihmisille yhteisöasumista ja ryhmäkoteja yksinasumisen sijaan. ▪ Ikääntyneet voivat hyötyä ympäristöjen paremmasta mukauttamisesta ikääntyneiden tarpeisiin, mikä voi tukea heidän fyysistä ja henkistä terveyttään. ▪ Asuinalueen valintatekijöissä ikääntyneillä ovat aiempina vuosikymmeninä korostuneet turvallisuus, terveellisyys, kaupan saavutettavuus jalan ja esteettömyys, minkä lisäksi alueen maine ja historia sekä identiteetti ovat olleet tärkeitä. ▪ Tarve esteettömille ja yhteisöllisille ratkaisuille arjen sujumiseksi.
Turvallisuuden tunne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Digitalisaation ja tekoälyn yleistyessä nopeasti arjesta voi tulla haasteellista digitaalisesti syrjäytyneille. ▪ Kaupustelu- ja huijaus- yms. riskit ikääntyneiden keskittymissä.

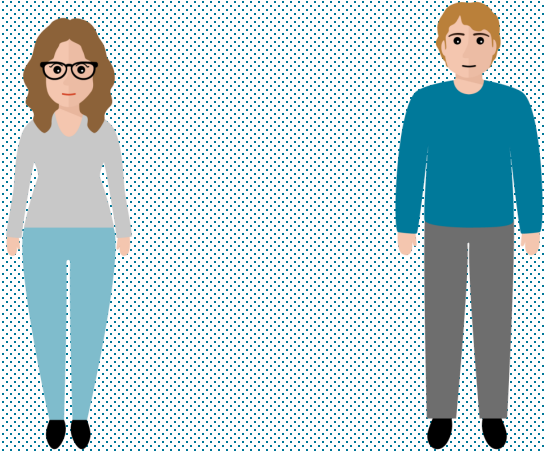

Pohdintoja: Tampereen kaupunkiseudun asukaspersonaa 2040

Tulevaisuustarinoita asukaspersoonien avulla

- Seuraavilla sivuilla esiteltävät 12 tulevaisuuden asukaspersoonaa ovat kuvitteellisia hahmoja, jotka edustavat erilaisia väestöryhmiä ja heidän tarpeitaan tulevaisuudessa.
- Asukaspersoonissa tiivistyy se tulevaisuusymmärrys asukkaista, mikä on kerätty Väestö 2040 –hankkeen aikana työpöytätyöskentelyn ja asukasvuorovaikutuksen avulla.

Tulevaisuuden asukaspersoonat auttavat:

- **Tunnistamaan erilaisia väestöryhmiä ja heidän tarpeitaan:** Persoonat auttavat hahmottamaan, millaisia ihmisiä kaupunkialueilla saattaa asua, ja mitä he arvostavat ja tarvitsevat.
- **Suunnittelemaan palveluita ja infrastruktuuria:** Persoonien avulla voidaan suunnitella kaupunkiseutua ja sen eri alueita siten, että ne vastaavat paremmin asukkaiden tarpeisiin ja parantavat heidän elämänlaatuaan.
- **Ennakoimaan tulevaisuuden muutoksia:** Persoonat auttavat ennakoimaan, miten väestön rakenne ja tarpeet saattavat muuttua tulevaisuudessa, ja miten kaupunkisuunnittelussa voidaan varautua näihin muutoksiin.

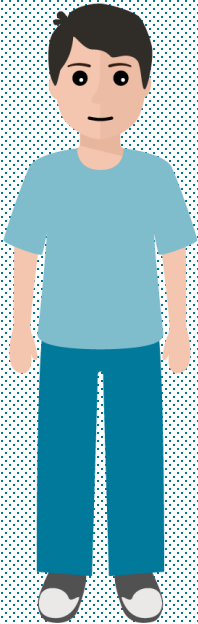

Tampereen kaupunkiseutu Asukaspersoona 2040

Shayan
6 vuotta, poika
Ylöjärvi

- Syntynyt Iranissa.
- Asuu kerrostalossa alakeskuksessa.
- Käy eskaria.

Tavoitteet ja mahdollisuudet	Kipupisteet
<ul style="list-style-type: none"> Opettelee eskarissa suomenkieltä teknologian avulla. Päiväkodin ympäristö on monikulttuurinen ja osin monikielinen. Tulevaisuudessa maahanmuuttajatausta voi olla merkittävä etu työelämässä.	<ul style="list-style-type: none"> Lähiympäristössä vain muutama saman ikäluokan lapsi. Kotikunnassa lastenpalvelut ovat keskittyneet keskustan ulkopuolelle, koska keskustan palvelut ovat ikääntyneille. Diginatiivit zoomer-vanhemmat eivät priorisoi lapsen fyysistä aktiivisuutta.
Sosiaaliset suhteet	Rakennettu ympäristö
<ul style="list-style-type: none"> Haasteena vanhempien kulttuurinen kiinnittymättömyys yhteiskuntaan. Kodin ympäristö on enemmän iranilainen kuin suomalainen, mihin vaikuttavat perheen saman kieliset ystävät. Myöhemmin kouluikäisenä sidotut kontaktit tulevat olemaan olennaisessa roolissa suomalaisen verkoston laajentamisessa.	<ul style="list-style-type: none"> Viedään autolla päiväkotiin. Vanhempien autoilun taustalla osin kulttuuriset syyt. Perhe haluaisi asua kaupunkimaisemmassa ympäristössä, mutta huolena on lapsen turvallinen liikkuminen. Korkeakoulutetut vanhemmat ovat harkitsemassa muuttoa rivi- tai paritaloon ja toiseen koulupiiriin.
Vertailu muihin ikäluokkiin ja sukupolviin	Lukuja
<ul style="list-style-type: none"> Lapsi kasvaa huomattavasti aiempia sukupolvia monikulttuurisemmassa yhteiskunnassa. Autonomisesta liikenteestä huolimatta tämäkään sukupolvi ei kykene itsenäiseen liikkumiseen alle kouluikäisenä.	<ul style="list-style-type: none"> MDI:n perusura-ennusteen mukaan 6-vuotiaiden suhteellinen osuus väestöstä on vuonna 2040 hieman kasvanut, mikäli syntyvyys nousee 2030-luvulla. Vieraskielisten osuus 0-6 -vuotiaiden ikäluokassa on perusura-ennusteessa 14 % ja kansainvälistymisen skenaariossa 17 %. Vuonna 2024 ahtaasti* seudun vieraskielisistä asui 38 %, koko seudun väestöstä 12 %.

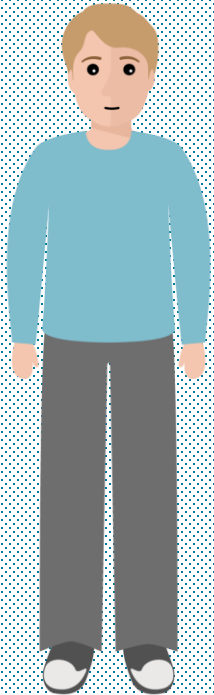
*Tilastokeskuksen määritelmän mukainen ahtaastiasuminen

Tampereen kaupunkiseutu

Asukaspersoona 2040

Elias
15 vuotta, poika
Orivesi

- ☑ Lukiossa ja ammattikoulussa, tekee kaksoistutkintoa.
- ☑ Asuu vanhempien kanssa vanhassa omakotitalossa 5km päässä keskustasta.
- ☑ Ajaa sähkömopolla.

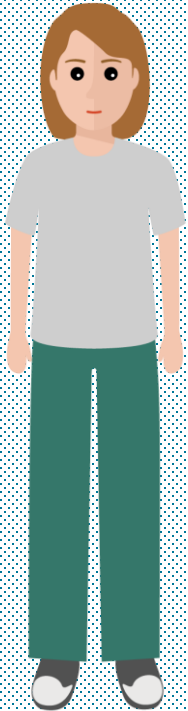
Tavoitteet ja mahdollisuudet	Kipupisteet
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kiinnostunut yrittäjyydestä ja lukio-opinnot tukee tätä. Pyrkii löytämään oman näköisensä ammattipolun. ▪ Harrastaa e-urheilua ja on paljon verkossa. ▪ Haaveilee perheestä, omasta talosta ja suuresta pihasta. Voisi harkita myös kauempana asumista mutta pysyisi mielellään seudulla.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vain muutama saman ikäluokan kaveri. ▪ Pienituloisella perheellä on suppea terveydenhoito ja yksinkertainen ruokavalio. Uhkana saman kehityksen jatkuminen Eliaksella myös aikuisena. ▪ Vanhempien varallisuus on kiinni talossa. Käytössä oleva raha ei riitä mihinkään ylimääräiseen. ▪ On jo nyt huolestunut opiskelemaansa talotekniikka-alan tulevaisuudesta, mikä aiheuttaa epävarmuutta ja ahdistusta.
Sosiaaliset suhteet	Rakennettu ympäristö
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osin itsenäisten opiskelujen takia verkostot lähiympäristössä ovat pienet ja eivät kovin tiiviit. Muutamia kansainvälisiä verkko-kavereita e-urheilun kautta.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liikkuu sähkömopolla ja on lyhyemmillä matkoilla riippumaton autosta. Hyödyntäisi julkista liikennettä, jos se olisi helpommin saavutettavissa. ▪ Arvostaa suurempia kaupan yksiköitä ja erikoisliikkeitä.
Vertailu muihin ikäluokkiin ja sukupolviin	Lukuja
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Muistuttaa erityisesti asuinpaikan osalta tyypillisiä oman talon toiveita myös aiemmissa sukupolvis- ja kiinnittyy lähiympäristöön. Ei kuitenkaan halua omistaa erityisen paljon muuta materiaalia ▪ Verkkoysteisöt saattavat olla yhä useammilla rinnakkaisia lähiympäristön verkostoille.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 13-15 vuotiaiden määrä 2040 Orivedellä -34% MDI:n perusura-ennusteen mukaan eli noin 200 henkilöä.

Tampereen kaupunkiseutu

Asukaspersoona 2040

Olivia
17 vuotta, tyttö
Tampere

- ☑ Urheilulukiossa.
- ☑ Asuu yksin keskustaajamassa opiskelijan puoliyksiossää, jossa yhteiskeittiö muiden asukkaiden kanssa.

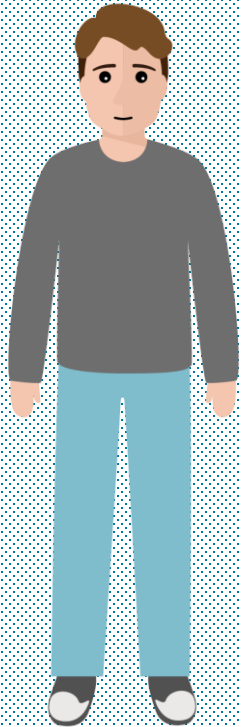

Tavoitteet ja mahdollisuudet	Kipupisteet
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Halu itsenäistyä on ollut urheilun lisäksi syy muuttaa omaan asuntoon. ▪ Lukio-opinnoissa tekoäly toimii toisena opettajana ja sihteerinä. ▪ Haaveilee opinnoista ulkomailla. Jos jää Suomeen opiskelemaan niin haluaa asua pyörämatkan päässä yliopistosta. ▪ Preferoi asiointia virtuaalisesti ja metaverse-palveluissa.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opinnoissa suoriutumisen ja jatko-opintojen paineet rasittavat lukiolaisen mieltä. ▪ Kallistunut ja osin yksityistetty terveydenhuolto on supistanut urheilulisenssin tuomaa turvaa ja urheiluloukkaantumiset rasittavat perheen taloutta. ▪ Tulotilannetta rajoittavat tuet ja vanhempien avustukset. ▪ Vaikeuksia erottaa oikeaa ja tekoälyn luomaa sisältöä ja esim. nuorten kehokuvastoa.
Sosiaaliset suhteet	Rakennettu ympäristö
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Harrastuskaverit merkittävin sosiaalinen piiri. Vähän kohtaamisia muiden kanssa, digitaalista vuorovaikutusta lukuun ottamatta. ▪ Tottunut osallistumaan ja vaikuttamaan erilaisten verkkokyselyjen kautta, vaikka ei koekaan itseään aktiiviksi eikä ole mukana vapaaehtoistyössä.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pyöräilyväylät tärkeitä. Sähköpyöräkin käy, mutta nauttii myös tavallisesta pyöräilystä. ▪ Talvella suosii myös ratikkaa ja bussia. ▪ Palveluista arvostaa eniten vapaa-ajan palveluita. ▪ Ilmasto- ja ympäristöкриisi on ollut osa todellisuutta lapsesta saakka. ▪ Asuinympäristössä eli keskustaajamassa asuu paljon ikääntyneitä ympärillä.
Vertailu muihin ikäluokkiin ja sukupolviin	Lukuja
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Syntynyt ja kasvanut tekoälyn aikana. ▪ Edustaa erittäin digitalisoitunutta sukupolvea, mikä näkyy erityisesti palveluiden käytössä.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MDI:n ennusteen mukaan 16-19 -vuotiaiden määrä on pysynyt jokseenkin samana Tampereella, mutta vähentynyt koko seudun tasolla -8%. Ikäluokan suhteellinen osuus väestöstä pienentyisi selvästi.

Tampereen kaupunkiseutu Asukaspersoona 2040

Johannes
23 vuotta, mies
Tampere

- Opinnot tauolla ja keikkatoissa palvelualueella.
- Asuu kumppanin ja kissan kanssa vanhassa kerrostalossa keskustan reunalla.

Tavoitteet ja mahdollisuudet	Kipupisteet
<ul style="list-style-type: none"> Haaveilee mahdollisimman rauhallisesta arjesta urbaanissa ympäristössä. Kokee, ettei halua lapsia tulevaisuudessa. Painottaa kokonaisvaltaista hyvinvointia. Edustaa sukupolvensa osaa, joka suhtautuu kriittisesti sosiaaliseen mediaan.	<ul style="list-style-type: none"> Tulevaisuus näyttäytyy epävarmana. Opinnot jääneet osin mielenterveyssyistä. On joutunut olemaan pitkällä sairauslomalla, kiinnostus työelämää kohtaan ei ole suuri, saattaa jättäytyä pois töistä kokonaan mielenterveysongelmien vuoksi.
Sosiaaliset suhteet	Rakennettu ympäristö
<ul style="list-style-type: none"> Pyrkii vaikuttamaan yhteiskunnassa ja kaupunki-kehittämisessä voimavarojen mukaan ja aktiivisesti varmistaa, ettei päätöksenteon ikäkuilu kasvaisi lisää vanhempien ikäluokkien eduksi. Varhainen omaksuja digidemokratian verkostoissa. Hyvin monikulttuurinen verkosto. Arki käytännössä englanninkielistä.	<ul style="list-style-type: none"> Elää hyvin paikallista elämää ja käyttää arjessa todella vähän mitään kulkuneuvoja omien jalkojen lisäksi. Suosii etä- ja verkkopalveluita.
Vertailu muihin ikäluokkiin ja sukupolviin	Lukuja
<ul style="list-style-type: none"> On kasvanut 2020-luvun epävarmuuksien aikana ja jatkuva muutos sekä epävarmuus ovat normaali osa kokemusmaailmaa. Tampereella elämisen ja asumisen korkeat kustannukset edellyttävät opintojen ja töiden yhdistämistä, kuten edeltävälläkin sukupolvella.	<ul style="list-style-type: none"> MDI:n ennusteen mukaan 20-24 -vuotiaiden määrä on vähentynyt Tampereella -12% vuodesta 2023.

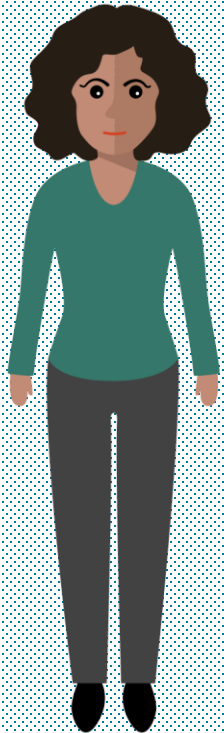

Tampereen kaupunkiseutu

Asukaspersoona 2040

Alika
29 vuotta, nainen
Tampere

- ☑ Muutti Nigeriasta Helsinkiin maisteriopintoihin, nyt aloitteleva konsulttiyrittäjä Tampereella.
- ☑ Asuu yksin pienkerrostalossa.

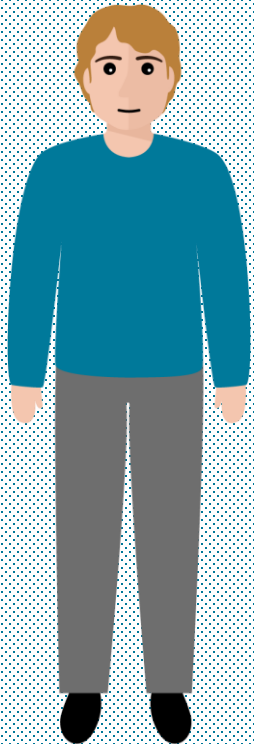
Tavoitteet ja mahdollisuudet	Kipupisteet
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Urahaaveet yrittäjyydestä määrittelevät asuinpaikan. Haluaa jäädä Suomeen, jos siihen on tilaisuus. ▪ Kiinnostunut työskentelemään luontokadon pysäyttämiseksi.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elänyt Suomessa englanninkielistä arkea ja suomenkielisten palveluiden kanssa on vaikeuksia. ▪ Huonoja kokemuksia suvaitsemattomuudesta aiemmissa työpaikoissa.
Sosiaaliset suhteet	Rakennettu ympäristö
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Käy yritystapahtumissa seudulla. Toivoo tukea yrittäjyyteen. ▪ Monipuolinen sosiaalinen verkosto ympäri Suomea ja Eurooppaa opintojen jälkeen. Usea tuttu asuu 6 kk:n jaksoissa diginomadina ympäri Euroopan kaupunkia. ▪ Parempien mahdollisuuksien löytyessä saattaa herkästi muuttaa pois Suomesta.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Julkiset tilat, torit ja esimerkiksi kahvilat ja väliaikaistapahtumat kaupunkitilassa ovat tärkeitä ja tukevat yhteisöihin löyhästi liittymistä. Vilkkaampi kaupunkikuva on mieleinen myös nuoruudesta. ▪ Liikkuu paljon luonnossa ja arvostaa Suomen luontoa.
Vertailu muihin ikäluokkiin ja sukupolviin	Lukuja
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yhtenäinen työura ei ole zoomereille enää oletusarvo, vaan yhtä odotettavissa on omanlainen, eri osista koostuva työpolku. ▪ Suuren väestönkasvun ja nuoren, melko koulutetun ja englantia puhuvan väestön ansiosta Nigeriasta odotetaan tulevan yksi maailman johtavista talousmahdeista.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vieraskielisten 25–34 –vuotiaiden määrä seudulla kasvaa MDI:n ennusteissa 57 – 100%. Ikäluokasta jopa 22% on kansainvälistymisskenaarion mukaan vieraskielisiä.

Tampereen kaupunkiseutu

Asukaspersoona 2040

Leo
45 vuotta, mies
Pirkkala

- ☑ Eronnut, asuu yksin omakotitalossa.
- ☑ Työskentelee matkailuliiketoiminnan kehityksessä, coolcationing –konseptien parissa.

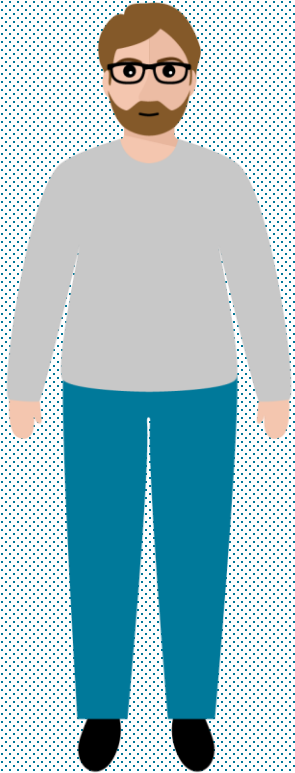
Tavoitteet ja mahdollisuudet	Kipupisteet
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Haaveilee lasten saannista, mutta kokee ettei haave ehkä enää toteudu. ▪ Jäänyt eron jälkeen yksin koiran kanssa taloon, jonka pieni piha ja pyörävarasto ovat tärkeitä. ▪ Arvostaa kodin älykkäitä energianhallinnan ratkaisuja ja yksin asuminen tarkoittaa täyttä vapautta hallinnoida ja testata niitä.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potee yksinäisyyttä koska lähiympäristössä ei ole muita samanlaisessa tilanteessa yksin asuvia asukkaita.
Sosiaaliset suhteet	Rakennettu ympäristö
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Työyhteisö ja asiakastapaamiset ovat tärkein osa sosiaalisia verkostoja. ▪ Vanhoista kauppakorkeakoulun ystävistä valtaosa asuu parempien työmahdollisuuksien takia pääkaupunkiseudulla.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pyöräilee sähköpyörällä ja nauttii nykyisin niille sallitusta 40 km/h nopeudesta. ▪ Käyttää autonomisia robottitakseja vieraillessaan työpäivän aikana matkailualan yrityksissä.
Vertailu muihin ikäluokkiin ja sukupolviin	Lukuja
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Omakotitalo ei ole statussymboli tai vain perheille varattu asumismuoto, vaan yksinasuville tapa toteuttaa itseään.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MDI:n ennusteen mukaan 45-64 -vuotiaiden määrä kasvaa seudulla 27% eli noin 25000 henkilöllä.

Tampereen kaupunkiseutu

Asukaspersoona 2040

Mikko
56 vuotta, mies
Nokia

- Asuu yksin väljässä pienkerrostalossa.
- Työtön, käynyt ammattikoulun.

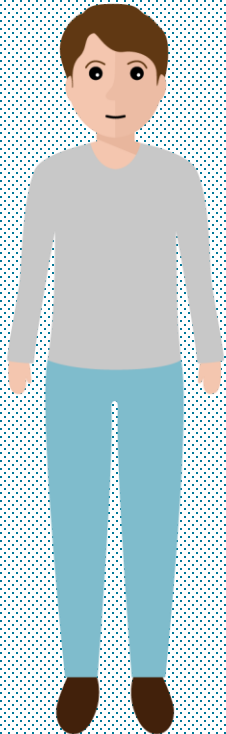
Tavoitteet ja mahdollisuudet	Kipupisteet
<ul style="list-style-type: none"> Takana on yksi uudelleen kouluttautuminen ja uusia lyhytkoulutuksia on suositeltu, mutta ne tuntuvat raskailta. Arvostaa vaivatonta vuokra-asumista, näkee asuvansa samassa asunnossa pitkään.	<ul style="list-style-type: none"> Yksinäisyys painaa mieltä ja huolettaa tulevaisuuden osalta. Arki ei aina tunnu merkitykselliseltä. Perussairauden takia joutuu käyttämään paljon hyvinvointipalveluita.
Sosiaaliset suhteet	Rakennettu ympäristö
<ul style="list-style-type: none"> Huolehtii ainoana lapsena vanhempiensa hoivan järjestämisestä Tapaa välillä ystäviä yhteisten harrastusten yhteydessä. Urheilutapahtumat ovat mieleisiä hetkiä.	<ul style="list-style-type: none"> Hyödyntää mielellään julkista liikennettä ja sen ilmaislippua urheilutapahtumien yhteydessä.
Vertailu muihin ikäluokkiin ja sukupolviin	Lukuja
<ul style="list-style-type: none"> Kokenut etä- ja verkkopalveluiden käyttäjä, mitkä hän oppi 30-vuotiaana.	<ul style="list-style-type: none"> MDI:n ennusteen mukaan 45-64 -vuotiaiden määrä on kasvanut seudulla 27% eli noin 25000 henkilöllä.

Tampereen kaupunkiseutu

Asukaspersoona 2040

Sade
36 vuotta, muun sukupuolinen
Kangasala

- Asuu puolison ja alle kouluikäisen lapsen kanssa paritalossa.
- Työskentelee etäsairaanhoidajana.

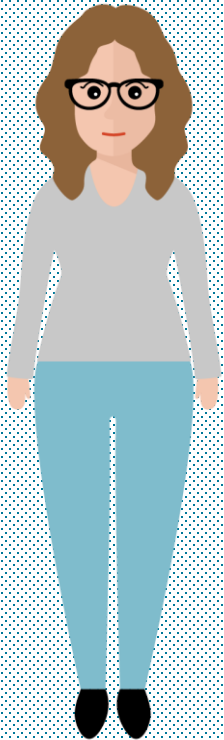
Tavoitteet ja mahdollisuudet	Kipupisteet
<ul style="list-style-type: none"> Perhe-elämä on prioriteetti, toinen lapsi on harkinnassa. Kiinnostunut mahdollisista jatko-opinnoista terveydenhoidon digitalisaation parissa.	<ul style="list-style-type: none"> Nykyinen koti on mieleinen, mutta hiljattain otettu asuntolaina on ollut suuri ja lainanhoitokulut painavat mieltä ja aiheuttavat huolta tulevaisuudesta.
Sosiaaliset suhteet	Rakennettu ympäristö
<ul style="list-style-type: none"> Aktiivinen yhteiskäyttöpalveluiden käyttäjä, mutta osallistuu passiivisesti pääosin vanhemmasta väestä muodostuvan naapuruston toimintaan. Ei varsinaista työyhteisöä tai työkavereita. Työ yksityisellä palveluntarjoajalla on pitkälti etähoitokontaktina toimimista, ja paikan päällä tapahtuvissa päivystysvuoroissa työkaverit vaihtuvat jatkuvasti.	<ul style="list-style-type: none"> Puuhailee viherpeukalona kotipuutarhassa. Tykkää matkustaa Tampereelle lähijunalla. Perhe käyttää yhteiskäyttöautoa. Perhe hyödyntää lähiympäristön harrastusmahdollisuuksia aktiivisesti.
Vertailu muihin ikäluokkiin ja sukupolviin	Lukuja
<ul style="list-style-type: none"> Vähemmistöön kuuluminen tuottanut vähemmän ahdistusta kuin edeltävillä sukupolvilla. Oppi yhteiskäyttöpalvelut 2020-luvun sähköpotkulautojen kautta.	<ul style="list-style-type: none"> MDI:n ennusteen mukaan 30-44 -vuotiaiden määrä kasvaa kaupunkiseudulla 12% eli noin 11 000 henkeä vuoteen 2040 mennessä. Ikäluokka kasvaisi koko väestön kanssa saman tahtisesti eli ikäluokan suhteellinen osuus väestöstä pysyisi jokseenkin samana.

Tampereen kaupunkiseutu Asukaspersoona 2040

Henna
50 vuotta, nainen
Tampere

- ☑ Kahden teini-ikäisen yksinhuoltaja. Miesystävä asuu samassa kerrostalossa.
- ☑ Vieraskielisten rekrytointin osiantuntija.

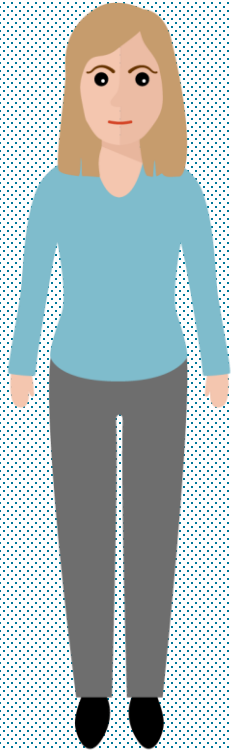

Tavoitteet ja mahdollisuudet	Kipupisteet
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Koettu työuupumus muutti työskentelytottumuksia ja nosti henkilökohtaisen hyvinvoinnin merkityksen tärkeäksi. ▪ Haaveilee työkomennuksesta ulkomaille, kun lapset ovat muuttaneet pois kotoa. ▪ Kuluttaa laatu edellä ja ostaa kaiken luomuna. ▪ Arvostaa kestävää kehitystä ja monimuotoisuutta kaupunkiympäristössä.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mieleisestä sijainnista huolimatta perheen käytössä olevat kaksi kerrostaloasuntoa ovat kesällä välillä tukalan kuumia. ▪ Kokee paineita työelämässä ja on kärsinyt työuupumuksesta. Kaipaa työpaikaltaan joustavia työskentelytapoja ja tukea henkisen hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.
Sosiaaliset suhteet	Rakennettu ympäristö
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Perheeseen kuuluu myös ulkomaalaistaustainen miesystävä, joka asuu samassa rappukäytävässä. Perhe ruokailee ja viettää aikaa kummassakin asunnossa.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Päivittäinen liikkuminen hoituu ratikalla. ▪ Matkustaa paljon junalla työ- ja vapaa-ajan matkojen takia. Kokee junalla matkustamisen mukavimmaksi kulkutavaksi. ▪ Kuluttaa runsaasti keskustan palveluita ja kaupunkikulttuuria. ▪ Lähiluonnoksi riittävät suuremmat puistot.
Vertailu muihin ikäluokkiin ja sukupolviin	Lukuja
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Keskittyy omanlaisen elämän löytämiseen ja on valmis rikkomaan sosiaalisia normeja. ▪ Oppinut työhyvinvoinnista itseään nuorempien ikäluokkien kautta.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MDI:n ennusteen mukaan 45-64 -vuotiaiden määrä on kasvanut seudulla 27% eli noin 25000 henkilöllä.

Tampereen kaupunkiseutu Asukaspersoona 2040

Polina
66 vuotta, nainen
Vesilahti

- Asuu rivitalossa.
- Eläkkeellä sairaanhoitajan ammatista, mutta tekee edelleen keikkatöitä.

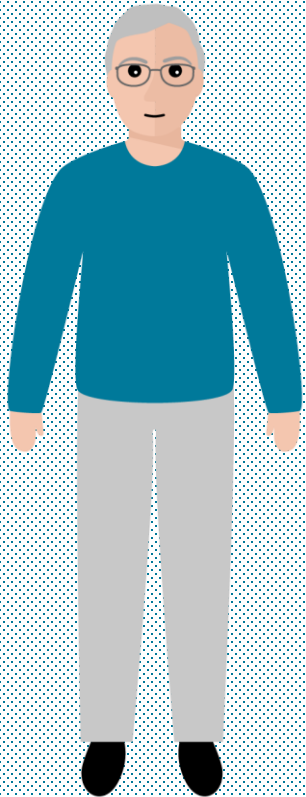
Tavoitteet ja mahdollisuudet	Kipupisteet
<ul style="list-style-type: none"> Ukrainalainen pariskunta muutti Varsinais-Suomesta seudulle sen hyvän sijainnin ja muun Suomen saavutettavuuden takia. Hyödyntänyt vuosien aikana täydennys- ja lisäkoulutustarjontaa.	<ul style="list-style-type: none"> Sotaa paetessa ensimmäisinä vuosina Suomessa oli vaikea työllistyä. Alhaisemman eläkekertymän vuoksi kerryttää säästöä keikkatöillä, mutta haluaisi mieluummin olla jo täysin eläkkeellä lähivuosina. Kokee vaikeuksia sopeutua uusiin teknologisiin ratkaisuihin, joten palveluiden on oltava käyttäjäystävällisiä ja tarjottava riittävästi tukea.
Sosiaaliset suhteet	Rakennettu ympäristö
<ul style="list-style-type: none"> Aikuiset lapset ovat muuttaneet pois Suomesta. Ystäväpiiri koostuu sekä ukrainalaisista että suomalaisista. Huolimatta vuosien asumisesta Suomessa ei ole juurikaan osallistunut päätöksentekoon tai äänestänyt kunnallisvaaleissa. Huomio on myös edelleen keskittynyt vanhan kotimaan Ukrainan tilanteeseen.	<ul style="list-style-type: none"> Oma hyötypuutarha ja kasvihuone ovat tärkeitä. Samoin metsässä patikointi. Pyrkii hyödyntämään ensisijaisesti auto-lähijuna-yhdistelmää Tampereen suuntaan liikkuessa.
Vertailu muihin ikäluokkiin ja sukupolviin	Lukuja
<ul style="list-style-type: none"> Tämä sukupolvi edustaa ensimmäistä ikääntyvää sukupolvea, jossa 2020-luvulla kaupunkiseudulle kiihtynyt maahanmuutto näkyy sukupolven demografiassa.	<ul style="list-style-type: none"> MDI:n perusuraennusteen mukaan vieraskielisten määrä kasvaisi 31 000 hengellä ja olisi noin 60 000 vuonna 2040. Kansainvälistymisskenaariossa vieraskielisten määrä kasvaisi jopa 43 000 hengellä. Tällöin vieraskielisten osuus olisi noin 15% (vrt. PKS 19% vuonna 2023).

Tampereen kaupunkiseutu

Asukaspersoona 2040

Jukka
74 vuotta, mies
Tampere

- Eläkkeellä.
- Asuu kumppanin kanssa omakotitalossa 13 kilometrin päässä keskustasta.

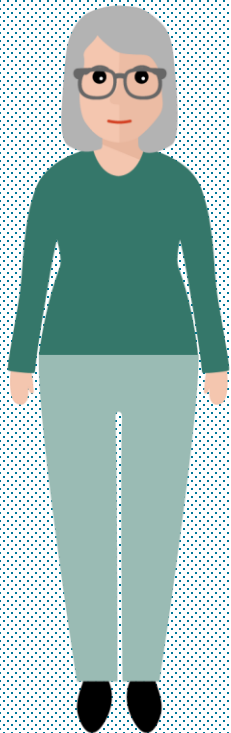
Tavoitteet ja mahdollisuudet	Kipupisteet
<ul style="list-style-type: none"> Tavoittelee kumppanin kanssa muuttoa tilavaan kerrostaloasuntoon tai rivitaloon, jossa olisi pieni puutarha ja oma sauna. Muutto omakotitalosta ei ole mieleinen, mutta tarpeellinen kumppanin pitkäaikaissairauden vuoksi.	<ul style="list-style-type: none"> 1980-luvulla rakennettu tiilitalo on ollut jo pari kertaa myynnissä, mutta se ei ole mennyt kaupaksi kosteusvaurioisen tiiliverhoilun takia. Tuskailee kun on kaikki on vaan "digiä". Vuosikymmeniä jatkunut ja henkireikänä toiminut hiihtoharrastus on muuttunut vaikeaksi vähälumisten talvien takia.
Sosiaaliset suhteet	Rakennettu ympäristö
<ul style="list-style-type: none"> Paljon omia harrasteprojekteja. On mukana monen yhdistyksen toiminnassa. Aktiivinen ammattiliittolainen ja lähtenyt mukaan osallistavan toiminnan työpajoihin, mutta osallistuu vain paikan päällä järjestettävään toimintaan. Kyllästynyt virtuaalialustoihin. Tällä miespariskunnalla ei ole lapsia. Sosiaalinen piiri on pieni, ja monet ystävät ovat muuttaneet kauemmaksi.	<ul style="list-style-type: none"> Tottumuksesta autoilee aina, kun se on mahdollista. Ei kaipaa palveluita välittömään läheisyyteen. Asiointi on autoriippuvaista. Käyttää julkista liikennettä vain harvoin keskustaan mennessä.
Vertailu muihin ikäluokkiin ja sukupolviin	Lukuja
<ul style="list-style-type: none"> Ei ollut kiinnostunut digitalisaation ja tekoälyn opettelusta aikoinaan viisikymmppisenä.	<ul style="list-style-type: none"> MDI:n ennusteen mukaan 65-74 -vuotiaiden määrä kasvaa vain 1000 hengellä (2,6 %) ollen 43 500 vuonna 2040. Ikäluokka on edellisiä pienempi.

Tampereen kaupunkiseutu

Asukaspersoona 2040

Tuula
84 vuotta, sihteeri
Lempäälä

- Eläkkeellä, entinen sairaanhoitaja
- Asunut yksin keskustan kerrostalossa jo 20 vuotta.

Tavoitteet ja mahdollisuudet	Kipupisteet
<ul style="list-style-type: none"> Jonottanut pari vuotta tukipalveluilla varustettuun yhteisötaloon, joka muistuttaa ystävien kanssa haaveiltua kommuunia. Aloittanut englannin kielen opiskelun uudelleen, ettei hoitajan käynneillä tarvitse nojata tekoälykääntäjään.	<ul style="list-style-type: none"> Huolestunut muistisairaiden tuttuun tilanteesta ja pelkää, että ongelmat alkavat myös itsellä. Teknologiset ratkaisut eivät ole ratkaisseet tilannetta. Käyttää säännöllisesti älypuhelin, mutta kaipaa apua uusien sovellusten ja teknologisten ratkaisujen kanssa. Yksinäisyyden ja eristäytymisen riski voi kasvaa, jos yhteisölliset mahdollisuudet vähenevät.
Sosiaaliset suhteet	Rakennettu ympäristö
<ul style="list-style-type: none"> Kaipaa yhteisöllisyyttä ja mahdollisuuksia tavata muita samanikäisiä sekä luoda uusia sosiaalisia kontakteja. Aikuisten lasten tuki ollut olennaista asumisratkaisun järjestämisessä ja verkkoasioinnin opetuksessa. Palvelurobotit auttavat Tuulaa ja monia tuttuja.	<ul style="list-style-type: none"> Valtaosa päivittäispalveluista löytyy alle 300 m päästä lähikortteleista, joissa asiointi onnistuu ystävän tai rollaattorin kanssa. Arvostaa esteettömyyttä ja turvallisuutta asuinalueellaan, jotta voi liikkua vaivattomasti. Moni ikäystävä opetellut julkisen liikenteen käytön hiljattain, sillä he edustavat sukupolvea, joka on eniten elämässään työmatkoja autolla kulkenut sukupolvi verrattuna heitä vanhempiin tai nuorempiin.
Vertailu muihin ikäluokkiin ja sukupolviin	Lukuja
<ul style="list-style-type: none"> Sukupolvi, jossa monet asuivat kerrostaloissa jo nuorena ja siten he tekevät eläkkeellä muuttopäätökset huolettomampaan kerrostaloasumiseen ja ns. loppuun asti aikaisemmin verrattuna heitä vanhempiin. Pula-ajat ja niukkuutta kokenutta aiempaa sukupolvea enemmän "ostovoimainen" ja kuluttamiseen orientoitunut sukupolvi.	<ul style="list-style-type: none"> MDI:n ennusteen mukaan yli 75-vuotiaiden määrä kaupunkiseudulla kasvaa ikäluokista eniten, noin 22 000 hengellä (yli 57%), ikäluokan edustajien kokonaismäärän ollessa noin 60 000.

7 Evästyksiä kaupunkiseudulle

Evästyksiä kaupunkiseudulle: luvun sisältö

- Johtopäätöksiä muuttuvasta väestörakenteesta
- Kenelle suunnittelemme tulevaisuuden kaupunkiseutua?
- Johtopäätöksiä yhdyskuntarakenteen osalta
- Viisi keskeistä väestörakenteeseen vaikuttavaa muutosvoimaa
- Ehdotus seurattavista trendeistä ja ilmiöistä seudun tilannehuoneeseen
- 24 suositusta

Johtopäätöksiä muuttuvasta väestörakenteesta 1/

Kenelle suunnittelemme tulevaisuuden kaupunkiseutua?

- ✓ **Tampereen kaupunkiseudun väestönkasvun odotetaan olevan eri väestöennusteissa noin 30 000 – 70 000 asukasta**, minkä mukaan kaupunkiseudulla asuisi vuonna 2040 noin 450 000 – 490 000 asukasta. Väestömäärä kasvaisi siten noin yhden tai kahden suuren kehyskunnan verran. Väestörakenteessa maahanmuuttajien ja vieraskielisten sekä ikääntyneiden osuudet ovat paljon nykyistä suurempia.
- ✓ **Tulevaisuuden väestö näyttää olevan paitsi monikulttuurisempi, myös monimuotoisempi eri tavoin.** Esimerkiksi ydinperhemallin rinnalle tulee uudenlaisia perheyhteisöjä ja yhteisöasumisen muotoja. Tulevaisuuden väestö on myös aiempaa urbaanimpi: merkittävä osa asukkaista ja heidän vanhemmista tai isovanhemmista on asunut kaupungissa koko ikänsä.
- ✓ **Nuoremmat sukupolvet ovat erilaisia** kuin nykyisin 2020-luvulla työelämässä (ja eläkkeellä olevat) tuntemamme sukupolvet. Sukupolvien erot näkyvät esimerkiksi arvostuksissa, liikkumispreferensseissä ja suhtautumisessa tulevaisuuteen. 2000-luvulla syntyneiden nuoruutta ja identiteetin rakentumista ovat varjostaneet ekologinen kriisi, pandemia, digitaaliset uhat, sota Euroopassa ja yleinen epävarmuus. Zoomereiden nykyinen toimintaympäristö on hyvin erilainen kuin esimerkiksi suurten ikäluokkien ollessa nuoria ja nuoria aikuisia aikakautena, jota kehysti teollistuminen, hyvinvointivaltion rakentaminen, palveluverkoston kehittyminen ja demokratian voittokulku.

Johtopäätöksiä muuttuvasta väestörakenteesta 2/

Kenelle
suunnittelemme
tulevaisuuden
kaupunkiseutua?

- ✓ Matala syntyvyys johtaa **lasten** määrän vähenemiseen, ainakin 2020–30-luvuilla. Syntyneiden lasten määrä on kaupunkiseudulla laskenut noin 22%. Suurin lasten määrä kaupunkiseudulla on tarkastelujaksolla ollut suurimmillaan vuonna 2012, jolloin seudulla syntyi noin 4500 lasta vuodessa. Vuonna 2022 syntyneitä oli noin 3500. Mikäli syntyvyyden lasku pysähtyy, lasten määrä voi alkaa palautua viime vuosien tasolle. Tulevaisuudessa tiivistyvällä kaupunkiseudulla lasten asuin- ja elinympäristöt ovat entistä kaupunkimaisempia, monimuotoisempia ja monikulttuurisempia. Ikäluokkien pienentyessä lapsilla on vähemmän kavereita.
- ✓ Myös **nuorten** määrä kaupunkiseudulla näyttää vähenevän matalan syntyvyyden tuloksena. Nuorten määrän vähentyminen saattaa johtaa kouluverkon keskittämiseen, mikä pidentää nuorten keskimääräistä koulumatkaa. Ikääntyvän väestön sitoessa resursseja nuorten palvelut ja harrastusmahdollisuudet voivat heikentyä. Nuorten määrän vähentyminen on ristiriidassa kaupunkiseudun vuoden 2021 suunnitteen kanssa, missä nuorten määrän oletetaan kasvavan jonkin verran.
- ✓ 2040-luvun **nuoret aikuiset** ovat syntyneet vuosien 2015–2022 aikana, jolloin syntyvyys alkoi laskea Suomessa dramaattisesti. Siten heidän ikäluokkansa on edellisiä pienempi. Päätöksenteko edustaa väestön ikääntymisestä johtuen yhä vahvemmin vanhempia ikäluokkia ja nuorten aikuisten kokemus vaikuttamismahdollisuuksista tai siitä, miten hyvin päätöksenteko edustaa tätä ikäluokkaa voi heikentyä entisestään. Jos 2020-luvun kehitys jatkuu, nuorten aikuisten asumispreferenssit ovat 2040-luvulla aiempaa urbaanimpia.
- ✓ 30–44 -vuotiaiden (zoomeri-sukupolven) **aikuisten** määrän arvioidaan kasvavan noin 10 000 (12%) eli heidän osuus väestöstä pysyy jokseenkin samana kasvavalla kaupunkiseudulla. Ikäryhmässä kotitaloudet ovat aiempaa monimuotoisempia ja monikulttuurisempia. Ikäryhmässä lähes joka viides (18,2%) on vieraskielinen – useampi kuin muissa ikäryhmissä.

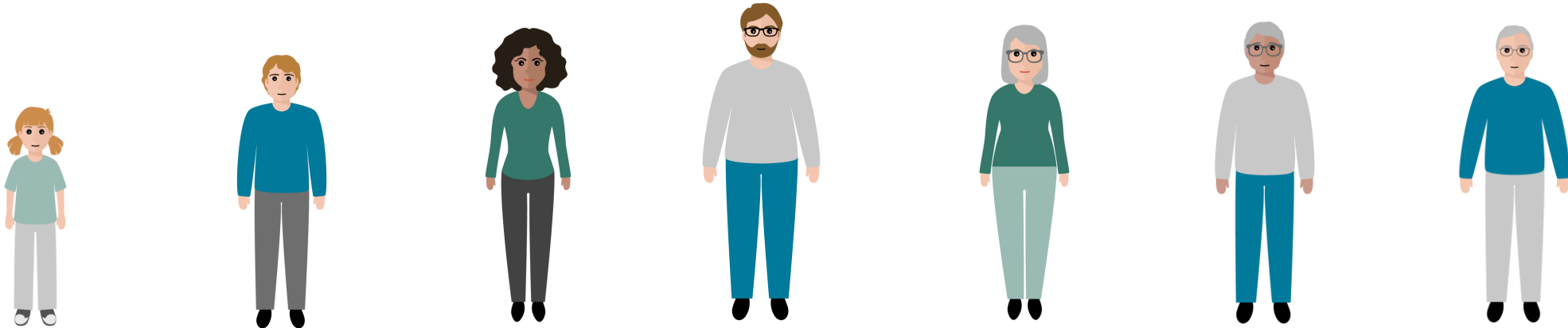
Johtopäätöksiä muuttuvasta väestörakenteesta 3/

Kenelle suunnittelemme tulevaisuuden kaupunkiseutua?

- ✓ **45–64 –vuotiaiden aikuisten** määrän odotetaan perusuraennusteessa kasvavan noin 25 000 (27%). Ikäryhmä edustaa milleniaalien sukupolvea, joka tutkimusten mukaan on urbaanimpi, ympäristötietoisempi ja suosii pyöräilyä heitä vanhempaa sukupolvea enemmän.
- ✓ **Yli 65-vuotiaiden** määrä kasvaa erityisesti vanhemmissa ikäluokissa. Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa perusura-ennusteessa noin 22 000 asukkaalla (57%) mikä nostaa heidän kokonaisu-määrän noin 60 000 asukkaaseen – kyseessä olisi väestöennusteiden mukaan hieman pienempi väestösegmentti kuin vieraskieliset. 65–74 –vuotiaiden määrässä sen sijaan ei tapahdu merkittävää kasvua. Tyypillinen eläkeläinen on täten huomattavasti entistä vanhempi.
- ✓ **Ikääntyneille haasteita tuottavat mm. sään ääri-ilmiöt, digitaalinen kuilu ja autoriippumaton liikkuminen.** Vuoden 2023 yli 65-vuotiaat ovat sukupolvea, jotka ovat eniten elämässään työmatkoja autolla kulkenut sukupolvi verrattuna heitä vanhempiin tai nuorempiin – monelle ikääntyneelle julkisen liikenteen päivittäinen käyttö on uuden taidon opettelua.
- ✓ **Maahanmuuttajaväestön odotetaan vähintään tuplaantuvan vuoteen 2040 mennessä:** vieraskielisten määrä on eri skenaarioissa 63 000 – 75 000 (enimmillään noin 15% väestöstä). Vieraskielisiä olisi täten enemmän kuin esimerkiksi yli 75-vuotiaita. Vieraskielisten määrä ylittäisi myös Kangasalan ja Ylöjärven vuoden 2023 yhteenlasketun väestömäärän, noin 65 000 asukasta. Tampereen kaupunkiseudulla maahanmuuttajaväestön suhteellinen osuus olisi vuonna 2040 kuitenkin pienempi kuin mitä Helsingin seudulla vuonna 2023 (19% prosenttia). Mikäli nykyinen kehitys jatkuu, maahanmuuttajaväestö tulee seudulle erityisesti Aasian ja Euroopan maista. Globaalisti suurimmat maahanmuuttopotentiali on kuitenkin Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa. Lisäksi ilmastonmuutoskenaarioissa muuttoliikkeitä Eurooppaan odotetaan Lähi-Idästä ja Välimeren alueelta.

Kenelle suunnittelemme tulevaisuuden kaupunkiseutua?

- **Väestönkasvu kohti 450 000 – 490 000 asukasta vuoteen 2040 mennessä.**
- **Aiempaa monikulttuurisempi, monimuotoisempi ja urbaanimpi väestö.**

Vähemmän lapsia ja nuoria,
vähemmän palveluita,
vähemmän kavereita

30–44 –ikäluokassa eniten
vieraskielisiä, lähes joka viidennellä
maahanmuuttajatausta

Yli 75 –vuotiaiden määrä +57%,
silti segmenttinä pienempi
kuin vieraskieliset

Keski-ikäiset ja urbaanit milleniaalit,
heitä noin neljännes enemmän

Eniten elämässään työmatkoja
autolla kulkenut sukupolvi

Nuorempien sukupolvien omat sukupolvikokemukset
→ uudet arvot ja preferenssit

Äänestystulokset ja päätöksenteko
edustavat yhä enemmän
kasvavaa ikääntynyttä väestöä

Johtopäätöksiä yhdyskunta- rakenteen osalta 1/

- ✓ **Tavoitteet väestönkasvun kohdentamisesta "merkittävän kasvun vyöhykkeelle" (Rakennesuunnitelma 2040+) ovat väestöennusteiden perusteella saavutettavissa.** Seudun 80 % tavoite voi jopa selvästi ylittyä väestönkehityksen profiilin perusteella. Eniten kasvavat väestöryhmät ovat monissa ennusteissa ikääntyneet sekä vieraskieliset, jotka tyypillisesti asuvat muuta väestöä yleisimmin tiiviissä kaupunkirakenteessa.
- ✓ **Kasvu voi olla tavoiteltua enemmän keskuskaupunkiin painottuvaa.** Trendiennusteiden mukaan Tampere saa eri ennusteissa yleisesti noin 75 % seudun väestönkasvusta, mikä eroaa seudun Rakennesuunnitelman tavoitteista (TRE 55 %-Kehyskunnat 45 %). Mikäli kehyskunnat saavat vain 25 % seudun kasvusta, vaatii seudullisen joukkoliikennejärjestelmän kysynnän varmistaminen huomiota.
- ✓ **Keskustat korostuvat kasvun vastaanottamisessa.** Taustalla ovat erityisesti väestön ikääntyminen ja maahanmuutto. Väestö ikääntyy, erityisesti yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa seudulla voimakkaasti. Ikääntynyt väestö sijoittuu jo tällä hetkellä muuta väestöä enemmän seudun keskustoihin ja heidän määränsä lisääntyminen nostaa ikäryhmälle sopivien kerrostaloasuntojen kysyntää palveluiden äärellä keskustoissa. Samanaikaisesti seudun kasvusta yhä suurempi osa tulee maahanmuutosta. Myös vieraskieliset suosivat kerros- ja vuokratalovaltaisia alueita, kuten keskustoja, asumisen sijainteina.

Johtopäätöksiä yhdyskuntarakenteen osalta 2/

- ✓ **Rakennus - ja asutokannan monimuotoisuustavoitteiden sekä asuinympäristön vehreystavoitteiden yhteensovittaminen tiivistyvän yhdyskuntarakenteen kanssa nousee isoon rooliin.** Keskustoissa paineet kerrostalorakentamiselle saattavat lisätä rakennuskannan yksipuolistumista entisestään kerrostalovaltaisilla alueilla. Nuorten määrän väheneminen saattaa entisestään korostaa ikääntyneen väestön osuutta keskustoissa, mikä saattaa johtaa ikäjakaumaltaan yksipuolisiin alueisiin. 45-64-vuotiaiden ikäluokka kasvaa selvästi monessa skenaariossa. Tämä ikäluokka asuu tällä hetkellä muuta aikuisväestöä useammin tiiviimmän yhdyskuntarakenteen ulkopuolella. Monipuoliset asumismahdollisuudet, myös tiiviissä taajamassa ja keskustoissa, korostuvat tämän ikäluokan tarpeissa. Vuonna 2040 45-64 -vuotiaat koostuvat pääasiassa milleniaali-sukupolvesta, joiden asumispreferenssit ovat aikaisempia sukupolvia urbaanimpia. Kasvun kohdentuminen tiiviiseen yhdyskuntarakenteeseen haastaa tavoitteita viherverkostojen ja ympäristöjen vahvistamisesta.
- ✓ **Merkittävän kasvun vyöhykkeen ulkopuoliselle vyöhykkeelle jäänee hyvin vähän tai ei ollenkaan väestönkasvua.** Taustalla on yhdyskuntarakenteen tiivistyminen ja kaupungistuminen ovat perusuran mukaisia trendejä, eikä tähän ole näköpiirissä muutosta ilman yllättävästi ilmaantuvaa hajauttavaa kehitystä. Osa seudun alueista kärsii todennäköisesti väestötappiota. Näillä alueilla pientalokantaa saattaa jäädä tyhjilleen.
- ✓ **Kerrostalorakentaminen, monipuolisuus, muuntojoustavuus ja palvelu- sekä hoivakoti-rakentaminen korostuvat asuntotarpeissa.** Entistä iäkkäämpi eläkeläisväestö tarvitsee heille sopivaa asumista kerrostalo- ja palvelu/hoivakotiasuntojen osalta.

Johtopäätöksiä yhdyskuntarakenteen osalta 3/

- ✓ **Henkilöauton valtakausi saattaa jatkua, mutta ei yhtä voimakkaana kaikkialla.** Autovyöhykkeen osuus säilynee merkittävänä kehyskunnissa, mutta pienenee keskuskaupungeissa. Kaupungistumiskehitys ja yhdyskuntarakenteen tiivistyminen saattavat pienentää keskimääräisiä henkilöautosuoritteita, varsinkin mikäli seudun tavoitteiden mukainen keskittyminen keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeelle toteutuu. Toisaalta autonomisten ajoneuvojen kehitys ja mahdollinen käyttöönotto voi vaikuttaa vaikeasti ennakoitavalla tavalla liikennejärjestelmän ja asumisen väliseen dynamiikkaan.
- ✓ **Seudun sisäinen logistiikka kasvattaa merkitystään kasvavalla kaupunkiseudulla, erityisesti merkittävän kasvun vyöhykkeellä.** Väestönkasvu, yhdyskuntarakenteen tiivistyminen, väestön ikääntymiseen liittyvät palvelutarpeet ja verkkokaupan kasvu lisäävät logistiikkaa kaupunkirakenteessa.
- ✓ **Jalankulku ja pyöräily lisääntyvät seudulla, erityisesti keskustoissa.** Taustalla on väestönkasvun keskittyminen sekä muutokset liikkumispreferensseissä erityisesti nykyisissä nuorten aikuisten ikäluokissa

Viisi keskeistä väestörakenteeseen vaikuttavaa muutosvoimaa

- Syntyvyyden lasku
- Ikääntyminen
- Kansainvälinen muuttoliike
- Kaupungistuminen
- Elämäntapojen monimuotoistuminen

Millaisia vaikutuksia, mahdollisuuksia ja uhkia muutosvoima tuo mukanaan kaupunkiseudulle?

Noin 5 vuotta

- Pienten lasten ja lapsiperheiden määrä laskee, mikä vaikuttaa erityisesti päiväkotien ja koulujen tarpeeseen ja ryhmäkokoihin.
- Lapsiperheiden muuttovoiton varassa kasvaneet kunnat alkavat kokea hidastuvaa väestönkasvua. Väestömäärän ylläpitämiseksi kaupunkien on kehitettävä strategioita houkutellakseen muuttajia, joko muilta paikkakunnilta tai kansainvälisesti.
- Kunnilla on entistä suurempi paine parantaa elinvoimaa tavalla, joka pitää nuoret aikuiset asukkaina.

5–10 vuotta

- Päiväkoteja ja kouluja voidaan joutua yhdistämään tai sulkemaan.
- Lastenhoidon ja lapsiperheille suunnattujen palveluiden kysyntä vähenee. Tämä vaikuttaa esimerkiksi lasten kulttuuripalveluihin, liikunta- palveluihin ja leikkipuistojen käyttöön, jotka voivat kärsiä käyttäjämäärän vähenemisestä.
- Pienempien lapsiperheiden määrä vaikuttaa asuntomarkkinoihin ja uusien asuntoalueiden kaavoitukseen, sillä tarve isoille perheasunnoille vähenee.
- Lapsilla on vähemmän kavereita ja keskimääräinen etäisyys kaverin luo voi kasvaa.

10+ vuotta

- Mikäli väestöennusteissa mallinnettu maltillinen syntyvyyden nousu toteutuu, lasten määrä lähtee uudelleen nousuun ja saavuttaa nykytason 2040-luvulla.
- Väestön ikääntyminen tulee entistä näkyvämmäksi.
- Päiväkotien ja koulujen merkitys vähentyy kuntien budjettien uudelleenjärjestelyissä.
- Voidaan nähdä tyhjiksi jääviä kiinteistöjä tai alueiden hiljentymistä. Syntyvyyden laskun pitkän aikavälin vaikutuksena voi olla alueiden välinen eriarvoistuminen.
- Työvoiman tarjonta alkaa vähentyä, mikä voi vaikuttaa yritysten sijoittumiseen ja kuntien talouteen.
- Maahanmuuton rooli ja työvoimapolitiikkojen merkitys kasvaa kuntien pyrkiessä kompensoimaan syntyvyyden laskun aiheuttamaa väestökatoa.

Taustalla vaikuttavia ilmiöitä

#Työelämän vaatimukset ja yksilöiden uratavoitteet #Korkeat elinkustannukset #Naisten aseman parantuminen ja sukupuoliroolien muutokset #Muuttuvat perhekäsitykset ja sinkkutaloudet #Individualismi #Avioitumisen lykkääntyminen #Hedelmällisyyden lasku #Nuorten syrjäytyminen # Ehkäisykeinot #Kaupungistuminen

Millaisia vaikutuksia, mahdollisuuksia ja uhkia muutosvoima tuo mukanaan kaupunkiseudulle?

Noin 5 vuotta

- Ikääntyneiden palvelutarpeet kasvavat.
- Infrastruktuurilta vaaditaan esteettömyyttä: akuutteja tarpeita ovat esimerkiksi hissien rakentaminen vanhoihin kerrostaloihin ja esteettömien kulkureittien parantaminen.
- Asumispreferenssit alkavat muuttua väestöntasolla.

5-10 vuotta

- Kysyntä ikäystävällisille asumisratkaisuille kasvaa. Keskustojen rooli asumisen ja palveluiden paikkoina sekä kerrostaloasumisen kysyntä kasvavat.
- Työvoimapula kasvaa ja työvoimaa tarvitaan erityisesti terveydenhuollossa, hoivapalveluissa ja kaupunkien infrastruktuurihankkeissa. Työvoimapula saattaa nostaa palveluiden kustannuksia ja heikentää niiden saatavuutta, jos työvoimaa ei saada riittävästi.
- Älytekniikan, kuten digipalveluiden, robotiikan ja älykotien, käyttö lisääntyy ikääntyvien ihmisten arjessa.

10+ vuotta

- Valtio ja kunnat joutuvat uudelleen organisoimaan budjettejaan ja suuntaamaan resurssejaan vanhenevan väestön tarpeisiin.
- Erityisesti lähioissa väestön ikääntyminen voi vähentää elinvoimaa ja kaupallista aktiivisuutta. Ikääntyneiden pienemmät menot voivat johtaa palveluiden vähenemiseen alueilla.
- Huonokuntoisia ja energiasyöppöjä omakotitaloja voi jäädä tyhjilleen.
- Pitkällä aikavälillä yksinäisyys saattaa lisääntyä ja syrjäytymisen uhka kasvaa. Päätöksenteko edustaa yhä vahvemmin vanhempia ikäluokkia ja nuorten kokemus vaikuttamismahdollisuuksista karkaa yhä kauemmas ikääntymisen tulevaisuuteen.

Taustalla vaikuttavia ilmiöitä

#Syntyvyyden jatkuva lasku ja pienemmät ikäluokat #Suomalaisten keski-ikä nousu #Eliniän piteneminen
#Sodan jälkeen syntyneet suuret ikäluokat #Alhaisen kuolleisuuden vaikutus

Millaisia vaikutuksia, mahdollisuuksia ja uhkia muutosvoima tuo mukanaan kaupunkiseudulle?

Noin 5 vuotta

- Väestö monimuotoistuu.
- Työvoiman saatavuus ja työllisyysaste voivat parantua, koska maahanmuuttajien keskuudessa on nuorempia ikäryhmiä.
- Maahanmuuttajien integroituminen koulutusjärjestelmään tuo uusia haasteita ja mahdollisuuksia. Tarve kielikoulutukseen ja kulttuurisen osaamisen kasvaa.
- Asuntotuotannossa on varmistettava, että asunnot ovat kohtuuhintaisia ja soveltuvat eri kulttuuritaustoista tuleville perheille.
- Maahanmuuttajat tuovat mukanaan omia kulttuurisia perinteitään ja tapojaan, mikä rikastuttaa paikallista kulttuurielämää.

5-10 vuotta

- Alkaa näkyä laajempia sosiaalisia, kulttuurisia ja taloudellisia muutoksia, jotka vaativat kuntien suunnittelijoilta, päättä-jiltä ja yhteisöiltä aktiivista yhteistyötä ja suunnitelmallista kehittämistä.
- Sosiaalinen vuorovaikutus ja kulttuurinvaihto lisääntyvät kunnissa, mikä voi lisätä koheesiota mutta myös johtaa haasteisiin sopeutumisessa.

10+ vuotta

- Muuttoliike voi merkittävästi muuttaa väestörakennetta, erityisesti suurissa kaupungeissa. Tämä voi tarkoittaa nuoremman työikäisen väestön kasvua ja ikääntyvän väestön suhteellisen osuuden pienentymistä.
- Maahanmuuttajien myötä voi syntyä uusia innovaatioita ja liiketoimintamahdollisuuksia, mikä voi edistää kaupungin taloudellista kehitystä.
- Maahanmuuttajien ja kantaväestön väliset suhteet voivat kehittyä, ja yhteisöllisyys voi vahvistua. Tämä voi kuitenkin myös luoda jännitteitä, mikäli erilaiset kulttuurit ja arvot eivät kohtaa.
- Vaikka monikulttuurisuus voi rikastuttaa kaupunkeja, se voi myös luoda haasteita sosiaaliseen koheesioon.

Taustalla vaikuttavia ilmiöitä

#Työmahdollisuudet #Työvoimapula #Työvoiman ylitarjonta #Tuloerot ja taloudellinen epätasa-arvo #Sodat ja konfliktit #Vainot ja ihmisoikeusrikkomukset #Poliittiset epävakaudet #Luonnonkatastrofit #Ilmastonmuutos #Nuori väestö #Perheen-yhdistäminen #Sosiaaliset verkostot #Opiskelu- ja koulutusmahdollisuudet #Henkilökohtaiset tavoitteet #Matkustamisen helppous #Etätyö #Kulttuurillinen vetovoima #Kansainvälinen liikkuvuus

Muutosvoima: kaupungistuminen

Millaisia vaikutuksia, mahdollisuuksia ja uhkia muutosvoima tuo mukanaan kaupunkiseudulle?

Noin 5 vuotta

- Asuminen tiivistyy.
- Keskusta-alueet ovat menettäneet asemaansa työpaikkojen sijaintipaikkana, mutta vahvistuvat asumisen paikkoina. Alakeskusten rooli kasvaa.
- Kerrostalorakentamisen kysyntä vahvistuu mm. ikääntymisen johdosta
- Rivi-, pari- ja erillispientalojen kysyntä kasvaa.
- Kaupungistuminen lisää liikennettä. Ilmanlaatu heikkenee ja meluhaitat lisääntyvät.
- Tarve kehittää jalankulkua ja pyöräilyä lisääntyvät kaupunkikeskustoissa.
- Asumisen kustannukset nousevat.
- Kasvu kohdistaa paineita viherverkostoon.
- Asuinalueiden eriarvoistuminen ja eriarvoistumiskehitys voivat vahvistua.
- Laadullisten vetovoimatekijöiden merkitys kasvaa kaupungeissa.

5-10 vuotta

- Suurimpien seutujen välinen liikkumistarve lisääntyy.
- Taantuvilla alueilla rakennuksia jää tyhjilleen ja niitä puretaan. Pientalokantaa tyhjenee.
- Kaupunkien läheisten taajamien vetovoima kasvaa, etenkin vesistöjen lähellä.
- Yhdyskuntarakenteen tiivistyminen pienentää henkilöautosuoritteita.
- Hyvin saavutettavien keskusta-alueiden merkitys kasvaa tapaamisten, tapahtumien ja elämysten paikkana.
- Julkiset palvelut keskittyvät entistä suurempiin yksiköihin.
- Kuntatalouden tila heikentyy kaupungistumiskehityksen vaatimien investointitarpeiden ja väestön huoltosuhteen heikentyessä.
- Suurin osa Suomen kunnista menettää väestöään. Alueiden väliset kehityserot kasvavat ja alueiden välinen polarisaatio syvenee.

10+ vuotta

- Suomalaisten kaupunkien asema globaalina kilpailijana voi vahvistua. Tämä voi myös lisätä ulkomaalaista muuttoliikettä.
- Kestävä infrastruktuuri, uusiutuva energiantuotanto, energiatehokkuus ja julkinen liikenne ovat keskeisiä kehityskohteita.
- Väestön ikääntyminen hidastaa kaupungistumista. Haja-asutus-alueiden ja maaseudun väestömäärä laskee, mutta hidastuen.
- Yksilöiden ja perheiden asuinpaikkaan liittyvät valinnan mahdollisuudet vähenevät kaupungistumiskehityksen myötä.
- Sähköinen lentoliikenne voi muuttaa kaupunkiseutujen välistä dynamiikkaa.

Taustalla vaikuttavia ilmiöitä

#Teollistumisen alkuvaiheet #Työpaikkojen keskittyminen #Taloudelliset mahdollisuudet ja hyödyt #Investointien ja kehityksen kohdentuminen kaupunkeihin #Maatalouden muutokset ja maaseudun autioituminen #Koulutuksen keskittyminen ja saatavuus #Liikenne- ja kuljetusjärjestelmät #Palveluiden saatavuus #Kulttuurielämä #Monimuotoisuus #Kaupungistumista tukevat politiikat #Väestön ikääntyminen

Muutosvoima: elämäntapojen monimuotoistuminen

Millaisia vaikutuksia, mahdollisuuksia ja uhkia muutosvoima tuo mukanaan kaupunkiseudulle?

Noin 5 vuotta

- Monimuotoiset elämäntavat voivat synnyttää uusia palveluita ja liiketoimintamalleja, kuten yhteisöllisiä työtiloja, digitaalisia terveystalvueluita, sekä esimerkiksi palveluita, jotka tukevat kestäväää liikkumista.
- Kasvava kiinnostus ekologisiin ja kestäviin elämäntapoihin luo kysyntää kestäväälle kaupunkikehitykselle ja kestäväää elämäntapaa tukeville palveluille.
- Väestön polarisaatio voi vahvistua.
- Asumispreferenssit erilaistuvat.

5–10 vuotta

- Kaupungit voivat hyötyä kulttuuritarjonnan monimuotoisuudesta, kun eri taustojen omaavat asukkaat tuovat kaupunkeihin uusia perinteitä, taiteen muotoja ja tapahtumia. Tämä voi rikastuttaa paikallista kulttuurielämää ja lisätä kaupungin houkuttelevuutta sekä turisteille että uusille asukkaille.
- Monimuotoistuvat elämäntavat voivat edistää yhteisöllisyyttä, kun erilaiset ryhmät ja yhteisöt löytävät toisensa ja jakavat resursseja. Tämä voi luoda paikallisyhteisöihin vahvempia siteitä ja tukea sosiaalista yhteenkuuluvuutta, vaikka taustat olisivat erilaisia.
- Asuinalueiden eriytyminen voi vahvistua ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus heikentyä, jos tietyt ryhmät keskittyvät tietyille alueille.

10+ vuotta

- Suomessa esiintyy hyvin monenlaisia vaihtoehtoisia ja kulttuurisesti kirjavampia elämäntyyplejä ja perherakenteita, kun taas perinteiset sukupuolinormit voivat olla osin hylätty ja unohdettu. Ydinperhemalli on yhä harvinaisempi.
- Asuinympäristön identiteetin ja heimojen merkitys asumisvalinnoissa voi korostua.
- Erilaisten elämäntapojen tuomat tarpeet voivat johtaa palveluiden ylikuormittamiseen tai kohdistaa paineita julkisten palvelujen, kuten terveydenhuollon ja koulutuksen, uudistamiseen.
- Vastakkainasettelu eri väestöryhmien välillä voi kasvaa.

Taustalla vaikuttavia ilmiöitä

#Kulttuuristen käytäntöjen moninaistuminen ja yhtenäiskulttuurin päättyminen #Kuluttajien arvojen muutokset #Sukupolvien väliset erot #Vapaaehtoinen lapsettomuus #Maahanmuutto #Individualismi #Ekologinen kriisi #Digitalisaatio ja teknologinen murros #Etä- ja hybridityö #Monipaikkaisuus #Käyttäjälähtöisyys #Heimoutuminen

Ehdotus seurattavista trendeistä ja ilmiöistä seudun tilannehuoneeseen

*Ehdotuksessa on hyödynnetty
Verohallinnon käyttämää
tilannehuone-mallia.*

seurattava pidemmän aikavälin tarkastelussa, ei vaadi välittömiä toimenpiteitä

- **Naisten asevelvollisuus**
- **Jakamistalous (esim. liikenteessä)**
- **Ekosegregaatio**
- **Turun raidehankkeen vaikutus aluekehitykseen**
- **Nuorempien (urbaanien) sukupolvien asumispreferenssien kehitys**

yksittäisiä havaintoja muutoksesta, ei vaadi välittömiä toimenpiteitä

- **Hylätyt korjausvelkaiset omakotitalot**
- **Autonominen liikenne (esim. robottitaksit USA:ssa)**
- **Minitalot**

vahvistuva muutos, tiedoksi suunnitteluun valmistautumista varten

- **Energiatehokkuuden merkitys asunnon valinnassa**
- **Sukupolvien väliset erot arvoissa**
- **Asukastyytyväisyyden laskeva trendi, erityisesti kerrostaloissa**
- **Maastamuuton kasvu Suomesta**
- **Yhteisöllisyyden kaipuu**
- **Liikennemelun lisääntyminen seudulla**
- **Autoriippumattoman elämän tavoittelu**
- **Vilvoittelumatkailu**
- **Etätöön rajoittaminen**

käynnissä oleva muutos, vaatii toimenpiteitä keskipitkällä aikavälillä

- **Pari- ja rivitalojen suosion kasvu omakotitalojen kustannuksella**
- **Ikääntymisen vaikutukset asuntokantaan**
- **Alakeskusten kasvava merkitys**
- **Asukkaiden huoli turvallisuudesta**
- **Pyöräilyn suosion kasvu**
- **Ikääntyneiden painoarvo päätöksenteossa**
- **Nuorten aikuisten tyytymättömyyden kääntäminen**
- **Kohtuuhintaisen asumisen kasvava tarve**
- **Uudet osallistumisen tavat**

käynnissä oleva muutos, vaatii toimenpiteitä nopealla aikataululla

- **Syntyvyyden lasku**
- **Vieraskielisten määrän kasvu**
- **Luontokato ja vihreän merkitys hyvinvoinnille**
- **Sään ääri-ilmiöistä johtuvat haasteet arjessa**
- **Digitaalinen kuilu**
- **Laatu- ja muotoilutietoisuus eri kuluttajasegmenteissä**

Mitä voimme ohjata ja mihin voimme vaikuttaa? Mitkä annetut tekijät tulee huomioida?

	Politiikka ja lainsäädäntö	Talous ja työ	Ihmiset ja yhteisöt	Teknologia	Ympäristö
Sisäinen ja ohjattavissa oleva toimintaympäristö	<ul style="list-style-type: none"> Paikallinen sääntely Seudulliset linjaukset 	<ul style="list-style-type: none"> Palveluverkosto Rakennusluvut, -ehdot ja -kannustimet 	<ul style="list-style-type: none"> Tonttitarjonta 	<ul style="list-style-type: none"> Infrastruktuuri Digitaalinen saavutettavuus 	<ul style="list-style-type: none"> Kaavoitus Virkistysalueet ja -kohteet
Välitön ja vaikutettavissa oleva toimintaympäristö	<ul style="list-style-type: none"> Kulttuuriperinnön säilyttäminen Osallistumisen tavat Omavaraisuus Huoltovarmuus 	<ul style="list-style-type: none"> Vetovoimatekijät Elinkeinkehitys 	<ul style="list-style-type: none"> Asuntotuotanto ja asumisen laatu Asuinalueiden eriarvoistuminen ja eriytyminen Liikennemelu Kohtuuhintainen asuminen Inklusiivisuus ja käyttäjälähtöisyys 	<ul style="list-style-type: none"> Kestävä liikkuminen Verkkoyhteydet Sähköiset palvelut Sähköinen liikkuminen Älykkäät rakennukset ja yhdyskunnat Digitaalisen kuilun kaventaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Luontokato Kiertotalouden ratkaisut rakentamisessa Energiatehokkuus Yhdyskuntarakenne Hiilineutraalius ja ilmastokestävyys
Annetut toimintaympäristötekijät, jotka tulee huomioida	<ul style="list-style-type: none"> Turvallisuusympäristö 	<ul style="list-style-type: none"> Talousjärjestelmän muutokset Työkäisen väestön pientyminen länsimaissa 	<ul style="list-style-type: none"> Väestön ikääntyminen Syntyvyyden muutokset Kuluttajapreferenssit 	<ul style="list-style-type: none"> Tekoälyn ja teknologian arkipäiväistyminen 	<ul style="list-style-type: none"> Ilmastonmuutos

24 suositusta

- Strategisen tason suositukset
- Rakenteeseen kohdistuvat suositukset
- Yksilöihin kohdistuvat suositukset

STRATEGISEN TASON SUOSITUKSET

Suosituksia 1-5

- 1. Kytetään asukasymmärryksen kerääminen ja tulevaisuusilmiöiden tarkastelu väestösuunnitteiden ja –ennusteiden laadintaan sekä asuntopolitiikkaan.** Toimintamallin kehittäminen tähän on tunnistettu ideaksi jatkohankkeelle.
- 2. Panostetaan pito- ja vetovoiman parantamiseen nuorten aikuisten, lapsiperheiden ja työpaikkojen osalta, elinvoimaisen väestönkehityksen turvaamiseksi.** Taustalla on 18–23 –vuotiaiden absoluuttisen määrän pieneneminen perusuraennusteissa. Tällöin muuttoalttiissa iässä olevien nuorten aikuisten veto- ja pitovoima sekä heidän jääminen asukkaiksi ja perheen perustajiksi seudulle tulee entistä tärkeämmäksi. Seudun väestönkasvu riippuu tästä ikäluokasta. Vetovoimatekijöitä on tunnistettu tarkemmin asukkaiden tulevaisuuskyselyssä.
- 3. Turvataan ja kehitetään aktiivisesti kohtuuhintaisen asumisen vaihtoehtoja kaupunki-seudulla.** Väestöennusteiden mukaan kasvu jatkuu ja keskittyy yhä enemmän tiiviiseen yhdyskuntarakenteeseen. Kaupungistumiskehityksen jatkuminen voi nostaa asumisen hintaa. Perheille suunnatulla kohtuuhintaisella ja laadukkaalla asuntotuotannolla voidaan luoda kannusteita ja edellytyksiä lasten hankinnalle.
- 4. Kehitetään uusia osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja erityisesti nuoremmille sukupolville,** joiden painoarvo poliittisessa päätöksenteossa pienenee pienempien ikäluokkien ja väestön ikääntymisen myötä. Osallistumis- ja vaikuttamistapojen kehittämisessä ja järjestämisessä erityishuomiota tulee kiinnittää myös kasvavaan vieraskieliseen väestöön.
- 5. Panostetaan asukastyytyväisyyteen ja asumisen laatuun erityisesti kerrostaloasumisessa.** Taustalla on asukastyytyväisyyden trendin lasku kerrostaloissa. Väestönkehityksen jatkuessa nykyisen kaltaisena asuntotuotantarve painottuu kerrostalotuotantoon. Tärkeitä laatu- ja hyvinvointitekijöitä ovat myös kerrostalojen ilmastokestävyys ja asuntojen kuumenemisen ehkäisy.

Suosituksia 6–10

- 6. Huomioidaan monikulttuurisuus ja erilaiset kulttuuriset käytännöt niin palveluiden ja yhdyskuntarakenteen suunnittelussa kuin asuntopoliittisessa suunnittelussa.** Maahanmuuton ennustetussa määrässä on eroja eri skenaarioissa, mutta mikäli viime vuosien trendit jatkuvat, vieraskielisten osuus seudun väestöstä tulee olemaan noin kaksi kertaa nykyistä suurempi.
- 7. Panostetaan kuntien yhteiseen seutumarkkinointiin asukkaiden houkuttelussa.** Uusien koti- tai ulkomaisten muuttajien näkökulmasta seudun kunnat voivat näyttäytyä yhä enemmän yhtenä potentiaalisena asuinalueena.
- 8. Huomioidaan resilienssi-, kokonaisturvallisuus- ja muut riskinäkökulmat seudullisissa suunnitelmissa.** Näitä näkökulmia ovat esimerkiksi raportissa esiteltyihin megatrendeihin sisältyvät turvallisuusriskit. Myös väestöennusteissa ja –suunnitteissa ja niihin kytkeytyvässä yhdyskuntarakenteen kehityksessä on hyvä huomioida resilienssinäkökulmat.
- 9. Edistetään seudullista talousajattelua ja investointien resurssiviisautta seudun kuntien kesken.** Taustalla on kasvun keskittyminen ja toisaalta alhaisesta syntyvyydestä mahdollisesti nouseva tarve supistaa palveluverkostoa tulevaisuudessa.
- 10. Edistetään kiertotaloutta, kestäväää luonnonvarojen käyttöä ja luonnon monimuotoisuutta.** Energiantuotannon ja liikenteen käyttövoimien puhdistuessa ekologisen kestävyys painopiste siirtyy yhä vahvemmin luonnonvaroihin, materiaaleihin ja luonnon monimuotoisuuteen.

RAKENTEeseen KOHDISTUVAT SUOSITUKSET

Suosituksia 11-14

- 11. Ehkäistään segregatiota eli asuinalueiden eriytymistä ja eriarvoistumista.** Asuinalueiden epäsymmetrinen kehitys voi ilmentyä epätasapainoisena ikärakenteena ja sosiaalisina, sosio-ekonomisina sekä myös ekologisina kestävyyseroina.
- 12. Panostetaan asumisen laatu- ja viihtyvyystekijöihin sekä asumista tukeviin palveluihin, erityisesti keskustoissa.** Taustalla on väestönkasvun yhä vahvempi painottuminen keskustoihin esimerkiksi väestön ikääntymisen ja maahanmuuton takia. On syytä huomioida myös asukkaiden ja kuluttajien yleinen kasvanut kiinnostus käyttäjälähtöiseen muotoiluun ja suunnitteluun. Kaupunkiseudun maankäytön ja liikennejärjestelmän tavoitteiden kannalta on lisäksi keskeistä, että keskustat houkuttelevat monipuolisesti väestöä asukkaiksi, myös kasvavasta 45-64 -vuotiaiden ikäluokasta.
- 13. Lisätään kaupunkivihreää ja luonnon monimuotoisuutta sekä turvataan asukkaille tärkeät virkistysalueet myös rakenteen tiiviimmissä osissa.** Etsitään ja kokeillaan rohkeasti uusia ratkaisuja kaupunkivihreän toteutuksen osalta.
- 14. Panostetaan kevyen liikenteen ja liikenneturvallisuuden kehittämiseen.** Väestönkasvu tiiviissä kaupunkirakenteessa lisää liikennesuoritteita pinta-ala kohden, ja kehityksessä on tärkeää huolehtia kevyen liikenteen turvallisuudesta. Myös ilmastonmuutos ja talvisen liukkauden torjunta liittyvät turvallisen liikkumisen edistämiseen.

RAKENTEeseen KOHDISTUVAT SUOSITUKSET

Suosituksia 15–17

- 15. Tutkitaan ja seurataan maaseutumaisiin alueisiin kohdistuvia ilmiöitä kaupungistumiskehityksen rinnalla osana aluerakenteen kehitystä ja kestäväää kehitystä.** Väestöennusteiden ja yhdyskuntarakenteen kehitystrendien perusteella on mahdollista, että kaupunkiseudun maaseutumaisille alueille ei riitä väestönkasvua, vaan monet alueet kärsivät väestötappiota ja pientalokannan tyhjentyemisestä.
- 16. Kiinnitetään huomiota asuntojen muuntojuostavuuteen ja seurataan yksiöiden tarpeen kehitystä.** Taustalla on väliaikaisesti kasvava yli 75-vuotiaiden osuus väestöstä ja samanaikaisesti tapahtuva nuorten ikäluokkien pieneneminen.
- 17. Huomioidaan monimuotoistuva väestöpohja, yksilöllistyvät elämäntavat ja teknologinen kehitys kaupunkitilan suunnittelussa ja kaupunkitilan käytössä, kuten kaupunkikulttuurissa.**

YKSILÖIHIN KOHDISTUVAT SUOSITUKSET

Suosituksia 18–24

- 18. Tuetaan etä- ja hybridityöskentelyä seudulla ja Suomessa.** Etätyöskentelyn yleistyminen korona-pandemian aikana voidaan olettaa tuoneen Tampereen kaupunkiseudulle muuttajia pääkaupunkiseudulta – pandemian aikana muuttotase suhteessa pääkaupunkiseutuun kääntyi positiiviseksi. Etätyötä tukemalla voidaan myös vähentää liikenteen päästöjä ja muita liikenteestä syntyviä haittoja. Etätyö voi myös houkutella muuttamaan Suomeen.
- 19. Huomioidaan ja tuetaan yhteisöllisyyden kehittymistä vuorovaikutuksessa eri asukasryhmien ja kolmannen ja neljännen sektorin kanssa.** Yhteisöllisyyden tarve nousi esiin asukkaiden tulevaisuuskeskusteluissa. Väestön ikääntyessä ja palvelusektorin kuormittuessa myös ikääntyneiden sosiaalisten verkostojen ylläpitäminen ja vahvistaminen sekä yksinäisyyden torjunta tulevat entistä tärkeämmäksi.
- 20. Turvataan lasten ja nuorten palveluiden resurssit.** Väestön ikääntymisestä johtuen resurssien voidaan olettaa kohdentuvan entistä enemmän ikääntyneille.
- 21. Kiinnitetään huomiota eri sukupolvien tarpeisiin ja arvoihin henkisen turvallisuuden tunteen, mielenterveyden ja työhyvinvoinnin osalta.** Mielen hyvinvointi korostuu tutkimusten mukaan nuorempien sukupolvilla arvostuksissa.
- 22. Ehkäistään digitaalisen kuilun syventymistä eri asukasryhmien ja sukupolvien välille.** Tuetaan eri ikäisten jatkuvaa oppimista.
- 23. Huomioidaan proaktiivisesti ikääntymisen vaikutukset asunto- ja yhdyskuntasuunnitteluun sekä kohtuuhintaisen asumisen tarpeen kasvuun.**
- 24. Pidetään asukkaat mukana seutusunnittelussa.** Seudun asukkaat edustavat maailman onnellisimman kansan tulevaisuususkoisimman maakunnan ja vetovoimaisimman seudun ydintä.

8

Lähteet ja ohjeet lisätiedon äärelle

Väestö 2040 –tulevaisuustarkastelussa tuotetut aineistot

- Väestö 2040 –tulevaisuustarkastelun loppuraportti (PDF)
- Kaupunkiseudun väestörakenteen nykytila (PowerBI)
- Kaupunkiseudun kansainvälistymisen tilannekuva (PowerBI)
- Tampereen kaupunkiseudun maahanmuuton tilannekuva (MDI)
- Kaupunkiseudun väestöennusteskennariot (MDI)
- Asukkaiden tulevaisuuskyselyn tulokset (PowerBI)
- Kirjallisuuskatsaus suomalaisten asumispreferensseihin

Aineistot ovat noudettavissa osoitteessa:

www.tampereenseutu.fi/vaesto2040

Tulevaisuustarkastelun raportissa käytetyt lähteet

ChatGPT

Futures Platform (maksullinen ennakkoinnin tietopalvelu)

Helsingin sanomat (2024). Tulevaisuudessa vanhempien rahat voivat ratkaista, pystyykö nuori ostamaan asunnon. Saatavilla: <https://www.hs.fi/talous/art-2000010379444.html>

Kuntalehti (2024) Kouluikäisten väheneminen on niin nopeaa, että valtion ja kuntien tulisi toimia heti – resurssien ei tarvitse vähetä, vaan oppilaskohtaista panostamista kannattaisi kasvattaa nykyisestä, sanoo tutkija Rasmus Aro. 9.2.2024. Saatavilla: <https://kuntalehti.fi/uutiset/talous/kouluikaisten-vaheneminen-on-niin-nopeaa-etta-valtion-ja-kuntien-tulisi-toimia-heti-resurssien-ei-tarvitse-vaheta-vaan-oppilaskohtaista-panostamista-kannattaisi-kasvattaa-nykyisesta-sanoo/>

Lasten ja nuorten keskus ry (2021). Mikä on milleniaali? Saatavilla: <https://www.lastenjanuortenkeskus.fi/mika-on-milleniaali/>

Murto, Risto (2022). Puuttuvat puoli miljoonaa. Väestökato ja Suomen talouden tulevaisuus. Otava.

PERUS-SKENE (2022). Alue- ja yhdyskuntarakenteen mahdolliset tulevaisuudet. Hankkeen materiaalit saatavilla: <https://www.aalto.fi/fi/perus-skene>

Puheenaihe-podcast: "Väestö: Huoltosuhde, maahanmuutto ja miesten syrjäytyminen". Julkaistu 6.1.2023. Saatavilla: Spotify

Sitra (2023) Tulevaisuuskolmio. Saatavilla: <https://www.sitra.fi/caset/tulevaisuuskolmio/>

Sitra (2020) Väestöselvitys 2040. Saatavilla: <https://www.sitra.fi/app/uploads/2020/06/vaestonselvitys-2040.pdf>

Suomen ympäristökeskus (2024). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet. Saatavilla: <https://www.ymparisto.fi/fi/rakennettu-ymparisto/kestava-yhdyskuntarakenne/yhdyskuntarakenteen-vyohykkeet>

Tilastokeskus (2024) Syntyvyys laskee – kuntien välillä suuria eroja. Saatavilla: https://stat.fi/uutinen/syntyvyys-laskee-kuntien-valilla-suuria-eroja?_cldee=ef2jVbdErlv40ZlFIMJ_4uEeiYfMRYs-8yUzdasJUcxWV8mKLIP3nugvYOWEMZdooP5-kv7EBHTCDD6n8mtmbQ&recipientid=lead-3fcb59079af1ea11a815000d3ab701f8-dc2d56a4763342ca929f9dee292cf3&esid=9c292ef4-ba19-ef11-9f89-0022489e0c93

Valtioneuvosto (2021) Väestön ikääntymisen taloudelliset vaikutukset. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163134/VNTEAS_2021_36.pdf

Wordline (2022). Alfa-sukupolvi – tulevaisuuden edustajat. Saatavilla: <https://worldline.com/fi-fi/home/main-navigation/resources/resources-hub/blogs/generation-alpha>

Voros, Joseph (2017) The Future Cone, use and history. Saatavilla: <https://thevoroscope.com/2017/02/24/the-futures-cone-use-and-history/>

YLE (2024). Työnantajat ihmeissään nuorten työnhakijoiden vaatimusten kanssa – pelkkä hyvä palkka ei enää kelpaa. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20073140>

Kirjallisuuskatsauksessa suomalaisten asumispreferensseihin käytetyt lähteet

- Suomalaisen asumisen ideaalit (Asuntomessut, Leskelä 2020)
- Asumistoiveiden asukaskysely (DeCarbon-Home –tutkimuskonsortio, 2022)
- Asukasbarometri (Suomen ympäristökeskus & Ympäristöministeriö, 2022)
- Tampereen kaupunkiseudun asukaskysely (2023)
- Tampereen kaupunkiseudun asukaskysely (2021)
- Tampereen kaupunkiseudun poismuuttajakysely (2021)
- Tampereen kaupunkiseudun yhteenkuuluvuuskyseily (2023)
- Suomen tulevaisuudet: Tutkimus nuorista ja tulevaisuudesta-kysely (Limnell ym. 2020)
- Sitran Tulevaisuusbarometri (2023)

www.tampereenseutu.fi/vaesto2040